

大般若波罗蜜多经

(六百卷：第三百九十一卷至第四百卷)

唐三藏法师玄奘奉 诏译

南無本師釋迦牟尼佛

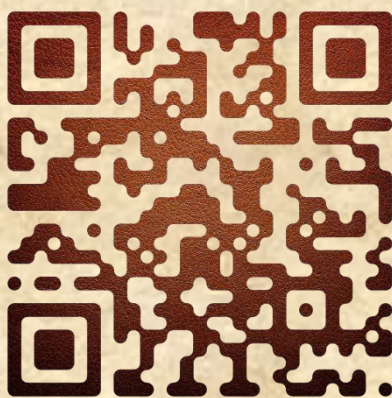
说明

本简体注音版《大般若波罗蜜多经》电子书，根据《乾隆大藏经》大乘般若部，第 0001 部，唐三藏法师玄奘奉诏译《大般若波罗蜜多经》原藏影印本校正注音，句读及注音仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇二〇年四月

扫码关注仁慧草堂微信公众号

目录

起诵仪	- 1 -
香赞	- 1 -
净口业真言	- 1 -
净三业真言	- 1 -
安土地真言	- 1 -
普供养真言	- 2 -
开经偈	- 2 -
大般若波罗蜜多经卷第三百九十一	- 3 -
初分成熟有情品第七十一之二	- 3 -
大般若波罗蜜多经卷第三百九十二	- 32 -
初分成熟有情品第七十一之三	- 32 -
大般若波罗蜜多经卷第三百九十三	- 57 -
初分成熟有情品第七十一之四	- 57 -
初分严净佛土品第七十二之一	- 61 -
大般若波罗蜜多经卷第三百九十四	- 87 -
初分严净佛土品第七十二之二	- 87 -
初分净土方便品第七十三之一	- 97 -
大般若波罗蜜多经卷第三百九十五	- 116 -
初分净土方便品第七十三之二	- 116 -
初分无性自性品第七十四之一	- 124 -
大般若波罗蜜多经卷第三百九十六	- 143 -
初分无性自性品第七十四之二	- 143 -
初分胜义瑜伽品第七十五之一	- 152 -
大般若波罗蜜多经卷第三百九十七	- 174 -
初分胜义瑜伽品第七十五之二	- 174 -
初分无动法性品第七十六	- 195 -
大般若波罗蜜多经卷第三百九十八	- 204 -
初分常啼菩萨品第七十七之一	- 204 -
大般若波罗蜜多经卷第三百九十九	- 227 -
初分常啼菩萨品第七十七之二	- 227 -

初分法涌菩萨品第七十八之一	- 245 -
大般若波罗蜜多经卷第四百	- 253 -
初分法涌菩萨品第七十八之二	- 253 -
初分结劝品第七十九	- 275 -
补阙真言	- 278 -
回向偈	- 278 -

●起诵仪

xiāngzàn

香赞

(一遍)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié
炉香乍爇.法界蒙薰.诸佛海会悉遥闻.随处结

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiànuǎnshēn
祥云.诚意方殷.诸佛现全身.

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà
南無香云盖菩萨摩诃萨 (合掌三称)

jìngkǒu yè zhēnyán

净口业真言

(三遍)

ōng xiū lì xiū lì mó hē xiū lì xiū xiū lì sà pó hē
唵.修唎修唎.摩诃修唎.修修唎.萨婆诃.

jìngsān yè zhēnyán

净三业真言

(三遍)

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù hàn
唵.娑嚩.婆嚩秫驮.娑嚩达摩娑嚩.婆嚩秫度憾

ān tǔ dì zhēnyán

安土地真言

(三遍)

ná mó sān mǎnduō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē
南無三满哆.母驮喃.唵度噜度噜.地尾.娑婆诃

pǔ gòngyǎngzhēnyán
普 供 养 真 言

(三遍)

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ wà zǐ là hòng
唵.誝誝曩.三婆嚩.鞞日啰斛.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南 無 本 师 释 迦 牟 尼 佛 (合掌三称)

kāi jīng jì
开 经 偈

(一遍)

wú shàng shēn shēn wēi miào fǎ bǎi qiān wàn jié nán zāo yù
无 上 甚 深 微 妙 法 百 千 万 劫 难 遭 遇
wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí yuàn jiě rú lái zhēn shí yì
我 今 见 闻 得 受 持 愿 解 如 来 真 实 义

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi jiǔ shí yī 大般若波罗蜜多经卷第三百九十一

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn chéng shú yǒu qíng pǐn dì qī shí yī zhī èr 初分成熟有情品第七十一之二

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

fāng biàn shàn qiǎo ān zhù kǔ shèng dì shí bù dé kǔ shèng dì bù dé
方便善巧安住苦圣谛时，不得苦圣谛，不得

néng zhù bù dé suǒ xiū¹ bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú shì zhū
能住，不得所修¹，不得所为，亦不远离如是诸

fǎ ér zhù kǔ shèng dì shì pú sà mó hē sà zé néng yuán mǎn xiū pú
法而住苦圣谛，是菩萨摩诃萨则能圆满修菩

sà dào shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
萨道。善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

fāng biàn shàn qiǎo ān zhù jí miè dào shèng dì shí bù dé jí miè
方便善巧安住集、灭、道圣谛时，不得集、灭、

dào shèng dì bù dé néng zhù bù dé suǒ zhù bù dé suǒ wéi yì
道圣谛，不得能住，不得所住，不得所为，亦

bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér zhù jí miè dào shèng dì shì pú sà
不远离如是诸法而住集、灭、道圣谛，是菩萨

mó hē sà zé néng yuán mǎn xiū pú sà dào rú shì shàn xiàn zhū pú
摩诃萨则能圆满修菩萨道。如是，善现，诸菩

sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo xiū pú sà
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便善巧修菩萨

dào lìng dé yuán mǎn néng zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
道令得圆满，能证无上正等菩提。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

fāng biàn shàn qiǎo xiū xíng sì jìng lù shí bù dé sì jìng lù bù dé néng
方便善巧修行四静虑时，不得四静虑，不得能

¹ 大正藏：住；永乐北藏及龙藏：修

xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér
修，不得所修，不得所为，亦不远离如是诸法而

xiū sì jìng lǜ shì pú sà mó hē sà zé néng yuán mǎn xiū pú sà dào
修四静虑，是菩萨摩诃萨则能圆满修菩萨道。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāng biàn
善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便

shàn qiǎo xiū xíng sì wú liàng sì wú sè dìng shí bù dé sì wú liàng
善巧修行四无量、四无色定时，不得四无量、

sì wú sè dìng bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì
四无色定，不得能修，不得所修，不得所为，亦

bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér xiū sì wú liàng sì wú sè dìng shì pú
不远离如是诸法而修四无量、四无色定，是菩

sà mó hē sà zé néng yuán mǎn xiū pú sà dào rú shì shàn xiàn zhū
萨摩诃萨则能圆满修菩萨道。如是，善现，诸

pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo xiū pú
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便善巧修菩

sà dào lìng dé yuán mǎn néng zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
萨道令得圆满，能证无上正等菩提。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

fāng biàn shàn qiǎo xiū xíng bā jiě tuō shí bù dé bā jiě tuō bù dé néng
方便善巧修行八解脱时，不得八解脱，不得能

xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér
修，不得所修，不得所为，亦不远离如是诸法而

xiū bā jiě tuō shì pú sà mó hē sà zé néng yuán mǎn xiū pú sà dào
修八解脱，是菩萨摩诃萨则能圆满修菩萨道。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāng biàn
善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便

shàn qiǎo xiū xíng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù shí bù dé
善巧修行八胜处、九次第定、十遍处时，不得

bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bù dé néng xiū bù dé
八胜处、九次第定、十遍处，不得能修，不得

suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér xiū bā shèng
所修，不得所为，亦不远离如是诸法而修八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù shì pú sà mó hē sà zé néng yuán
处、九次第定、十遍处，是菩萨摩诃萨则能圆

mǎn xiū pú sà dào rú shì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng
满修菩萨道。如是，善现，诸菩萨摩诃萨修行

bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo xiū pú sà dào lìng dé yuánmǎn
般若波罗蜜多，方便善巧修菩萨道令得圆满，
néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
能证无上正等菩提。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
fāngbiànshànqiǎo xiū xíng yī qiè tuó luó ní mén shí bù dé yī qiè tuó luó
方便善巧修行一切陀罗尼门时，不得一切陀罗
ní mén bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn
尼门，不得能修，不得所修，不得所为，亦不远
lí rú shì zhū fǎ ér xiū yī qiè tuó luó ní mén shì pú sà mó hē sà
离如是诸法而修一切陀罗尼门，是菩萨摩诃萨
zé néng yuánmǎn xiū pú sà dào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng
则能圆满修菩萨道。善现，若菩萨摩诃萨修行
bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo xiū xíng yī qiè sān mó dì mén shí
般若波罗蜜多，方便善巧修行一切三摩地门时，
bù dé yī qiè sān mó dì mén bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù dé
不得一切三摩地门，不得能修，不得所修，不得
suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér xiū yī qiè sān mó dì mén shì
所为，亦不远离如是诸法而修一切三摩地门，是
pú sà mó hē sà zé néng yuánmǎn xiū pú sà dào rú shì shànxiàn
菩萨摩诃萨则能圆满修菩萨道。如是，善现，
zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo xiū
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便善巧修
pú sà dào lìng dé yuánmǎn néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
菩萨道令得圆满，能证无上正等菩提。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
fāngbiànshànqiǎo xiū xíng kōng jiě tuō mén shí bù dé kōng jiě tuō mén
方便善巧修行空解脱门时，不得空解脱门，
bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú
不得能修，不得所修，不得所为，亦不远离如
shì zhū fǎ ér xiū kōng jiě tuō mén shì pú sà mó hē sà zé néng yuán
是诸法而修空解脱门，是菩萨摩诃萨则能圆
mǎn xiū pú sà dào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
满修菩萨道。善现，若菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō fāngbiànshànqiǎo xiū xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shí
罗蜜多，方便善巧修行无相、无愿解脱门时，

bù dé wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū
不得无相、无愿解脱门，不得能修，不得所修，
bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér xiū wú xiàng wú yuàn
不得所为，亦不远离如是诸法而修无相、无愿
jiě tuō mén shì pú sà mó hē sà zé néng yuán mǎn xiū pú sà dào rú
解脱门，是菩萨摩诃萨则能圆满修菩萨道。如
shì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāng
是，善现，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方
biàn shàn qiǎo xiū pú sà dào lìng dé yuán mǎn néng zhèng wú shàng zhèng
便善巧修菩萨道令得圆满，能证无上正
děng pú tí
等菩提。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà fāng biàn shàn qiǎo xiū xíng jí
“善现，若菩萨摩诃萨方便²善巧修行极

xǐ dì shí bù dé jí xǐ dì bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù
喜地时，不得极喜地，不得能修，不得所修，不
dé suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér xiū jí xǐ dì shì pú sà
得所为，亦不远离如是诸法而修极喜地，是菩萨
mó hē sà zé néng yuán mǎn xiū pú sà dào shàn xiàn ruò pú sà mó hē
摩诃萨则能圆满修菩萨道。善现，若菩萨摩诃
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo xiū xíng lí gòu dì
萨修行般若波罗蜜多，方便善巧修行离垢地、
fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行
dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì shí bù dé lí gòu dì nǎi
地、不动地、善慧地、法云地时，不得离垢地乃
zhì fǎ yún dì bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì
至法云地，不得能修，不得所修，不得所为，亦
bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér xiū lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì shì pú
不远离如是诸法而修离垢地乃至法云地，是菩
sà mó hē sà zé néng yuán mǎn xiū pú sà dào rú shì shàn xiàn zhū
萨摩诃萨则能圆满修菩萨道。如是，善现，诸
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo xiū pú
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便善巧修菩
sà dào lìng dé yuán mǎn néng zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
萨道令得圆满，能证无上正等菩提。

² 大正藏：修行般若波罗蜜多，方便；永乐北藏及龙藏：方便

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

fāngbiànshànqiǎo xiū xíng wǔ yǎn shí bù dé wǔ yǎn bù dé néng xiū
方便善巧修行五眼时，不得五眼，不得能修，

bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér xiū wǔ
不得所修，不得所为，亦不远离如是诸法而修五

yǎn shì pú sà mó hē sà zé néng yuán mǎn xiū pú sà dào shànxiàn
眼，是菩萨摩诃萨则能圆满修菩萨道。善现，

ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo xiū
若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便善巧修

xíng liù shéntōng shí bù dé liù shéntōng bù dé néng xiū bù dé suǒ
行六神通时，不得六神通，不得能修，不得所

xiū bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér xiū liù shéntōng
修，不得所为，亦不远离如是诸法而修六神通，

shì pú sà mó hē sà zé néng yuán mǎn xiū pú sà dào rú shì shànxiàn
是菩萨摩诃萨则能圆满修菩萨道。如是，善现，

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo xiū
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便善巧修

pú sà dào lìng dé yuán mǎn néng zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
菩萨道令得圆满，能证无上正等菩提。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

fāngbiànshànqiǎo xiū xíng fó shí lì shí bù dé fó shí lì bù dé néng
方便善巧修行佛十力时，不得佛十力，不得能

xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér
修，不得所修，不得所为，亦不远离如是诸法而

xiū fó shí lì shì pú sà mó hē sà zé néng yuán mǎn xiū pú sà dào
修佛十力，是菩萨摩诃萨则能圆满修菩萨道。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāngbiàn
善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便

shànqiǎo xiū xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
善巧修行四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shí bù dé sì wú suǒ wèi nǎi zhì
喜、大舍、十八佛不共法时，不得四无所畏乃至

shí bā fó bú gòng fǎ bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi
十八佛不共法，不得能修，不得所修，不得所为，

yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér xiū sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú
亦不远离如是诸法而修四无所畏乃至十八佛不

gòng fǎ shì pú sà mó hē sà zé néngyuánmǎn xiū pú sà dào rú shì
共法，是菩萨摩诃萨则能圆满修菩萨道。如是，
shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāngbiàn
善现，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便
shànqiǎo xiū pú sà dào lìng dé yuánmǎn néngzhèng wú shàngzhèngděng
善巧修菩萨道令得圆满，能证无上正等
pú tí
菩提。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
fāngbiànshànqiǎo xiū xíng sān shí èr dà shì xiàng shí bù dé sān shí èr
方便善巧修行三十二大士相时，不得三十二
dà shì xiàng bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì
大士相，不得能修，不得所修，不得所为，亦
bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér xiū sān shí èr dà shì xiàng shì pú sà mó
不远离如是诸法而修三十二大士相，是菩萨摩
hē sà zé néngyuánmǎn xiū pú sà dào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà
诃萨则能圆满修菩萨道。善现，若菩萨摩诃萨
xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo xiū xíng bā shí suí hǎo shí
修行般若波罗蜜多，方便善巧修行八十随好时，
bù dé bā shí suí hǎo bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi
不得八十随好，不得能修，不得所修，不得所为，
yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér xiū bā shí suí hǎo shì pú sà mó hē
亦不远离如是诸法而修八十随好，是菩萨摩诃
sà zé néngyuánmǎn xiū pú sà dào rú shì shànxiàn zhū pú sà mó
萨则能圆满修菩萨道。如是，善现，诸菩萨摩
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo xiū pú sà dào lìng
诃萨修行般若波罗蜜多，方便善巧修菩萨道令
dé yuánmǎn néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
得圆满，能证无上正等菩提。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
fāngbiànshànqiǎo xiū xíng wú wàng shī fǎ shí bù dé wú wàng shī fǎ
方便善巧修行无忘失法时，不得无忘失法，
bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú
不得能修，不得所修，不得所为，亦不远离如
shì zhū fǎ ér xiū wú wàng shī fǎ shì pú sà mó hē sà zé néngyuán
是诸法而修无忘失法，是菩萨摩诃萨则能圆

mǎn xiū pú sà dào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
满修菩萨道。善现，若菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō fāngbiànshànqiǎo xiū xíng héngzhù shěxìng shí bù dé héngzhù
罗蜜多，方便善巧修行恒住舍性时，不得恒住
shěxìng bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn
舍性，不得能修，不得所修，不得所为，亦不远
lí rú shì zhū fǎ ér xiū héngzhù shěxìng shì pú sà mó hē sà zé néng
离如是诸法而修恒住舍性，是菩萨摩诃萨则能
yuánmǎn xiū pú sà dào rú shì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū
圆满修菩萨道。如是，善现，诸菩萨摩诃萨修
xíng bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo xiū pú sà dào lìng dé yuán
行般若波罗蜜多，方便善巧修菩萨道令得圆
mǎn néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
满，能证无上正等菩提。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
fāngbiànshànqiǎo xiū xíng yī qiè zhì shí bù dé yī qiè zhì bù dé néng
方便善巧修行一切智时，不得一切智，不得能
xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér
修，不得所修，不得所为，亦不远离如是诸法而
xiū yī qiè zhì shì pú sà mó hē sà zé néngyuánmǎn xiū pú sà dào
修一切智，是菩萨摩诃萨则能圆满修菩萨道。
shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāngbiàn
善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便
shànqiǎo xiū xíng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shí bù dé dào xiàng zhì
善巧修行道相智、一切相智时，不得道相智、
yī qiè xiàng zhì bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi
一切相智，不得能修，不得所修，不得所为，
yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì
亦不远离如是诸法而修道相智、一切相智，是
pú sà mó hē sà zé néngyuánmǎn xiū pú sà dào rú shì shànxiàn
菩萨摩诃萨则能圆满修菩萨道。如是，善现，
zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo xiū
诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便善巧修
pú sà dào lìng dé yuánmǎn néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
菩萨道令得圆满，能证无上正等菩提。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

fāngbiànshànqiǎo xiū xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng shí bù dé yī qiè
方便善巧修行一切菩萨摩诃萨行时，不得一切
pú sà mó hē sà xíng bù dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi
菩萨摩诃萨行，不得能修，不得所修，不得所为，
yì bù yuǎn lí rú shì zhū fǎ ér xiū yī qiè pú sà mó hē sà xíng shì
亦不远离如是诸法而修一切菩萨摩诃萨行，是
pú sà mó hē sà zé néng yuán mǎn xiū pú sà dào shàn xiàn ruò pú sà
菩萨摩诃萨则能圆满修菩萨道。善现，若菩萨
mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo xiū xíng zhū fó
摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便善巧修行诸佛
wú shàng zhèng děng pú tí shí bù dé wú shàng zhèng děng pú tí bù
无上正等菩提时，不得无上正等菩提，不
dé néng xiū bù dé suǒ xiū bù dé suǒ wéi yì bù yuǎn lí rú shì
得能修，不得所修，不得所为，亦不远离如是
zhū fǎ ér xiū zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí shì pú sà mó hē sà
诸法而修诸佛无上正等菩提，是菩萨摩诃萨
zé néng yuán mǎn xiū pú sà dào rú shì shàn xiàn zhū pú sà mó hē
则能圆满修菩萨道。如是，善现，诸菩萨摩诃
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo xiū pú sà dào lìng dé
萨修行般若波罗蜜多，方便善巧修菩萨道令得
yuán mǎn néng zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
圆满，能证无上正等菩提。”

ěr shí jù shòu shè lì zǐ bó fó yán shì zūn yún hé pú
尔时，具寿舍利子白佛言：“世尊！云何菩
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǒng měng zhèng qín xiū
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，勇猛正勤修
pú tí dào
菩提道？”

fó yán shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
佛言：“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō shí fāngbiànshànqiǎo bù hé hé sè bù lí sǎn sè bù hé
蜜多时方便善巧，不和合色，不散色；不和
hé shòu xiǎng xíng shí bù lí sǎn shòu xiǎng xíng shí
合受、想、行、识，不散受、想、行、识。
hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí gù
何以故？如是诸法皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànrshànqiǎo bù hé hé yǎnchù bù lí sànyǎnchù bù hé
时方便善巧，不和合眼处，不散眼处；不和
hé ěr bí shé shēn yì chù bù lí sǎn ěr bí shé
合耳、鼻、舌、身、意处，不散耳、鼻、舌、
shēn yì chù hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí
身、意处。何以故？如是诸法皆无自性可合、离
gù
故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩訶萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànrshànqiǎo bù hé hé sè chù bù lí sǎn sè chù bù hé
时方便善巧，不和合色处，不散色处；不和
hé shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù lí sǎnshēng xiāng
合声、香、味、触、法处，不散声、香、
wèi chù fǎ chù hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé
味、触、法处。何以故？如是诸法皆无自性可合、
lí gù
离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩訶萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànrshànqiǎo bù hé hé yǎn jiè bù lí sànyǎn jiè bù hé
时方便善巧，不和合眼界，不散眼界；不和
hé ěr bí shé shēn yì jiè bù lí sǎn ěr bí shé
合耳、鼻、舌、身、眼界，不散耳、鼻、舌、
shēn yì jiè hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí
身、眼界。何以故？如是诸法皆无自性可合、离
gù
故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩訶萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànrshànqiǎo bù hé hé sè jiè bù lí sǎn sè jiè bù hé
时方便善巧，不和合色界，不散色界；不和
hé shēng xiāng wèi chù fǎ jiè bù lí sǎnshēng xiāng
合声、香、味、触、法界，不散声、香、
wèi chù fǎ jiè hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé
味、触、法界。何以故？如是诸法皆无自性可合、
lí gù
离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànrshànqiǎo bù hé hé yǎn shí jiè bù lí sànyǎn shí jiè
时方便善巧，不和合眼识界，不散眼识界；

bù hé hé ěr bí shé shēn yì shí jiè bù lí sànr ěr bí
不和合耳、鼻、舌、身、意识界，不散耳、鼻、

shé shēn yì shí jiè hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě
舌、身、意识界。何以故？如是诸法皆无自性可

hé lí gù
合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànrshànqiǎo bù hé hé yǎnchù bù lí sànyǎnchù bù hé
时方便善巧，不和合眼触，不散眼触；不和

hé ěr bí shé shēn yì chù bù lí sànr ěr bí shé
合耳、鼻、舌、身、意触，不散耳、鼻、舌、

shēn yì chù hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí
身、意触。何以故？如是诸法皆无自性可合、离

gù
故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànrshànqiǎo bù hé hé yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù
时方便善巧，不和合眼触为缘所生诸受，不

lí sànyǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù hé hé ěr bí shé
离散眼触为缘所生诸受；不和合耳、鼻、舌、

shēn yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù lí sànr ěr bí shé
身、意触为缘所生诸受，不散耳、鼻、舌、

shēn yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē
身、意触为缘所生诸受。何以故？如是诸法皆

wú zì xìng kě hé lí gù
无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànrshànqiǎo bù hé hé dì jiè bù lí sànr dì jiè bù hé
时方便善巧，不和合地界，不散地界；不和

hé shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù lí sànrshuǐ huǒ fēng
合水、火、风、空、识界，不散水、火、风、

kōng shí jiè hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí
空、识界。何以故？如是诸法皆无自性可合、离
gù
故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
shí fāngbiànshànqiǎo bù hé hé yīn yuán bù lí sǎn yīn yuán bù hé
时方便善巧，不_和合_因缘，不_离散_因缘；不_和
hé děng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán bù lí sǎnděng
合_等无_间缘、所_缘缘、增_上缘，不_离散_等
wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán hé yǐ gù rú shì zhū
无_间缘、所_缘缘、增_上缘。何以故？如是诸
fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí gù
法皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
shí fāngbiànshànqiǎo bù hé hé cóngyuánsuǒshēngzhū fǎ bù lí sǎn
时方便善巧，不_和合_从缘所_生诸法，不_离散
cóngyuánsuǒshēngzhū fǎ hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng
从_缘所_生诸法。何以故？如是诸法皆无自性
kě hé lí gù
可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
shí fāngbiànshànqiǎo bù hé hé wú míng bù lí sǎn wú míng bù hé
时方便善巧，不_和合_无明，不_离散_无明；不_和
hé xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
合_行、识、名_色、六_处、触、受、爱、取、有、
shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo bù lí sǎnxíngnǎi zhì lǎo sǐ chóutàn
生、老_死愁_叹苦_忧恼，不_离散_行乃至老_死愁_叹
kǔ yōunǎo hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí gù
苦_忧恼。何以故？如是诸法皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
shí fāngbiànshànqiǎo bù hé hé bù shī bō luó mì duō bù lí sǎn bù
时方便善巧，不_和合_布施_波罗_蜜多，不_离散_布
shī bō luó mì duō bù hé hé jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
施_波罗_蜜多；不_和合_净戒、安_忍、精_进、静_虑、

bō rě bō luó mì duō bù lí sàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
般若波罗蜜多，不散净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé
般若波罗蜜多。何以故？如是诸法皆无自性可合、
lí gù
离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
shí fāng biàn shàn qiǎo bù hé hé nèi kōng bù lí sàn nèi kōng bù hé
时方便善巧，不和合内空，不散内空；不和
hé wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu
合外空、内外空、空空、大空、胜义空、有
wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn
为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变
yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
异空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng bù
不可得空、无性空、自性空、无性自性空，不
lí sàn wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng hé yǐ gù rú shì zhū fǎ
离散外空乃至无性自性空。何以故？如是诸法
jiē wú zì xìng kě hé lí gù
皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
shí fāng biàn shàn qiǎo bù hé hé sì niàn zhù bù lí sàn sì niàn zhù
时方便善巧，不和合四念住，不散四念住；
bù hé hé sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
不和合四正断、四神足、五根、五力、七等觉
zhī bā shèng dào zhī bù lí sàn sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī
支、八圣道支，不散四正断乃至八圣道支。
hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí gù
何以故？如是诸法皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
shí fāng biàn shàn qiǎo bù hé hé kǔ shèng dì bù lí sàn kǔ shèng dì
时方便善巧，不和合苦圣谛，不散苦圣谛；
bù hé hé jí miè dào shèng dì bù lí sàn jí miè dào shèng dì
不和合集、灭、道圣谛，不散集、灭、道圣

dì hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí gù
谛。何以故？如是诸法皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànshànqiǎo bù hé hé sì jìng lù bù lí sàn sì jìng lù
时方便善巧，不和合四静虑，不散四静虑；

bù hé hé sì wú liàng sì wú sè dìng bù lí sàn sì wú liàng sì wú
不和合四无量、四无色定，不散四无量、四无

sè dìng hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí gù
色定。何以故？如是诸法皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànshànqiǎo bù hé hé bā jiě tuō bù lí sàn bā jiě tuō
时方便善巧，不和合八解脱，不散八解脱；

bù hé hé bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bù lí sàn bā
不和合八胜处、九次第定、十遍处，不散八

shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù hé yǐ gù rú shì zhū fǎ
胜处、九次第定、十遍处。何以故？如是诸法

jiē wú zì xìng kě hé lí gù
皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànshànqiǎo bù hé hé tuó luó ní mén bù lí sàn tuó luó ní
时方便善巧，不和合陀罗尼门，不散陀罗尼

mén bù hé hé sān mó dì mén bù lí sàn sān mó dì mén hé yǐ gù
门；不和合三摩地门，不散三摩地门。何以故？

rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí gù
如是诸法皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànshànqiǎo bù hé hé kōng jiě tuō mén bù lí sàn kōng jiě tuō
时方便善巧，不和合空解脱门，不散空解脱

mén bù hé hé wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù lí sàn wú xiàng
门；不和合无相、无愿解脱门，不散无相、

wú yuàn jiě tuō mén hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé
无愿解脱门。何以故？如是诸法皆无自性可合、

lí gù
离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànrshànqiǎo bù hé hé jí xǐ dì bù lí sàn jí xǐ dì
时方便善巧，不和合极喜地，不散离极喜地；

bù hé hé lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì
不和合离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、

xiànrán dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì
现前地、远行地、不动地、善慧地、法云地，

bù lí sàn lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē
不散离离垢地乃至法云地。何以故？如是诸法皆

wú zì xìng kě hé lí gù
无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànrshànqiǎo bù hé hé wǔ yǎn bù lí sàn wǔ yǎn bù hé
时方便善巧，不和合五眼，不散离五眼；不和

hé liù shéntōng bù lí sàn liù shéntōng hé yǐ gù rú shì zhū fǎ
合六神通，不散离六神通。何以故？如是诸法

jiē wú zì xìng kě hé lí gù
皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànrshànqiǎo bù hé hé fó shí lì bù lí sàn fó shí lì
时方便善巧，不和合佛十力，不散离佛十力；

bù hé hé sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
不和合四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù lí sàn sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā
大舍、十八佛不共法，不散离四无所畏乃至十八

fó bú gòng fǎ hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí
佛不共法。何以故？如是诸法皆无自性可合、离

gù
故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànrshànqiǎo bù hé hé sān shí èr dà shì xiàng bù lí sàn sān
时方便善巧，不和合三十二大士相，不散离三

shí èr dà shì xiàng bù hé hé bā shí suí hǎo bù lí sàn bā shí suí hǎo
十二大士相；不和合八十随好，不散离八十随好。

hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí gù
何以故？如是诸法皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànsànqiǎo bù hé hé wú wàng shī fǎ bù lí sǎn wú wàng
时方便善巧，不和合无忘失法，不散无忘

shī fǎ bù hé hé héngzhù shě xìng bù lí sǎn héngzhù shě xìng hé
失法；不和合恒住舍性，不散恒住舍性。何

yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí gù
以故？如是诸法皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànsànqiǎo bù hé hé yī qiè zhì bù lí sǎn yī qiè zhì
时方便善巧，不和合一一切智，不散一切智；

bù hé hé dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù lí sǎn dào xiàng zhì yī
不和合道相智、一切相智，不散道相智、一

qiè xiàng zhì hé yǐ gù rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí gù
切相智。何以故？如是诸法皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànsànqiǎo bù hé hé yù liú guǒ bù lí sǎn yù liú guǒ
时方便善巧，不和合预流果，不散预流果；

bù hé hé yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí bù lí
不和合一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提，不

sǎn yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí hé yǐ gù
散一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提。何以故？

rú shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí gù
如是诸法皆无自性可合、离故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí fāngbiànsànqiǎo bù hé hé yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù lí
时方便善巧，不和合一一切菩萨摩诃萨行，不

sǎn yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù hé hé zhū fó wú shàng zhèng děng
散一切菩萨摩诃萨行；不和合诸佛无上正等

pú tí bù lí sǎn zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí hé yǐ gù rú
菩提，不散诸佛无上正等菩提。何以故？如

shì zhū fǎ jiē wú zì xìng kě hé lí gù
是诸法皆无自性可合、离故。

rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“如是，舍利子，菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō yǒngměngzhèng qín xiū pú tí dào
蜜多，勇猛正勤修菩提道。”

ěr shí jù shòushè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn ruò yī
尔时，具寿舍利子复白佛言：“世尊！若一
qiè fǎ dōu wú zì xìng kě hé lí zhě yún hé pú sà mó hē sà yīn fā
切法都无自性可合、离者，云何菩萨摩诃萨引发
bō rě bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà yú zhōng xiū xué shì zūn
般若波罗蜜多，诸菩萨摩诃萨于中修学？世尊！
ruò pú sà mó hē sà bù xué bō rě bō luó mì duō zhōng bù néng dé suǒ
若菩萨摩诃萨不学般若波罗蜜多，终不能得所
qiú wú shàngzhèngděng pú tí
求无上正等菩提。”

fó gào shè lì zǐ rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō ruò
佛告舍利子：“如是！如是！如汝所说。若
pú sà mó hē sà bù xué bō rě bō luó mì duō zhōng bù néng dé suǒ qiú
菩萨摩诃萨不学般若波罗蜜多，终不能得所求
wú shàngzhèngděng pú tí shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà yào xué bō
无上正等菩提。舍利子，诸菩萨摩诃萨要学般
rě bō luó mì duō nǎi néng zhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí
若波罗蜜多，乃能证得所求无上正等菩提。
shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí yào
舍利子，诸菩萨摩诃萨所求无上正等菩提，要
yǒufāngbiànshànqiǎo nǎi néng zhèng dé fēi wú fāngbiànshànqiǎo ér kě
有方便善巧乃能证得，非无方便善巧而可
zhèng dé
证得。”

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
shí ruò jiànyǒu fǎ zì xìng kě dé zé yīng kě qǔ bú jiànyǒu fǎ zì xìng
时，若见有法自性可得则应可取，不见有法自性
kě dé dāng hé suǒ qǔ suǒ wèi bù qǔ cǐ shì bō rě bō luó mì duō
可得当何所取？所谓不取此是般若波罗蜜多，
cǐ shì jìng lù bō luó mì duō cǐ shì jīng jìn bō luó mì duō cǐ shì ān
此是静虑波罗蜜多，此是精进波罗蜜多，此是安
rěn bō luó mì duō cǐ shì jìng jiè bō luó mì duō cǐ shì bù shī bō luó
忍波罗蜜多，此是净戒波罗蜜多，此是布施波罗

mì duō cǐ shì sè cǐ shì shòu xiǎng xíng shí cǐ shì yǎn
蜜多；此是色，此是受、想、行、识；此是眼
chù cǐ shì ěr bí shé shēn yì chù cǐ shì sè chù cǐ
处，此是耳、鼻、舌、身、意处；此是色处，此
shì shēng xiāng wèi chù fǎ chù cǐ shì yǎn jiè cǐ shì ěr
是声、香、味、触、法处；此是眼界，此是耳、
bí shé shēn yì jiè cǐ shì sè jiè cǐ shì shēng xiāng
鼻、舌、身、意界；此是色界，此是声、香、
wèi chù fǎ jiè cǐ shì yǎn shí jiè cǐ shì ěr bí shé
味、触、法界；此是眼识界，此是耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè cǐ shì yǎn chù cǐ shì ěr bí shé shēn
身、意识界；此是眼触，此是耳、鼻、舌、身、
yì chù cǐ shì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu cǐ shì ěr bí
意触；此是眼触为缘所生诸受，此是耳、鼻、
shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu cǐ shì dì jiè cǐ shì
舌、身、意触为缘所生诸受；此是地界，此是
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè cǐ shì yīn yuán cǐ shì děng wú
水、火、风、空、识界；此是因缘，此是等无
jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán cǐ shì cóng yuán suǒ shēng zhū
间缘、所缘缘、增上缘；此是从缘所生诸
fǎ cǐ shì wú míng cǐ shì xíng shí míng sè liù chù chù
法；此是无明，此是行、识、名色、六处、触、
shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo cǐ shì
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼；此是
nèi kōng cǐ shì wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng
内空，此是外空、内外空、空空、大空、胜
yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散
kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng cǐ shì sì niàn zhù cǐ shì sì zhèng duàn sì shén zú
自性空；此是四念住，此是四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī cǐ shì kǔ shèng
五根、五力、七等觉支、八圣道支；此是苦圣
dì cǐ shì jí miè dào shèng dì cǐ shì sì jìng lǜ cǐ shì
谛，此是集、灭、道圣谛；此是四静虑，此是

sì wú liàng sì wú sè dìng cǐ shì bā jiě tuō cǐ shì bā shèng chù
四无量、四无色定；此是八解脱，此是八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù cǐ shì tuó luó ní mén cǐ shì sān mó dì
九次第定、十遍处；此是陀罗尼门，此是三摩地
mén cǐ shì kōng jiě tuō mén cǐ shì wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
门；此是空解脱门，此是无相、无愿解脱门；
cǐ shì jí xǐ dì cǐ shì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì
此是极喜地，此是离垢地、发光地、焰慧地、
jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì
极难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧
dì fǎ yún dì cǐ shì wǔ yǎn cǐ shì liù shéntōng cǐ shì fó shí
地、法云地；此是五眼，此是六神通；此是佛十
lì cǐ shì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
力，此是四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ cǐ shì sān shí èr dà shì xiàng
喜、大舍、十八佛不共法；此是三十二大士相，
cǐ shì bā shí suí hǎo cǐ shì wú wàng shī fǎ cǐ shì héng zhù shě xìng
此是八十随好；此是无忘失法，此是恒住舍性；
cǐ shì yī qiè zhì cǐ shì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì cǐ shì yù
此是一切智，此是道相智、一切相智；此是预
liú guǒ cǐ shì yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí
流果，此是一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提；
cǐ shì yī qiè pú sà mó hē sà xíng cǐ shì zhū fó wú shàng zhèng děng
此是一切菩萨摩訶萨行，此是诸佛无上正等
pú tí cǐ shì yì shēng cǐ shì shēng wén cǐ shì dú jué cǐ shì
菩提；此是异生，此是声闻，此是独觉，此是
pú sà cǐ shì rú lái
菩萨，此是如来。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“舍利子，菩萨摩訶萨修行般若波罗蜜多，
rú shí liǎo zhī yī qiè fǎ xìng jiē bù kě qǔ suǒ wèi bō rě bō luó mì duō
如了知一切法性皆不可取，所谓般若波罗蜜多
bù kě qǔ jìng lù bō luó mì duō bù kě qǔ jīng jìn bō luó mì duō bù
不可取，静虑波罗蜜多不可取，精进波罗蜜多不
kě qǔ ān rěn bō luó mì duō bù kě qǔ jìng jiè bō luó mì duō bù kě
可取，安忍波罗蜜多不可取，净戒波罗蜜多不可
qǔ bù shī bō luó mì duō bù kě qǔ sè bù kě qǔ shòu xiǎng
取，布施波罗蜜多不可取；色不可取，受、想、

xíng shí bù kě qǔ yǎnchù bù kě qǔ ěr bí shé shēn
行、识不可取；眼处不可取，耳、鼻、舌、身、
yì chù bù kě qǔ sè chù bù kě qǔ shēng xiāng wèi chù
意处不可取；色处不可取，声、香、味、触、
fǎ chù bù kě qǔ yǎn jiè bù kě qǔ ěr bí shé shēn yì
法处不可取；眼界不可取，耳、鼻、舌、身、意
jiè bù kě qǔ sè jiè bù kě qǔ shēng xiāng wèi chù fǎ
界不可取；色界不可取，声、香、味、触、法
jiè bù kě qǔ yǎn shí jiè bù kě qǔ ěr bí shé shēn yì
界不可取；眼识界不可取，耳、鼻、舌、身、意
shí jiè bù kě qǔ yǎnchù bù kě qǔ ěr bí shé shēn yì
识界不可取；眼触不可取，耳、鼻、舌、身、意
chù bù kě qǔ yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě qǔ ěr bí
触不可取；眼触为缘所生诸受不可取，耳、鼻、
shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě qǔ dì jiè bù kě
舌、身、意触为缘所生诸受不可取；地界不可
qǔ shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù kě qǔ yīn yuán bù kě
取，水、火、风、空、识界不可取；因缘不可
qǔ děng wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán bù kě qǔ cóng
取，等无间缘、所缘缘、增上缘不可取；从
yuánsuǒshēngzhū fǎ bù kě qǔ wú míng bù kě qǔ xíng shí míng
缘所生诸法不可取；无明不可取，行、识、名
sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu
色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁
tàn kǔ yōunǎo bù kě qǔ nèikōng bù kě qǔ wàikōng nèi wàikōng
叹苦忧恼不可取；内空不可取，外空、内外空、
kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìngkōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng bù kě qǔ sì niànzhù bù kě
空、自性空、无性自性空不可取；四念住不可
qǔ sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī
取，四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèngdào zhī bù kě qǔ kǔ shèng dì bù kě qǔ jí miè dào
八圣道支不可取；苦圣谛不可取，集、灭、道

shèng dì bù kě qǔ sì jìng lǜ bù kě qǔ sì wú liàng sì wú sè
圣谛不可取；四静虑不可取，四无量、四无色
dìng bù kě qǔ bā jiě tuō bù kě qǔ bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
定不可取；八解脱不可取，八胜处、九次第定、
shí biàn chù bù kě qǔ tuó luó ní mén bù kě qǔ sān mó dì mén bù kě
十遍处不可取；陀罗尼门不可取，三摩地门不可
qǔ kōng jiě tuō mén bù kě qǔ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù kě
取；空解脱门不可取，无相、无愿解脱门不可
qǔ jí xǐ dì bù kě qǔ lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì
取；极喜地不可取，离垢地、发光地、焰慧地、
jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì
极难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧
dì fǎ yún dì bù kě qǔ wǔ yǎn bù kě qǔ liù shén tōng bù kě qǔ
地、法云地不可取；五眼不可取，六神通不可取；
fó shí lì bù kě qǔ sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
佛十力不可取，四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù kě qǔ sān shí èr
悲、大喜、大舍、十八佛不共法不可取；三十二
dà shì xiàng bù kě qǔ bā shí suí hǎo bù kě qǔ wú wàng shī fǎ bù
大士相不可取，八十随好不可取；无忘失法不
kě qǔ héng zhù shě xìng bù kě qǔ yī qiè zhì bù kě qǔ dào xiàng
可取，恒住舍性不可取；一切智不可取，道相
zhì yī qiè xiàng zhì bù kě qǔ yù liú guǒ bù kě qǔ yī lái bù
智、一切相智不可取；预流果不可取，一来、不
huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí bù kě qǔ yī qiè pú sà mó hē
还、阿罗汉果、独觉菩提不可取；一切菩萨摩诃
sà xíng bù kě qǔ zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bù kě qǔ yī qiè
萨行不可取，诸佛无上正等菩提不可取；一切
yì shēng bù kě qǔ yī qiè shēng wén bù kě qǔ yī qiè dú jué bù kě
异生不可取，一切声闻不可取，一切独觉不可
qǔ yī qiè pú sà mó hē sà bù kě qǔ yī qiè rú lái bù kě qǔ
取，一切菩萨摩诃萨不可取，一切如来不可取。

shè lì zǐ shì bù kě qǔ bō luó mì duō jí shì wú zhàng bō
“舍利子，是不可取波罗蜜多即是无障波
luó mì duō rú shì wú zhàng bō luó mì duō jí shì bō rě bō luó mì duō
罗蜜多，如是无障波罗蜜多即是般若波罗蜜多，
zhū pú sà mó hē sà yīng yú zhōng xué shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà
诸菩萨摩诃萨应于中学。舍利子，诸菩萨摩诃萨

yú zhōngxué shí shàng bù dé xué kuàng dé wú shàngzhèngděng pú tí
于 中 学 时 尚 不 得 学 ， 况 得 无 上 正 等 菩 提 ！

kuàng dé bō rě bō luó mì duō kuàng dé pú sà fǎ kuàng dé zhū fó
况 得 般 若 波 罗 蜜 多 ！ 况 得 菩 萨 法 ！ 况 得 诸 佛

fǎ kuàng dé dú jué fǎ kuàng dé shēngwén fǎ kuàng dé yì shēng
法 ！ 况 得 独 觉 法 ！ 况 得 声 闻 法 ！ 况 得 异 生

fǎ hé yǐ gù shè lì zǐ wú shǎo fǎ yǒu zì xìng yú rú shì wú
法 ！ 何 以 故 ？ 舍 利 子 ， 无 少 法 有 自 性 ， 于 如 是 无

xìngwéi zì xìng fǎ zhōng hé děng shì yì shēng fǎ hé děng shì yù liú
性 为 自 性 法 中 ， 何 等 是 异 生 法 ？ 何 等 是 预 流

fǎ hé děng shì yī lái fǎ hé děng shì bù huán fǎ hé děng shì
法 ？ 何 等 是 一 来 法 ？ 何 等 是 不 还 法 ？ 何 等 是

ā luó hàn fǎ hé děng shì dú jué fǎ hé děng shì pú sà fǎ
阿 罗 汉 法 ？ 何 等 是 独 觉 法 ？ 何 等 是 菩 萨 法 ？

hé děng shì rú lái fǎ shè lì zǐ rú shì zhū fǎ jì bù kě dé yī
何 等 是 如 来 法 ？ 舍 利 子 ， 如 是 诸 法 既 不 可 得 ， 依

hé děng fǎ kě shī shè yǒu bǔ tè qié luó bǔ tè qié luó jì bù kě dé
何 等 法 可 施 设 有 补 特 伽 罗 ？ 补 特 伽 罗 既 不 可 得 ，

yún hé kě shuō cǐ shì yì shēng cǐ shì yù liú cǐ shì yī lái cǐ
云 何 可 说 此 是 异 生 ， 此 是 预 流 ， 此 是 一 来 ， 此

shì bù huán cǐ shì ā luó hàn cǐ shì dú jué cǐ shì pú sà mó hē
是 不 还 ， 此 是 阿 罗 汉 ， 此 是 独 觉 ， 此 是 菩 萨 摩 诃

sà cǐ shì rú lái yīng zhèngděngjué
萨 ， 此 是 如 来 、 应 、 正 等 觉 ？ ”

shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ jiē wú zì
时 ， 舍 利 子 白 佛 言 ： “ 世 尊 ！ 若 一 切 法 皆 无 自

xìng dōu fēi shí yǒu yī hé děng shì ér kě liǎo zhī cǐ shì yì shēng
性 、 都 非 实 有 ， 依 何 等 事 而 可 了 知 此 是 异 生 ，

cǐ shì yì shēng fǎ cǐ shì yù liú cǐ shì yù liú fǎ cǐ shì yī lái
此 是 异 生 法 ； 此 是 预 流 ， 此 是 预 流 法 ； 此 是 一 来 ，

cǐ shì yī lái fǎ cǐ shì bù huán cǐ shì bù huán fǎ cǐ shì ā
此 是 一 来 法 ； 此 是 不 还 ， 此 是 不 还 法 ； 此 是 阿

luó hàn cǐ shì ā luó hàn fǎ cǐ shì dú jué cǐ shì dú jué fǎ
罗 汉 ， 此 是 阿 罗 汉 法 ； 此 是 独 觉 ， 此 是 独 觉 法 ；

cǐ shì pú sà mó hē sà cǐ shì pú sà mó hē sà fǎ cǐ shì rú lái
此 是 菩 萨 摩 诃 萨 ， 此 是 菩 萨 摩 诃 萨 法 ； 此 是 如 来 、

yīng zhèngděngjué cǐ shì rú lái yīng zhèngděngjué fǎ
应 、 正 等 觉 ， 此 是 如 来 、 应 、 正 等 觉 法 ？ ”

fó gào shè lì zǐ yú rǔ yì yún hé wéi shí yǒu sè shí yǒu
佛告舍利子：“于汝意云何？为实有色，实有

shòu xiǎng xíng shí rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
受、想、行、识，如诸愚夫异生执不？”

shè lì zǐ yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn
舍利子言：“不也！世尊！不也！善逝！但

yóudiāndǎo yú fū yì shēng yǒu rú shì zhí
由颠倒愚夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu yǎn chù shí yǒu ěr bí shé
“舍利子，为实有眼处，实有耳、鼻、舌、

shēn yì chù rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
身、意处，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóudiāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ rú shí yǒu sè chù shí yǒu shēng xiāng wèi
“舍利子，如³实有色处，实有声、香、味、

chù fǎ chù rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
触、法处，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóudiāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu yǎn jiè shí yǒu ěr bí shé
“舍利子，为实有眼界，实有耳、鼻、舌、

shēn yì jiè rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
身、意界，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóudiāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu sè jiè shí yǒu shēng xiāng wèi
“舍利子，为实有色界，实有声、香、味、

chù fǎ jiè rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
触、法界，如诸愚夫异生执不？”

³ 大正藏：为；永乐北藏及龙藏：如

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dānyóudiāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒuyǎn shí jiè shí yǒu ěr bǐ shé
“舍利子，为实有眼识界，实有耳、鼻、舌、

shēn yì shí jiè rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
身、意识界，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dānyóudiāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒuyǎnchù shí yǒu ěr bǐ shé
“舍利子，为实有眼触，实有耳、鼻、舌、

shēn yì chù rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
身、意触，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dānyóudiāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒuyǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shí
“舍利子，为实有眼触为缘所生诸受，实

yǒu ěr bǐ shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu rú zhū
有耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受，如诸

yú fū yì shēng zhí fǒu
愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dānyóudiāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu dì jiè shí yǒu shuǐ huǒ fēng
“舍利子，为实有地界，实有水、火、风、

kōng shí jiè rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
空、识界，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dānyóudiāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu yīn yuán shí yǒu děng wú jiàn yuán
“舍利子，为实有因缘，实有等无间缘、

suǒ yuán yuán zēng shàng yuán rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
所缘缘、增上缘，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diān dǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu cóng yuán suǒ shēng zhū fǎ rú zhū yú
“舍利子，为实有从缘所生诸法，如诸愚

fū yì shēng zhí fǒu
夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diān dǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu wú míng shí yǒu xíng shí míng sè
“舍利子，为实有无明，实有行、识、名色、

liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦

yōu nǎo rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
忧恼，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diān dǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu bù shī bō luó mì duō shí yǒu jìng jiè
“舍利子，为实有布施波罗蜜多，实有净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō rú zhū yú fū yì
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，如诸愚夫异

shēng zhí fǒu
生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diān dǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu nèi kōng shí yǒu wài kōng nèi wài kōng
“舍利子，为实有内空，实有外空、内外空、

kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng rú zhū yú fū yì shēng zhí
空、自性空、无性自性空，如诸愚夫异生执
fǒu
不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diān dǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚
fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu sì niàn zhù shí yǒu sì zhèng duàn
“舍利子，为实有四念住，实有四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支，
rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diān dǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚
fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu kǔ shèng dì shí yǒu jí miè dào
“舍利子，为实有苦圣谛，实有集、灭、道
shèng dì rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
圣谛，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diān dǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚
fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu sì jìng lù shí yǒu sì wú liàng sì
“舍利子，为实有四静虑，实有四无量、四
wú sè dìng rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
无色定，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diān dǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu bā jiě tuō shí yǒu bā shèngchù jiǔ
“舍利子，为实有八解脱，实有八胜处、九

cì dì dìng shí biànchù rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
次第定、十遍处，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu tuó luó ní mén shí yǒu sān mó dì mén
“舍利子，为实有陀罗尼门，实有三摩地门，

rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu kōng jiě tuō mén shí yǒu wú xiàng
“舍利子，为实有空解脱门，实有无相、

wú yuàn jiě tuō mén rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
无愿解脱门，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu jí xǐ dì shí yǒu lí gòu dì fā
“舍利子，为实有极喜地，实有离垢地、发

guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiànrán dì yuǎnxíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、

bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì rú zhū yú fū yì shēng zhí
不动地、善慧地、法云地，如诸愚夫异生执

fǒu
不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu wǔ yǎn shí yǒu liù shéntōng rú zhū
“舍利子，为实有五眼，实有六神通，如诸

yú fū yì shēng zhí fǒu
愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diān dǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu fó shí lì shí yǒu sì wú suǒ wèi
“舍利子，为实有佛十力，实有四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
共法，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diān dǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu sān shí èr dà shì xiàng shí yǒu bā shí
“舍利子，为实有三十二大士相，实有八十

suí hǎo rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
随好，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diān dǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu wú wàng shī fǎ shí yǒu héng zhù shě
“舍利子，为实有无忘失法，实有恒住舍

xìng rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
性，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dàn yóu diān dǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēng yǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu yī qiè zhì shí yǒu dào xiàng zhì yī
“舍利子，为实有一切智，实有道相智、一

qiè xiàng zhì rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
切相智，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dānyóudiāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu yù liú guǒ shí yǒu yī lái bù huán
“舍利子，为实有预流果，实有一来、不还、

ā luó hàn guǒ dú jué pú tí rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
阿罗汉果、独觉菩提，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dānyóudiāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu yī qiè pú sà mó hē sà xíng shí yǒu
“舍利子，为实有一切菩萨摩訶萨行，实有

zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
诸佛无上正等菩提，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dānyóudiāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

shè lì zǐ wéi shí yǒu yì shēng shí yǒu yù liú yī lái
“舍利子，为实有异生，实有预流、一来、

bù huán ā luó hàn dú jué pú sà mó hē sà rú lái yīng zhèng
不还、阿罗汉、独觉、菩萨摩訶萨、如来应正

děng jué rú zhū yú fū yì shēng zhí fǒu
等觉，如诸愚夫异生执不？”

fú yě shì zūn fú yě shàn shì dānyóudiāndǎo yú
“不也！世尊！不也！善逝！但由颠倒愚

fū yì shēngyǒu rú shì zhí
夫异生有如是执。”

fó yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
佛言：“舍利子，诸菩萨摩訶萨修行般若波罗

mì duō fāng biàn shàn qiǎo suī guān zhū fǎ jiē wú zì xìng dōu fēi shí yǒu
蜜多方便善巧，虽观诸法皆无自性、都非实有，

ér yī shì sù fā qù wú shàng zhèng děng pú tí wéi zhū yǒu qíng zhǒng
而依世俗发趣无上正等菩提，为诸有情种

zhǒng xuān shuō lìng dé zhèng jiě yuǎn lí diāndǎo
种宣说，令得正解远离颠倒。”

大般若波罗蜜多经卷第三百九十一

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi jiǔ shí èr 大般若波罗蜜多经卷第三百九十二

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn chéng shú yǒu qíng pǐn dì qī shí yī zhī sān 初分成熟有情品第七十一之三

jù shòu shè lì zǐ bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿舍利子白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí fāng biàn shàn qiǎo yóu cǐ fāng biàn
萨修行般若波罗蜜多时方便善巧，由此方便

shàn qiǎo lì gù suī guān zhū fǎ jiē wú zì xìng dōu fēi shí yǒu ér
善巧力故，虽观诸法皆无自性、都非实有，而

yī shì sù fā qù wú shàng zhèng děng pú tí wèi zhū yǒu qíng zhǒng zhǒng
依世俗发趣无上正等菩提，为诸有情种种

xuān shuō lìng dé zhèng jiě yuǎn lí diān dǎo
宣说，令得正解远离颠倒？”

fó gào shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
佛告舍利子：“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí fāng biàn shàn qiǎo zhě wèi dōu bú jiàn yǒu shǎo shí fǎ kě yú
蜜多时方便善巧者，谓都不见有少实法可于

zhōng zhù yóu yú zhōng zhù ér yǒu guà ài yóu guà ài gù ér yǒu tuì mò
中住，由于中住而有罣碍，由罣碍故而有退没，

yóu tuì mò gù xīn biàn liè ruò xīn liè ruò gù biàn shēng xiè dài
由退没故心便劣弱，心劣弱故便生懈怠。

shè lì zǐ yǐ yī qiè fǎ dōu wú shí shì wú wǒ wǒ suǒ
“舍利子，以一切法都无实事，无我、我所，

jiē yǐ wú xìng ér wéi zì xìng běn xìng kōng jì zì xiàng kōng jì wéi
皆以无性而为自性，本性空寂、自相空寂，唯

yǒu yī qiè yú fū yì shēng mí miù diān dǎo zhí zhuó sè yùn zhí zhuó shòu
有一切愚夫异生迷谬颠倒，执著色蕴，执著受、

xiǎng xíng shí yùn zhí zhuó yǎn chù zhí zhuó ěr bí shé
想、行、识蕴；执著眼处，执著耳、鼻、舌、

shēn yì chù zhí zhuó sè chù zhí zhuó shēng xiāng wèi chù
身、意处；执著色处，执著声、香、味、触、

fǎ chù zhí zhuó yǎn jiè zhí zhuó ěr bí shé shēn yì jiè
法处；执著眼界，执著耳、鼻、舌、身、意界；
zhí zhuó sè jiè zhí zhuó shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhí zhuó
执著色界，执著声、香、味、触、法界；执著
yǎn shí jiè zhí zhuó ěr bí shé shēn yì shí jiè zhí zhuó
眼识界，执著耳、鼻、舌、身、意识界；执著
yǎn chù zhí zhuó ěr bí shé shēn yì chù zhí zhuó yǎn chù
眼触，执著耳、鼻、舌、身、意触；执著眼触
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhí zhuó ěr bí shé shēn yì chù wéi
为缘所生诸受，执著耳、鼻、舌、身、意触为
yuán suǒ shēng zhū shòu zhí zhuó dì jiè zhí zhuó shuǐ huǒ fēng
缘所生诸受；执著地界，执著水、火、风、
kōng shí jiè zhí zhuó yīn yuán zhí zhuó děng wú jiàn yuán suǒ yuán
空、识界；执著因缘，执著等无间缘、所缘
yuán zēng shàng yuán zhí zhuó cóng yuán suǒ shēng zhū fǎ zhí zhuó wú
缘、增上缘；执著从缘所生诸法；执著无
míng zhí zhuó xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
明，执著行、识、名色、六处、触、受、爱、
qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo zhí zhuó bù shī bō luó
取、有、生、老死愁叹苦忧恼；执著布施波罗
mì duō zhí zhuó jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó
蜜多，执著净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō zhí zhuó nèi kōng zhí zhuó wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
蜜多；执著内空，执著外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìng kōng wú xìng zì xìng kōng zhí zhuó sì niàn zhù zhí zhuó sì zhèng
性空、无性自性空；执著四念住，执著四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī zhí zhuó kǔ shèng dì zhí zhuó jí miè dào shèng dì zhí
支；执著苦圣谛，执著集、灭、道圣谛；执
zhuó sì jìng lǜ zhí zhuó sì wú liàng sì wú sè dìng zhí zhuó bā jiě
著四静虑，执著四无量、四无色定；执著八解

tuō zhí zhuó bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù zhí zhuó tuó
脱，执著八胜处、九次第定、十遍处；执著陀
luó ní mén zhí zhuó sān mó dì mén zhí zhuó kōng jiě tuō mén zhí zhuó
罗尼门，执著三摩地门；执著空解脱门，执著
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zhí zhuó jí xǐ dì zhí zhuó lí gòu dì
无相、无愿解脱门；执著极喜地，执著离垢地、
fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行
dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì zhí zhuó wǔ yǎn zhí
地、不动地、善慧地、法云地；执著五眼，执
zhuó liù shéntōng zhí zhuó fó shí lì zhí zhuó sì wú suǒ wèi sì wú
著六神通；执著佛十力，执著四无所畏、四无
ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法；
zhí zhuó sān shí èr dà shì xiàng zhí zhuó bā shí suí hǎo zhí zhuó wú
执著三十二大士相，执著八十随好；执著无
wàng shī fǎ zhí zhuó héng zhù shě xìng zhí zhuó yī qiè zhì zhí zhuó dào
忘失法，执著恒住舍性；执著一切智，执著道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhí zhuó yù liú guǒ zhí zhuó yī lái bù
相智、一切相智；执著预流果，执著一来、不
huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí zhí zhuó yī qiè pú sà mó hē
还、阿罗汉果、独觉菩提；执著一切菩萨摩诃
sà xíng zhí zhuó zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí zhí zhuó yì shēng
萨行，执著诸佛无上正等菩提；执著异生，
zhí zhuó yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú sà
执著预流、一来、不还、阿罗汉、独觉、菩萨
mó hē sà rú lái yīng zhèng děng jué
摩诃萨、如来应正等觉。

shè lì zǐ yóu shì yīn yuán zhū pú sà mó hē sà guān yī
“舍利子，由是因缘，诸菩萨摩诃萨观一

qiè fǎ dōu wú shí shì wú wǒ wǒ suǒ jiē yǐ wú xìng ér wéi zì xìng
切法都无实事，无我、我所，皆以无性而为自性，
běn xìng kōng jì zì xiàng kōng jì xiū xíng bō rě bō luó mì duō zì
本性空寂、自相空寂，修行般若波罗蜜多，自
xìng rú huàn shī wèi yǒu qíng shuō fǎ wèi qiān tān zhě wèi shuō bù shī lìng
性⁴如幻师为有情说法，谓悭贪者为说布施，令

⁴ 大正藏：立；永乐北藏及龙藏：性

xiū bù shī bō luó mì duō ruò pò jiè zhě wèishuō jìng jiè lìng xiū jìng jiè
修布施波罗蜜多；若破戒者为说净戒，令修净戒
bō luó mì duō ruò chēn fèn zhě wèishuō ān rěn lìng xiū ān rěn bō luó
波罗蜜多；若瞋忿者为说安忍，令修安忍波罗
mì duō ruò xiè dài zhě wèishuō jīng jìn lìng xiū jīng jìn bō luó mì duō
蜜多；若懈怠者为说精进，令修精进波罗蜜多；
ruò sǎn luàn zhě wèishuō jìng lù lìng xiū jìng lù bō luó mì duō ruò yú chī
若散乱者为说静虑，令修静虑波罗蜜多；若愚痴
zhě wèishuō bō rě lìng xiū bō rě bō luó mì duō
者为说般若，令修般若波罗蜜多。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà ān lì yǒu qíng lìng zhù bù
“舍利子，是菩萨摩訶萨安立有情，令住布
shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yǐ
施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多已，
fù wèixuānshuō néng chū sǐ shū shèng shèng fǎ zhū yǒu qíng lèi yī
复为宣说能出生死殊胜圣法。诸有情类依
zhī xiū xué huò dé yù liú guǒ huò dé yī lái guǒ huò dé bù huán guǒ
之修学，或得预流果，或得一来果，或得不还果，
huò dé ā luó hàn guǒ huò dé dú jué pú tí huò rù pú sà mó hē sà
或得阿罗汉果，或得独觉菩提，或入菩萨摩訶萨
wèi huò dé wú shàng zhèng děng pú tí
位，或得无上正等菩提。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē sà
尔时，舍利子白佛言：“世尊！诸菩萨摩訶萨
xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yún hé bù míng yǒu suǒ dé zhě wèi
修行般若波罗蜜多时，云何不名有所得者？谓
zhū yǒu qíng shí wú suǒ yǒu ér lìng ān zhù bù shī jìng jiè ān rěn
诸有情实无所有，而令安住布施、净戒、安忍、
jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō fù wèixuānshuō néng chū sǐ
精进、静虑、般若波罗蜜多，复为宣说能出生
sǐ shū shèng shèng fǎ huò lìng dé yù liú guǒ huò lìng dé yī lái bù
死殊胜圣法，或令得预流果，或令得一来、不
huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí huò lìng rù pú sà mó hē sà wèi
还、阿罗汉果、独觉菩提，或令入菩萨摩訶萨位，
huò lìng dé wú shàng zhèng děng pú tí
或令得无上正等菩提。”

fó gào shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
佛告舍利子：“诸菩萨摩訶萨修行般若波罗

mì duō shí yú zhū yǒu qíng fēi yǒu suǒ dé hé yǐ gù shè lì zǐ
蜜多时，于诸有情非有所得。何以故？舍利子，
shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú jiàn yǒu qíng
是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不见有情
shǎo shí kě dé wéi yǒu shì sù jiǎ shuō yǒu qíng shè lì zǐ shì pú
少实可得，唯有世俗假说有情。舍利子，是菩
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí ān zhù èr dì wèi zhū yǒu
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，安住二谛为诸有
qíng xuān shuō zhèng fǎ hé wèi èr dì wèi shì sù dì jí shèng yì dì
情宣说正法。何谓二谛？谓世俗谛及胜义谛。
shè lì zǐ suī èr dì zhōng yǒu qíng bù kě dé yǒu qíng shī shè yì bù
舍利子，虽二谛中有情不可得，有情施設亦不
kě dé ér zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō fāng biàn
可得，而诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，方便
shàn qiǎo wèi zhū yǒu qíng xuān shuō fǎ yào zhū yǒu qíng lèi wén shì fǎ yǐ
善巧为诸有情宣说法要，诸有情类闻是法已，
yú xiàn fǎ zhōng shàng bù dé wǒ hé kuàng dāng dé suǒ qiú guǒ zhèng
于现法中尚不得我，何况当得所求果证！
rú shì shè lì zǐ pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
如是，舍利子，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
fāng biàn shàn qiǎo suī wèi yǒu qíng xuān shuō zhèng fǎ lìng xiū zhèng xíng dé
方便善巧虽为有情宣说正法，令修正行得
suǒ zhèng guǒ ér xīn yú bǐ dōu wú suǒ dé
所证果，而心于彼都无所得。”

jù shòu shè lì zǐ bó fó yán shì zūn cǐ zhū pú sà mó hē
具寿舍利子白佛言：“世尊！此诸菩萨摩诃
sà shì zhēn pú sà mó hē sà suī yú zhū fǎ bù dé yī xìng bù dé yì
萨是真菩萨摩诃萨，虽于诸法不得一性，不得异
xìng bù dé zǒng xìng bù dé bié xìng ér huàn rú shì dà gōng dé kǎi
性，不得总性，不得别性，而擐如是大功德铠。
yóu huàn rú shì dà gōng dé kǎi bú xiàn yù jiè bú xiàn sè jiè bú
由擐如是大功德铠，不现欲界，不现色界，不
xiàn wú sè jiè bú xiàn yǒu wéi jiè bú xiàn wú wéi jiè suī huà yǒu qíng
现无色界，不现有为界，不现无为界。虽化有情
lìng tuō sān jiè ér yú yǒu qíng dōu wú suǒ dé yì fù bù dé yǒu qíng shī
令脱三界，而于有情都无所得，亦复不得有情施
shè yǒu qíng shī shè bù kě dé gù wú fù wú jiě wú fù jiě gù wú rǎn
设。有情施設不可得故无缚无解，无缚解故无染

wú jìng wú rǎn jìng gù zhū qù chā bié bù kě liǎo zhī zhū qù chā bié bù
无净，无染净故诸趣差别不可了知，诸趣差别不
kě liǎo zhī gù wú yè wú fán nǎo wú yè fán nǎo gù yì wú yì shú guǒ
可了知故无业无烦恼，无业烦恼故亦无异熟果，
jì wú yì shú guǒ rú hé dé yǒu wǒ jí yǒu qíng liú zhuǎn zhū qù xiàn yú
既无异熟果如何得有我及有情流转诸趣现于
sān jiè zhǒng zhǒng chā bié
三界种种差别？”

fó gào shè lì zǐ rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō shè
佛告舍利子：“如是！如是！如汝所说。舍
lì zǐ ruò yǒu qíng lèi xiān yǒu hòu wú pú sà rú lái yīng yǒu guò shī
利子，若有情类先有后无，菩萨、如来应有过失，
ruò zhū qù shēng sǐ xiān yǒu hòu wú zé pú sà rú lái yì yǒu guò shī
若诸趣生死先有后无，则菩萨、如来亦有过失。
xiān wú hòu yǒu lǐ yì bù rán
先无后有理亦不然。

shì gù shè lì zǐ rú lái chū shì ruò bù chū shì fǎ
“是故，舍利子，如来出世、若不出世，法
xiàng cháng zhù zhōng wú gǎi zhuǎn yī yī qiè fǎ fǎ xìng fǎ jiè fǎ
相常住终无改转，以一切法法性、法界、法
zhù fǎ dìng zhēn rú shí jì bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
住、法定、真如、实际、不虚妄性、不变异性
yóu rú xū kōng cǐ zhōng shàng wú wǒ wú yǒu qíng wú mìng zhě
犹如虚空，此中尚无我、无有情、无命者、
wú shēng zhě wú yǎng zhě wú shì fū wú bǔ tè qié luó wú yì
无生者、无养者、无士夫、无补特伽罗、无意
shēng wú rú tóng wú zuò zhě wú shǐ zuò zhě wú qǐ zhě wú
生、无儒童、无作者、无使作者、无起者、无
shǐ qǐ zhě wú shòu zhě wú shǐ shòu zhě wú zhī zhě wú shǐ zhī zhě
使起者、无受者、无使受者、无知者、无使知者、
wú jiàn zhě wú shǐ jiàn zhě kuàng dāng yǒu sè yǒu shòu xiǎng xíng
不见者、无使见者，况当有色，有受、想、行、
shí yǒu yǎn chù yǒu ěr bí shé shēn yì chù yǒu sè chù
识！有眼处，有耳、鼻、舌、身、意处！有色处，
yǒu shēng xiāng wèi chù fǎ chù yǒu yǎn jiè yǒu ěr bí
有声、香、味、触、法处！有眼界，有耳、鼻、
shé shēn yì jiè yǒu sè jiè yǒu shēng xiāng wèi chù
舌、身、意界！有色界，有声、香、味、触、

fǎ jiè yǒuyǎn shí jiè yǒu ěr bí shé shēn yì shí jiè
法界！有眼识界，有耳、鼻、舌、身、意识界！

yǒuyǎnchù yǒu ěr bí shé shēn yì chù yǒuyǎnchùwéiyuán
有眼触，有耳、鼻、舌、身、意触！有眼触为缘

suǒshēngzhūshòu yǒu ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēng
所生诸受，有耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhūshòu yǒu dì jiè yǒushuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yǒu
诸受！有地界，有水、火、风、空、识界！有

zhūyuán qǐ yǒuyuánshēng fǎ yǒuyuán qǐ zhī jì wú rú shì suǒshuō
诸缘起，有缘生法，有缘起支！既无如是所说

zhū fǎ yún hé dāng yǒu zhū qù shēng sǐ zhū qù shēng sǐ jì bù kě
诸法，云何当有诸趣生死？诸趣生死既不可

dé yún hé dāng yǒu chéng shú yǒu qíng lìng qí jiě tuō wéi yī shì sù
得，云何当有成熟有情令其解脱？唯依世俗

jiǎ shuō wéi yǒu
假说为有。

shè lì zǐ yǐ rú shì fǎ zì xìng jiē kōng zhū pú sà mó hē
“舍利子，以如是法自性皆空，诸菩萨摩诃

sà cóngguò qù fó rú shí wén yǐ wèi tuō yǒu qíng diān dǎo zhí zhuó fā
萨从过去佛如实闻已，为脱有情颠倒执著，发

qù wú shàng zhèng děng pú tí yú fā qù shí bù zuò shì niàn wǒ yú
趣无上正等菩提，于发趣时不作是念：‘我于

cǐ fǎ yǐ dé dāng dé lìng bǐ yǒu qíng yǐ dù dāng dù suǒ zhí zhuó chù
此法已得当得，令彼有情已度当度所执著处

shēng sǐ zhòng kǔ
生死众苦。’

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà wèi tuō yǒu qíng diān dǎo zhí
“舍利子，是菩萨摩诃萨为脱有情颠倒执

zhuó huàngōng dé kǎi dà shì zhuāng yán yǒng měng zhèng qín wú suǒ gù
著，擐功德铠大誓庄严，勇猛正勤无所顾

lìn bú tuì wú shàng zhèng děng pú tí cháng yú pú tí bù qǐ yóu yù
吝，不退无上正等菩提，常于菩提不起犹预，

wèi wǒ dāng zhèng bù dāng zhèng yé héng zuò shì sī wǒ
谓：‘我当证、不当证耶？’恒作是思：‘我

bì dāng zhèng suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí zuò zhū yǒu qíng zhēn shí
必当证所求无上正等菩提，作诸有情真实

ráo yì wèi lìng jiě tuō mí miù diān dǎo zhū qù wǎng lái shòu shēng sǐ kǔ
饶益，谓令解脱迷谬颠倒诸趣往来受生死苦。’

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà suī tuō yǒu qíng mí miù diān dǎo zhū qù
舍利子，是菩萨摩诃萨虽脱有情迷谬颠倒诸趣

shēng sǐ ér wú suǒ dé dàn yī shì sù shuō yǒu shì shì
生死而无所不得，但依世俗说有是事。

shè lì zǐ rú qiǎo huàn shī huò bǐ dì zǐ yòng dì wǎng shù
“舍利子，如巧幻师或彼弟子，用帝网术

huà zuò wú liàng bǎi qiān jù zhī zhū yǒu qíng lèi fù huà zhǒng zhǒng shàng
化作无量百千俱胝诸有情类，复化种种上

miào yǐn shí yǔ huà yǒu qíng jiē lìng bǎo mǎn zuò shì shì yǐ huān xǐ chàng
妙饮食与化有情皆令饱满，作是事已欢喜唱

yán wǒ yǐ huò dé guǎng dà fú jù shè lì zǐ yú rǔ yì yún
言：‘我已获得广大福聚。’舍利子，于汝意云

hé rú shì huàn shī huò bǐ dì zǐ shí lìng yǒu qíng dé bǎo mǎn fǒu
何？如是幻师或彼弟子，实令有情得饱满不？”

shè lì zǐ yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
舍利子言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gào shè lì zǐ pú sà mó hē sà yì fù rú shì cóng chū
佛告舍利子：“菩萨摩诃萨亦复如是，从初

fā xīn wèi yù dù tuō zhū yǒu qíng gù xiū xíng bù shī bō luó mì duō xiū
发心为欲度脱诸有情故，修行布施波罗蜜多，修

xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō ān
行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多；安

zhù nèi kōng ān zhù wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng
住内空，安住外空、内外空、空空、大空、胜

yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散

kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìng kōng xiū xíng sì niàn zhù xiū xíng sì zhèng duàn sì shén zú
自性空；修行四念住，修行四正断、四神足、

wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī ān zhù kǔ shèng
五根、五力、七等觉支、八圣道支；安住苦圣

dì ān zhù jí miè dào shèng dì xiū xíng sì jìng lǜ xiū xíng
谛，安住集、灭、道圣谛；修行四静虑，修行

sì wú liàng sì wú sè dìng xiū xíng bā jiě tuō xiū xíng bā shèng chù
四无量、四无色定；修行八解脱，修行八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù xiū xíngtuó luó ní mén xiū xíngsān mó dì
九次第定、十遍处；修行陀罗尼门，修行三摩地
mén xiū xíngkōng jiě tuō mén xiū xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
门；修行空解脱门，修行无相、无愿解脱门；
xiū xíng jí xǐ dì xiū xíng lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì
修行极喜地，修行离垢地、发光地、焰慧地、
jí nánshèng dì xiàndiàn dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì
极难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧
dì fǎ yún dì xiū xíng wǔ yǎn xiū xíng liù shéntōng xiū xíng fó shí
地、法云地；修行五眼，修行六神通；修行佛十
lì xiū xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
力，修行四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xiū xíngsān shí èr dà shì xiàng
喜、大舍、十八佛不共法；修行三十二大士相，
xiū xíng bā shí suí hǎo xiū xíng wú wàng shī fǎ xiū xíng héng zhù shě xìng
修行八十随好；修行无忘失法，修行恒住舍性；
xiū xíng yī qiè zhì xiū xíng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yuán mǎn pú
修行一切智，修行道相智、一切相智；圆满菩
sà mó hē sà dà pú tí dào chéngshú yǒu qíng yán jìng fó tǔ
萨摩诃萨大菩提道，成熟有情、严净佛土。

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà suī zuò shì shì ér yú yǒu
“舍利子，诸菩萨摩诃萨虽作是事，而于有
qíng jí yī qiè fǎ dōu wú suǒ dé bú zuò shì niàn wǒ yǐ cǐ fǎ tiáo
情及一切法都无所得，不作是念：‘我以此法调
fú rú shì zhū yǒu qíng lèi
伏如是诸有情类。’”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn hé wèi pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！何谓菩萨
mó hē sà dà pú tí dào zhū pú sà mó hē sà xiū xíng cǐ dào fāng
摩诃萨大菩提道？诸菩萨摩诃萨修行此道，方
biàn shàn qiǎo chéngshú yǒu qíng yán jìng fó tǔ
便善巧成熟有情、严净佛土？”

fó gào shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn suǒ xíng
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨从初发心，所行
bù shī bō luó mì duō suǒ xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
布施波罗蜜多，所行净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō suǒ xíng nèi kōng suǒ xíng wài kōng nèi wài kōng
般若波罗蜜多；所行内空，所行外空、内外空、

kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng suǒ xíng sì niàn zhù suǒ xíng
空、自性空、无性自性空；所行四念住，所行
sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dèng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèng dào zhī suǒ xíng kǔ shèng dì suǒ xíng jí miè dào shèng dì
圣道支；所行苦圣谛，所行集、灭、道圣谛；
suǒ xíng sì jìng lǜ suǒ xíng sì wú liàng sì wú sè dìng suǒ xíng bā jiě
所行四静虑，所行四无量、四无色定；所行八解
tuō suǒ xíng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù suǒ xíng tuó
脱，所行八胜处、九次第定、十遍处；所行陀
luó ní mén suǒ xíng sān mó dì mén suǒ xíng kōng jiě tuō mén suǒ xíng
罗尼门，所行三摩地门；所行空解脱门，所行
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén suǒ xíng jí xǐ dì suǒ xíng lí gòu dì
无相、无愿解脱门；所行极喜地，所行离垢地、
fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行
dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì suǒ xíng wǔ yǎn suǒ xíng
地、不动地、善慧地、法云地；所行五眼，所行
liù shén tōng suǒ xíng fó shí lì suǒ xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
六神通；所行佛十力，所行四无所畏、四无碍解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ suǒ xíng
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法；所行
wú wàng shī fǎ suǒ xíng héng zhù shě xìng suǒ xíng yī qiè zhì suǒ xíng
无忘失法，所行恒住舍性；所行一切智，所行
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jí yú wú liàng wú biān fó fǎ jiē shì
道相智、一切相智，及余无量无边佛法，皆是
pú sà mó hē sà dà pú tí dào zhū pú sà mó hē sà xiū xíng cǐ dào
菩萨摩诃萨大菩提道。诸菩萨摩诃萨修行此道，
fāng biàn shàn qiǎo chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ ér wú yǒu qíng
方便善巧成熟有情、严净佛土，而无有情、
fó tǔ dèng xiǎng
佛土等想。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē sà
具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃萨

xiū xíng bù shī bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎochéngshú yǒuqíng
修行布施波罗蜜多，方便善巧成熟有情？”

fó gàoshànxiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì
佛告善现：“有菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜

duō shí fāngbiànshànqiǎo zì xíng bù shī yì quàn tā xíng bù shī yīn qín
多时方便善巧，自行布施亦劝他行布施，殷勤

jiàoshòujiào jiè bǐ yán zhūshànnán zǐ wù zhuó bù shī ruò zhuó bù
教授教诫彼言：‘诸善男子，勿著布施，若著布

shī dānggèngshòushēn ruògèngshòushēnyóu sī zhǎnzhuǎn dāngshòu wú
施当更受身，若更受身由斯展转，当受无

liàngměng lì dà kǔ zhūshànnán zǐ shèng yì dì zhōngdōu wú bù shī
量猛利大苦。诸善男子，胜义谛中都无布施，

yì wú shī zhě yì wú shòuzhě yì wú shī wù yì wú shī guǒ rú
亦无施者，亦无受者，亦无施物，亦无施果，如

shì zhū fǎ jiē běnxìngkōng běnxìngkōngzhōng wú fǎ kě qǔ zhū fǎ kōng
是诸法皆本性空，本性空中无法可取，诸法空

xìng yì bù kě qǔ rú shì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng
性亦不可取。’如是，善现，诸菩萨摩诃萨修行

bù shī bō luó mì duō shí suī yú yǒuqíng zì xíng yú shī yì quàn tā shī
布施波罗蜜多时，虽于有情自行于施亦劝他施，

ér yú bù shī shī zhě shòuzhě shī wù shī guǒ jiē wú suǒ dé
而于布施、施者、受者、施物、施果皆无所得，

rú shì bù shī bō luó mì duō míng wú suǒ dé bō luó mì duō shì pú sà
如是布施波罗蜜多名无所得波罗蜜多。是菩萨

mó hē sà yú cǐ zhū fǎ wú suǒ dé shí fāngbiànshànqiǎonéng huà yǒu
摩诃萨于此诸法无所得时，方便善巧能化有

qíng dé yù liú guǒ huò yī lái guǒ huò bù huánguǒ huò ā luó hàn
情，得预流果、或一来果、或不还果、或阿罗汉

guǒ huò dú jué pú tí huò qù wú shàngzhèngděng pú tí rú shì
果、或独觉菩提，或趣无上正等菩提。如是，

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō shí yī bù
善现，诸菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜多时，依布

shī fǎ chéngshú yǒuqíng lìng huò lì lè
施法成熟有情令获利乐。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà zì xíng bù shī bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨自行布施波罗蜜多，

yì quàn tā xíng bù shī bō luó mì duō wú dào chēng yáng xíng bù shī bō
亦劝他行布施波罗蜜多，无倒称扬行布施波
luó mì duō fǎ huān xǐ zàn tàn xíng bù shī bō luó mì duō zhě shàn xiàn
罗蜜多法，欢喜赞叹行布施波罗蜜多者。善现，
shì pú sà mó hē sà xiū xíng rú shì dà bù shī yǐ huò shēng chà dì lì
是菩萨摩诃萨修行如是大布施已，或生刹帝力
dà zú zhòng tóng fēn zhōng huò shēng pó luó mén dà zú zhòng tóng fēn
大族众同分中，或生婆罗门大族众同分
zhōng huò shēng zhǎng zhě dà zú zhòng tóng fēn zhōng huò shēng jū shì dà
中，或生长者大族众同分中，或生居士大
zú zhòng tóng fēn zhōng huò zuò xiǎo wáng yú xiǎo guó tǔ fù guì zì zài
族众同分中，或作小王于小国土富贵自在，
huò zuò dà wáng yú dà guó tǔ fù guì zì zài huò zuò lún wáng yú sì
或作大王于大国土富贵自在，或作轮王于四
zhōu jiè fù guì zì zài
洲界富贵自在。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà shēng rú shì děng zhū zūn guì
“善现，是菩萨摩诃萨生如是等诸尊贵

chù yǐ sì shè shì shè zhū yǒu qíng hé děng wéi sì yī zhě bù shī
处，以四摄事摄诸有情。何等为四？一者、布施。
èr zhě ài yǔ sān zhě lì xíng sì zhě tóng shì shì pú sà
二者、爱语。三者、利行。四者、同事。是菩萨
mó hē sà yǐ sì shè shì shè yǒu qíng shí xiān jiào yǒu qíng ān zhù bù shī
摩诃萨以四摄事摄有情时，先教有情安住布施，
yóu shì jiàn cì lìng zhù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
由是渐次令住净戒、安忍、精进、静虑、般若，
fù lìng ān zhù sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng fù lìng ān zhù
复令安住四静虑、四无量、四无色定，复令安住
sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
四念住、四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèng dào zhī fù lìng ān zhù kōng sān mó dì wú xiàng sān
觉支、八圣道支，复令安住空三摩地、无相三
mó dì wú yuàn sān mó dì shì pú sà mó hē sà lìng zhū yǒu qíng zhù rú
摩地、无愿三摩地。是菩萨摩诃萨令诸有情住如
shì děng zhū shàn fǎ yǐ huò lìng qù rù zhèng xìng lí shēng dé yù liú
是等诸善法已，或令趣入正性离生，得预流
guǒ dé yī lái guǒ dé bù huán guǒ dé ā luó hàn guǒ huò lìng qù
果，得一来果，得不还果，得阿罗汉果；或令趣

rù zhèngxìng lí shēng jiàn cì zhèng dé dú jué pú tí huò lìng qù rù
入正性离生，渐次证得独觉菩提；或令趣入
zhèngxìng lí shēng jiàn cì xiū xué zhū pú sà dì sù qù wú shàngzhèng
正性离生，渐次修学诸菩萨地，速趣无上正
děng pú tí fù gào bǐ yán zhū shàn nán zǐ dāng fā dà yuàn sù
等菩提。复告彼言：‘诸善男子，当发大愿速
qù wú shàngzhèngděng pú tí zuò zhū yǒu qíng lì yì ān lè zhū yǒu
趣无上正等菩提，作诸有情利益安乐。诸有
qíng lèi suǒ zhuó zhū fǎ dōu wú zì xìng dàn yóu diān dǎo xū wàng fēn bié
情类所著诸法都无自性，但由颠倒虚妄分别
wèi zhī wéi yǒu shì gù rǔ děng cháng dāng jīng qín zì duàn diān dǎo yì
谓之为有，是故汝等常当精勤，自断颠倒亦
yīng jiào tā lìng duàn diān dǎo zì tuō shēng sǐ yì yīng jiào tā lìng tuō shēng
应教他令断颠倒，自脱生死亦应教他令脱生
sǐ zì huò dà lì yì yīng jiào tā lìng huò dà lì
死，自获大利亦应教他令获大利。’

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà cháng yīng rú shì xiū xíng bù shī
“善现，诸菩萨摩诃萨常应如是修行布施
bō luó mì duō yóu cǐ bù shī bō luó mì duō cóng chū fā xīn nǎi zhì jiū
波罗蜜多，由此布施波罗蜜多，从初发心乃至究
jìng bú duò è qù wèi yù ráo yì zhū yǒu qíng gù duō shēng rén qù zuò
竟不堕恶趣，为欲饶益诸有情故，多生人趣作
zhuàn lún wáng suǒ yǐ zhě hé suí zhòng shì lì huò rú shì guǒ wèi
转轮王。所以者何？随种势力获如是果。谓
bǐ pú sà zuò lún wáng shí jiàn qǐ zhě lái biàn zuò shì niàn wǒ wèi hé
彼菩萨作轮王时，见乞者来便作是念：‘我为何
shì liú zhuǎn shēng sǐ zuò zhuàn lún wáng qǐ wǒ bú wèi lì lè yǒu qíng
事流转生死作转轮王，岂我不为利乐有情
zhù shēng sǐ zhōng shòu sī shèng guǒ bù yóu yú shì zuò shì niàn yǐ
住生死中，受斯胜果不由余事？’作是念已，
gào qǐ zhě yán suí rǔ suǒ xū jiē dāng shī yǔ rǔ qǔ wù shí rú qǔ
告乞者言：‘随汝所须皆当施与，汝取物时如取
jǐ wù wù zuò tā xiǎng suǒ yǐ zhě hé wǒ wèi rǔ děng dé lì lè gù
己物勿作他想。所以者何？我为汝等得利乐故
ér shòu cǐ shēn jī jí cái wù gù cǐ cái wù shì rǔ děng yǒu suí rǔ
而受此身积集财物，故此财物是汝等有，随汝
zì qǔ ruò zì shòu yòng ruò zhuǎn shī tā mò yǒu yí nán shì
自取，若自受用，若转施他，莫有疑难。’是

pú sà mó hē sà rú shì lián mǐn zhū yǒu qíng shí wú yuán dà bēi sù dé
菩萨摩诃萨如是怜愍诸有情时，无缘大悲速得
yuán mǎn yóu cǐ dà bēi sù yuán mǎn gù suī cháng lì lè wú liàng yǒu
圆满。由此大悲速圆满故，虽常利乐无量有
qíng ér yú yǒu qíng dōu wú suǒ dé yì fù bù dé suǒ huò shèng guǒ
情，而于有情都无所得，亦复不得所获胜果，
néng rú shí zhī dàn yóu jiǎ xiǎng shì sù yán shuō shī shè lì lè zhū yǒu
能如实知：‘但由假想世俗言说，施設利乐诸有
qíng shì yòu rú shí zhī suǒ shī shè shì jiē rú gǔ xiǎng suī xiàn sì
情事。’又如实知：‘所施設事皆如谷响，虽现似
yǒu ér wú zhēn shí yóu cǐ yú fǎ dōu wú suǒ qǔ
有而无真实。’由此于法都无所取。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà cháng yīng rú shì xiū xíng bù shī
“善现，诸菩萨摩诃萨常应如是修行布施
bō luó mì duō wèi yú yǒu qíng dōu wú suǒ lìn nǎi zhì néng shī zì shēn
波罗蜜多，谓于有情都无所吝，乃至能施自身
gǔ ròu kuàng bù néng shě zhū wài zī jù wèi zhū zī jù shè shòu yǒu qíng
骨肉，况不能舍诸外资具！谓诸资具摄受有情，
lìng sù jiě tuō shēng lǎo bìng sǐ
令速解脱生老病死。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn hé děng zī jù shè
时，具寿善现白佛言：“世尊！何等资具摄
zhū yǒu qíng lìng sù jiě tuō shēng lǎo bìng sǐ
诸有情，令速解脱生老病死？”

fó gào shàn xiàn suǒ wèi bù shī bō luó mì duō zī jù ruò jìng
佛告善现：“所谓布施波罗蜜多资具，若净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō zī jù ruò
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多资具；若
nèi kōng zī jù ruò wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng
内空资具，若外空、内外空、空空、大空、胜
yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散
kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng zī jù ruò sì niàn zhù zī jù ruò sì zhèng duàn sì shén
自性空资具；若四念住资具，若四正断、四神

zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī zī jù
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支资具；
ruò kǔ shèng dì zī jù ruò jí miè dào shèng dì zī jù ruò sì
若苦圣谛资具，若集、灭、道圣谛资具；若四
jìng lǜ zī jù ruò sì wú liàng sì wú sè dìng zī jù ruò bā jiě tuō
静虑资具，若四无量、四无色定资具；若八解脱
zī jù ruò bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù zī jù ruò
资具，若八胜处、九次第定、十遍处资具；若
tuó luó ní mén zī jù ruò sān mó dì mén zī jù ruò kōng jiě tuō mén
陀罗尼门资具，若三摩地门资具；若空解脱门
zī jù ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zī jù ruò jí xǐ dì zī
资具，若无相、无愿解脱门资具；若极喜地资
jù ruò lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì
具，若离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、
xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì zī
现前地、远行地、不动地、善慧地、法云地资
jù ruò wǔ yǎn zī jù ruò liù shéntōng zī jù ruò fó shí lì zī jù
具；若五眼资具，若六神通资具；若佛十力资具，
ruò sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà
若四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大
shě shí bā fó bú gòng fǎ zī jù ruò wú wàng shī fǎ zī jù ruò
舍、十八佛不共法资具；若无忘失法资具，若
héng zhù shě xìng zī jù ruò yī qiè zhì zī jù ruò dào xiàng zhì yī
恒住舍性资具；若一切智资具，若道相智、一
qiè xiàng zhì zī jù ruò yù liú guǒ zī jù ruò yī lái bù huán
切相智资具；若预流果资具，若一来、不还、
ā luó hàn guǒ dú jué pú tí zī jù ruò yī qiè pú sà mó hē sà xíng
阿罗汉果、独觉菩提资具；若一切菩萨摩诃萨行
zī jù ruò zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí zī jù shàn xiàn rú
资具，若诸佛无上正等菩提资具。善现，如
shì zī jù shè zhū yǒu qíng lìng sù jiě tuō shēng lǎo bìng sǐ zhū pú sà
是资具摄诸有情，令速解脱生老病死，诸菩萨
mó hē sà héng yǐ rú shì zhǒng zhǒng zī jù shè zhū yǒu qíng lìng dé jiě
摩诃萨恒以如是种种资具摄诸有情，令得解
tuō shēng lǎo bìng sǐ huò dà yì lì
脱生老病死获大义利。

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨安住布施波罗

mì duō zì xíng bù shī quànzhū yǒuqíng xíng bù shī yǐ jiàn zhū yǒuqíng
蜜多，自行布施，劝诸有情行布施已，见诸有情

huǐ fàn jìng jiè shēnshēngliánmǐn ér gào bǐ yán rǔ děng jiē yīngshòu
毁犯净戒，深生怜愍而告彼言：‘汝等皆应受

chí jìng jiè wǒ dāng gòng rǔ suǒ xū yǐn shí yī fú wò jù shè
持净戒，我当供汝所须饮食、衣服、卧具、舍

zhái chēshèng mò ní zhēnzhū fèi liú lí bǎo pō zhī jiā bǎo
宅、车乘、末尼、真珠、吠琉璃宝、颇胝迦宝、

dì qīng dà qīng jīn yín bì yù luó bèi shān hú jí yú zhǒng
帝青、大青、金银、璧玉、螺贝、珊瑚及余种

zhǒngduō jià zhēnbǎo xiānghuā fān gài bìngyuán yī yào nǎi zhì zhǒng
种多价珍宝，香华、幡盖、病缘医药乃至种

zhǒng yú zī shēng jù jiē xiāng jǐ shī lìng wú suǒ fá rǔ děng yóu fá
种余资生具，皆相给施令无所乏。汝等由乏

zhū zī shēng jù huǐ fàn jìng jiè zuò zhū è yè wǒ dāng suí rǔ suǒ fá
诸资生具，毁犯净戒作诸恶业，我当随汝所乏

zī jù yǐn shí nǎi zhì bìngyuán yī yào jí yú suǒ fá jiē dāng gòng shī
资具，饮食乃至病缘医药，及余所乏皆当供施。

rǔ děng ān zhù lǜ yí jiè yǐ jiàn cì dāng néng zuò kǔ biān jì huò yī
汝等安住律仪戒已，渐次当能作苦边际，或依

shēngwénshèng ér dé chū lí huò yī dú juéshèng ér dé chū lí huò
声闻乘而得出离，或依独觉乘而得出离，或

yī wú shàngshèng ér dé chū lí
依无上乘而得出离。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨安住布施波罗蜜多，

zì shòu chí jìng jiè yì quàn tā shòu chí jìng jiè wú dào chēng yáng shòu
自受持净戒，亦劝他受持净戒，无倒称扬受

chí jìng jiè fǎ huān xǐ zàn tàn shòu chí jìng jiè zhě rú shì shànxiàn
持净戒法，欢喜赞叹受持净戒者。如是，善现，

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō quàn zhū yǒuqíng ān
诸菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜多，劝诸有情安

zhù jìng jiè jiě tuō shēng sǐ dé shèng lì lè
住净戒，解脱生死得胜利乐。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨安住布施波罗

mì duō jiàn zhū yǒuqíng gēng xiāng chēn fèn shēnshēngliánmǐn ér gào zhī
蜜多，见诸有情更相瞋忿，深生怜愍而告之

yán rǔ děng hé yuán hù qǐ fèn huì rǔ děng ruò wèi yǒu suǒ kuì fá
言：‘汝等何缘互起愤恚？汝等若为有所匮乏
zhǎn zhuǎn xiāng yuán qǐ sī è zhě yīng cóng wǒ suǒ wǒ dāng jì rǔ
展转相缘起斯恶者，应从我索，我当济汝，
suí rǔ suǒ xū yǐn shí yī fú wò jù zhái shè chē shèng tóng
随汝所须饮食、衣服、卧具、宅舍、车乘、僮
pú zhēn bǎo huā xiāng bìng yuán yī yào jì yuè fān gài yīng
仆、珍宝、华香、病缘医药、伎乐、幡盖、瓔
luò dēng míng jí yú zhǒng zhǒng suǒ xū zī jù jiē dāng shī rǔ lìng
珞、灯明，及余种种所须资具，皆当施汝令
wú kuì fá rǔ děng bù yīng hù xiāng chēn fèn yīng xiū ān rěn gòng qǐ cí
无匮乏。汝等不应互相瞋忿，应修安忍共起慈
xīn shàn xiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó mì duō
心。’善现，是菩萨摩訶萨安住布施波罗蜜多，
quàn zhū yǒu qíng xiū ān rěn yǐ yù lìng jiān gù fù gào zhī yán chēn fèn
劝诸有情修安忍已，欲令坚固复告之言：‘瞋忿
yīn yuán dōu wú dìng shí jiē cóng xū wàng fēn bié suǒ shēng yī yī qiè
因缘都无定实，皆从虚妄分别所生，以一切
fǎ běn xìng kōng gù rǔ děng hé yuán yú wú shí shì wàng qǐ fèn huì hù
法本性空故。汝等何缘于无实事妄起愤恚互
xiāng mà rǔ zhí dāo zhàng děng ér xiāng jiā hài rǔ děng wù yuán xū
相骂辱，执刀杖等而相加害？汝等勿缘虚
wàng fēn bié héng shēng chēn fèn zào zhū è yè dāng duò dì yù páng
妄分别，横生瞋忿造诸恶业，当堕地狱、傍
shēng guǐ jiè jí yú è chù shòu zhū jù kǔ qí kǔ chǔ dú gāng qiáng
生、鬼界及余恶处受诸剧苦，其苦楚毒刚强
měng lì bī qiè shēn xīn zuì jí nán rěn rǔ děng wù zhí fēi shí yǒu shì
猛利，逼切身心最极难忍。汝等勿执非实有事，
wàng qǐ fèn huì zuò sī zuì yè yīn cǐ zuì yè xià liè rén shēn shàng nán
妄起愤恚作斯罪业，因此罪业下劣人身尚难
kě dé kuàng shēng fó shì rǔ děng yīng zhī rén shēn nán dé fó shì
可得，况生佛世！汝等应知人身难得，佛世
nán zhí shēng xìn fù nán rǔ děng jīn zhě jì jù sī shì wù yóu fèn
难值，生信复难。汝等今者既具斯事，勿由愤
huì ér shī hǎo shí ruò shī cǐ shí zé nán jiù liáo shì gù rǔ děng yú zhū
恚而失好时，若失此时则难救疗，是故汝等于诸
yǒu qíng wù qǐ fèn huì dāng xiū ān rěn
有情勿起忿恚，当修安忍。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨安住布施波罗蜜多，

zì xíng ān rěn yì quàn tā xíng ān rěn wú dào chēng yáng xíng ān rěn fǎ
自行安忍，亦劝他行安忍，无倒称扬行安忍法，

huān xǐ zàn tàn xíng ān rěn zhě rú shì shànxiàn zhū pú sà mó hē
欢喜赞叹行安忍者。如是，善现，诸菩萨摩诃

sà ān zhù bù shī bō luó mì duō quàn zhū yǒu qíng xiū xíng ān rěn zhū yǒu
萨安住布施波罗蜜多，劝诸有情修行安忍，诸有

qíng lèi yóu sī zhǎn zhuǎn jiàn yī sān shèng ér dé jiě tuō wèi huò yī
情类由斯展转，渐依三乘而得解脱，谓或依

shēng wén shèng ér dé jiě tuō huò yī dú jué shèng ér dé jiě tuō huò
声闻乘而得解脱，或依独觉乘而得解脱，或

yī dà shèng ér dé jiě tuō
依大乘而得解脱。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨安住布施波罗

mì duō jiàn zhū yǒu qíng shēn xīn xiè dài shēn shēng lián mǐn ér gào zhī yán
蜜多，见诸有情身心懈怠，深生怜愍而告之言：

rǔ děng hé yuán bù qín jīng jìn xiū zhū shàn fǎ ér shēng xiè dài
‘汝等何缘不勤精进修诸善法而生懈怠？’

bǐ zuò shì yán wǒ fá zī jù gù yú shàn shì bú huò zhuān xiū
彼作是言：‘我乏资具故，于善事不获专修。’

pú sà gào yán wǒ néng shī rǔ suǒ fá zī jù rǔ yīng zhuān xiū bù shī
菩萨告言：‘我能施汝所乏资具，汝应专修布施、

jìng jiè ān rěn děng fǎ shí zhū yǒu qíng dé shì pú sà suǒ shī zī
净戒、安忍等法。’时，诸有情得是菩萨所施资

jù wú suǒ fá shǎo biàn néng fā qǐ shēn xīn jīng jìn xiū zhū shàn fǎ sù
具无所乏少，便能发起身心精进，修诸善法速

dé yuán mǎn yóu zhū shàn fǎ dé yuán mǎn gù jiàn cì yǐn shēng zhū wú
得圆满。由诸善法得圆满故，渐次引生诸无

lòu fǎ yóu wú lòu fǎ huò dé yù liú yī lái bù huán ā luó hàn
漏法，由无漏法或得预流、一来、不还、阿罗汉

guǒ huò yǒu huò dé dú jué pú tí huò yǒu qù rù zhū pú sà dì jiàn
果，或有获得独觉菩提，或有趣入诸菩萨地，渐

dé wú shàng zhèng děng pú tí
得无上正等菩提。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨安住布施波罗蜜多，

zì xíngjīng jìn yì quàn tā xíngjīng jìn wú dào chēng yáng xíngjīng jìn fǎ
自行精进，亦劝他行精进，无倒称扬行精进法，
huān xǐ zàn tàn xíngjīng jìn zhě rú shì shàn xiàn zhū pú sà mó hē
欢喜赞叹行精进者。如是，善现，诸菩萨摩诃
sà ān zhù bù shī bō luó mì duō lìng zhū yǒu qíng yuǎn lí xiè dài qín xiū
萨安住布施波罗蜜多，令诸有情远离懈怠，勤修
zhū shàn sù dé jiě tuō
诸善速得解脱。

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨安住布施波罗
mì duō jiàn zhū yǒu qíng sǎn luàn shī niàn shēn shēng lián mǐn ér gào zhī yán
蜜多，见诸有情散乱失念，深生怜愍而告之言：

rǔ děng hé yuán bù xiū jìng lù sǎn luàn shī niàn chén lún shēng sǐ
‘汝等何缘不修静虑，散乱失念沉沦生死？’

bǐ zuò shì yán wǒ fá zī jù gù yú jìng lù bù néng xiū xí pú
彼作是言：‘我乏资具故，于静虑不能修习。’ 菩

sà gào yán wǒ néng shī rǔ suǒ fá zī jù rǔ děng cóng jīn bù yīng fù
萨告言：‘我能施汝所乏资具，汝等从今不应复

qǐ xū wàng xún sì pān yuán nèi wài rǎo luàn zì xīn shí zhū yǒu qíng
起虚妄寻伺，攀缘内外扰乱自心。’ 时，诸有情

dé shì pú sà suǒ shī zī jù wú suǒ fá shǎo biàn néng fú duàn xū wàng
得是菩萨所施资具无所乏少，便能伏断虚妄

xún sì rù chū jìng lù jiàn cì fù rù dì èr dì sān dì sì jìng lù
寻伺入初静虑，渐次复入第二、第三、第四静虑，

yī zhū jìng lù fù néng fā qǐ cí bēi xǐ shě sì zhǒng fàn zhù
依诸静虑复能发起慈、悲、喜、舍四种梵住，

jìng lù wú liàng wéi suǒ yī zhǐ fù néng jiàn rù sì wú sè dìng jìng
静虑、无量为所依止，复能渐入四无色定，静

lù wú liàng wú sè tiáo xīn lìng róu ruǎn yǐ xiū sì niàn zhù sì zhèng
虑、无量、无色调心令柔软已，修四念住、四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道

zhī kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén děng zhǒng zhǒng shàn fǎ
支、空、无相、无愿解脱门等种种善法，

suí qí suǒ yīng dé sān shèng guǒ wèi huò zhèng dé shēng wén nèi pán huò
随其所应得三乘果，谓或证得声闻涅槃，或

yǒu zhèng dé dú jué nèi pán huò zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
有证得独觉涅槃，或证无上正等菩提。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨安住布施波罗蜜多，

zì xiū jìng lù yì quàn tā xiū jìng lù wú dào chēng yáng xiū jìng lù fǎ
自修静虑，亦劝他修静虑，无倒称扬修静虑法，

huān xǐ zàn tàn xiū jìng lù zhě rú shì shànxiàn zhū pú sà mó hē
欢喜赞叹修静虑者。如是，善现，诸菩萨摩诃

sà ān zhù bù shī bō luó mì duō quàn zhū yǒu qíng yuǎn lí sǎn luàn xiū
萨安住布施波罗蜜多，劝诸有情远离散乱，修

zhū jìng lù zuò dà ráo yì
诸静虑作大饶益。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨安住布施波罗

mì duō jiàn zhū yǒu qíng yú chī diān dǎo shēn shēng lián mǐn ér gào zhī yán
蜜多，见诸有情愚痴颠倒，深生怜愍而告之言：

rǔ děng hé yuán bù xiū bō rě yú chī diān dǎo shēng sǐ lún huí
‘汝等何缘不修般若，愚痴颠倒生死轮回？’

bǐ zuò shì yán wǒ fá zī jù yú shèng zhì huì bù néng xiū xí
彼作是言：‘我乏资具，于胜智慧不能修习。’

pú sà gào yán wǒ néng shī rǔ suǒ fá zī jù rǔ kě shòu zhī xiān
菩萨告言：‘我能施汝所乏资具，汝可受之。先

xiū bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù dé yuán mǎn yǐ yīng
修布施、净戒、安忍、精进、静虑得圆满已，应

shěn guān chá zhū fǎ shí xiàng xiū xíng bō rě bō luó mì duō wèi yú ěr
审观察诸法实相，修行般若波罗蜜多。谓于尔

shí yīng shěn guān chá wéi yǒu shǎo fǎ ér kě dé bù wèi ruò wǒ ruò yǒu
时应审观察为有少法而可得不？谓若我，若有

qíng mìng zhě shēng zhě yǎng zhě shì fū bǔ tè qié luó yì
情、命者、生者、养者、士夫、补特伽罗、意

shēng rú tóng zuò zhě shǐ zuò zhě qǐ zhě shǐ qǐ zhě shòu
生、儒童、作者、使作者、起者、使起者、受

zhě shǐ shòu zhě zhī zhě shǐ zhī zhě jiàn zhě shǐ jiàn zhě wéi
者、使受者、知者、使知者、见者、使见者，为

kě dé fǒu ruò sè ruò shòu xiǎng xíng shí wéi kě dé fǒu
可得不？若色，若受、想、行、识，为可得不？

ruò yǎn chù ruò ěr bí shé shēn yì chù wéi kě dé fǒu
若眼处，若耳、鼻、舌、身、意处，为可得不？

ruò sè chù ruò shēng xiāng wèi chù fǎ chù wéi kě dé fǒu
若色处，若声、香、味、触、法处，为可得不？

ruò yǎn jiè ruò ěr bí shé shēn yì jiè wéi kě dé fǒu
若眼界，若耳、鼻、舌、身、意界，为可得不？

ruò sè jiè ruò shēng xiāng wèi chù fǎ jiè wéi kě dé fǒu
若色界，若声、香、味、触、法界，为可得不？

ruò yǎn shí jiè ruò ěr bí shé shēn yì shí jiè wéi kě dé
若眼识界，若耳、鼻、舌、身、意识界，为可得

fǒu ruò yǎn chù ruò ěr bí shé shēn yì chù wéi kě dé
不？若眼触，若耳、鼻、舌、身、意触，为可得

fǒu ruò yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò ěr bí shé shēn
不？若眼触为缘所生诸受，若耳、鼻、舌、身、

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wéi kě dé fǒu ruò dì jiè ruò shuǐ
意触为缘所生诸受，为可得不？若地界，若水、

huǒ fēng kōng shí jiè wéi kě dé fǒu ruò yīn yuán ruò děng
火、风、空、识界，为可得不？若因缘，若等

wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán wéi kě dé fǒu ruò cóng
无间缘、所缘缘、增上缘，为可得不？若从

yuán suǒ shēng zhū fǎ wéi kě dé fǒu ruò wú míng ruò xíng shí
缘所生诸法，为可得不？若无明，若行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

chóu tàn kǔ yōu nǎo wéi kě dé fǒu ruò yù jiè ruò sè wú sè jiè
愁叹苦忧恼，为可得不？若欲界，若色、无色界，

wéi kě dé fǒu ruò bù shī bō luó mì duō ruò jìng jiè ān rěn jīng
为可得不？若布施波罗蜜多，若净戒、安忍、精

jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō wéi kě dé fǒu ruò nèi kōng
进、静虑、般若波罗蜜多，为可得不？若内空，

ruò wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu
若外空、内外空、空空、大空、胜义空、有

wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn
为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变

yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
异空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng wéi
不可得空、无性空、自性空、无性自性空，为

kě dé fǒu ruò sì niàn zhù ruò sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
可得不？若四念住，若四正断、四神足、五根、

wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī wéi kě dé fǒu ruò kǔ
五力、七等觉支、八圣道支，为可得不？若苦

shèng dì ruò jí miè dào shèng dì wéi kě dé fǒu ruò sì jìng
圣谛，若集、灭、道圣谛，为可得不？若四静
lǜ ruò sì wú liàng sì wú sè dìng wéi kě dé fǒu ruò bā jiě tuō
虑，若四无量、四无色定，为可得不？若八解脱，
ruò bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù wéi kě dé fǒu ruò
若八胜处、九次第定、十遍处，为可得不？若
tuó luó ní mén ruò sān mó dì mén wéi kě dé fǒu ruò kōng jiě tuō
陀罗尼门，若三摩地门，为可得不？若空解脱
mén ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wéi kě dé fǒu ruò jí xǐ
门，若无相、无愿解脱门，为可得不？若极喜
dì ruò lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì
地，若离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、
xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì
现前地、远行地、不动地、善慧地、法云地，
wéi kě dé fǒu ruò wǔ yǎn ruò liù shén tōng wéi kě dé fǒu ruò fó
为可得不？若五眼，若六神通，为可得不？若佛
shí lì ruò sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
十力，若四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wéi kě dé fǒu ruò wú wàng
喜、大舍、十八佛不共法，为可得不？若无忘
shī fǎ ruò héng zhù shě xìng wéi kě dé fǒu ruò yī qiè zhì ruò dào
失法，若恒住舍性，为可得不？若一切智，若道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wéi kě dé fǒu ruò yù liú guǒ ruò yī
相智、一切相智，为可得不？若预流果，若一
lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí wéi kě dé fǒu ruò
来、不还、阿罗汉果、独觉菩提，为可得不？若
yī qiè pú sà mó hē sà xíng ruò zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí wéi
一切菩萨摩诃萨行，若诸佛无上正等菩提，为
kě dé fǒu
可得不？’

bǐ zhū yǒu qíng jì dé zī jù wú suǒ fá shǎo yī pú sà yǔ
“彼诸有情既得资具无所乏少，依菩萨语

xiān xiū bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ dé yuán mǎn
先修布施、净戒、安忍、精进、静虑，得圆满

yǐ fù shěn guān chá zhū fǎ shí xiàng xiū xíng bō rě bō luó mì duō shěn
已复审观察诸法实相，修行般若波罗蜜多。审

guān chá shí rú xiān suǒ shuō zhū fǎ shí xìng jiē bù kě dé bù kě dé
观察时如先所说，诸法实性皆不可得，不可得

gù wú suǒ zhí zhuó bù zhí zhuó gù bú jiànshǎo fǎ yǒushēngyǒumiè yǒu
故无所执著，不执著故不见少法有生有灭、有
rǎnyǒujìng bǐ yú zhū fǎ wú suǒ dé shí yú yī qiè chù bù qǐ fēn bié
染有净。彼于诸法无所得时，于一切处不起分别，
wèi bù fēn bié cǐ shì dì yù cǐ shì pángshēng cǐ shì guǐ jiè
谓不分别：此是地狱，此是傍生，此是鬼界，
cǐ shì ā sù luò cǐ shì rén cǐ shì tiān cǐ shì chí jiè cǐ shì
此是阿素洛，此是人，此是天；此是持戒，此是
fàn jiè cǐ shì yì shēng cǐ shì shèngzhě cǐ shì yù liú cǐ shì
犯戒；此是异生，此是圣者；此是预流，此是
yī lái cǐ shì bù huán cǐ shì ā luó hàn cǐ shì dú jué cǐ shì
一来，此是不还，此是阿罗汉，此是独觉，此是
pú sà cǐ shì rú lái cǐ shì yǒuwéi fǎ cǐ shì wúwéi fǎ bǐ
菩萨，此是如来；此是有为法，此是无为法。彼
yóu rú shì wú fēn bié gù suí qí suǒ yìng jiàn cì zhèng dé sān shèng niè
由如是无分别故，随其所应渐次证得三乘涅槃，
pán wèishēngwénshèng huò dú jué shèng huò wú shàng shèng
槃，谓声闻乘、或独觉乘、或无上乘。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨安住布施波罗蜜多，
zì xiū bō rě yì quàn tā xiū bō rě wú dào chēng yáng xiū bō rě fǎ
自修般若，亦劝他修般若，无倒称扬修般若法，
huān xǐ zàn tàn xiū bō rě zhě rú shì shànxiàn zhū pú sà mó hē
欢喜赞叹修般若者。如是，善现，诸菩萨摩诃
sà ān zhù bù shī bō luó mì duō quàn zhū yǒu qíng xiū xíng bō rě lìng huò
萨安住布施波罗蜜多，劝诸有情修行般若，令获
shū shèng lì yì ān lè
殊胜利益安乐。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨安住布施波罗
mì duō zì xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō
蜜多，自行布施、净戒、安忍、精进、静虑、般
rě bō luó mì duō yì quàn tā xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
若波罗蜜多，亦劝他行布施、净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō yǐ fù jiàn yǒu qíng lún huí zhū qù shòu
静虑、般若波罗蜜多已，复见有情轮回诸趣，受
wú liàng kǔ wèi dé jiě tuō yù lìng bǐ tuō shēng sǐ kǔ gù xiān yǐ zhǒng
无量苦未得解脱，欲令彼脱生死苦故，先以种

zhǒng zī jù ráo yì hòu yǐ chū shì zhū wú lòu fǎ fāngbiànshànqiǎo ér
种 资具饶益，后以出世诸无漏法，方便善巧而
shèshòu zhī bǐ zhū yǒu qíng jì dé zī jù wú suǒ fá shǎoshēn xīn yǒng
摄受之。彼诸有情既得资具，无所乏少身心勇
jué néngzhù nèi kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
决，能住内空，外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng yì néng xiū sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú
自性空，亦能修四念住、四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì néng zhù kǔ
五根、五力、七等觉支、八圣道支，亦能住苦
shèng dì jí miè dào shèng dì yì néng xiū sì jìng lǜ sì wú
圣谛、集、灭、道圣谛，亦能修四静虑、四无
liàng sì wú sè dìng yì néng xiū bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì
量、四无色定，亦能修八解脱、八胜处、九次
dì dìng shí biàn chù yì néng xiū tuó luó ní mén sān mó dì mén
第定、十遍处，亦能修陀罗尼门、三摩地门，
yì néng xiū kōng jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì néng
亦能修空解脱门、无相、无愿解脱门，亦能
xiū jí xǐ dì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng
修极喜地、离垢地、发光地、焰慧地、极难胜
dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún
地、现前地、远行地、不动地、善慧地、法云
dì yì néng xiū wǔ yǎn liù shéntōng yì néng xiū fó shí lì sì
地，亦能修五眼、六神通，亦能修佛十力、四
wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ yì néng xiū wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng
十八佛不共法，亦能修无忘失法、恒住舍性，
yì néng xiū yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bǐ zhū yǒu qíng
亦能修一切智、道相智、一切相智。彼诸有情，
yóu wú lòu fǎ suǒ shèshòu gù jiě tuō shēng sǐ
由无漏法所摄受故解脱生死。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨安住布施波罗蜜多，

zì xíngzhǒngzhǒngshèng wú lòu fǎ yì quàn tā xíngzhǒngzhǒngshèng wú
自行种种胜无漏法，亦劝他行种种胜无

lòu fǎ wú dào chēng yáng xíngzhǒngzhǒngshèng wú lòu fǎ huān xǐ zàn
漏法，无倒称扬行种种胜无漏法，欢喜赞

tàn xíngzhǒngzhǒngshèng wú lòu fǎ zhě rú shì shànxiàn zhū pú sà
叹行种种胜无漏法者。如是，善现，诸菩萨

mó hē sà ān zhù bù shī bō luó mì duō yǐ wú lòu fǎ shèshòu yǒu qíng
摩诃萨安住布施波罗蜜多，以无漏法摄受有情，

lìng tuō shēng sǐ huò shèng lì lè
令脱生死获胜利乐。

大般若波罗蜜多经卷第三百九十二

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi jiǔ shí sān
大般若波罗蜜多经卷第三百九十三

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn chéng shú yǒu qíng pǐn dì qī shí yī zhī sì
初分成熟有情品第七十一之四

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨安住布施波罗

mì duō jiàn zhū yǒu qíng wú suǒ yī hù duō zhū kǔ nǎo zhòng jù kuì fá
蜜多，见诸有情无所依怙，多诸苦恼众具匮乏，

shēn shēng lián mǐn ér ān wèi yán wǒ néng wèi rǔ zuò suǒ yī hù lìng rǔ
深生怜愍而安慰言：‘我能为汝作所依怙，令汝

jiě tuō suǒ shòu kǔ shì rǔ děng suǒ xū ruò shí ruò yǐn ruò yī fú
解脱所受苦事。汝等所须若食、若饮、若衣服、

ruò wò jù ruò chē shèng ruò shě zhái ruò xiāng ruò huā ruò tóng
若卧具、若车乘、若舍宅、若香、若华、若僮

pú ruò zhēn bǎo ruò jì yuè ruò dēng míng ruò yán jù ruò yī
仆、若珍宝、若伎乐、若灯明、若严具、若医

yào ruò yú zhǒng zhǒng suǒ xū zī jù jiē suí yì suǒ mò yǒu yí nán
药、若余种种种所须资具，皆随意索，莫有疑难，

wǒ dāng suí rǔ suǒ suǒ jiē shī lìng rǔ cháng yè lì yì ān lè rǔ děng
我当随汝所索皆施，令汝长夜利益安乐。汝等

shòu wǒ suǒ shī wù shí rú qǔ jǐ wù mò zuò tā xiǎng suǒ yǐ zhě hé
受我所施物时，如取己物莫作他想。所以者何？

wǒ yú cháng yè jī jí cái wù dàn wèi rǔ děng dé lì lè gù rǔ děng
我于长夜积集财物，但为汝等得利乐故。汝等

jīn zhě yǐ wú nán xīn yú cǐ cái wù suí yì shòu qǔ shòu yǐ xiānyīng
今⁵者以无难心，于此财物随意受取，受已先应

zì zhèng shòu yòng xiū zhū shàn fǎ hòu yǐ cǐ wù shī zhū yǒu qíng yì lìng
自正受用修诸善法，后以此物施诸有情亦令

xiū shàn wèi lìng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
修善，谓令修行布施、净戒、安忍、精进、静虑、

⁵ 大正藏：今；永乐北藏及龙藏：令；校勘：今

bō rě bō luó mì duō yì lìng ān zhù nèi kōng wàikōng nèi wàikōng
般若波罗蜜多，亦令安住内空、外空、内外空、
kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì lìng xiū xíng sì niànzhù
空、自性空、无性自性空，亦令修行四念住、
sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dèngjué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèngdào zhī yì lìng ān zhù kǔ shèng dì jí miè dào shèng dì
圣道支，亦令安住苦圣谛、集、灭、道圣谛，
yì lìng xiū xíng sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng yì lìng xiū xíng
亦令修行四静虑、四无量、四无色定，亦令修行
bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì lìng xiū
八解脱、八胜处、九次第定、十遍处，亦令修
xíng tuó luó ní mén sān mó dì mén yì lìng xiū xíng kōng jiě tuō mén
行陀罗尼门、三摩地门，亦令修行空解脱门、
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì lìng xiū xíng jí xǐ dì lí gòu dì
无相、无愿解脱门，亦令修行极喜地、离垢地、
fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànrán dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行
dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì lìng xiū xíng wǔ yǎn
地、不动地、善慧地、法云地，亦令修行五眼、
liù shéntōng yì lìng xiū xíng fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
六神通，亦令修行佛十力、四无所畏、四无碍解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì lìng
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，亦令
xiū xíng wú wàng shī fǎ héngzhù shě xìng yì lìng xiū xíng yī qiè zhì
修行无忘失法、恒住舍性，亦令修行一切智、
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
道相智、一切相智。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà rú shì jiàodǎozhūyǒuqíng yǐ
“善现，是菩萨摩诃萨如是教导诸有情已，

suí qí suǒyìng fù lìng xiū xí zhū wú lòu fǎ huò lìng zhèng dé yù liú yī
随其所应复令修习诸无漏法，或令证得预流、一

lái bù huán ā luó hàn guǒ huò lìng zhèng dé dú jué pú tí huò
来、不还、阿罗汉果，或令证得独觉菩提，或
lìng zhèng rù zhū pú sà dì huò lìng zhèng dé suǒ qiú wú shàng zhèng děng
令证入诸菩萨地，或令证得所求无上正等
pú tí
菩提。

shàn xiàn shì wèi pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì
“善现，是谓菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜
duō fāng biàn shàn qiǎo chéng shú yǒu qíng lìng qí jiě tuō è qù shēng sǐ
多，方便善巧成熟有情，令其解脱恶趣生死，
rú yìng zhèng dé sān shèng niè pán
如应证得三乘涅槃。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃
sà xiū xíng jìng jiè bō luó mì duō jí yú pú sà mó hē sà dà pú tí
萨修行净戒波罗蜜多，及余菩萨摩诃萨大菩提
dào fāng biàn shàn qiǎo chéng shú yǒu qíng
道，方便善巧成熟有情？”

fó gào shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō luó mì
佛告善现：“有菩萨摩诃萨修行净戒波罗蜜
duō shí fāng biàn shàn qiǎo jiàn zhū yǒu qíng zī jù kuì fá fán nǎo chì
多时，方便善巧见诸有情资具匮乏，烦恼炽
shèng bù néng xiū shàn lián mǐng ào yán rǔ děng ruò wèi zī yuán kuì fá
盛不能修善，怜愍告言：‘汝等若为资缘匮乏
bù néng xiū shàn wǒ dāng shī rǔ yǐn shí yī fú jí wò jù děng zhǒng
不能修善，我当施汝饮食、衣服及卧具等种
zhǒng zī yuán rǔ děng wù qǐ fán nǎo è yè yìng zhèng xiū xí bù shī
种资缘，汝等勿起烦恼恶业，应正修习布施
děng shàn
等善。’

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù jìng jiè bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨安住净戒波罗蜜多，
rú yìng shè shòu zhū yǒu qíng lèi zhū qiǎn tān zhě lìng xiū bù shī yú shēn
如应摄受诸有情类，诸悭贪者令修布施，于身
mìng cái wú suǒ gù xī zhū pò jiè zhě lìng xiū jìng jiè néng zhèng shòu xíng
命财无所顾惜；诸破戒者令修净戒，能正受行
shí shàn yè dào zhù lǜ yí jiè bù pò bù chuān wú huì wú zá yì wú
十善业道，住律仪戒不破不穿，无秽无杂亦无

zhí qǔ zhū chēn fèn zhě lìng xiū ān rěn huǐ mà jiā hài xīn wú biàn yì
执取；诸瞋忿者令修安忍，毁骂加害心无变易；
zhū xiè dài zhě lìng xiū jīng jìn xiū zhū shàn fǎ rú jiù tóu rán zhū sǎn luàn
诸懈怠者令修精进，修诸善法如救头然；诸散乱
zhě lìng xiū jìng lù zhū yú chī zhě lìng xiū zhì huì zhí zhū fǎ zhě lìng guān
者令修静虑；诸愚痴者令修智慧；执诸法者令观
fǎ kōng wú sān shí qī pú tí fēn fǎ zhě lìng qí xiū xíng pú tí fēn fǎ
法空；无三十七菩提分法者令其⁶修行菩提分法；
yú sì shèng dì wèi néng guān zhě lìng xiū zhèng guān wú jìng lù wú liàng
于四圣谛未能观者令修正观；无静虑、无量、
wú sè dìng zhě lìng qí xiū xí wú jiě tuō shèng chù děng zhì biàn
无色定者令其⁷修习；无解脱、胜处、等至、遍
chù zhě lìng qí xiū xíng wèi dé tuó luó ní mén sān mó dì mén zhě lìng
处者令其⁸修行；未得陀罗尼门、三摩地门者令
sù zhèng dé wèi dé kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zhě lìng qí
速证得；未得空、无相、无愿解脱门者令其
xiū zhèng wèi rù pú sà dì zhě lìng qí qù rù néng sù yuán mǎn wèi dé
修证；未入菩萨地者令其趣入能速圆满；未得
wǔ yǎn liù shéntōng zhě lìng jiàn xiū zhèng wèi dé fó shí lì sì wú
五眼、六神通者令渐修证；未得佛十力、四无
suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十
bā fó bú gòng fǎ zhě lìng jiàn xiū zhèng wèi dé wú wàng shī fǎ héng zhù
八佛不共法者令渐修证；未得无忘失法、恒住
shě xìng zhě lìng jiàn xiū zhèng wèi dé yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè
舍性者令渐修证；未得一切智、道相智、一切
xiàng zhì zhě lìng jiàn xiū zhèng shàn xiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù jìng
相智者令渐修证。善现，是菩萨摩诃萨安住净
jiè bō luó mì duō chéng shú yǒu qíng fāng biàn shàn qiǎo huò lìng jiě tuō
戒波罗蜜多，成熟有情方便善巧，或令解脱
zhū è qù kǔ huò lìng zhèng dé yù liú yī lái bù huán ā luó
诸恶趣苦，或令证得预流、一来、不还、阿罗
hànguǒ huò lìng zhèng dé dú jué pú tí huò lìng zhèng dé suǒ qiú wú
汉果，或令证得独觉菩提，或令证得所求无

⁶ 大正藏：具；永乐北藏及龙藏：其

⁷ 大正藏：具；永乐北藏及龙藏：其

⁸ 大正藏：具；永乐北藏及龙藏：其

shàngzhèngděng pú tí
上 正 等 菩 提。

shànxiàn shì wèi pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō luó mì
“善现，是谓菩萨摩诃萨修行净戒波罗蜜
duō fāng biàn shàn qiǎo chéng shú yǒu qíng lìng qí jiě tuō è qù shēng sǐ
多方便善巧，成熟有情，令其解脱恶趣生死，
rú yìng zhèng dé sān shèng niè pán
如应证得三乘涅槃。

shànxiàndāng zhī yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng yú sì bō luó
“善现当知！有菩萨摩诃萨修行余四波罗
mì duō jí yú pú sà mó hē sà dà pú tí dào yī yī jiē néng fāng
蜜多，及余菩萨摩诃萨大菩提道，一一皆能方
biàn shàn qiǎo yī yī qiè shàn chéng shú yǒu qíng lìng qí jiě tuō è qù
便善巧，以一切善成熟有情，令其解脱恶趣
shēng sǐ huò lìng zhèng dé shēng wén pú tí jì miè ān lè huò lìng zhèng
生死，或令证得声闻菩提寂灭安乐，或令证
dé dú jué pú tí jì miè ān lè huò lìng zhèng dé suǒ qiú wú shàng zhèng
得独觉菩提寂灭安乐，或令证得所求无上正
děng pú tí néng jìn wèi lái lì yì ān lè zhū yǒu qíng lèi cháng wú jiàn
等菩提，能尽未来利益安乐诸有情类常无间
duàn
断。”

chū fēn yán jìng fó tǔ pǐn dì qī shí èr zhī yī
初分严净佛土品第七十二之一

ěr shí jù shòu shàn xiàn zuò shì niàn yán hé fǎ míng wéi pú sà
尔时，具寿善现作是念言：“何法名为菩萨
mó hē sà dào zhū pú sà mó hē sà ān zhù cǐ dào néng huàn zhǒng
摩诃萨道，诸菩萨摩诃萨安住此道，能撰种
zhǒng dà gōng dé kǎi lì yì ān lè yī qiè yǒu qíng
种大功德铠，利益安乐一切有情？”

fó zhī qí niàn gào shàn xiàn yán shàn xiàn dāng zhī bù shī
佛知其念，告善现言：“善现当知！布施
bō luó mì duō shì zhū pú sà mó hē sà dào jìng jiè ān rěn jīng jìn
波罗蜜多是诸菩萨摩诃萨道，净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō shì zhū pú sà mó hē sà dào sì niàn zhù
静虑、般若波罗蜜多是诸菩萨摩诃萨道；四念住

shì zhū pú sà mó hē sà dào sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn
是诸菩萨摩诃萨道，四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī shì zhū pú sà mó hē sà dào
五力、七等觉支、八圣道支是诸菩萨摩诃萨道；
nèikōng shì zhū pú sà mó hē sà dào wàikōng nèi wàikōng kōngkōng
内空是诸菩萨摩诃萨道，外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìngkōng wú xìng zì xìngkōng shì zhū pú sà mó hē sà dào kǔ shèng dì
性空、无性自性空是诸菩萨摩诃萨道；苦圣谛
shì zhū pú sà mó hē sà dào jí miè dào shèng dì shì zhū pú sà
是诸菩萨摩诃萨道，集、灭、道圣谛是诸菩萨
mó hē sà dào sì jìng lǜ shì zhū pú sà mó hē sà dào sì wú liàng
摩诃萨道；四静虑是诸菩萨摩诃萨道，四无量、
sì wú sè dìng shì zhū pú sà mó hē sà dào bā jiě tuō shì zhū pú sà
四无色定是诸菩萨摩诃萨道；八解脱是诸菩萨
mó hē sà dào bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù shì zhū pú
摩诃萨道，八胜处、九次第定、十遍处是诸菩
sà mó hē sà dào yī qiè tuó luó ní mén shì zhū pú sà mó hē sà dào
萨摩诃萨道；一切陀罗尼门是诸菩萨摩诃萨道，
yī qiè sān mó dì mén shì zhū pú sà mó hē sà dào kōng jiě tuō mén shì
一切三摩地门是诸菩萨摩诃萨道；空解脱门是
zhū pú sà mó hē sà dào wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shì zhū pú sà
诸菩萨摩诃萨道，无相、无愿解脱门是诸菩萨
mó hē sà dào jí xǐ dì shì zhū pú sà mó hē sà dào lí gòu dì
摩诃萨道；极喜地是诸菩萨摩诃萨道，离垢地、
fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànrán dì yuǎnxíng
发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行
dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì shì zhū pú sà mó hē sà dào
地、不动地、善慧地、法云地是诸菩萨摩诃萨道；
wǔ yǎn shì zhū pú sà mó hē sà dào liù shéntōng shì zhū pú sà mó hē
五眼是诸菩萨摩诃萨道，六神通是诸菩萨摩诃
sà dào fó shí lì shì zhū pú sà mó hē sà dào sì wú suǒ wèi sì
萨道；佛十力是诸菩萨摩诃萨道，四无所畏、四

wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共
fǎ shì zhū pú sà mó hē sà dào wú wàng shī fǎ shì zhū pú sà mó hē
法是诸菩萨摩诃萨道；无忘失法是诸菩萨摩诃
sà dào héngzhù shěxìng shì zhū pú sà mó hē sà dào yī qiè zhì shì zhū
萨道，恒住舍性是诸菩萨摩诃萨道；一切智是诸
pú sà mó hē sà dào dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì zhū pú sà mó
菩萨摩诃萨道，道相智、一切相智是诸菩萨摩
hē sà dào fù cì shànxiàn zǒng yī qiè fǎ jiē shì pú sà mó hē
诃萨道。复次，善现，总一切法皆是菩萨摩诃
sà dào
萨道。

shànxiàn yú rǔ yì yún hé pō yǒu fǎ zhū pú sà mó hē
“善现，于汝意云何？颇有法诸菩萨摩诃
sà suǒ bù yīngxué zhū pú sà mó hē sà bù xué cǐ fǎ néng dé wú
萨所不应学？诸菩萨摩诃萨不学此法，能得无
shàngzhèngděng pú tí fǒu
上正等菩提不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō shàn
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。善
xiàn dìng wú yǒu fǎ zhū pú sà mó hē sà suǒ bù yīngxué zhū pú sà mó
现，定无有法诸菩萨摩诃萨所不应学，诸菩萨摩
hē sà bù xué cǐ fǎ bì bù néng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí
诃萨不学此法，必不能得所求无上正等菩提。
hé yǐ gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù xué yī qiè fǎ zhōng
何以故？善现，若菩萨摩诃萨不学一切法，终
bù néng dé yī qiè zhì zhì
不能得一切智智。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ zì xìng
具寿善现复白佛言：“世尊！若一切法自性
jiē kōng yún hé pú sà mó hē sà xué yī qiè fǎ jiāng wú shì zūn yú
皆空，云何菩萨摩诃萨学一切法？将无世尊于
wú xì lùn fǎ ér zuò xì lùn wèiyǒuzhū fǎ shì cǐ shì bǐ yóu shì
无戏论法而作戏论，谓有诸法是此、是彼，由是、
wèi shì cǐ shì shì jiān fǎ cǐ shì chū shì jiān fǎ cǐ shì yǒu lòu fǎ
为是；此是世间法，此是出世间法；此是有漏法，

cǐ shì wú lòu fǎ cǐ shì yǒu wéi fǎ cǐ shì wú wéi fǎ cǐ shì yì
此是无漏法；此是有为法，此是无为法；此是异
shēng fǎ cǐ shì yù liú fǎ cǐ shì yī lái fǎ cǐ shì bù huán fǎ
生法，此是预流法，此是一来法，此是不还法，
cǐ shì ā luó hàn fǎ cǐ shì dú jué fǎ cǐ shì pú sà fǎ cǐ shì
此是阿罗汉法，此是独觉法，此是菩萨法，此是
rú lái fǎ
如来法？”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō zhū suǒ
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。诸所
yǒu fǎ jiē zì xìng kōng shàn xiàn ruò yī qiè fǎ zì xìng bù kōng zé
有法皆自性空。善现，若一切法自性不空，则
yīng zhū pú sà mó hē sà bù dé wú shàng zhèng děng pú tí shàn xiàn
应诸菩萨摩诃萨不得无上正等菩提。善现，
yī yī qiè fǎ zì xìng jiē kōng shì gù zhū pú sà mó hē sà néng dé wú
以一切法自性皆空，是故诸菩萨摩诃萨能得无
shàng zhèng děng pú tí
上正等菩提。

shàn xiàn rú rǔ suǒ yán ruò yī qiè fǎ zì xìng jiē kōng yún
“善现，如汝所言‘若一切法自性皆空，云
hé pú sà mó hē sà xué yī qiè fǎ jiāng wú shì zūn yú wú xì lùn fǎ
何菩萨摩诃萨学一切法？将无世尊于无戏论法
ér zuò xì lùn wèi yǒu zhū fǎ shì cǐ shì bǐ yóu shì wèi shì
而作戏论，谓有诸法是此、是彼，由是、为是；
cǐ shì shì jiān fǎ cǐ shì chū shì fǎ nǎi zhì cǐ shì pú sà fǎ cǐ
此是世间法，此是出世法；乃至此是菩萨法，此
shì rú lái fǎ zhě shàn xiàn ruò zhū yǒu qíng zhī yī qiè fǎ jiē zì
是如来法？’者，善现，若诸有情知一切法皆自
xìng kōng zé zhū pú sà mó hē sà bù yīng xué yī qiè fǎ zhèng dé wú
性空，则诸菩萨摩诃萨不应学一切法，证得无
shàng zhèng děng pú tí wèi zhū yǒu qíng ān lì xuān shuō shàn xiàn yǐ
上正等菩提，为诸有情安立宣说。善现，以
zhū yǒu qíng bù zhī zhū fǎ jiē zì xìng kōng gù zhū pú sà mó hē sà xué
诸有情不知诸法皆自性空故，诸菩萨摩诃萨学
yī qiè fǎ zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí wèi zhū yǒu qíng ān lì
一切法，证得无上正等菩提，为诸有情安立
xuān shuō
宣说。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yú pú sà dào chū xiū xué shí
“善现，诸菩萨摩诃萨于菩萨道初修学时，

yīngshěnguānchá zhū fǎ zì xìngdōu bù kě dé wéiyǒu zhí zhuó hé hé
应审观察：‘诸法自性都不可得，唯有执著和合

suǒ zuò wǒ dāng shěnchá zhū fǎ zì xìng jiē bì jìng kōng bù yīng yú zhōng
所作，我当审察诸法自性皆毕竟空，不应于中

yǒusuǒ zhí zhuó wèi bù yīng zhí zhuó sè bù yīng zhí zhuó shòu xiǎng
有所执著，谓不应执著色，不应执著受、想、

xíng shí bù yīng zhí zhuó yǎn chù bù yīng zhí zhuó ěr bí shé
行、识；不应执著眼处，不应执著耳、鼻、舌、

shēn yì chù bù yīng zhí zhuó sè chù bù yīng zhí zhuó shēng xiāng
身、意处；不应执著色处，不应执著声、香、

wèi chù fǎ chù bù yīng zhí zhuó yǎn jiè bù yīng zhí zhuó ěr bí
味、触、法处；不应执著眼界，不应执著耳、鼻、

shé shēn yì jiè bù yīng zhí zhuó sè jiè bù yīng zhí zhuó shēng
舌、身、意识界；不应执著色界，不应执著声、

xiāng wèi chù fǎ jiè bù yīng zhí zhuó yǎn shí jiè bù yīng zhí
香、味、触、法界；不应执著眼识界，不应执

zhuó ěr bí shé shēn yì shí jiè bù yīng zhí zhuó yǎn chù
著耳、鼻、舌、身、意识界；不应执著眼触，

bù yīng zhí zhuó ěr bí shé shēn yì chù bù yīng zhí zhuó yǎn
不应执著耳、鼻、舌、身、意触；不应执著眼

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù yīng zhí zhuó ěr bí shé shēn
触为缘所生诸受，不应执著耳、鼻、舌、身、

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù yīng zhí zhuó dì jiè bù yīng zhí
意触为缘所生诸受；不应执著地界，不应执

zhuó shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù yīng zhí zhuó yīn yuán bù
著水、火、风、空、识界；不应执著因缘，不

yīng zhí zhuó děng wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán bù yīng
应执著等无间缘、所缘缘、增上缘；不应

zhí zhuó cóng yuán suǒ shēng zhū fǎ bù yīng zhí zhuó wú míng bù yīng zhí
执著从缘所生诸法；不应执著无明，不应执

zhuó xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
著行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、

shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo bù yīng zhí zhuó bù shī bō luó mì duō
生、老死愁叹苦忧恼；不应执著布施波罗蜜多，

bù yīng zhí zhuó jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
不应执著净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duō bù yīng zhí zhuó nèi kōng bù yīng zhí zhuó wàikōng nèi wàikōng
多；不应执著内空，不应执著外空、内外空、
kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng bù yīng zhí zhuó sì niànzhù
空、自性空、无性自性空；不应执著四念住，
bù yīng zhí zhuó sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
不应执著四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèngdào zhī bù yīng zhí zhuó kǔ shèng dì bù yīng zhí zhuó
觉支、八圣道支；不应执著苦圣谛，不应执著
jí miè dào shèng dì bù yīng zhí zhuó sì jìng lǜ bù yīng zhí zhuó
集、灭、道圣谛；不应执著四静虑，不应执著
sì wú liàng sì wú sè dìng bù yīng zhí zhuó bā jiě tuō bù yīng zhí
四无量、四无色定；不应执著八解脱，不应执
zhuó bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù bù yīng zhí zhuó tuó luó
著八胜处、九次第定、十遍处；不应执著陀罗
ní mén bù yīng zhí zhuó sān mó dì mén bù yīng zhí zhuó kōng jiě tuō mén
尼门，不应执著三摩地门；不应执著空解脱门，
bù yīng zhí zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù yīng zhí zhuó jí xǐ dì
不应执著无相、无愿解脱门；不应执著极喜地，
bù yīng zhí zhuó lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì
不应执著离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、
xiànrán dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì
现前地、远行地、不动地、善慧地、法云地；
bù yīng zhí zhuó wǔ yǎn bù yīng zhí zhuó liù shéntōng bù yīng zhí zhuó fó
不应执著五眼，不应执著六神通；不应执著佛
shí lì bù yīng zhí zhuó sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
十力，不应执著四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù yīng zhí zhuó wú wàng
悲、大喜、大舍、十八佛不共法；不应执著无忘
shī fǎ bù yīng zhí zhuó héngzhù shěxìng bù yīng zhí zhuó yī qiè zhì
失法，不应执著恒住舍性；不应执著一切智，
bù yīng zhí zhuó dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù yīng zhí zhuó yù liú guǒ
不应执著道相智、一切相智；不应执著预流果，

bù yīng zhí zhuó yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí
不应执著一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提；
bù yīng zhí zhuó yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù yīng zhí zhuó zhū fó wú
不应执著一切菩萨摩诃萨行，不应执著诸佛无
shàng zhèng děng pú tí hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìng jiē kōng
上正等菩提。何以故？以一切法自性皆空，
kōng xìng bù yīng zhí zhuó kōng xìng kōng zhōng kōng xìng shàng bù kě dé
空性不应执著空性，空中空性尚不可得，
kuàng yǒu kōng xìng néng zhí zhuó kōng shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà rú
况有空性能执著空！善现，诸菩萨摩诃萨如
shì guān chá yī qiè fǎ shí yú zhū fǎ xìng suī wú zhí zhuó ér yú zhū
是观察一切法时，于诸法性虽无执著，而于诸
fǎ cháng xué wú juàn
法常学无倦。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà zhù cǐ xué zhōng guān zhū yǒu
“善现，是菩萨摩诃萨住此学中，观诸有
qíng xīn xíng chā bié wèi shěn guān chá shì zhū yǒu qíng xīn xíng hé chù jì
情心行差别，谓审观察是诸有情心行何处？既
shěn guān yǐ rú shí liǎo zhī bǐ xīn dàn xíng xū wàng suǒ zhí ěr shí
审观已，如实了知彼心但行虚妄所执。尔时，
pú sà biàn zuò shì niàn bǐ xīn jì xíng xū wàng suǒ zhí wǒ lìng jiě tuō
菩萨便作是念：‘彼心既行虚妄所执，我令解脱
bì bù wéi nán
必不为难。’

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà zuò shì niàn yǐ ān zhù bō rě
“善现，是菩萨摩诃萨作是念已，安住般若
bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo jiào shòu jiào jiè zhū yǒu qíng yán rǔ
波罗蜜多，方便善巧教授教诫诸有情言：‘汝
děng jīn zhě jiē yīng yuǎn lí xū wàng suǒ zhí qù rù zhèng fǎ xiū zhū shàn
等今者皆应远离虚妄所执，趣入正法修诸善
xíng
行。’

fù zuò shì yán rǔ děng jīn zhě yīng xíng bù shī bō luó mì duō
“复作是言：‘汝等今者应行布施波罗蜜多，
dāng dé zī jù wú suǒ fá shǎo rán wù shì cǐ ér shēng jiāo yì hé yǐ
当得资具无所乏少，然勿恃此而生憍逸。何以
gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn zhě yīng xíng jìng jiè
故？此中都无坚实事故。汝等今者应行净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō rán wù shì cǐ ér
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，然勿恃此而

shēngjiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōngdōu wú jiān shí shì gù
生 憍逸。何以故？此中 都无坚实事故。

rǔ děng jīn zhěyīngxíng nèi kōng rán wù shì cǐ ér shēngjiāo
“汝等今者应行内空，然勿恃此而生 憍

yì hé yǐ gù cǐ zhōngdōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn zhěyīng
逸。何以故？此中 都无坚实事故。汝等今者应

xíng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu
行外空、内外空、空空、大空、胜义空、有

wéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn
为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变

yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
异空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng rán
不可得空、无性空、自性空、无性自性空，然

wù shì cǐ ér shēngjiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōngdōu wú jiān shí shì
勿恃此而生 憍逸。何以故？此中 都无坚实事

gù
故。

rǔ děng jīn zhěyīngxíng sì niànzhù rán wù shì cǐ ér shēng
“汝等今者应行四念住，然勿恃此而生

jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōngdōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn zhě
憍逸。何以故？此中 都无坚实事故。汝等今者

yīngxíng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī
应行四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、

bā shèngdào zhī rán wù shì cǐ ér shēngjiāo yì hé yǐ gù cǐ
八圣道支，然勿恃此而生 憍逸。何以故？此

zhōngdōu wú jiān shí shì gù
中 都无坚实事故。

rǔ děng jīn zhěyīngxíng kǔ shèng dì rán wù shì cǐ ér shēng
“汝等今者应行苦圣谛，然勿恃此而生

jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōngdōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn zhě
憍逸。何以故？此中 都无坚实事故。汝等今者

yīngxíng jí miè dào shèng dì rán wù shì cǐ ér shēngjiāo yì hé
应行集、灭、道圣谛，然勿恃此而生 憍逸。何

yǐ gù cǐ zhōngdōu wú jiān shí shì gù
以故？此中 都无坚实事故。

rǔ děng jīn zhě yīng xíng sì jìng lù rán wù shì cǐ ér shēng
“汝等今者应行四静虑，然勿恃此而生

jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn zhě
憍逸。何以故？此中都无坚实事故。汝等今者

yīng xíng sì wú liàng sì wú sè dìng rán wù shì cǐ ér shēng jiāo yì
应行四无量、四无色定，然勿恃此而生憍逸。

hé yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù
何以故？此中都无坚实事故。

rǔ děng jīn zhě yīng xíng bā jiě tuō rán wù shì cǐ ér shēng
“汝等今者应行八解脱，然勿恃此而生

jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn zhě
憍逸。何以故？此中都无坚实事故。汝等今者

yīng xíng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù rán wù shì cǐ ér
应行八胜处、九次第定、十遍处，然勿恃此而

shēng jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù
生憍逸。何以故？此中都无坚实事故。

rǔ děng jīn zhě yīng xíng tuó luó ní mén rán wù shì cǐ ér
“汝等今者应行陀罗尼门，然勿恃此而

shēng jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn
生憍逸。何以故？此中都无坚实事故。汝等今

zhě yīng xíng sān mó dì mén rán wù shì cǐ ér shēng jiāo yì hé yǐ gù
者应行三摩地门，然勿恃此而生憍逸。何以故？

cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù
此中都无坚实事故。

rǔ děng jīn zhě yīng xíng kōng jiě tuō mén rán wù shì cǐ ér
“汝等今者应行空解脱门，然勿恃此而

shēng jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn
生憍逸。何以故？此中都无坚实事故。汝等今

zhě yīng xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén rán wù shì cǐ ér shēng jiāo yì
者应行无相、无愿解脱门，然勿恃此而生憍逸。

hé yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù
何以故？此中都无坚实事故。

rǔ děng jīn zhě yīng xíng jí xǐ dì rán wù shì cǐ ér shēng
“汝等今者应行极喜地，然勿恃此而生

jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn zhě
憍逸。何以故？此中都无坚实事故。汝等今者

yīng xíng lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn
应行离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现

qián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì rán
前地、远行地、不动地、善慧地、法云地，然
wù shì cǐ ér shēngjiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì
勿恃此而生 憍逸。何以故？此中 都无坚实事
gù
故。

rǔ děng jīn zhěyīngxíng wǔ yǎn rán wù shì cǐ ér shēngjiāo
“汝等今者应行五眼，然勿恃此而生 憍
yì hé yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn zhěyīng
逸。何以故？此中 都无坚实事故。汝等今者应
xíng liù shéntōng rán wù shì cǐ ér shēngjiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōng
行六神通，然勿恃此而生 憍逸。何以故？此中
dōu wú jiān shí shì gù
都无坚实事故。

rǔ děng jīn zhěyīngxíng fó shí lì rán wù shì cǐ ér shēng
“汝等今者应行佛十力，然勿恃此而生
jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn zhě
憍逸。何以故？此中 都无坚实事故。汝等今者
yīngxíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
应行四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ rán wù shì cǐ ér shēngjiāo yì hé
大舍、十八佛不共法，然勿恃此而生 憍逸。何
yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù
以故？此中 都无坚实事故。

rǔ děng jīn zhěyīngxíng wú wàng shī fǎ rán wù shì cǐ ér
“汝等今者应行无忘失法，然勿恃此而
shēngjiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn
生 憍逸。何以故？此中 都无坚实事故。汝等今
zhěyīngxíng héng zhù shě xìng rán wù shì cǐ ér shēngjiāo yì hé yǐ gù
者应行恒住舍性，然勿恃此而生 憍逸。何以故？
cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù
此中 都无坚实事故。

rǔ děng jīn zhěyīngxíng yī qiè zhì rán wù shì cǐ ér shēng
“汝等今者应行一切智，然勿恃此而生
jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōng dōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn zhě
憍逸。何以故？此中 都无坚实事故。汝等今者
yīngxíng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì rán wù shì cǐ ér shēngjiāo yì
应行道相智、一切相智，然勿恃此而生 憍逸。

hé yǐ gù cǐ zhōngdōu wú jiān shí shì gù
何以故？此中 都无坚实事故。

rǔ děng jīn zhě yīng xíng yù liú guǒ rán wù shì cǐ ér shēng
“汝等今者应行预流果，然勿恃此而生

jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōngdōu wú jiān shí shì gù rǔ děng jīn zhě
憍逸。何以故？此中 都无坚实事故。汝等今者

yīng xíng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí rán wù shì
应行一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提，然勿恃

cǐ ér shēng jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōngdōu wú jiān shí shì gù
此而生 憍逸。何以故？此中 都无坚实事故。

rǔ děng jīn zhě yīng xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng rán wù
“汝等今者应行一切菩萨摩诃萨行，然勿

shì cǐ ér shēng jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōngdōu wú jiān shí shì gù
恃此而生 憍逸。何以故？此中 都无坚实事故。

rǔ děng jīn zhě yīng xíng wú shàng zhèng děng pú tí rán wù shì cǐ ér
汝等今者应行无上正等菩提，然勿恃此而

shēng jiāo yì hé yǐ gù cǐ zhōngdōu wú jiān shí shì gù
生 憍逸。何以故？此中 都无坚实事故。’

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多，

fāng biàn shàn qiǎo jiào shòu jiào jiè zhū yǒu qíng shí xíng pú tí dào wú suǒ
方便善巧教授教诫诸有情时，行菩提道无所

zhí zhuó hé yǐ gù yī qiè fǎ xìng bù yīng zhí zhuó ruò néng zhí zhuó
执著。何以故？一切法性不应执著，若能执著、

ruò suǒ zhí zhuó jù wú zì xìng yī yī qiè fǎ zì xìng kōng gù
若所执著俱无自性，以一切法自性空故。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà rú shì xiū xíng pú tí dào shí
“善现，是菩萨摩诃萨如是修行菩提道时，

yú yī qiè fǎ dōu wú suǒ zhù yī wú suǒ zhù ér wéi fāng biàn suī xíng bù
于一切法都无所住，以无所住而为方便，虽行布

shī bō luó mì duō ér yú qí zhōngdōu wú suǒ zhù suī xíng jìng jiè
施波罗蜜多，而于其中 都无所住；虽行净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō ér yú qí zhōngdōu
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，而于其中 都

wú suǒ zhù hé yǐ gù rú shì zì xìng xíng zhě xíng xiàng yī qiè kōng
无所住。何以故？如是自性、行者、行相一切空

gù
故。

sūi xíng nèi kōng ér yú qí zhōngdōu wú suǒ zhù sūi xíng wài
“虽行内空，而于其中都无所住；虽行外

kōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、

wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、

běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可

dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng ér yú qí
得空、无性空、自性空、无性自性空，而于其

zhōngdōu wú suǒ zhù hé yǐ gù rú shì zì xìng xíng zhě xíng xiàng
中都无所住。何以故？如是自性、行者、行相

yī qiè kōng gù
一切空故。

sūi xíng sì niàn zhù ér yú qí zhōngdōu wú suǒ zhù sūi xíng
“虽行四念住，而于其中都无所住；虽行

sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八

shèng dào zhī ér yú qí zhōngdōu wú suǒ zhù hé yǐ gù rú shì zì
圣道支，而于其中都无所住。何以故？如是自

xìng xíng zhě xíng xiàng yī qiè kōng gù
性、行者、行相一切空故。

sūi xíng kǔ shèng dì ér yú qí zhōngdōu wú suǒ zhù sūi xíng
“虽行苦圣谛，而于其中都无所住；虽行

jí miè dào shèng dì ér yú qí zhōngdōu wú suǒ zhù hé yǐ gù
集、灭、道圣谛，而于其中都无所住。何以故？

rú shì zì xìng xíng zhě xíng xiàng yī qiè kōng gù
如是自性、行者、行相一切空故。

sūi xíng sì jìng lǜ ér yú qí zhōngdōu wú suǒ zhù sūi xíng
“虽行四静虑，而于其中都无所住；虽行

sì wú liàng sì wú sè dìng ér yú qí zhōngdōu wú suǒ zhù hé yǐ
四无量、四无色定，而于其中都无所住。何以

gù rú shì zì xìng xíng zhě xíng xiàng yī qiè kōng gù
故？如是自性、行者、行相一切空故。

sūi xíng bā jiě tuō ér yú qí zhōngdōu wú suǒ zhù sūi xíng
“虽行八解脱，而于其中都无所住；虽行

bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù ér yú qí zhōngdōu wú suǒ
八胜处、九次第定、十遍处，而于其中都无所

zhù hé yǐ gù rú shì zì xìng xíngzhě xíngxiàng yī qiè kōng gù
住。何以故？如是自性、行者、行相一切空故。

sūi xíng tuó luó ní mén ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù suī
“虽行陀罗尼门，而于其中都无所住；虽
xíng sān mó dì mén ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù hé yǐ gù rú
行三摩地门，而于其中都无所住。何以故？如
shì zì xìng xíngzhě xíngxiàng yī qiè kōng gù
是自性、行者、行相一切空故。

sūi xíng kōng jiě tuō mén ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù suī
“虽行空解脱门，而于其中都无所住；虽
xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù hé
行无相、无愿解脱门，而于其中都无所住。何
yǐ gù rú shì zì xìng xíngzhě xíngxiàng yī qiè kōng gù
以故？如是自性、行者、行相一切空故。

sūi xíng jí xǐ dì ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù suī xíng
“虽行极喜地，而于其中都无所住；虽行
lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì
离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、
yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì ér yú qí zhōng
远行地、不动地、善慧地、法云地，而于其中
dōu wú suǒ zhù hé yǐ gù rú shì zì xìng xíngzhě xíngxiàng yī qiè
都无所住。何以故？如是自性、行者、行相一切
kōng gù
空故。

sūi xíng wǔ yǎn ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù suī xíng liù
“虽行五眼，而于其中都无所住；虽行六
shén tōng ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù hé yǐ gù rú shì zì xìng
神通，而于其中都无所住。何以故？如是自性、
xíngzhě xíngxiàng yī qiè kōng gù
行者、行相一切空故。

sūi xíng fó shí lì ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù suī xíng
“虽行佛十力，而于其中都无所住；虽行
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù hé yǐ gù
十八佛不共法，而于其中都无所住。何以故？
rú shì zì xìng xíngzhě xíngxiàng yī qiè kōng gù
如是自性、行者、行相一切空故。

sūi xíng wú wàng shī fǎ ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù suī
“虽行无忘失法，而于其中都无所住；虽

xíng héng zhù shě xìng ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù hé yǐ gù rú
行恒住舍性，而于其中都无所住。何以故？如

shì zì xìng xíng zhě xíng xiàng yī qiè kōng gù
是自性、行者、行相一切空故。

sūi xíng yī qiè zhì ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù suī xíng
“虽行一切智，而于其中都无所住；虽行

dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù hé yǐ
道相智、一切相智，而于其中都无所住。何以

gù rú shì zì xìng xíng zhě xíng xiàng yī qiè kōng gù
故？如是自性、行者、行相一切空故。

sūi xíng yù liú guǒ ér yú qí zhōng dōu wú suǒ zhù suī xíng
“虽行预流果，而于其中都无所住；虽行

yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí ér yú qí zhōng
一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提，而于其中

dōu wú suǒ zhù hé yǐ gù rú shì zì xìng xíng zhě xíng xiàng yī qiè
都无所住。何以故？如是自性、行者、行相一切

kōng gù
空故。

sūi xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng ér yú qí zhōng dōu wú
“虽行一切菩萨摩诃萨行，而于其中都无

suǒ zhù suī xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí ér yú qí zhōng dōu
所住；虽行诸佛无上正等菩提，而于其中都

wú suǒ zhù hé yǐ gù rú shì zì xìng xíng zhě xíng xiàng yī qiè kōng
无所住。何以故？如是自性、行者、行相一切空

gù
故。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà suī néng dé yù liú guǒ ér yú
“善现，是菩萨摩诃萨虽能得预流果而于

zhōng bú zhù suī néng dé yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué
中不住，虽能得一来、不还、阿罗汉果、独觉

pú tí ér yú zhōng bú zhù
菩提而于中不住。”

shí jù shòu shàn xiàn bō fó yán shì zūn hé yīn yuán gù
时，具寿善现白佛言：“世尊！何因缘故，

shì pú sà mó hē sà suī néng dé yù liú guǒ ér yú zhōng bú zhù suī
是菩萨摩诃萨虽能得预流果而于中不住；虽

néng dé yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí ér yú zhōng
能得一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提而于中
bú zhù
不住？”

fó gào shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yǒu èr yīn yuán suī néng
佛告善现：“是菩萨摩诃萨有二因缘，虽能
dé yù liú guǒ ér yú zhōng bú zhù suī néng dé yī lái nǎi zhì dú jué pú
得预流果而于中不住，虽能得一来乃至独觉菩
tí ér yú zhōng bú zhù hé děng wéi èr yī zhě bǐ guǒ dōu wú zì
提而于中不住。何等为二？一者、彼果都无自
xìng néng zhù suǒ zhù jù bù kě dé èr zhě yú bǐ bù shēng xǐ
性，能住、所住俱不可得。二者、于彼不生喜
zú shì gù bú zhù wèi bǐ pú sà héng zuò shì niàn wǒ dìng yīng dé
足，是故不住。谓彼菩萨恒作是念：‘我定应得
yù liú guǒ bù yīng bù dé rán bù yīng yú zhōng zhù wǒ dìng yīng dé
预流果，不应不得，然不应于中住；我定应得
yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí bù yīng bù dé
一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提，不应不得，
rán bù yīng yú zhōng zhù suǒ yǐ zhě hé wǒ zì chū fā wú shàng zhèng
然不应于中住。所以者何？我自初发无上正
děng pú tí xīn lái yú yī qiè shí gèng wú yú xiǎng wéi qiú wú shàng
等菩提心来，于一切时更无余想，唯求无上
zhèng děng pú tí rán wǒ dìng dāng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
正等菩提。然我定当证得无上正等菩提，
qǐ yú zhōng jiān yīng zhù yú guǒ
岂于中间应住余果。’

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn nǎi zhì qù rù
“善现，是菩萨摩诃萨从初发心乃至趣入
pú sà zhèng xìng lí shēng céng wú yì xiǎng dàn qiú wú shàng zhèng děng
菩萨正性离生，曾无异想，但求无上正等
pú tí shàn xiàn shì pú sà mó hē sà cóng dé chū dì nǎi zhì dé dì
菩提。善现，是菩萨摩诃萨从得初地乃至得第
shí dì céng wú yì xiǎng dàn qiú wú shàng zhèng děng pú tí shàn xiàn
十地，曾无异想，但求无上正等菩提。善现，
shì pú sà mó hē sà zhuān qiú wú shàng zhèng děng pú tí yú yī qiè shí
是菩萨摩诃萨专求无上正等菩提，于一切时
xīn wú sǎn luàn zhū yǒu suǒ qǐ shēn yǔ yì yè wú bù jiē yǔ pú
心无散乱，诸有所起身、语、意业，无不皆与菩

tí xīn jù shànxiàn shì pú sà mó hē sà zhù pú tí xīn qǐ pú tí dào
提心俱。善现，是菩萨摩诃萨住菩提心起菩提道，
bù wéi yú jìng rǎoluàn qí xīn
不为余境扰乱其心。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若一切法
jiē bù shēngzhě yún hé pú sà mó hē sà qǐ pú tí dào
皆不生者，云何菩萨摩诃萨起菩提道？”

fó gào shànxiàn rú shì rú shì yī qiè fǎ jiē bù shēng
佛告善现：“如是！如是！一切法皆不生，
cǐ fù yún hé zhū wú suǒ zuò wú suǒ qù zhě zhī yī qiè fǎ jiē bù shēng
此复云何诸无所作、无所趣者，知一切法皆不生
gù
故。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn qǐ bù rú lái chū shì
具寿善现复白佛言：“世尊！岂不如来出世、
ruò bù chū shì zhū fǎ fǎ jiè fǎ ěr chángzhù
若不出世，诸法法界法尔常住？”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú lái chū shì ruò
佛言：“善现，如是！如是！如来出世、若
bù chū shì zhū fǎ fǎ jiè fǎ ěr chángzhù rán zhū yǒuqíng bù néng jiě
不出世，诸法法界法尔常住，然诸有情不能解
liǎozhū fǎ fǎ jiè fǎ ěr chángzhù zhū pú sà mó hē sà wèiráo yì gù
了诸法法界法尔常住，诸菩萨摩诃萨为饶益故
qǐ pú tí dào yóu pú tí dào bá jì yǒuqíng lìng yǒng jiě tuō shēng sǐ
起菩提道，由菩提道拔济有情，令永解脱生死
zhòng kǔ
众苦。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē
时，具寿善现白佛言：“世尊！诸菩萨摩诃
sà wéiyòngshēngdào dé pú tí yé
萨为用生道得菩提耶？”

fó yán fú yě
佛言：“不也！”

shì zūn wéiyòng bù shēngdào dé pú tí yé
“世尊！为用不生道得菩提耶？”

fó yán fú yě
佛言：“不也！”

shì zūn wéiyòngshēng bù shēngdào dé pú tí yé
“世尊！为用生、不生道得菩提耶？”

fó yán fú yě
佛言：“不也！”

shì zūn wéiyòng fēi shēng fēi bù shēngdào dé pú tí yé
“世尊！为用非生、非不生道得菩提耶？”

fó yán fú yě
佛言：“不也！”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà dāng dé pú tí
萨当得菩提？”

fó gàoshànxiàn bú yòngdào dé pú tí yì bú yòng fēi dào
佛告善现：“不用道得菩提，亦不用非道

dé pú tí hé yǐ gù shànxiàn pú tí jí shì dào dào jí shì pú
得菩提。何以故？善现，菩提即是道，道即是菩

tí gù
提故。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò pú tí jí shì dào
具寿善现白佛言：“世尊！若菩提即是道，

dào jí shì pú tí zhě qǐ bù zhū pú sà mó hē sà yǐ dé pú tí dào
道即是菩提者，岂不诸菩萨摩诃萨已得菩提道，

yīng yǐ dé pú tí ruò ěr yún hé rú lái yīng zhèngděngjué fù
应已得菩提？若尔，云何如来、应、正等觉复

wèi bǐ shuō sān shí èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo jí fó shí lì sì
为彼说三十二大士相、八十随好及佛十力、四

wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ děng wú liàng fó fǎ lìng qí xiū zhèng
十八佛不共法等无量佛法，令其修证？”

fó gàoshànxiàn yú yì yún hé rǔ qǐ wèi fó dé pú tí
佛告善现：“于意云何？汝岂谓佛得菩提

yé
耶？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì hé
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！何

yǐ gù shì zūn fó jí shì pú tí pú tí jí shì fó gù bù yīng
以故？世尊！佛即是菩提，菩提即是佛故，不应

wèi fó dé pú tí
谓佛得菩提。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rán rǔ suǒwèn qǐ
佛言：“善现，如是！如是！然汝所问：‘岂
bù pú sà mó hē sà yǐ dé pú tí dào yīng yǐ dé pú tí zhě
不菩萨摩诃萨已得菩提道，应已得菩提？’者，
shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū pú tí dào wèi dé yuánmǎn yún hé
善现，诸菩萨摩诃萨修菩提道未得圆满，云何
kě shuō yǐ dé pú tí
可说已得菩提？

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà ruò yǐ yuánmǎn bù shī jìng
“善现，诸菩萨摩诃萨若已圆满布施、净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō ruò yǐ yuán
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，若已圆
mǎn nèi kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì
满内空、外空、内外空、空空、大空、胜义
kōng yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sàn kōng
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、
wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè
无变异空、本性空、自相空、共相空、一切
fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìng
法空、不可得空、无性空、自性空、无性自性
kōng ruò yǐ yuánmǎn sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ
空，若已圆满四念住、四正断、四神足、五
gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī ruò yǐ yuánmǎn kǔ
根、五力、七等觉支、八圣道支，若已圆满苦
shèng dì jí miè dào shèng dì ruò yǐ yuánmǎn sì jìng lù
圣谛、集、灭、道圣谛，若已圆满四静虑、
sì wú liàng sì wú sè dìng ruò yǐ yuánmǎn bā jiě tuō bā shèngchù
四无量、四无色定，若已圆满八解脱、八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchù ruò yǐ yuánmǎn tuó luó ní mén sān mó
九次第定、十遍处，若已圆满陀罗尼门、三摩
dì mén ruò yǐ yuánmǎn kōng jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō
地门，若已圆满空解脱门、无相、无愿解脱
mén ruò yǐ yuánmǎn jí xǐ dì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì
门，若已圆满极喜地、离垢地、发光地、焰慧
dì jí nánshèng dì xiànrán dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn
地、极难胜地、现前地、远行地、不动地、善

huì dì fǎ yún dì ruò yǐ yuánmǎn wǔ yǎn liù shéntōng ruò yǐ
慧地、法云地，若已圆 满五眼、六神通，若已
yuánmǎn fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
圆 满佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ ruò yǐ yuánmǎn sān shí èr
大喜、大舍、十八佛不共法，若已圆 满三十二
dà shì xiàng bā shí suí hǎo ruò yǐ yuánmǎn wú wàng shī fǎ héng
大士相、八十随好，若已圆 满无忘失法、恒
zhù shě xìng ruò yǐ yuánmǎn yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
住舍性，若已圆 满一切智、道相智、一切相智，
ruò yǐ yuánmǎn yī qiè pú sà mó hē sà xíng ruò yǐ yuánmǎn shùn nì
若已圆 满一切菩萨摩诃萨行，若已圆 满顺逆
guān chá shí èr zhī yuán qǐ ruò yǐ yuánmǎn yī qiè pú sà zì zài shén
观 察十二支⁹缘起，若已圆 满一切菩萨自在神
tōng ruò yǐ yuánmǎn shèng shē mó tā pí bō shè nà ruò yǐ yuánmǎn
通，若已圆 满胜 奢摩他、毗钵舍那，若已圆 满
yī qiè fú dé zhì huì zī liáng ruò yǐ yuánmǎn chéng shú yǒu qíng yán jìng
一切福德智慧资粮，若已圆 满 成 熟有情、严净
fó tǔ ruò yǐ yuánmǎn wú liàng wú biān bù kě sī yì zhū fó miào fǎ
佛土，若已圆 满无量无边不可思议诸佛妙法，
cóng cǐ wú jiàn yī yī chà nà jīn gāng yù dìng xiāng yìng miào huì yǒng
从 此无间以一刹那金 刚喻定 相应妙慧，永
duàn yī qiè fán nǎo suǒ zhī èr zhàng cū zhòng xí qì xiāng xù zhèng dé
断 一切烦恼所知二 障粗 重习气相续，证得
wú shàng zhèng děng pú tí nǎi míng rú lái yīng zhèng děng jué
无 上 正 等菩提，乃名如来、应、正 等觉，
yú yī qiè fǎ dé dà zì zài jìn wèi lái jì lì yì ān lè yī qiè yǒu
于 一切法得大自在，尽未来际利益安乐一切有
qíng ”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨
mó hē sà yán jìng fó tǔ ”
摩诃萨严净佛土？”

fó gào shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn nǎi zhì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨从初发心乃至

⁹ 大正藏：二；永乐北藏及龙藏：二支

jiū jìng cháng zì qīngjìngshēn cū zhòng yǔ cū zhòng yì cū zhòng
 究竟，常自清净身粗重、语粗重、意粗重，
 yì qīngjìng tā shēn cū zhòng yǔ cū zhòng yì cū zhòng shì pú sà
 亦清净他身粗重、语粗重、意粗重，是菩萨
 mó hē sà qīngjìng zì tā sān cū zhòng gù zé néng yán jìng suǒ qiú fó
 摩诃萨清净自他三粗重故，则能严净所求佛
 tǔ
 土。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn hé wèi pú sà mó hē
 具寿善现复白佛言：“世尊！何谓菩萨摩诃
 sà shēn yǔ yì cū zhòng
 萨身、语、意粗重？”

fó gàoshànxiàn ruò hài shēngmìng ruò bù yǔ qǔ ruò yù
 佛告善现：“若害生命、若不与取、若欲
 xié xíng rú shì bú shànzhūshēn è xíng shì míng pú sà mó hē sà shēn
 邪行，如是不善诸身恶行，是名菩萨摩诃萨身
 cū zhòng ruò xū kuáng yǔ ruò lí jiàn yǔ ruò cū è yǔ ruò zá
 粗重。若虚诳语、若离间语、若粗恶语、若杂
 huì yǔ rú shì bú shànzhū yǔ è xíng shì míng pú sà mó hē sà yǔ cū
 秽语，如是不善诸语恶行，是名菩萨摩诃萨语粗
 zhòng ruò tān yù ruò chēn huì ruò xié jiàn rú shì bú shànzhū yì
 重。若贪欲、若瞋恚、若邪见，如是不善诸意
 è xíng shì míng pú sà mó hē sà yì cū zhòng
 恶行，是名菩萨摩诃萨意粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà jiè yùn dìngyùn
 “复次，善现，若菩萨摩诃萨戒蕴、定蕴、
 huì yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn jiē bù qīngjìng yì míng cū
 慧蕴、解脱蕴、解脱智¹⁰见蕴皆不清净，亦名粗
 zhòng
 重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà qiāntān xīn fàn jiè
 “复次，善现，若菩萨摩诃萨慳贪心、犯戒
 xīn fèn huì xīn xiè dài xīn sānlùn xīn è huì xīn yì míng cū
 心、忿恚心、懈怠心、散乱心、恶慧心，亦名粗
 zhòng
 重。

¹⁰ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：知

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí sì niànzhù
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离四念住、

sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēngjué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèngdào zhī yì míng cū zhòng
圣道支，亦名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí nèikōng
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离内空、

wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为
kōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异
kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì
不可得空、无性空、自性空、无性自性空，亦
míng cū zhòng
名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí kǔ jí
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离苦、集、

miè dào shèng dì yì míng cū zhòng
灭、道圣谛，亦名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí sì jìng lǜ
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离四静虑、

sì wú liàng sì wú sè dìng yì míng cū zhòng
四无量、四无色定，亦名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bā jiě tuō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离八解脱、

bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì míng cū zhòng
八胜处、九次第定、十遍处，亦名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí tuó luó ní
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离陀罗尼

mén sān mó dì mén yì míng cū zhòng
门、三摩地门，亦名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí kōng wú
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离空、无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì míng cū zhòng
相、无愿解脱门，亦名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí pú sà mó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离菩萨摩
hē sà dì yì míng cū zhòng
诃萨地，亦名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí wǔ yǎn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离五眼、
liù shéntōng yì míng cū zhòng
六神通，亦名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí fó shí lì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离佛十力、
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ yì míng cū zhòng
十八佛不共法，亦名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí wú wàng shī
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离无忘失
fǎ héngzhù shěxìng yì míng cū zhòng
法、恒住舍性，亦名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí yī qiè zhì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离一切智、
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì míng cū zhòng
道相智、一切相智，亦名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí pú sà mó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离菩萨摩
hē sà xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí yì míng cū zhòng
诃萨行、诸佛无上正等菩提，亦名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà tān yù liú guǒ zhèng
“复次，善现，若菩萨摩诃萨贪预流果证、
huò yī lái guǒ zhèng huò bù huán guǒ zhèng huò ā luó hàn guǒ zhèng
或一来果证、或不还果证、或阿罗汉果证、
huò dú jué pú tí zhèng yì míng cū zhòng
或独觉菩提证，亦名粗重。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà qǐ sè xiǎng qǐ
“复次，善现，若菩萨摩诃萨起色想，起
shòu xiǎng xíng shí xiǎng yì míng cū zhòng qǐ yǎn chù xiǎng
受、想、行、识想，亦名粗重；起眼处想，
qǐ ěr bí shé shēn yì chù xiǎng yì míng cū zhòng qǐ sè
起耳、鼻、舌、身、意处想，亦名粗重；起色

chùxiǎng qǐ shēng xiāng wèi chù fǎ chùxiǎng yì míng cū
处想，起声、香、味、触、法处想，亦名粗
zhòng qǐ yǎn jiè xiǎng qǐ ěr bí shé shēn yì jiè xiǎng
重；起眼界想，起耳、鼻、舌、身、意界想，
yì míng cū zhòng qǐ sè jiè xiǎng qǐ shēng xiāng wèi chù
亦名粗重；起色界想，起声、香、味、触、
fǎ jiè xiǎng yì míng cū zhòng qǐ yǎn shí jiè xiǎng qǐ ěr bí
法界想，亦名粗重；起眼识界想，起耳、鼻、
shé shēn yì shí jiè xiǎng yì míng cū zhòng qǐ yǎn chùxiǎng
舌、身、意识界想，亦名粗重；起眼触想，
qǐ ěr bí shé shēn yì chùxiǎng yì míng cū zhòng qǐ yǎn
起耳、鼻、舌、身、意触想，亦名粗重；起眼
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xiǎng qǐ ěr bí shé shēn yì
触为缘所生诸受想，起耳、鼻、舌、身、意
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xiǎng yì míng cū zhòng qǐ dì jiè xiǎng
触为缘所生诸受想，亦名粗重；起地界想，
qǐ shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xiǎng yì míng cū zhòng qǐ
起水、火、风、空、识界想，亦名粗重；起
yīn yuán xiǎng qǐ děng wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán xiǎng
因缘想，起等无间缘、所缘缘、增上缘想，
yì míng cū zhòng qǐ cóng yuán suǒ shēng zhū fǎ xiǎng yì míng cū zhòng
亦名粗重；起从缘所生诸法想，亦名粗重；
qǐ wú míng xiǎng qǐ xíng shí míng sè liù chù chù shòu
起无明想，起行、识、名色、六处、触、受、
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xiǎng yì míng cū
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼想，亦名粗
zhòng qǐ bù shī bō luó mì duō xiǎng qǐ jìng jiè ān rěn jīng jìn
重；起布施波罗蜜多想，起净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō xiǎng yì míng cū zhòng qǐ nèi kōng xiǎng
静虑、般若波罗蜜多想，亦名粗重；起内空想，
qǐ wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu
起外空、内外空、空空、大空、胜义空、有
wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn
为无空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变
yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
异空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng xiǎng
不可得空、无性空、自性空、无性自性空想，

yì míng cū zhòng qǐ sì niànzhùxiǎng qǐ sì zhèngduàn sì shén zú
亦名粗重；起四念住想，起四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī xiǎng yì míng
五根、五力、七等觉支、八圣道支想，亦名
cū zhòng qǐ kǔ shèng dì xiǎng qǐ jí miè dàoshèng dì xiǎng
粗重；起苦圣谛想，起集、灭、道圣谛想，
yì míng cū zhòng qǐ sì jìng lù xiǎng qǐ sì wú liàng sì wú sè dìng
亦名粗重；起四静虑想，起四无量、四无色定
xiǎng yì míng cū zhòng qǐ bā jiě tuōxiǎng qǐ bā shèngchù jiǔ
想，亦名粗重；起八解脱想，起八胜处、九
cì dì dìng shí biànchùxiǎng yì míng cū zhòng qǐ tuó luó ní mén
次第定、十遍处想，亦名粗重；起陀罗尼门
xiǎng qǐ sān mó dì ménxiǎng yì míng cū zhòng qǐ kōng jiě tuō mén
想，起三摩地门想，亦名粗重；起空解脱门
xiǎng qǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuō ménxiǎng yì míng cū zhòng qǐ
想，起无相、无愿解脱门想，亦名粗重；起
jí xǐ dì xiǎng qǐ lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán
极喜地想，起离垢地、发光地、焰慧地、极难
shèng dì xiànrán dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì
胜地、现前地、远行地、不动地、善慧地、
fǎ yún dì xiǎng yì míng cū zhòng qǐ wǔ yǎnxiǎng qǐ liù shéntōng
法云地想，亦名粗重；起五眼想，起六神通
xiǎng yì míng cū zhòng qǐ fó shí lì xiǎng qǐ sì wú suǒ wèi sì
想，亦名粗重；起佛十力想，起四无所畏、四
wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共
fǎ xiǎng yì míng cū zhòng qǐ sān shí èr dà shì xiàngxiǎng qǐ bā
法想，亦名粗重；起三十二大士相想，起八
shí suí hǎoxiǎng yì míng cū zhòng qǐ wú wàng shī fǎ xiǎng qǐ héng
十随好想，亦名粗重；起无忘失法想，起恒
zhù shě xìngxiǎng yì míng cū zhòng qǐ yī qiè zhì xiǎng qǐ dào xiàng
住舍性想，亦名粗重；起一切智想，起道相
zhì yī qiè xiàng zhì xiǎng yì míng cū zhòng qǐ yù liú guǒxiǎng
智、一切相智想，亦名粗重；起预流果想，
qǐ yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí xiǎng yì míng
起一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提想，亦名
cū zhòng qǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíngxiǎng qǐ zhū fó wú shàng
粗重；起一切菩萨摩诃萨行想，起诸佛无上

zhèngděng pú tí xiǎng yì míng cū zhòng qǐ yì shēngxiǎng qǐ shēng
正等菩提想，亦名粗重；起异生想，起声
wénxiǎng dú juéxiǎng pú sà xiǎng rú lái xiǎng yì míng cū zhòng
闻想、独觉想、菩萨想、如来想，亦名粗重；
qǐ dì yù xiǎng qǐ pángshēngxiǎng guǐ jiè xiǎng tiānxiǎng rénxiǎng
起地狱想，起傍生想、鬼界想、天想、人想、
nánxiǎng nǚ xiǎng yì míng cū zhòng qǐ yù jiè xiǎng sè jiè xiǎng
男想、女想，亦名粗重；起欲界想、色界想、
wú sè jiè xiǎng qǐ shànxiǎng bú shànxiǎng wú jì xiǎng qǐ shì
无色界想，起善想、不善想、无记想，起世
jiānxiǎng chū shì jiānxiǎng qǐ yǒu lòu xiǎng wú lòu xiǎng qǐ yǒu wéi
间想、出世间想，起有漏想、无漏想，起有为
xiǎng wú wéixiǎng yì míng cū zhòng
想、无为想，亦名粗重。

shànxiàn zhū rú shì děng wú liàng wú biān zhí zhuó zhū fǎ bǔ
“善现，诸如是等无量无边执著诸法补
tè qié luó xū wàngfēn bié jí suǒděng qǐ shēn yǔ yì yè bìng
特伽罗虚妄分别，及所等起身、语、意业，并
bǐ zhǒng lèi wú kānrèn xìng jiē míng cū zhòng
彼种类无堪任¹¹性，皆名粗重。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yuǎn lí rú shì suǒ shuō cū
“善现，是菩萨摩诃萨远离如是所说粗
zhòng zì xíng bù shī bō luó mì duō yì jiào tā xíng bù shī bō luó mì
重，自行布施波罗蜜多，亦教他行布施波罗蜜
duō ruò zhū yǒu qíng xū shí yǔ shí xū yǐn yǔ yǐn xū yī fú yǔ yī
多。若诸有情须食与食，须饮与饮，须衣服与衣
fú xū chēshèng yǔ chēshèng xū shèzhái yǔ shèzhái xū tóng pú yǔ
服，须车乘与车乘，须舍宅与舍宅，须僮仆与
tóng pú xū shì wèi yǔ shì wèi xū huāxiāng yǔ huāxiāng xū yán jù
僮仆，须侍卫与侍卫，须华香与华香，须严具
yǔ yán jù xū chuáng gài yǔ chuáng gài xū jì yuè yǔ jì yuè xū
与严具，须幢盖与幢盖，须伎乐与伎乐，须
wò jù yǔ wò jù xū dēngmíng yǔ dēngmíng xū chuáng zuò yǔ chuáng
卧具与卧具，须灯明与灯明，须床座与床
zuò suí zhū suǒ xū zhǒngzhǒng zī jù suí shí suí chù jiē xī shī yǔ
座，随诸所须种种资具，随时随处皆悉施与，

¹¹ 大正藏：住；永乐北藏及龙藏：任

rú zì suǒ xíng jiào tā yì ěr rú shì shī yǐ chí cǐ shàn gēn yǔ zhū yǒu
如自所行教他亦尔。如是施已，持此善根与诸有
qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng suǒ qiú yán jìng fó tǔ lìng sù yuán mǎn
情平等共有，回向所求严净佛土，令速圆满
lì lè yǒu qíng
利乐有情。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà zì xíng jìng jiè bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨自行净戒波罗蜜多，

yì jiào tā xíng jìng jiè bō luó mì duō zì xíng ān rěn bō luó mì duō yì
亦教他行净戒波罗蜜多；自行安忍波罗蜜多，亦
jiào tā xíng ān rěn bō luó mì duō zì xíng jīng jìn bō luó mì duō yì jiào
教他行安忍波罗蜜多；自行精进波罗蜜多，亦教
tā xíng jīng jìn bō luó mì duō zì xíng jìng lǜ bō luó mì duō yì jiào tā
他行精进波罗蜜多；自行静虑波罗蜜多，亦教他
xíng jìng lǜ bō luó mì duō zì xíng bō rě bō luó mì duō yì jiào tā xíng
行静虑波罗蜜多；自行般若波罗蜜多，亦教他行
bō rě bō luó mì duō shì pú sà mó hē sà zuò cǐ shì yǐ chí shì shàn
般若波罗蜜多。是菩萨摩诃萨作此事已，持是善
gēn yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng suǒ qiú yán jìng fó tǔ lìng
根与诸有情平等共有，回向所求严净佛土，令
sù yuán mǎn lì lè yǒu qíng
速圆满利乐有情。

大般若波罗蜜多经卷第三百九十三

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi jiǔ shí sì
大般若波罗蜜多经卷第三百九十四

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn yán jìng fó tǔ pǐn dì qī shí èr zhī èr
初分严净佛土品第七十二之二

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà yǐ tōng yuàn lì
“复次，善现，有菩萨摩诃萨以通愿力，
chéng mǎn sān qiān dà qiān shì jiè shàng miào qī bǎo shī fó fǎ sēng
盛满三千大千世界上妙七宝施佛、法、僧。
shī yǐ huān xǐ fā hóng shì yuàn wǒ chí rú shì suǒ zhòng shàngēn yǔ
施已欢喜发弘誓愿：‘我持如是所种善根，与
zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng suǒ qiú yán jìng fó tǔ dāng lìng
诸有情平等共有，回向所求严净佛土，当令
wǒ tǔ qī bǎo zhuāng yán yī qiè yǒu qíng suí yì shòu yòng zhǒng zhǒng zhēn
我土七宝庄严，一切有情随意受用种种珍
bǎo ér wú rǎn zhuó
宝而无染著。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà yǐ tōng yuàn lì
“复次，善现，有菩萨摩诃萨以通愿力，
jī zòu wú liàng tiān shàng rén zhōng zhū miào yīn yuè gòng yǎng sān bǎo jí
击奏无量天上、人中诸妙音乐，供养三宝及
fó zhì duō gòng yǐ huān xǐ fā hóng shì yuàn wǒ chí rú shì suǒ zhòng
佛制多。供已欢喜发弘誓愿：‘我持如是所种
shàngēn yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng suǒ qiú yán jìng fó tǔ
善根，与诸有情平等共有，回向所求严净佛土，
dāng lìng wǒ tǔ cháng zòu rú shì shàng miào yuè yīn yǒu qíng wén zhī shēn
当令我土常奏如是上妙乐音，有情闻之身
xīn yuè yù ér wú rǎn zhuó
心愉悦而无染著。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà yǐ tōng yuàn lì
“复次，善现，有菩萨摩诃萨以通愿力，
chéng mǎn sān qiān dà qiān shì jiè rén zhōng tiān shàng zhū miào xiāng huā
盛满三千大千世界人中、天上诸妙香华，

gòngyǎngsānbǎo jí fó zhì duō gòng yǐ huān xǐ fā hóng shì yuàn wǒ
供 养 三 宝 及 佛 制 多 。 供 已 欢 喜 发 弘 誓 愿 ： ‘ 我
chí rú shì suǒ zhòng shàngēn yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng
持 如 是 所 种 善 根 ， 与 诸 有 情 平 等 共 有 ， 回 向
suǒ qiú yán jìng fó tǔ dāng lìng wǒ tǔ cháng yǒu rú shì zhū miào xiāng huā
所 求 严 净 佛 土 ， 当 令 我 土 常 有 如 是 诸 妙 香 华 ，
yǒu qíng shòu yòng shēn xīn yuè yù ér wú rǎn zhuó
有 情 受 用 身 心 悦 豫 而 无 染 著 。 ’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà yǐ tōng yuàn lì
“ 复 次 ， 善 现 ， 有 菩 萨 摩 诃 萨 以 通 愿 力 ，
yíng bàn bǎi wèi shàng miào yǐn shí gòng yǎng zhū fó dú jué shēng wén
营 办 百 味 上 妙 饮 食 ， 供 养 诸 佛 、 独 觉 、 声 闻
jí zhū pú sà mó hē sà zhòng gòng yǐ huān xǐ fā hóng shì yuàn wǒ
及 诸 菩 萨 摩 诃 萨 众 。 供 已 欢 喜 发 弘 誓 愿 ： ‘ 我
chí rú shì suǒ zhòng shàngēn yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng
持 如 是 所 种 善 根 ， 与 诸 有 情 平 等 共 有 ， 回 向
suǒ qiú yán jìng fó tǔ dāng dé wú shàng zhèng děng jué shí lìng wǒ tǔ
所 求 严 净 佛 土 ， 当 得 无 上 正 等 觉 时 ， 令 我 土
zhōng zhū yǒu qíng lèi jiē shí rú shì bǎi wèi yǐn shí zī yuè shēn xīn ér
中 诸 有 情 类 ， 皆 食 如 是 百 味 饮 食 ， 资 悦 身 心 而
wú rǎn zhuó
无 染 著 。 ’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà yǐ tōng yuàn lì
“ 复 次 ， 善 现 ， 有 菩 萨 摩 诃 萨 以 通 愿 力 ，
yíng bàn zhǒng zhǒng tiān shàng rén zhōng shàng miào tú xiāng xì ruǎn yī
营 办 种 种 天 上 、 人 中 上 妙 涂 香 、 细 软 衣
fú fèng shī zhū fó dú jué shēng wén jí zhū pú sà mó hē sà zhòng
服 ， 奉 施 诸 佛 、 独 觉 、 声 闻 及 诸 菩 萨 摩 诃 萨 众 ，
huò fù shī fǎ bìng fó zhì duō shī yǐ huān xǐ fā hóng shì yuàn wǒ
或 复 施 法 并 佛 制 多 。 施 已 欢 喜 发 弘 誓 愿 ： ‘ 我
chí rú shì suǒ zhòng shàngēn yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng
持 如 是 所 种 善 根 ， 与 诸 有 情 平 等 共 有 ， 回 向
suǒ qiú yán jìng fó tǔ dāng dé wú shàng zhèng děng jué shí lìng wǒ tǔ
所 求 严 净 佛 土 ， 当 得 无 上 正 等 觉 时 ， 令 我 土
zhōng zhū yǒu qíng lèi cháng dé rú shì yī fú tú xiāng suí yì shòu
中 诸 有 情 类 ， 常 得 如 是 衣 服 、 涂 香 ， 随 意 受
yòng ér wú rǎn zhuó
用 而 无 染 著 。 ’

fù cì shànxiàn yǒu pú sà mó hē sà yǐ tōngyuàn lì
“复次，善现，有菩萨摩诃萨以通愿力，
yánbànzǒngzhǒng rén zhōng tiānshàng suí yì suǒ shēngshàngmiào sè
严办种种人中、天上随意所生上妙色、
shēng xiāng wèi chùjìng gòngyǎngzhū fó jí fó zhì duō dú jué
声、香、味、触境，供养诸佛及佛制多、独觉、
shēngwénbìngzhū pú sà shī yú shēng lèi huān xǐ yǒngyuè fā hóng shì
声闻并诸菩萨，施余生类。欢喜踊跃发弘誓
yuàn wǒ chí rú shì suǒ zhòngshàngēn yǔ zhū yǒuqíng píngděng gòngyǒu
愿：‘我持如是所种善根，与诸有情平等共有，
huí xiàngsuǒ qiú yán jìng fó tǔ dāng dé wú shàngzhèngděng jué shí lìng
回向所求严净佛土，当得无上正等觉时，令
wǒ tǔ zhōngzhū yǒuqíng lèi suí xīn suǒ yào shàngmiào sè shēng xiāng
我土中诸有情类，随心所乐上妙色、声、香、
wèi chùjìng yìngniàn ér zhì huān xǐ shòuyòng ér wú rǎn zhuó
味、触境应念而至，欢喜受用而无染著。’

fù cì shànxiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒngměng zì zhù nèi kōng yì quàn
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自住内空，亦劝
tā zhù nèi kōng zì zhù wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng
他住内空；自住外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng yì quàn tā zhù wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zuò cǐ
自性空，亦劝他住外空乃至无性自性空。作此
shì yǐ fù fā yuàn yán dāng dé wú shàngzhèngděng jué shí lìng wǒ
事已复发愿言：‘当得无上正等觉时，令我
tǔ zhōngzhū yǒuqíng lèi jiē bù yuǎn lí nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
土中诸有情类，皆不远离内空乃至无性自性
kōng
空。’

fù cì shànxiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒng měng zì xiū sì niàn zhù yì
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自修四念住，亦
quàn tā xiū sì niàn zhù zì xiū sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
劝他修四念住；自修四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì quàn tā xiū sì zhèng
五力、七等觉支、八圣道支，亦劝他修四正
duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī zuò cǐ shì yǐ fù fā yuàn yán dāng dé
断乃至八圣道支。作此事已复发愿言：‘当得
wú shàng zhèng děng jué shí lìng wǒ tǔ zhōng zhū yǒu qíng lèi jiē bù yuǎn
无上正等觉时，令我土中诸有情类，皆不远
lí sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī
离四念住乃至八圣道支。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒng měng zì zhù kǔ shèng dì yì
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自住苦圣谛，亦
quàn tā zhù kǔ shèng dì zì zhù jí miè dào shèng dì yì quàn
劝他住苦圣谛；自住集、灭、道圣谛，亦劝
tā zhù jí miè dào shèng dì zuò cǐ shì yǐ fù fā yuàn yán dāng
他住集、灭、道圣谛。作此事已复发愿言：‘当
dé wú shàng zhèng děng jué shí lìng wǒ tǔ zhōng zhū yǒu qíng lèi jiē bù
得无上正等觉时，令我土中诸有情类，皆不
yuǎn lí kǔ shèng dì jí miè dào shèng dì
远离苦圣谛、集、灭、道圣谛。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒng měng zì xiū sì jìng lù yì quàn
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自修四静虑，亦劝
tā xiū sì jìng lù zì xiū sì wú liàng sì wú sè dìng yì quàn tā
他修四静虑；自修四无量、四无色定，亦劝他
xiū sì wú liàng sì wú sè dìng zuò cǐ shì yǐ fù fā yuàn yán dāng
修四无量、四无色定。作此事已复发愿言：‘当
dé wú shàng zhèng děng jué shí lìng wǒ tǔ zhōng zhū yǒu qíng lèi jiē bù
得无上正等觉时，令我土中诸有情类，皆不
yuǎn lí sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng
远离四静虑、四无量、四无色定。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒng měng zì xiū bā jiě tuō yì quàn
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自修八解脱，亦劝
tā xiū bā jiě tuō zì xiū bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
他修八解脱；自修八胜处、九次第定、十遍处，
yì quàn tā xiū bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù zuò cǐ shì
亦劝他修八胜处、九次第定、十遍处。作此事
yǐ fù fā yuàn yán dāng dé wú shàng zhèng děng jué shí lìng wǒ tǔ
已复发愿言：‘当得无上正等觉时，令我土
zhōng zhū yǒu qíng lèi jiē bù yuǎn lí bā jiě tuō nǎi zhì shí biàn chù
中诸有情类，皆不远离八解脱乃至十遍处。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩訶萨修行般若波罗

mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒng měng zì xiū tuó luó ní mén
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自修陀罗尼门，
yì quàn tā xiū tuó luó ní mén zì xiū sān mó dì mén yì quàn tā xiū
亦劝他修陀罗尼门；自修三摩地门，亦劝他修
sān mó dì mén zuò cǐ shì yǐ fù fā yuàn yán dāng dé wú shàng zhèng
三摩地门。作此事已复发愿言：‘当得无上正
děng jué shí lìng wǒ tǔ zhōng zhū yǒu qíng lèi jiē bù yuǎn lí tuó luó ní
等觉时，令我土中诸有情类，皆不远离陀罗尼
mén sān mó dì mén
门、三摩地门。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩訶萨修行般若波罗

mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒng měng zì xiū kōng jiě tuō mén
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自修空解脱门，
yì quàn tā xiū kōng jiě tuō mén zì xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
亦劝他修空解脱门；自修无相、无愿解脱门，
yì quàn tā xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zuò cǐ shì yǐ fù fā
亦劝他修无相、无愿解脱门。作此事已复发
yuàn yán dāng dé wú shàng zhèng děng jué shí lìng wǒ tǔ zhōng zhū yǒu
愿言：‘当得无上正等觉时，令我土中诸有
qíng lèi jiē bù yuǎn lí kōng jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō
情类，皆不远离空解脱门、无相、无愿解脱
mén
门。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩訶萨修行般若波罗

mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒng měng zì xiū jí xǐ dì yì quàn
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自修极喜地，亦劝
tā xiū jí xǐ dì zì xiū lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì
他修极喜地；自修离垢地、发光地、焰慧地、
jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì
极难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧
dì fǎ yún dì yì quàn tā xiū lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì zuò cǐ
地、法云地，亦劝他修离垢地乃至法云地。作此
shì yǐ fù fā yuàn yán dāng dé wú shàng zhèng děng jué shí lìng wǒ
事已复发愿言：‘当得无上正等觉时，令我
tǔ zhōng zhū yǒu qíng lèi jiē bù yuǎn lí jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì
土中诸有情类，皆不远离极喜地乃至法云地。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒng měng zì xiū wǔ yǎn yì quàn
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自修五眼，亦劝
tā xiū wǔ yǎn zì xiū liù shéntōng yì quàn tā xiū liù shéntōng zuò
他修五眼；自修六神通，亦劝他修六神通。作
cǐ shì yǐ fù fā yuàn yán dāng dé wú shàng zhèng děng jué shí lìng
此事已复发愿言：‘当得无上正等觉时，令
wǒ tǔ zhōng zhū yǒu qíng lèi jiē bù yuǎn lí wǔ yǎn liù shéntōng
我土中诸有情类，皆不远离五眼、六神通。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒng měng zì xiū fó shí lì yì quàn
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自修佛十力，亦劝
tā xiū fó shí lì zì xiū sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
他修佛十力；自修四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì quàn tā xiū
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，亦劝他修
sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zuò cǐ shì yǐ fù fā yuàn
四无所畏乃至十八佛不共法。作此事已复发愿
yán dāng dé wú shàng zhèng děng jué shí lìng wǒ tǔ zhōng zhū yǒu qíng
言：‘当得无上正等觉时，令我土中诸有情
lèi jiē bù yuǎn lí fó shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
类，皆不远离佛十力乃至十八佛不共法。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒng mǎng zì xiū sān shí èr dà shì
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自修三十二大士
xiàng yì quàn tā xiū sān shí èr dà shì xiàng zì xiū bā shí suí hǎo
相，亦劝他修三十二大士相；自修八十随好，
yì quàn tā xiū bā shí suí hǎo zuò shì shì yǐ fù fā yuàn yán dāng
亦劝他修八十随好。作是事已复发愿言：‘当
dé wú shàng zhèng děng jué shí lìng wǒ tǔ zhōng zhū yǒu qíng lèi jiē bù
得无上正等觉时，令我土中诸有情类，皆不
yuǎn lí sān shí èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo
远离三十二大士相、八十随好。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒng mǎng zì xiū wú wàng shī fǎ
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自修无忘失法，
yì quàn tā xiū wú wàng shī fǎ zì xiū héng zhù shě xìng yì quàn tā xiū
亦劝他修无忘失法；自修恒住舍性，亦劝他修
héng zhù shě xìng zuò shì shì yǐ fù fā yuàn yán dāng dé wú shàng
恒住舍性。作是事已复发愿言：‘当得无上
zhèng děng jué shí lìng wǒ tǔ zhōng zhū yǒu qíng lèi jiē bù yuǎn lí wú
正等觉时，令我土中诸有情类，皆不远离无
wàng shī fǎ héng zhù shě xìng
忘失法、恒住舍性。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒng mǎng zì xiū yī qiè zhì yì quàn
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自修一切智，亦劝
tā xiū yī qiè zhì zì xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì quàn tā
他修一切智；自修道相智、一切相智，亦劝他
xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zuò cǐ shì yǐ fù fā yuàn yán dāng
修道相智、一切相智。作此事已复发愿言：‘当
dé wú shàng zhèng děng jué shí lìng wǒ tǔ zhōng zhū yǒu qíng lèi jiē bù
得无上正等觉时，令我土中诸有情类，皆不
yuǎn lí yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
远离一切智、道相智、一切相智。’

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō fā hóng shì yuàn jīng qín yǒng mǎng zì xiū yī qiè pú sà mó hē
蜜多，发弘誓愿精勤勇猛，自修一切菩萨摩诃

sà xíng yì quàn tā xiū yī qiè pú sà mó hē sà xíng zì xiū zhū fó wú
萨行，亦劝他修一切菩萨摩诃萨行；自修诸佛无
shàngzhèngděng pú tí yì quàn tā xiū zhū fó wú shàngzhèngděng pú
上正等菩提，亦劝他修诸佛无上正等菩
tí zuò shì shì yǐ fù fā yuànyán dāng dé wú shàngzhèngděng jué
提。作是事已复发愿言：‘当得无上正等觉
shí lìng wǒ tǔ zhōngzhū yǒuqíng lèi jiē bù yuǎn lí yī qiè pú sà mó
时，令我土中诸有情类，皆不远离一切菩萨摩
hē sà xíng zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
诃萨行、诸佛无上正等菩提。’

shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì
“善现，是诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜
duō yóu cǐ xíngyuànbiànnéngyán jìng suǒ qiú fó tǔ
多，由此行愿便能严净所求佛土。

shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà suí ěr suǒ shí xíng pú tí
“善现，是诸菩萨摩诃萨随尔所时行菩提
dào yīng dé yuánmǎnsuǒ qǐ xíngyuàn jí ěr suǒ shí jīng qín xiū xué
道，应得圆满所起行愿，即尔所时精勤修学。
yóu cǐ yīn yuán zì néngchéng jiù yī qiè shàn fǎ yì nénglìng tā jiàn
由此因缘，自能成就一切善法，亦能令他渐
cì chéng jiù yī qiè shàn fǎ zì néng xiū dé shūshèngxiàng hǎosuǒzhuāng
次成就一切善法，自能修得殊胜相好所庄
yánshēn yì nénglìng tā jiàn cì xiū dé shūshèngxiàng hǎosuǒzhuāngyán
严身，亦能令他渐次修得殊胜相好所庄严
shēn yóuguǎng dà fú suǒ shèshòu gù
身，由广大福所摄受故。

shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà gè yú suǒ qiú yán jìng fó
“善现，是诸菩萨摩诃萨各于所求严净佛
tǔ zhèng dé wú shàngzhèngděng jué shí suǒ huà yǒuqíng yì shēng bǐ tǔ
土证得无上正等觉时，所化有情亦生彼土
gòngshòu jìng tǔ dà shèng fǎ lè
共受净土大乘法乐。

shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà yīng xiū rú shì yán jìng fó
“善现，是诸菩萨摩诃萨应修如是严净佛
tǔ wèi bǐ tǔ zhōngcháng bù wényǒusānzhǒng è qù yì bù wényǒu
土，谓彼土中常不闻有三种恶趣，亦不闻有
zhū è jiàn qù yì bù wényǒutān chēn chī dú yì bù wényǒu
诸恶见趣，亦不闻有贪、瞋、痴毒，亦不闻有

nán nǚ xíngxiàng yì bù wényǒushēngwén dú jué yì bù wényǒu kǔ
男女形相，亦不闻有 声 闻、独觉，亦不闻有苦、
wú chángděng yì bù wényǒushèshòu zī jù yì bù wényǒu wǒ wǒ
无 常 等，亦不闻有摄受资具，亦不闻有我、我
suǒ zhí yì bù wényǒu suí mián chán jié yì bù wényǒudiāndǎo zhí
所执，亦不闻有随眠、缠结，亦不闻有颠倒执
zhuó yì bù wényǒu ān lì zhūguǒ fēn wèi chā bié dàn wén shuō kōng
著，亦不闻有安立诸果分位差别，但闻说 空、
wú xiàng wú yuàn wú shēng wú miè wú xìngděngshēng wèi suí
无相、无愿、无生、无灭、无性等 声。谓随
yǒuqíngsuǒyàochābié yú shù lín děng nèi wài wù zhōng chángyǒuwēi
有情所乐差别，于树林等内外物中，常有微
fēng hù xiāngchōng jī fā qǐ zhǒngzhǒngwēimiào yīn shēng bǐ yīn
风互相冲击，发起种种微妙音声，彼音
shēngzhōngshuō yī qiè fǎ jiē wú zì xìng wú xìng gù kōng kōng gù
声中说：‘一切法皆无自性，无性故空，空故
wú xiàng wú xiàng gù wú yuàn wú yuàn gù wú shēng wú shēng gù wú
无相，无相故无愿，无愿故无生，无生故无
miè shì gù zhū fǎ běn lái jì jìng zì xìng niè pán ruò fó chū shì ruò
灭，是故诸法本来寂静自性涅槃，若佛出世、若
bù chū shì fǎ xiàngcháng ěr bǐ fó tǔ zhōngzhūyǒuqíng lèi ruò zhòu
不出世法相 常尔。’彼佛土中诸有情类，若昼、
ruò yè ruò xíng ruò lì ruò zuò ruò wò chángwén rú shì shuō
若夜、若行、若立、若坐、若卧，常闻如是说
fǎ zhī shēng
法之 声。

shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà gè yú suǒ zhù yán jìng fó
“善现，是诸菩萨摩诃萨各于所住严净佛
tǔ zhèng dé wú shàngzhèngděngjué shí shí fāng rú lái yīng zhèng
土证得无上正等觉时，十方如来、应、正
děngjué jiē gòngchēngzàn bǐ bǐ fó míng ruò zhū yǒuqíng dé wén rú shì
等觉皆共称赞彼彼佛名，若诸有情得闻如是
suǒ zàn fó míng dìng yú wú shàngzhèngděng pú tí dé bú tuì zhuǎn
所赞佛名，定于无上正等菩提得不退转。

shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà gè yú suǒ zhù yán jìng fó
“善现，是诸菩萨摩诃萨各于所住严净佛
tǔ zhèng dé wú shàngzhèngděngjué shí wèi zhū yǒuqíng xuān shuō zhèng
土证得无上正等觉时，为诸有情宣说正

fǎ yǒuqíngwén yǐ bì bù shēng yí wèiwéi shì fǎ wéi shì fēi fǎ
法，有情闻已必不生疑，谓为是法、为是非法。

suǒ yǐ zhě hé bǐ yǒuqíng lèi liǎo dá zhū fǎ jiē jí zhēn rú fǎ jiè
所以者何？彼有情类了达诸法皆即真如、法界、

fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng yī qiè shì fǎ wú fēi fǎ
法性、不虚妄性、不变异性，一切是法无非法

zhě shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà jiē néng yán jìng rú shì fó tǔ
者。善现，是诸菩萨摩诃萨皆能严净如是佛土。

fù cì shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà yǒusuǒ huà shēng
“复次，善现，是诸菩萨摩诃萨有所化生

jù bú shàn gēn wèi yú zhū fó pú sà dú jué jí shēng wén suǒ zhòng
具不善根，未于诸佛、菩萨、独觉及声闻所种

zhū shàn gēn wéi zhū è yǒu suǒ shè shòu gù lí shàn yǒu gù bù wén
诸善根，为诸恶友所摄受故，离善友故，不闻

zhèng fǎ cháng wéi zhǒng zhǒng wǒ yǒu qíng jiàn jí zhū jiàn qù zhī suǒ zhí
正法，常为种种我、有情见及诸见趣之所执

cáng duò zài duàn cháng èr biān piān zhí shì zhū yǒu qíng zì qǐ xié
藏，堕在断、常二边偏执。是诸有情自起邪

zhí yì cháng jiào tā lìng qǐ xié zhí yú fó qǐ fēi fó xiǎng yú fēi
执，亦常教他令起邪执，于佛起非佛想，于非

fó qǐ fó xiǎng yú fǎ qǐ fēi fǎ xiǎng yú fēi fǎ qǐ fǎ xiǎng yú
佛起佛想；于法起非法想，于非法起法想；于

sēng qǐ fēi sēng xiǎng yú fēi sēng qǐ sēng xiǎng yóu shì yīn yuán fěi huǐ
僧起非僧想，于非僧起僧想。由是因缘诽谤

zhèng fǎ bàng zhèng fǎ gù shēn huài mìng zhōng duò zhū è qù shēng
正法，谤正法故，身坏命终堕诸恶趣，生

dì yù zhōng shòu zhū jù kǔ shì zhū pú sà mó hē sà gè yú zì tǔ
地狱中受诸剧苦。是诸菩萨摩诃萨各于自土

zhèng dé wú shàng zhèng děng jué yǐ jiàn bǐ yǒu qíng chén lún shēng sǐ
证得无上正等觉已，见彼有情沉沦生死

shòu wú liàng kǔ yǐ shéntōng lì fāng biàn jiào huà lìng shě è jiàn zhù
受无量苦，以神通力方便教化，令舍恶见住

zhèng jiàn zhōng cóng dì yù chū shēng yú rén qù shēng rén qù yǐ fù
正见中，从地狱出生于人趣。生人趣已，复

yǐ zhōng zhōng shéntōng fāng biàn jiào huà lìng zhù zhèng dìng jù zhōng yóu
以种种神通方便教化令住正定聚中，由

shì bì jìng bú duò è qù fù lìng xiū xí shū shèng xíng yuàn mìng zhōng
是¹² 毕竟不堕恶趣。复令修习殊胜行愿，命终
dé shēng yán jìng fó tǔ shòu yòng jìng tǔ dà shèng fǎ lè
得生严净佛土，受用净土大乘法乐。

shàn xiàn shì zhū pú sà mó hē sà jiē néng rú shì yán jìng fó
“善现，是诸菩萨摩诃萨皆能如是严净佛
tǔ yóu suǒ jū tǔ jí qīng jìng gù shēng bǐ yǒu qíng yú yī qiè fǎ
土。由所居土极清净故，生彼有情，于一切法
bù qǐ xū wàng yóu yù fēn bié wèi cǐ shì shì jiān fǎ cǐ shì chū shì jiān
不起虚妄犹豫分别，谓此是世间法，此是出世间
fǎ cǐ shì yǒu lòu fǎ cǐ shì wú lòu fǎ cǐ shì yǒu wéi fǎ cǐ
法；此是有漏法，此是无漏法；此是有为法，此
shì wú wéi fǎ rú shì zhǒng zhǒng yóu yù fēn bié bì jìng bù qǐ yóu cǐ
是无为法。如是种种犹豫分别毕竟不起，由此
yīn yuán bǐ yǒu qíng lèi dìng dé wú shàng zhèng děng pú tí
因缘彼有情类定得无上正等菩提。

shàn xiàn rú shì pú sà mó hē sà yán jìng fó tǔ
“善现，如是菩萨摩诃萨严净佛土。”

chū fēn jìng tǔ fāng biàn pǐn dì qī shí sān zhī yī 初分净土方便品第七十三之一

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn shì zhū pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！是诸菩萨
mó hē sà wéi zhù zhèng xìng dìng jù wéi zhù bù dìng jù yé
摩诃萨为住正性定聚，为住不定聚耶？”

fó yán shàn xiàn shì zhū pú sà mó hē sà jiē zhù zhèng xìng dìng
佛言：“善现，是诸菩萨摩诃萨皆住正性定
jù fēi bù dìng jù
聚，非不定聚。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn shì zhū pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！是诸菩萨摩诃
sà wéi zhù hé děng zhèng xìng dìng jù wéi shēng wén shèng wéi dú jué
萨为住何等正性定聚？为声闻乘，为独觉
shèng wéi fó shèng yé
乘，为佛乘耶？”

¹² 大正藏：此；永乐北藏及龙藏：是

fó yán shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà jiē zhù fó shèng
佛言：“善现，是诸菩萨摩诃萨皆住佛乘

zhèngxìngdìng jù fēi zhù èr shèngzhèngxìngdìng jù
正性定聚，非住二乘正性定聚。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn shì zhū pú sà mó hē
具寿善现复白佛言：“世尊！是诸菩萨摩诃

sà wéi hé shí zhù zhèngxìngdìng jù chū fā xīn yé bú tuì wèi yé
萨为何时住正性定聚？初发心耶？不退位耶？

zuì hòushēn yé
最后身耶？”

fó yán shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà ruò chū fā xīn
佛言：“善现，是诸菩¹³萨摩诃萨若初发心、

ruò bú tuì wèi ruò zuì hòushēn jiē zhù pú sà zhèngxìngdìng jù
若不退位、若最后身，皆住菩萨正性定聚。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn zhù zhèngxìngdìng jù
具寿善现复白佛言：“世尊！住正性定聚

zhū pú sà mó hē sà wéi fù duò yú zhū è qù fǒu
诸菩萨摩诃萨，为复堕于诸恶趣不？”

fó yán shànxiàn zhù zhèngxìngdìng jù zhū pú sà mó hē sà
佛言：“善现，住正性定聚诸菩萨摩诃萨，

jué dìng bú fù duò zhū è qù
决定不复堕诸恶趣。”

fù gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé zhū dì bā zhě ruò yù
复告善现：“于汝意云何？诸第八者、若预

liú ruò yī lái ruò bù huán ruò ā luó hàn ruò dú jué wéi yǒu
流、若一来、若不还、若阿罗汉、若独觉，为有

fù duò è qù zhě fǒu
复堕恶趣者不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó yán shànxiàn zhù zhèngxìngdìng jù zhū pú sà mó hē sà yì
佛言：“善现，住正性定聚诸菩萨摩诃萨亦

fù rú shì jué dìng bú fù duò zhū è qù hé yǐ gù shànxiàn shì
复如是，决定不复堕诸恶趣。何以故？善现，是

zhū pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn xiū xíng bù shī bō luó mì duō xiū
诸菩萨摩诃萨从初发心，修行布施波罗蜜多，修

¹³ 大正藏：菩；永乐北藏及龙藏：诸菩

xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō ān
行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多；安
zhù nèi kōng ān zhù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng
住内空，安住外空、内外空、空空、大空、胜
yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散
kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng xiū xíng sì niàn zhù xiū xíng sì zhèng duàn sì shén zú
自性空；修行四念住，修行四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī ān zhù kǔ shèng
五根、五力、七等觉支、八圣道支；安住苦圣
dì ān zhù jí miè dào shèng dì xiū xíng sì jìng lù xiū xíng
谛，安住集、灭、道圣谛；修行四静虑，修行
sì wú liàng sì wú sè dìng xiū xíng bā jiě tuō xiū xíng bā shèng chù
四无量、四无色定；修行八解脱，修行八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù xiū xíng tuó luó ní mén xiū xíng sān mó dì
九次第定、十遍处；修行陀罗尼门，修行三摩地
mén xiū xíng kōng jiě tuō mén xiū xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
门；修行空解脱门，修行无相、无愿解脱门；
xiū xíng jí xǐ dì xiū xíng lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì
修行极喜地，修行离垢地、发光地、焰慧地、
jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì
极难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧
dì fǎ yún dì xiū xíng wǔ yǎn xiū xíng liù shén tōng xiū xíng fó shí
地、法云地；修行五眼，修行六神通；修行佛十
lì xiū xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
力，修行四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xiū xíng wú wàng shī fǎ xiū
喜、大舍、十八佛不共法；修行无忘失法，修
xíng héng zhù shě xìng xiū xíng yī qiè zhì xiū xíng dào xiàng zhì yī qiè
行恒住舍性；修行一切智，修行道相智、一切
xiàng zhì xiū xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng xiū xíng zhū fó wú shàng
相智；修行一切菩萨摩诃萨行，修行诸佛无上
zhèng děng pú tí fú duàn yī qiè è bú shàn fǎ
正等菩提，伏断一切恶不善法。

shànxiàn yóu cǐ yīn yuán shì zhū pú sà mó hē sà fù duò
“善现，由此因缘，是诸菩萨摩诃萨复堕
è qù wú yǒu shì chù shì zhū pú sà mó hē sà ruò shēng cháng shòu tiān
恶趣，无有是处。是诸菩萨摩诃萨若生长寿天，
yì wú shì chù wèi yú bǐ chù zhū shèng shàn fǎ bù dé xiànxíng shì zhū
亦无是处，谓于彼处诸胜善法不得现行。是诸
pú sà mó hē sà ruò shēng biān bǐ huò shēng dá xù miè lì chē zhōng
菩萨摩诃萨若生边鄙，或生达絮、篋戾车中，
wú yǒu shì chù wèi yú bǐ chù bù néng xiū xíng shū shèng shàn fǎ duō qǐ
无有是处，谓于彼处不能修行殊胜善法，多起
è jiàn bú xìn yīn guǒ cháng yào xí xíng zhū huì è yè bù wén fó míng
恶见不信因果，常乐习行诸秽恶业，不闻佛名、
fǎ míng sēng míng yì wú sì zhòng wèi bì chū zhòng bì chū ní
法名、僧名，亦无四众，谓苾刍众、苾刍尼
zhòng jìn shì nán zhòng jìn shì nǚ zhòng shì zhū pú sà mó hē sà
众、近事男众、近事女众。是诸菩萨摩诃萨
ruò shēng xié jiàn jiā wú yǒu shì chù wèi shēng bǐ jiā zhí zhuó zhǒng zhǒng
若生邪见家，无有是处，谓生彼家执著种种
zhū è jiàn qù bō wú miào xíng è xíng jí guǒ bù xiū zhū shàn yào
诸恶见趣，拨无妙行、恶行及果，不修诸善乐
zuò zhū è shànxiàn chū fā wú shàng zhèng děng jué xīn zhū pú sà
作诸恶。善现，初发无上正等觉心，诸菩萨
mó hē sà qiú qù wú shàng zhèng děng pú tí yǐ shèng yì yào shòu xíng
摩诃萨求趣无上正等菩提，以胜意乐受行
shí zhǒng bú shàn yè dào wú yǒu shì chù
十种不善业道，无有是处。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若菩萨摩
hē sà cóng chū fā xīn chéng jiù rú shì shàng ēngōng dé yú zhū è chù
诃萨从初发心成就如是善根功德，于诸恶处
bú fù shòu shēng hé gù shì zūn měi wèi zhòng shuō zì běn shēng shì ruò
不复受生，何故世尊每为众说自本生事若
bǎi ruò qiān yú zhōng yì yǒu shēng zhū è chù ěr shí shàngēn wéi hé suǒ
百若干，于中亦有生诸恶处，尔时善根为何所
zài
在？”

fó gào shànxiàn fēi pú sà mó hē sà yóu bú jìng yè shòu è qù
佛告善现：“非菩萨摩诃萨由不净业受恶趣

shēn dàn wèi lì lè zhū yǒu qíng lèi yóu gù sī yuàn ér shòu bǐ shēn
身，但为利乐诸有情类，由故思愿而受彼身。

shàn xiàn zhū ā luó hàn dú jué qǐ yǒu fāng biàn shàn qiǎo rú pú sà mó
善现，诸阿罗汉、独觉岂有方便善巧如菩萨摩

hē sà chéng jiù rú shì fāng biàn shàn qiǎo shòu páng shēng shēn yǒu liè
诃萨，成就如是方便善巧受傍生身，有猎

zhě lái yù wéi sǔn hài biàn qǐ wú shàng ān rěn cí bēi yù lìng bǐ rén
者来欲为损害，便起无上安忍慈悲，欲令彼人

dé lì lè gù zì shě shēn mìng ér bú hài bǐ shàn xiàn yóu shì yīn
得利乐故，自舍身命而不害彼。善现，由是因

yuán dāng zhī pú sà mó hē sà wèi yù ráo yì zhū yǒu qíng gù wèi dà
缘，当知菩萨摩诃萨为欲饶益诸有情故，为大

cí bēi sù yuán mǎn gù suī xiàn shòu zhǒng zhǒng páng shēng zhī shēn ér
慈悲速圆满故，虽现受种种傍生之身，而

bù wéi páng shēng guò shī suǒ rǎn
不为傍生过失所染。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē sà
具寿善现复白佛言：“世尊！诸菩萨摩诃萨

zhù hé shàn fǎ wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù shòu rú shì shēn
住何善法，为欲利乐诸有情故受如是身？”

fó gào shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà yǒu hé shàn fǎ bù yīng
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨有何善法不应

yuán mǎn shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà wèi dé wú shàng zhèng děng
圆满？善现，诸菩萨摩诃萨为得无上正等

pú tí yī qiè shàn fǎ jiē yīng yuán mǎn shàn xiàn zhū pú sà mó hē
菩提，一切善法皆应圆满。善现，诸菩萨摩诃

sà cóng chū fā xīn nǎi zhì ān zuò miào pú tí zuò yú qí zhōng jiān wú
萨从初发心乃至安坐妙菩提座，于其中间无

yǒu shàn fǎ bù yīng yuán mǎn yào jù yuán mǎn yī qiè shàn fǎ fāng dé
有善法不应圆满。要具圆满一切善法，方得

wú shàng zhèng děng pú tí ruò yī shàn fǎ wèi néng yuán mǎn ér dé wú
无上正等菩提，若一善法未能圆满，而得无

shàng zhèng děng pú tí wú yǒu shì chù shì gù shàn xiàn zhū pú
上正等菩提，无有是处。是故，善现，诸菩

sà mó hē sà cóng chū fā xīn nǎi zhì ān zuò miào pú tí zuò yú qí
萨摩诃萨从初发心乃至安坐妙菩提座，于其

zhōng jiān cháng xué yuán mǎn yī qiè shàn fǎ xué yǐ dāng dé yī qiè xiàng
中间常学圆满一切善法，学已当得一切相

zhì yǒngduàn yī qiè xí qì xiāng xù zhèng dé wú shàngzhèngděng pú
智，永断一切习气相续，证得无上正等菩
tí
提。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨摩
hē sà chéng jiù rú shì yī qiè bái jìng shèng wú lòu fǎ ér shēng è qù
诃萨成就如是一切白净圣无漏法，而生恶趣
shòupángshēngshēn
受傍生身？”

fó yán shànxiàn yú yì yún hé rú lái chéng jiù yī qiè bái
佛言：“善现，于意云何？如来成就一切白
jìng wú lòu fǎ fǒu
净无漏法不？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú shì shàn shì rú
善现答言：“如是！世尊！如是！善逝！如
lái chéng jiù yī qiè bái jìng wú lòu zhī fǎ
来成就一切白净无漏之法。”

fó yán shànxiàn yú yì yún hé rú lái huàzuò pángshēng
佛言：“善现，于意云何？如来化作傍生
qù shēn ráo yì yǒuqíngzuò fó shì fǒu
趣身，饶益有情作佛事不？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú shì shàn shì rú
善现答言：“如是！世尊！如是！善逝！如
lái huàzuò pángshēng qù shēn ráo yì yǒuqíngzuò zhū fó shì
来化作傍生趣身，饶益有情作诸佛事。”

fó yán shànxiàn yú yì yún hé rú lái huàzuò pángshēng
佛言：“善现，于意云何？如来化作傍生
shēn shí shì shí pángshēngshòu bǐ kǔ fǒu
身时，是实傍生受彼苦不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì rú
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！如
lái huàzuò pángshēngshēn shí fēi shí pángshēng bú shòu bǐ kǔ
来化作傍生身时，非实傍生不受彼苦。”

fó gào shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì suī chéng
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨亦复如是，虽成
jiù yī qiè bái jìng wú lòu fǎ ér wéi chéngshú zhū yǒuqíng gù fāngbiàn
就一切白净无漏法，而为成熟诸有情故，方便

shànqiǎoshòupángshēngshēn yóushòu bǐ shēn rú yīngchéng shú zhū yǒu
善巧受傍生身，由受彼身如应成熟诸有
qíng lèi
情类。

fù cì shànxiàn yú yì yún hé yǒu ā luó hànzhū lòu
“复次，善现，于意云何？有阿罗汉诸漏
yǒng jìn néng huà zuò shēn qǐ zhū shì yè yóu bǐ shì yè shēng tā xǐ
永尽，能化作身起诸事业，由彼事业生他喜
fǒu
不？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú shì shàn shì yǒu
善现答言：“如是！世尊！如是！善逝！有
ā luó hànzhū lòu yǒng jìn néng huà zuò shēn qǐ zhū shì yè yóu bǐ shì
阿罗汉诸漏永尽，能化作身起诸事业，由彼事
yè lìng tā shēng xǐ
业令他生喜。”

fó yán shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì suī
佛言¹⁴善现：“诸菩萨摩诃萨亦复如是，虽
chéng jiù yī qiè bái jìng wú lòu fǎ ér wèi lì lè zhū yǒu qíng gù fāng
成就一切白净无漏法，而为利乐诸有情故，方
biàn shànqiǎoshòu è qù shēn rú yīngchéng shú zhū yǒu qíng lèi suī shòu
便善巧受恶趣身，如应成熟诸有情类，虽受
bǐ shēn ér bù tóng bǐ shòu zhū kǔ nǎo yì fù bù wéi bǐ qù guò shī zhī
彼身而不同彼受诸苦恼，亦复不为彼趣过失之
suǒ zá rǎn
所杂染。

fù cì shànxiàn yú yì yún hé yǒu qiǎo huàn shī huò bǐ
“复次，善现，于意云何？有巧幻师或彼
dì zǐ huàn zuò zhǒng zhǒng xiàng mǎ děng shì lìng zhū rén jiàn huān xǐ
弟子，幻作种种象、马等事，令诸人见欢喜
yǒng yuè yú bǐ yǒu shí xiàng mǎ děng fǒu
踊跃，于彼有实象、马等不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì yú
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！于
bǐ shí wú xiàng mǎ děng shì
彼实无象、马等事。”

¹⁴ 大正藏：告；永乐北藏及龙藏：言

fó gào shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì suī chéng
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨亦复如是，虽成

jiù yī qiè bái jìng wú lòu fǎ ér wèi rǎo yì zhū yǒu qíng gù xiàn shòu
就一切白净无漏法，而为饶益诸有情故，现受

zhǒng zhǒng páng shēng děng shēn suī shòu bǐ shēn ér shí fēi bǐ yì bù
种种傍生等身，虽受彼身而实非彼，亦不

wéi bǐ guò suǒ rǎn wū
为彼过所染污。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē
时，具寿善现白佛言：“世尊！诸菩萨摩诃

sà fāng biàn shàn qiǎo rú shì guǎng dà suī chéng jiù bái jìng wú lòu shèng
萨方便善巧如是广大，虽成就白净无漏圣

zhì ér wèi yǒu qíng gù shòu zhǒng zhǒng shēn suí qí suǒ yí xiàn zuò rǎo
智，而为有情故受种种身，随其所宜现作饶

yì shì zūn zhū pú sà mó hē sà ān zhù hé děng bái jìng shèng fǎ
益。世尊！诸菩萨摩诃萨安住何等白净胜法，

néng zuò rú shì fāng biàn shàn qiǎo suī shòu zhǒng zhǒng páng shēng děng shēn
能作如是方便善巧，虽受种种傍生等身，

ér bù wéi bǐ guò shī suǒ rǎn
而不为彼过失所染？”

fó gào shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜

duō néng zuò rú shì fāng biàn shàn qiǎo suī wǎng shí fāng wú liàng jìng qié
多，能作如是方便善巧，虽往十方无量殑伽

shā děng shì jiè xiàn zhǒng zhǒng shēn lì yì ān lè bǐ yǒu qíng lèi ér
沙等世界现种种身，利益安乐彼有情类，而

yú qí zhōng bù shēng rǎn zhuó hé yǐ gù shàn xiàn shì pú sà mó
于其中不生染著。何以故？善现，是菩萨摩

hē sà yú yī qiè fǎ dōu wú suǒ dé wèi dōu bù dé néng rǎn suǒ rǎn jí
诃萨于一切法都无所得，谓都不得能染、所染及

rǎn yīn yuán hé yǐ gù yī yī qiè fǎ zì xìng kōng gù shàn xiàn
染因缘。何以故？以一切法自性空故。善现，

kōng bù néng rǎn zhuó kōng kōng yì bù néng rǎn zhuó yú fǎ yì wú yú
空不能染著空，空亦不能染著余法，亦无余

fǎ néng rǎn zhuó kōng suǒ yǐ zhě hé kōng zhōng kōng xìng shàng bù kě
法能染著空。所以者何？空中空性尚不可

dé kuàng yǒu yú fǎ ér kě dé zhě shàn xiàn rú shì míng wéi bù kě
得，况有余法而可得者！善现，如是名为不可

dé kōng zhū pú sà mó hē sà ān zhù cǐ zhōng néngzhèng wú shàng
得空，诸菩萨摩诃萨安住此中，能证无上
zhèngděng pú tí
正等菩提。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！诸菩萨摩
hē sà wéidàn ān zhù rú shì bō rě bō luó mì duō néngzuò rú shì fāng
诃萨为但安住如是般若波罗蜜多，能作如是方
biànshànqiǎo wéi yì zhù yú fǎ yé
便善巧，为亦住余法耶？”

fó gàoshànxiàn qǐ yǒu yú fǎ bú rù bō rě bō luó mì duō
佛告善现：“岂有余法不入般若波罗蜜多，
yún hé fù yí wéizhù yú fǎ
云何复疑为住余法？”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō ruò zì xìngkōng yún hé
“世尊！如是般若波罗蜜多若自性空，云何
bō rě bō luó mì duō shè yī qiè fǎ shì zūn fēi yú kōngzhōng kě shuō
般若波罗蜜多摄一切法？世尊！非于空中可说
yǒu fǎ shè yǔ bú shè
有法摄与不摄。”

shànxiàn qǐ bù zhū fǎ zì xìng jiē kōng
“善现，岂不诸法自性皆空？”

rú shì shì zūn rú shì shàn shì
“如是！世尊！如是！善逝！”

shànxiàn ruò yī qiè fǎ zì xìng jiē kōng qǐ bù kōngzhōng shè
“善现，若一切法自性皆空，岂不空中摄
yī qiè fǎ
一切法？”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨
mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí zhù yī qiè fǎ zì xìngkōng
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，住一切法自性空
zhōng yǐn fā shéntōng bō luó mì duō zhū pú sà mó hē sà zhù shì shén
中，引发神通波罗蜜多，诸菩萨摩诃萨住是神
tōng bō luó mì duō néngwǎng shí fāng wú liàng jìng qié shā děng shì jiè
通波罗蜜多，能往十方无量殑伽沙等世界，
gòngyǎngzhū fó tīngshòuzhèng fǎ yú zhū fó suǒzhòngzhūshàngēn
供养诸佛听受正法，于诸佛所种诸善根？”

fó gào shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō shí biànguān shí fāng wú liàng jìng qié shā dēng shì jiè jí zhū fó zhòng
多时，遍观十方无量殑伽沙等世界及诸佛众

bìng suǒ shuō fǎ zì xìng jiē kōng wéi yǒu shì sù jiǎ shuō míng zì rú shì
并所说法自性皆空，唯有世俗假说名字，如是

shì sù jiǎ shuō míng zì yì zì xìng kōng shàn xiàn ruò shí fāng jiè jí zhū
世俗假说名字亦自性空。善现，若十方界及诸

fó zhòng bìng suǒ shuō fǎ jiǎ shuō míng zì zì xìng bù kōng zé suǒ shuō
佛众并所说法假说名字自性不空，则所说

kōng yīng bù zhōu biàn yǐ suǒ shuō kōng fēi bù zhōu biàn gù yī qiè fǎ
空应不周遍，以所说空非不周遍故，一切法

zì xìng jiē kōng
自性皆空。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yóu biànguān kōng fāng biàn shàn qiǎo biàn néng yīn fā shū shèng shén
时，由遍观空方便善巧，便能引发殊胜神

tōng bō luó mì duō zhù cǐ shéntōng bō luó mì duō fù néng yīn fā tiān
通波罗蜜多，住此神通波罗蜜多，复能引发天

yǎn tiān ěr shén jìng tā xīn sù zhù suí niàn jí zhī lòu jìn shū
眼、天耳、神境、他心、宿住随念，及知漏尽殊

shèng tōng huì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà fēi lí shéntōng bō luó mì
胜通慧。善现，诸菩萨摩诃萨非离神通波罗蜜

duō yǒu néng zì zài chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ zhèng dé wú
多，有能自在成熟有情、严净佛土，证得无

shàng zhèng děng pú tí shàn xiàn shì gù shéntōng bō luó mì duō shì pú
上正等菩提。善现，是故神通波罗蜜多是菩

tí dào zhū pú sà mó hē sà jiē yī cǐ dào qiú qù wú shàng zhèng děng
提道，诸菩萨摩诃萨皆依此道求趣无上正等

pú tí yú qiú qù shí néng zì yuán mǎn yī qiè shàn fǎ yì néng lìng tā
菩提，于求趣时能自圆满一切善法，亦能令他

xiū zhū shàn fǎ suī zuò shì shì ér yú shàn fǎ bù shēng zhí zhuó suǒ yǐ
修诸善法，虽作是事而于善法不生执著。所以

zhě hé shì pú sà mó hē sà zhī zhū shàn fǎ zì xìng jiē kōng fēi zì
者何？是菩萨摩诃萨知诸善法自性皆空，非自

xìng kōng yǒu suǒ zhí zhuó ruò yǒu zhí zhuó zé yǒu ài wèi yóu wú zhí zhuó
性空有所执著，若有执著则有爱味，由无执著

yì wú ài wèi zì xìngkōngzhōng wú ài wèi gù
亦无爱味，自性空中无爱味故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí zhùshèngshéntōng bō luó mì duō yīn fā tiānyǎnqīngjìngguòrén
时，住胜神通波罗蜜多，引发天眼清净过人，

yòng shì tiānyǎnguān yī qiè fǎ jiē zì xìngkōng shànxiàn shì pú sà mó
用是天眼观一切法皆自性空。善现，是菩萨摩

hē sà jiàn yī qiè fǎ zì xìngkōng gù bù yī fǎ xiàngzào zuò zhū yè
诃萨见一切法自性空故，不依法相造作诸业，

suī wèiyǒuqíngshuō rú shì fǎ ér yì bù dé zhūyǒuqíngxiàng jí bǐ shī
虽为有情说如是法，而亦不得诸有情相及彼施

shè shànxiàn shì pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
设。善现，是菩萨摩诃萨以无所得而为方便，

yīn fā shéntōng bō luó mì duō yòng shì shéntōng bō luó mì duō néng zuò
引发神通波罗蜜多，用是神通波罗蜜多能作

bēi yuànshéntōng zuò shì
悲愿神通作事。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yòng jí qīngjìngguòrén tiānyǎn
“善现，是菩萨摩诃萨用极清净过人天眼，

néngjiàn shí fāng wú liàng jìng qié shā dēng shì jiè jiàn yǐ yīn fā shén jìng
能见十方无量殑伽沙等世界，见已引发神境

zhì tōng wǎng bǐ ráo yì zhūyǒuqíng lèi huò yǐ bù shī bō luó mì duō
智通，往彼饶益诸有情类，或以布施波罗蜜多

ér wéiráo yì huò yǐ jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
而为饶益，或以净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō ér wéiráo yì huò yǐ sì niànzhù ér wéiráo yì huò yǐ
波罗蜜多而为饶益；或以四念住而为饶益，或以

sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēngjué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八

shèngdào zhī ér wéiráo yì huò yǐ sì jìng lǜ ér wéiráo yì huò yǐ
圣道支而为饶益；或以四静虑而为饶益，或以

sì wú liàng sì wú sè dìng ér wéiráo yì huò yǐ bā jiě tuō ér wéiráo
四无量、四无色定而为饶益；或以八解脱而为饶

yì huò yǐ bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù ér wéiráo yì
益，或以八胜处、九次第定、十遍处而为饶益；

huò yǐ shēngwén fǎ ér wéiráo yì huò yǐ dú jué fǎ ér wéiráo yì
或以声闻法而为饶益，或以独觉法而为饶益，

huò yǐ pú sà fǎ ér wéi rǎo yì huò yǐ zhū fó fǎ ér wéi rǎo yì
或以菩萨法而为饶益，或以诸佛法而为饶益。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú shí fāng jiè ruò jiàn yǒu qíng
“善现，是菩萨摩诃萨于十方界，若见有情

duō qiǎn tān zhě shēnshēng lián mǐnshuō rú shì fǎ rǔ děng yǒu qíng dāng
多悭贪者，深生怜愍说如是法：‘汝等有情当

xíng bù shī zhū qiǎn tān zhě shòu pín qióng kǔ yóu pín qióng gù wú yǒu wēi
行布施，诸悭贪者受贫穷苦，由贫穷故无有威

dé shàng bú zì yì kuàng néng yì tā shì gù rǔ děng dāng qín bù shī
德，尚不自益况能益他！是故汝等当勤布施，

jì zì ān lè yì ān lè tā wù yǐ pín qióng hù xiāng shí dàn jù bù
既自安乐亦安乐他，勿以贫穷互相食噉，俱不

jiě tuō zhū è qù kǔ
解脱诸恶趣苦。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú shí fāng jiè ruò jiàn yǒu qíng
“善现，是菩萨摩诃萨于十方界，若见有情

huǐ jìng jiè zhě shēnshēng lián mǐnshuō rú shì fǎ rǔ děng yǒu qíng dāng
毁净戒者，深生怜愍说如是法：‘汝等有情当

chí jìng jiè zhū pò jiè zhě shòu è qù kǔ pò jiè zhī rén wú yǒu wēi dé
持净戒，诸破戒者受恶趣苦，破戒之人无有威德，

shàng bú zì yì kuàng néng yì tā pò jiè yīn yuán huò shēng dì yù shòu
尚不自益况能益他！破戒因缘或生地狱受

kǔ yì shú huò shēng páng shēng shòu kǔ yì shú huò shēng guǐ jiè shòu kǔ
苦异熟，或生傍生受苦异熟，或生鬼界受苦

yì shú rǔ děng ruò duò zhū è qù zhōng shòu kǔ yì shú shàng bú zì
异熟。汝等若堕诸恶趣中受苦异熟，尚不自

jiù kuàng néng jiù tā shì gù rǔ děng dāng chí jìng jiè bù yīng róng nà
救况能救他！是故汝等当持净戒，不应容纳

pò jiè zhī xīn jīng chà nà qǐng kuàng jīng duō shí wù zòng zì xīn hòu shēng
破戒之心经刹那顷，况经多时！勿纵自心后生

yōu huǐ
忧悔。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú shí fāng jiè ruò jiàn yǒu qíng
“善现，是菩萨摩诃萨于十方界，若见有情

gèng xiāng chēn fèn zhǎn zhuǎn jié hèn hù xiāng sǔn nǎo shēnshēng lián mǐn
更相瞋忿，展转结恨互相损恼，深生怜愍

shuō rú shì fǎ rǔ děng yǒu qíng dāng xiū ān rěn wù xiāng chēn fèn jié
说如是法：‘汝等有情当修安忍，勿相瞋忿结

hènxiāng hài zhū chēnhèn xīn bú shùnshàn fǎ zēngzhǎng è fǎ zhāoxiàn
恨相害，诸瞋恨心不顺善法，增长恶法招现
shuāisǔn rǔ děngyóu cǐ chēnhèn xīn gù shēnhuàimìngzhōngdāngduò
衰损。汝等由此瞋恨心故，身坏命终当堕
dì yù pángshēng guǐ jiè shòuzhū jù kǔ shì gù rǔ děng bù yīngróng
地狱、傍生、鬼界受诸剧苦，是故汝等不应容
nà chēnhèn zhī xīn jīng chà nà qǐng hé kuànglìng qí duō shí xiāng xù rǔ
纳瞋恨之心经刹那顷，何况令其多时相续！汝
děng jīn zhěyīng qǐ cí xīn zhǎnzhuǎnxiāngyuánzuòráo yì shì
等今者应起慈心，展转相缘作饶益事。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú shí fāng jiè ruò jiànyǒuqíng
“善现，是菩萨摩诃萨于十方界，若见有情
lǎn duò xiè dài shēnshēngliánmǐnshuō rú shì fǎ rǔ děngyǒuqíngdāng
懒惰懈怠，深生怜愍说如是法：‘汝等有情当
qín jīng jìn wù yú shàn fǎ lǎn duò xiè dài zhū xiè dài zhě yú zhū shàn fǎ
勤精进，勿于善法懒惰懈怠，诸懈怠者于诸善法
jí zhū shèng shì jiē bù néng chéng rǔ děngyóu sī dāng duò dì yù
及诸胜事皆不能成。汝等由斯当堕地狱、
pángshēng guǐ jiè shòu wú liàng kǔ shì gù rǔ děng bù yīngróng nà cǐ
傍生、鬼界受无量苦，是故汝等不应容纳此
xiè dài xīn jīng chà nà qǐng hé kuànglìng qí cháng shí xiāng xù
懈怠心经刹那顷，何况令其长时相续！’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú shí fāng jiè ruò jiànyǒuqíng
“善现，是菩萨摩诃萨于十方界，若见有情
shī niànsǎnlùn xīn bú jì jìng shēnshēngliánmǐnshuō rú shì fǎ rǔ
失念散乱心不寂静，深生怜愍说如是法：‘汝
děngyǒuqíngdāng xiū jìng lǜ wù shēng shī niànsǎnlùn zhī xīn rú shì
等有情当修静虑，勿生失念散乱之心，如是
zhī xīn bú shùnshàn fǎ zēngzhǎng è fǎ zhāoxiànshuāisǔn rǔ děngyóu
之心不顺善法，增长恶法招现衰损。汝等由
cǐ shēnhuàimìngzhōngdāngduò dì yù pángshēng guǐ jiè shòu wú
此，身坏命终当堕地狱、傍生、鬼界受无
liàng kǔ shì gù rǔ děng bù yīngróng nà shī niànsǎnlùnxiāngyīng zhī xīn
量苦，是故汝等不应容纳失念散乱相应之心
jīng chà nà qǐng hé kuànglìng qí cháng shí xiāng xù
经刹那顷，何况令其长时相续！’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú shí fāng jiè ruò jiànyǒuqíng
“善现，是菩萨摩诃萨于十方界，若见有情

yú chī è huì shēnshēngliánmǐnshuō rú shì fǎ rǔ děngyǒuqíngdāng
愚痴恶慧，深生怜愍说如是法：‘汝等有情当

xiū shèng huì wù qǐ è huì qǐ è huì zhě yú zhū shàn qù shàng bù néng
修胜慧勿起恶慧，起恶慧者于诸善趣尚不能

wǎngkuàng dé jiě tuō rǔ děngyóu cǐ è huì yīn yuán dāng duò dì yù
往况得解脱！汝等由此恶慧因缘，当堕地狱、

pángshēng guǐ jiè shòu wú liàng kǔ shì gù rǔ děng bù yīng róng nà yú
傍生、鬼界受无量苦，是故汝等不应容纳愚

chī è huì xiāng yìng zhī xīn jīng chà nà qǐng hé kuàng lìng qí cháng shí
痴恶慧相应之心经刹那顷，何况令其长时

xiāng xù
相续！’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú shí fāng jiè ruò jiàn yǒu qíng
“善现，是菩萨摩诃萨于十方界，若见有情

duō tān yù zhě shēnshēngliánmǐnfāngbiànjiàodǎo lìng xiū bú jìng guān
多贪欲者，深生怜愍方便教导，令修不净观；

ruò jiàn yǒu qíng duō mǐn huì zhě shēnshēngliánmǐnfāngbiànjiàodǎo lìng
若见有情多瞋恚者，深生怜愍方便教导，令

xiū cí bēi guān ruò jiàn yǒu qíng yú chī duō zhě shēnshēngliánmǐnfāng
修慈悲观；若见有情愚痴多者，深生怜愍方

biànjiàodǎo lìng xiū yuán qǐ guān ruò jiàn yǒu qíng wǒ màn duō zhě shēn
便教导，令修缘起观；若见有情我慢多者，深

shēngliánmǐnfāngbiànjiàodǎo lìng xiū jiè fēn bié guān ruò jiàn yǒu qíng xún
生怜愍方便教导，令修界分别观；若见有情寻

sì duō zhě shēnshēngliánmǐnfāngbiànjiàodǎo lìng xiū chí xī niànguān
伺多者，深生怜愍方便教导，令修持息念观；

ruò jiàn yǒu qíng xíng xié dào zhě shēnshēngliánmǐnfāngbiànjiàodǎo lìng rù
若见有情行邪道者，深生怜愍方便教导，令入

zhèng dào wèi shēng wén dào huò dú jué dào huò rú lái dào fāng
正道，谓声闻道、或独觉道、或如来道，方

biàn wèi bǐ shuō rú shì fǎ rǔ děng suǒ zhí zì xìng jiē kōng fēi kōng
便为彼说如是法：‘汝等所执自性皆空，非空

fǎ zhōng kě yǒu suǒ zhí yǐ wú suǒ zhí wéi kōng xiàng gù
法中可有所执，以无所执为空相故。’

rú shì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“如是，善现，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yào zhù shéntōng bō luó mì duō fāng néng zì zài xuān shuō
蜜多时，要住神通波罗蜜多，方能自在宣说

zhèng fǎ lì yì ān lè zhū yǒu qíng lèi shàn xiàn ruò pú sà mó hē
正法，利益安乐诸有情类。善现，若菩萨摩诃
sà yuǎn lí shéntōng bō luó mì duō bù néng zì zài xuān shuō zhèng fǎ
萨远离神通波罗蜜多，不能自在宣说正法，
yǔ zhū yǒu qíng zuò ráo yì shì shàn xiàn rú niǎo wú chì bù néng zì
与诸有情作饶益事。善现，如鸟无翅，不能自
zài fēi xiáng xū kōng yuǎn yǒu suǒ zhì zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì
在飞翔虚空远有所至，诸菩萨摩诃萨亦复如是，
ruò wú shéntōng bō luó mì duō bù néng zì zài xuān shuō zhèng fǎ yǔ
若无神通波罗蜜多，不能自在宣说正法，与
zhū yǒu qíng zuò ráo yì shì shì gù shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà xiū
诸有情作饶益事。是故，善现，诸菩萨摩诃萨修
xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng yǐn fā shéntōng bō luó mì duō ruò yīn
行般若波罗蜜多时，应引发神通波罗蜜多，若引
fā shéntōng bō luó mì duō zé néng suí yì xuān shuō zhèng fǎ lì yì
发神通波罗蜜多，则能随意宣说正法，利益
ān lè zhū yǒu qíng lèi
安乐诸有情类。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yǐ zuì qīng jìng guò rén tiān yǎn
“善现，是菩萨摩诃萨以最清净过人天眼，
biàn guān shí fāng wú liàng jū shā děng shì jiè jí guān shēng bǐ zhū
遍观十方无量殑伽沙等世界，及观生彼诸
yǒu qíng lèi jiàn yǐ yīn fā shén jìng zhì tōng jīng xū yú qǐng wǎng dào bǐ
有情类，见已引发神境智通，经须臾顷往到彼
jiè yǐ tā xīn zhì rú shí liǎo zhī bǐ zhū yǒu qíng xīn xīn suǒ fǎ suí
界，以他心智如实了知彼诸有情心、心所法，随
qí suǒ yì wèi shuō fǎ yào wèi shuō bù shī huò shuō jìng jiè huò shuō
其所宜为说法要，谓说布施，或说净戒，或说
ān rěn huò shuō jīng jìn huò shuō jìng lǜ huò shuō bō rě huò shuō
安忍，或说精进，或说静虑，或说般若；或说
sì niàn zhù huò shuō sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
四念住，或说四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèng dào zhī huò shuō sì jìng lǜ huò shuō sì wú
七等觉支、八圣道支；或说四静虑，或说四无
liàng sì wú sè dìng huò shuō bā jiě tuō huò shuō bā shèng chù jiǔ
量、四无色定；或说八解脱，或说八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù huò shuō tuó luó ní mén huò shuō sān mó dì
次第定、十遍处；或说陀罗尼门，或说三摩地

mén huòshuōkōng jiě tuōmén huòshuō wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén
门；或说空解脱门，或说无相、无愿解脱门；
huòshuō nèi kōng huòshuō wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng
或说内空，或说外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng huòshuō kǔ shèng dì huòshuō jí miè dào shèng dì
自性空；或说苦圣谛，或说集、灭、道圣谛；
huòshuō yīn yuán huòshuō děng wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng
或说因缘，或说等无间缘、所缘缘、增上
yuán huòshuō cóng yuán suǒ shēng zhū fǎ huòshuō wú míng huòshuō xíng
缘；或说从缘所生诸法；或说无明，或说行、
shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo huòshuō yùn chù jiè huòshuō shēng wén
老死愁叹苦忧恼；或说蕴、处、界；或说声闻
dào huòshuō dú jué dào huòshuō pú sà dào huòshuō pú tí huò
道，或说独觉道，或说菩萨道；或说菩提，或
shuō niè pán lìng bǐ yǒu qíng wén shì fǎ yǐ jiē dé shū shèng lì yì ān
说涅槃。令彼有情闻是法已，皆得殊胜利益安
lè
乐。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yǐ zuì qīng jìng guò rén tiān ěr
“善现，是菩萨摩诃萨以最清净过人天耳，
néng wén yī qiè rén fēi rén shēng yóu cǐ tiān ěr néng wén shí fāng wú liàng
能闻一切人非人声。由此天耳能闻十方无量
jìng qié shā děng shì jiè zhū fó shuō fǎ wén yǐ wú dào jiē néng shòu chí
殑伽沙等世界诸佛说法，闻已无倒皆能受持，
wèi zhū yǒu qíng rú shí xuān shuō huòshuō bù shī huòshuō jìng jiè huò
为诸有情如实宣说，或说布施，或说净戒，或
shuō ān rěn huòshuō jīng jìn huòshuō jìng lù huòshuō bō rě rú
说安忍，或说精进，或说静虑，或说般若，如
shì nǎi zhì huòshuō niè pán lìng bǐ yǒu qíng wén shì fǎ yǐ jiē dé shū
是乃至或说涅槃，令彼有情闻是法已，皆得殊

shèng lì yì ān lè

胜 利益安乐。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yǐ zuì qīngjìng tā xīn zhì tōng
“善现，是菩萨摩诃萨以最清净他心智通，

rú shí liǎo zhī zhū yǒuqíng lèi xīn xīn suǒ fǎ suí qí suǒ yí wèishuō fǎ
如 实 了 知 诸 有 情 类 心、心 所 法，随 其 所 宜 为 说 法

yào wèishuō bù shī huòshuō jìng jiè huòshuō ān rěn huòshuō jīng
要，谓 说 布 施，或 说 净 戒，或 说 安 忍，或 说 精

jìn huòshuō jìng lǜ huòshuō bō rě rú shì nǎi zhì huòshuō niè pán
进，或 说 静 虑，或 说 般 若，如 是 乃 至 或 说 涅 槃，

lìng bǐ yǒuqíng wén shì fǎ yǐ jiē dé shūshèng lì yì ān lè
令 彼 有 情 闻 是 法 已，皆 得 殊 胜 利 益 安 乐。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yǐ jìng sù zhù suí niàn zhì tōng
“善现，是菩萨摩诃萨以净宿住随念智通，

néng yì zì tā zhū běnshēng shì yóu cǐ sù zhù suí niàn zhì tōng rú shí
能 忆 自 他 诸 本 生 事。由 此 宿 住 随 念 智 通，如 实

niàn zhī guò qù zhū fó jí dì zǐ zhòng míngděng chā bié ruò zhū yǒuqíng
念 知 过 去 诸 佛 及 弟 子 众 名 等 差 别，若 诸 有 情

yào wén guò qù zhū sù zhù shì ér dé yì zhě biàn wèi xuān shuō zhū sù zhù
乐 闻 过 去 诸 宿 住 事 而 得 益 者，便 为 宣 说 诸 宿 住

shì yīn cǐ fāng biàn wèi shuō zhèng fǎ wèi shuō bù shī huòshuō jìng
事，因 此 方 便 为 说 正 法，谓 说 布 施，或 说 净

jiè huòshuō ān rěn huòshuō jīng jìn huòshuō jìng lǜ huòshuō bō
戒，或 说 安 忍，或 说 精 进，或 说 静 虑，或 说 般

rě rú shì nǎi zhì huòshuō niè pán lìng bǐ yǒuqíng wén shì fǎ yǐ jiē
若，如 是 乃 至 或 说 涅 槃，令 彼 有 情 闻 是 法 已，皆

dé shūshèng lì yì ān lè
得 殊 胜 利 益 安 乐。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yǐ jí xùn sù shén jìng zhì tōng
“善现，是菩萨摩诃萨以极迅速神境智通，

wǎng dào shí fāng wú liàng jìng qié shā děng shì jiè qīn jìn gòng yǎng zhū fó
往 到 十 方 无 量 殊 伽 沙 等 世 界，亲 近 供 养 诸 佛

shì zūn yú zhū fó suǒ zhí zhòng dé běn huán guī běn tǔ wèi zhū yǒuqíng
世 尊，于 诸 佛 所 植 众 德 本 还 归 本 土，为 诸 有 情

xuān shuō tā fāng zhǒng zhǒng shèng shì yīn sī fāng biàn wèi shuō zhèng fǎ
宣 说 他 方 种 种 胜 事，因 斯 方 便 为 说 正 法，

wèi shuō bù shī huòshuō jìng jiè huòshuō ān rěn huòshuō jīng jìn
谓 说 布 施，或 说 净 戒，或 说 安 忍，或 说 精 进，

huòshuō jìng lǜ huòshuō bō rě rú shì nǎi zhì huòshuō niè pán lìng
或说静虑，或说般若，如是乃至或说涅槃，令

bǐ yǒuqíngwén shì fǎ yǐ jiē dé shūshèng lì yì ān lè
彼有情闻是法已，皆得殊胜利益安乐。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yǐ suǐ suǒ dé lòu jìn zhì tōng
“善现，是菩萨摩诃萨以随所得漏尽智通，

rú shí liǎo zhī zhū yǒuqíng lèi lòu jìn wèi jìn yì rú shí zhī lòu jìn fāng
如实了知诸有情类漏尽未尽，亦如实知漏尽方

biàn wèi wèi jìn zhě xuān shuō fǎ yào wèi shuō bù shī huòshuō jìng jiè
便，为未尽者宣说法要，谓说布施，或说净戒，

huòshuō ān rěn huòshuō jīng jìn huòshuō jìng lǜ huòshuō bō rě
或说安忍，或说精进，或说静虑，或说般若，

rú shì nǎi zhì huòshuō niè pán lìng bǐ yǒuqíngwén shì fǎ yǐ jiē dé shū
如是乃至或说涅槃，令彼有情闻是法已，皆得殊

shèng lì yì ān lè
胜利益安乐。

rú shì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“如是，善现，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí yīng yǐn fā shéntōng bō luó mì duō shì pú sà mó hē sà xiū
蜜多时，应引发神通波罗蜜多。是菩萨摩诃萨修

xí shéntōng bō luó mì duō dé yuánmǎn gù suí yì suǒ yào shòu zhǒng
习神通波罗蜜多得圆满故，随意所乐受种

zhǒngshēn bù wéi kǔ lè guò shī suǒ rǎn rú fó huàshēn suī néng shī zuò
种身，不为苦乐过失所染，如佛化身虽能施作

zhǒngzhǒng shì yè ér bù wéi bǐ kǔ lè guò shī zhī suǒ zá rǎn
种种事业，而不为彼苦乐过失之所杂染。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yīng yóu xì shéntōng bō luó mì duō ruò yóu xì shéntōng bō luó mì
时，应游戏神通波罗蜜多，若游戏神通波罗蜜

duō zé néng chéngshú yǒuqíng yán jìng fó tǔ sù zhèng wú shàng zhèng
多，则能成熟有情、严净佛土，速证无上正

děng pú tí shànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù chéngshú yǒuqíng yán
等菩提。善现，若菩萨摩诃萨不成熟有情、严

jìng fó tǔ zhōng bù néng dé suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí hé yǐ
净佛土，终不能得所求无上正等菩提。何以

gù shànxiàn zhū pú sà mó hē sà pú tí zī liáng ruò wèi jù zhě bì
故？善现，诸菩萨摩诃萨菩提资粮若未具者，必

bù néng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí
不能得所求无上正等菩提。”

大般若波罗蜜多经卷第三百九十四

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi jiǔ shí wǔ
大般若波罗蜜多经卷第三百九十五

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn jìng tǔ fāng biàn pǐn dì qī shí sān zhī èr
初分净土方便品第七十三之二

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn hé děng míng
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！何等名

wéi pú sà mó hē sà pú tí zī liáng zhū pú sà mó hē sà yào jù rú
为菩萨摩诃萨菩提资粮，诸菩萨摩诃萨要具如

shì pú tí zī liáng nǎi néng zhèng dé suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú
是菩提资粮，乃能证得所求无上正等菩

tí
提？”

fó gào shàn xiàn yī qiè shàn fǎ jiē shì pú sà mó hē sà pú tí
佛告善现：“一切善法皆是菩萨摩诃萨菩提

zī liáng zhū pú sà mó hē sà yào jù rú shì pú tí zī liáng nǎi néng
资粮，诸菩萨摩诃萨要具如是菩提资粮，乃能

zhèng dé suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí
证得所求无上正等菩提。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn hé děng míng wéi yī
具寿善现复白佛言：“世尊！何等名为一

qiè shàn fǎ zhū pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì zhū shàn fǎ gù
切善法，诸菩萨摩诃萨成就如是诸善法故，

zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
证得无上正等菩提？”

fó gào shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn xiū xíng
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨从初发心，修行

bù shī bō luó mì duō xiū xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
布施波罗蜜多，修行净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō yú zhōng dōu wú fēn bié zhí zhuó wèi zuò shì niàn
般若波罗蜜多，于中都无分别执著，谓作是念：

cǐ shì shī děng yóu cǐ wèi cǐ ér xiū shī děng shì sān fēn bié
‘此是施等，由此、为此而修施等。’是三分别

zhí zhuó jiē wú zhī yī qiè fǎ zì xìngkōng gù yóu shì suǒ xiū bō luó mì
执 著 皆 无， 知 一 切 法 自 性 空 故。 由 是 所 修 波 罗 蜜
duō néng zì ráo yì yì néngráo yì yī qiè yǒuqíng lìng chūshēng sǐ
多， 能 自 饶 益， 亦 能 饶 益 一 切 有 情， 令 出 生 死
dé niè pán gù shuō wéishàn fǎ yì míng pú sà pú tí zī liáng yì
得 涅 槃 故， 说 为 善 法， 亦 名 菩 萨 菩 提 资 粮， 亦
míng pú sà mó hē sà dào guò qù wèi lái xiàn zài pú sà mó hē sà zhòng
名 菩 萨 摩 诃 萨 道。 过 去 未 来 现 在 菩 萨 摩 诃 萨 众
xíng cǐ dào gù yǐ dé dāng dé jīn dé wú shàng zhèngděng pú tí yì
行 此 道 故， 已 得 当 得 今 得 无 上 正 等 菩 提， 亦
lìng yǒuqíng yǐ dāng jīn dù shēng sǐ dà hǎi zhèng niè pán lè
令 有 情 已 当 今 度 生 死 大 海 证 涅 槃 乐。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn xiū xíng sì
“ 善 现， 诸 菩 萨 摩 诃 萨 从 初 发 心， 修 行 四
niànzhù xiū xíng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī
念 住， 修 行 四 正 断、 四 神 足、 五 根、 五 力、 七
děngjué zhī bā shèngdào zhī yú zhōngdōu wú fēn bié zhí zhuó wèi
等 觉 支、 八 圣 道 支， 于 中 都 无 分 别 执 著， 谓
zuò shì niàn cǐ shì sì niànzhùděng yóu cǐ wèi cǐ ér xiū sì niàn
作 是 念： ‘ 此 是 四 念 住 等， 由 此、 为 此 而 修 四 念
zhùděng shì sān fēn bié zhí zhuó jiē wú zhī yī qiè fǎ zì xìngkōng gù
住 等。 ’ 是 三 分 别 执 著 皆 无， 知 一 切 法 自 性 空 故。
yóu shì suǒ xiū sì niànzhùděng néng zì ráo yì yì néngráo yì yī qiè
由 是 所 修 四 念 住 等， 能 自 饶 益， 亦 能 饶 益 一 切
yǒuqíng lìng chūshēng sǐ dé niè pán gù shuō wéishàn fǎ yì míng pú
有 情， 令 出 生 死 得 涅 槃 故， 说 为 善 法， 亦 名 菩
sà pú tí zī liáng yì míng pú sà mó hē sà dào guò qù wèi lái xiàn
萨 菩 提 资 粮， 亦 名 菩 萨 摩 诃 萨 道。 过 去 未 来 现
zài pú sà mó hē sà zhòng xíng cǐ dào gù yǐ dé dāng dé jīn dé wú
在 菩 萨 摩 诃 萨 众 行 此 道 故， 已 得 当 得 今 得 无
shàng zhèngděng pú tí yì lìng yǒuqíng yǐ dāng jīn dù shēng sǐ dà hǎi
上 正 等 菩 提， 亦 令 有 情 已 当 今 度 生 死 大 海
zhèng niè pán lè
证 涅 槃 乐。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn ān zhù nèi
“ 善 现， 诸 菩 萨 摩 诃 萨 从 初 发 心， 安 住 内
kōng ān zhù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì
空， 安 住 外 空、 内 外 空、 空 空、 大 空、 胜 义

kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、
wú biànyì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè
无变异空、本性空、自相空、共相空、一切
fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìng
法空、不可得空、无性空、自性空、无性自性
kōng yú zhōngdōu wú fēn bié zhí zhuó wèizuò shì niàn cǐ shì nèi
空，于中都无分别执著，谓作是念：‘此是内
kōngděng yóu cǐ wèi cǐ ér zhù nèi kōngděng shì sān fēn bié zhí
空等，由此、为此而住内空等。’是三分别执
zhuó jiē wú zhī yī qiè fǎ zì xìngkōng gù yóu shì suǒ zhù nèi kōngděng
著皆无，知一切法自性空故。由是所住内空等，
néng zì ráo yì yì néngráo yì yī qiè yǒuqíng lìng chūshēng sǐ dé niè
能自饶益，亦能饶益一切有情，令出生死得涅
pán gù shuōwéishàn fǎ yì míng pú sà pú tí zī liáng yì míng pú
槃故，说为善法，亦名菩萨菩提资粮，亦名菩
sà mó hē sà dào guò qù wèi lái xiàn zài pú sà mó hē sà zhòng xíng cǐ
萨摩诃萨道。过去未来现在菩萨摩诃萨众行此
dào gù yǐ dé dāng dé jīn¹⁵ dé wú shàng zhèng děng pú tí yì lìng yǒu
道故，已得当得今¹⁵得无上正等菩提，亦令有
qíng yǐ dāng jīn dù shēng sǐ dà hǎi zhèng niè pán lè
情已当今度生死大海证涅槃乐。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn ān zhù kǔ
“善现，诸菩萨摩诃萨从初发心，安住苦
shèng dì ān zhù jí miè dào shèng dì yú zhōngdōu wú fēn bié
圣谛，安住集、灭、道圣谛，于中都无分别
zhí zhuó wèizuò shì niàn cǐ shì kǔ shèng dì děng yóu cǐ wèi
执著，谓作是念：‘此是苦圣谛等，由此、为
cǐ ér zhù kǔ shèng dì děng shì sān fēn bié zhí zhuó jiē wú zhī yī
此而住苦圣谛等。’是三分别执著皆无，知一
qiè fǎ zì xìngkōng gù yóu shì suǒ zhù kǔ shèng dì děng néng zì ráo yì
切法自性空故。由是所住苦圣谛等，能自饶益，
yì néngráo yì yī qiè yǒuqíng lìng chūshēng sǐ dé niè pán gù shuōwéi
亦能饶益一切有情，令出生死得涅槃故，说为
shàn fǎ yì míng pú sà pú tí zī liáng yì míng pú sà mó hē sà dào
善法，亦名菩萨菩提资粮，亦名菩萨摩诃萨道。

¹⁵ 大正藏：今；永乐北藏及龙藏：令；校勘：今

guò qù wèi lái xiàn zài pú sà mó hē sà zhòng xíng cǐ dào gù yǐ dé dāng
过去未来现在菩萨摩诃萨众行此道故，已得当
dé jīn dé wú shàng zhèng děng pú tí yì lìng yǒu qíng yǐ dāng jīn dù
得今得无上正等菩提，亦令有情已当今度
shēng sǐ dà hǎi zhèng niè pán lè
生死大海证涅槃乐。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn xiū xíng sì
“善现，诸菩萨摩诃萨从初发心，修行四

jìng lǜ xiū xíng sì wú liàng sì wú sè dìng yú zhōng dōu wú fēn bié
静虑，修行四无量、四无色定，于中都无分别

zhí zhuó wèi zuò shì niàn cǐ shì sì jìng lǜ děng yóu cǐ wèi cǐ
执著，谓作是念：‘此是四静虑等，由此、为此

ér xiū sì jìng lǜ děng shì sān fēn bié zhí zhuó jiē wú zhī yī qiè fǎ
而修四静虑等。’是三分别执著皆无，知一切法

zì xìng kōng gù yóu shì suǒ xiū sì jìng lǜ děng néng zì ráo yì yì
自性空故。由是所修四静虑等，能自饶益，亦

néng ráo yì yī qiè yǒu qíng lìng chū shēng sǐ dé niè pán gù shuō wéi shàn
能饶益一切有情，令出生死得涅槃故，说为善

fǎ yì míng pú sà pú tí zī liáng yì míng pú sà mó hē sà dào
法，亦名菩萨菩提资粮，亦名菩萨摩诃萨道。

guò qù wèi lái xiàn zài pú sà mó hē sà zhòng xíng cǐ dào gù yǐ dé dāng
过去未来现在菩萨摩诃萨众行此道故，已得当

dé jīn dé wú shàng zhèng děng pú tí yì lìng yǒu qíng yǐ dāng jīn dù
得今得无上正等菩提，亦令有情已当今度

shēng sǐ dà hǎi zhèng niè pán lè
生死大海证涅槃乐。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn xiū xíng bā
“善现，诸菩萨摩诃萨从初发心，修行八

jiě tuō xiū xíng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yú zhōng
解脱，修行八胜处、九次第定、十遍处，于中

dōu wú fēn bié zhí zhuó wèi zuò shì niàn cǐ shì bā jiě tuō děng yóu
都无分别执著，谓作是念：‘此是八解脱等，由

cǐ wèi cǐ ér xiū bā jiě tuō děng shì sān fēn bié zhí zhuó jiē wú
此、为此而修八解脱等。’是三分别执著皆无，

zhī yī qiè fǎ zì xìng kōng gù yóu shì suǒ xiū bā jiě tuō děng néng zì
知一切法自性空故。由是所修八解脱等，能自

ráo yì yì néng ráo yì yī qiè yǒu qíng lìng chū shēng sǐ dé niè pán gù
饶益，亦能饶益一切有情，令出生死得涅槃故，

shuō wéi shàn fǎ yì míng pú sà pú tí zī liáng yì míng pú sà mó hē
说为善法，亦名菩萨菩提资粮，亦名菩萨摩诃
sà dào guò qù wèi lái xiàn zài pú sà mó hē sà zhòng xíng cǐ dào gù
萨道。过去未来现在菩萨摩诃萨众行此道故，
yǐ dé dāng dé jīn dé wú shàng zhèng děng pú tí yì lìng yǒu qíng yǐ
已得当得今得无上正等菩提，亦令有情已
dāng jīn dù shēng sǐ dà hǎi zhèng niè pán lè
当今度生死大海证涅槃乐。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn xiū xíng tuó
“善现，诸菩萨摩诃萨从初发心，修行陀
luó ní mén xiū xíng sān mó dì mén yú zhōng dōu wú fēn bié zhí zhuó
罗尼门，修行三摩地门，于中都无分别执著，
wèi zuò shì niàn cǐ shì tuó luó ní mén děng yóu cǐ wèi cǐ ér xiū
谓作是念：‘此是陀罗尼门等，由此、为此而修
tuó luó ní mén děng shì sān fēn bié zhí zhuó jiē wú zhī yī qiè fǎ zì
陀罗尼门等。’是三分别执著皆无，知一切法自
xìng kōng gù yóu shì suǒ xiū tuó luó ní mén děng néng zì rǎo yì yì
性空故。由是所修陀罗尼门等，能自饶益，亦
néng rǎo yì yī qiè yǒu qíng lìng chū shēng sǐ dé niè pán gù shuō wéi shàn
能饶益一切有情，令出生死得涅槃故，说为善
fǎ yì míng pú sà pú tí zī liáng yì míng pú sà mó hē sà dào
法，亦名菩萨菩提资粮，亦名菩萨摩诃萨道。
guò qù wèi lái xiàn zài pú sà mó hē sà zhòng xíng cǐ dào gù yǐ dé dāng
过去未来现在菩萨摩诃萨众行此道故，已得当
dé jīn dé wú shàng zhèng děng pú tí yì lìng yǒu qíng yǐ dāng jīn dù
得今得无上正等菩提，亦令有情已当今度
shēng sǐ dà hǎi zhèng niè pán lè
生死大海证涅槃乐。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn xiū xíng kōng
“善现，诸菩萨摩诃萨从初发心，修行空
jiě tuō mén xiū xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yú zhōng dōu wú
解脱门，修行无相、无愿解脱门，于中都无
fēn bié zhí zhuó wèi zuò shì niàn cǐ shì kōng jiě tuō mén děng yóu
分别执著，谓作是念：‘此是空解脱门等，由
cǐ wèi cǐ ér xiū kōng jiě tuō mén děng shì sān fēn bié zhí zhuó jiē wú
此、为此而修空解脱门等。’是三分别执著皆无，
zhī yī qiè fǎ zì xìng kōng gù yóu shì suǒ xiū kōng jiě tuō mén děng néng
知一切法自性空故。由是所修空解脱门等，能

zì ráo yì yì néngáo yì yī qièyǒuqíng lìng chūshēng sǐ dé niè pán
自饶益，亦能饶益一切有情，令出生死得涅槃
gù shuōwéishàn fǎ yì míng pú sà pú tí zī liáng yì míng pú sà
故，说为善法，亦名菩萨菩提资粮，亦名菩萨
mó hē sà dào guò qù wèi lái xiàn zài pú sà mó hē sà zhòng xíng cǐ dào
摩诃萨道。过去未来现在菩萨摩诃萨众行此道
gù yǐ dé dāng dé jīn dé wú shàng zhèng děng pú tí yì lìng yǒuqíng
故，已得当得今得无上正等菩提，亦令有情
yǐ dāng jīn¹⁶ dù shēng sǐ dà hǎi zhèng niè pán lè
已当今¹⁶度生死大海证涅槃乐。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn xiū xíng jí
“善现，诸菩萨摩诃萨从初发心，修行极
xǐ dì xiū xíng lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng
喜地，修行离垢地、发光地、焰慧地、极难胜
dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún
地、现前地、远行地、不动地、善慧地、法云
dì yú zhōng dōu wú fēn bié zhí zhuó wèi zuò shì niàn cǐ shì jí xǐ
地，于中都无分别执著，谓作是念：‘此是极喜
dì děng yóu cǐ wèi cǐ ér xiū jí xǐ dì děng shì sān fēn bié zhí
地等，由此、为此而修极喜地等。’是三分别执
zhuó jiē wú zhī yī qiè fǎ zì xìng kōng gù yóu shì suǒ xiū jí xǐ dì
著皆无，知一切法自性空故。由是所修极喜地
děng néng zì ráo yì yì néngáo yì yī qièyǒuqíng lìng chūshēng
等，能自饶益，亦能饶益一切有情，令出生
sǐ dé niè pán gù shuōwéishàn fǎ yì míng pú sà pú tí zī liáng
死得涅槃故，说为善法，亦名菩萨菩提资粮，
yì míng pú sà mó hē sà dào guò qù wèi lái xiàn zài pú sà mó hē sà
亦名菩萨摩诃萨道。过去未来现在菩萨摩诃萨
zhòng xíng cǐ dào gù yǐ dé dāng dé jīn dé wú shàng zhèng děng pú tí
众行此道故，已得当得今得无上正等菩提，
yì lìng yǒuqíng yǐ dāng jīn dù shēng sǐ dà hǎi zhèng niè pán lè
亦令有情已当今度生死大海证涅槃乐。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn xiū xíng wǔ
“善现，诸菩萨摩诃萨从初发心，修行五
yǎn xiū xíng liù shéntōng yú zhōng dōu wú fēn bié zhí zhuó wèi zuò shì
眼，修行六神通，于中都无分别执著，谓作是

¹⁶ 大正藏：今；永乐北藏及龙藏：令；校勘：今

niàn cǐ shì wǔ yǎnděng yóu cǐ wèi cǐ ér xiū wǔ yǎnděng
念：‘此是五眼等，由此、为此而修五眼等。’

shì sān fēn bié zhí zhuó jiē wú zhī yī qiè fǎ zì xìngkōng gù yóu shì suǒ
是三分别执著皆无，知一切法自性空故。由是所

xiū wǔ yǎnděng néng zì ráo yì yì néng ráo yì yī qiè yǒuqíng lìng
修五眼等，能自饶益，亦能饶益一切有情，令

chūshēng sǐ dé niè pán gù shuō wéi shàn fǎ yì míng pú sà pú tí zī
出生死得涅槃故，说为善法，亦名菩萨菩提资

liáng yì míng pú sà mó hē sà dào guò qù wèi lái xiàn zài pú sà mó
粮，亦名菩萨摩诃萨道。过去未来现在菩萨摩

hē sà zhòng xíng cǐ dào gù yǐ dé dāng dé jīn dé wú shàng zhèng děng
诃萨众行此道故，已得当得今得无上正等

pú tí yì lìng yǒuqíng yǐ dāng jīn dù shēng sǐ dà hǎi zhèng niè pán lè
菩提，亦令有情已当今度生死大海证涅槃乐。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn xiū xíng fó
“善现，诸菩萨摩诃萨从初发心，修行佛

shí lì xiū xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
十力，修行四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yú zhōng dōu wú fēn bié zhí
大喜、大舍、十八佛不共法，于中都无分别执

zhuó wèi zuò shì niàn cǐ shì fó shí lì děng yóu cǐ wèi cǐ ér
著，谓作是念：‘此是佛十力等，由此、为此而

xiū fó shí lì děng shì sān fēn bié zhí zhuó jiē wú zhī yī qiè fǎ zì
修佛十力等。’是三分别执著皆无，知一切法自

xìngkōng gù yóu shì suǒ xiū fó shí lì děng néng zì ráo yì yì néng
性空故。由是所修佛十力等，能自饶益，亦能

ráo yì yī qiè yǒuqíng lìng chūshēng sǐ dé niè pán gù shuō wéi shàn fǎ
饶益一切有情，令出生死得涅槃故，说为善法，

yì míng pú sà pú tí zī liáng yì míng pú sà mó hē sà dào guò qù
亦名菩萨菩提资粮，亦名菩萨摩诃萨道。过去

wèi lái xiàn zài pú sà mó hē sà zhòng xíng cǐ dào gù yǐ dé dāng dé jīn
未来现在菩萨摩诃萨众行此道故，已得当得今

dé wú shàng zhèng děng pú tí yì lìng yǒuqíng yǐ dāng jīn dù shēng sǐ
得无上正等菩提，亦令有情已当今度生死

dà hǎi zhèng niè pán lè
大海证涅槃乐。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn xiū xíng wú
“善现，诸菩萨摩诃萨从初发心，修行无

wàng shī fǎ xiū xíng héng zhù shě xìng yú zhōng dōu wú fēn bié zhí zhuó
忘失法，修行恒住舍性，于中都无分别执著，
wèi zuò shì niàn cǐ shì wú wàng shī fǎ děng yóu cǐ wèi cǐ ér xiū
谓作是念：‘此是无忘失法等，由此、为此而修
wú wàng shī fǎ děng shì sān fēn bié zhí zhuó jiē wú zhī yī qiè fǎ zì
无忘失法等。’是三分别执著皆无，知一切法自
xìng kōng gù yóu shì suǒ xiū wú wàng shī fǎ děng néng zì ráo yì yì
性空故。由是所修无忘失法等，能自饶益，亦
néng ráo yì yī qiè yǒu qíng lìng chū shēng sǐ dé niè pán gù shuō wéi shàn
能饶益一切有情，令出生死得涅槃故，说为善
fǎ yì míng pú sà pú tí zī liáng yì míng pú sà mó hē sà dào
法，亦名菩萨菩提资粮，亦名菩萨摩诃萨道。
guò qù wèi lái xiàn zài pú sà mó hē sà zhòng xíng cǐ dào gù yǐ dé dāng
过去未来现在菩萨摩诃萨众行此道故，已得当
dé jīn dé wú shàng zhèng děng pú tí yì lìng yǒu qíng yǐ dāng jīn dù
得今得无上正等菩提，亦令有情已当今度
shēng sǐ dà hǎi zhèng niè pán lè
生死大海证涅槃乐。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn xiū xíng yī
“善现，诸菩萨摩诃萨从初发心，修行一

qiè zhì xiū xíng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yú zhōng dōu wú fēn bié
切智，修行道相智、一切相智，于中都无分别
zhí zhuó wèi zuò shì niàn cǐ shì yī qiè zhì děng yóu cǐ wèi cǐ
执著，谓作是念：‘此是一切智等，由此、为此
ér xiū yī qiè zhì děng shì sān fēn bié zhí zhuó jiē wú zhī yī qiè fǎ
而修一切智等。’是三分别执著皆无，知一切法
zì xìng kōng gù yóu shì suǒ xiū yī qiè zhì děng néng zì ráo yì yì
自性空故。由是所修一切智等，能自饶益，亦
néng ráo yì yī qiè yǒu qíng lìng chū shēng sǐ dé niè pán gù shuō wéi shàn
能饶益一切有情，令出生死得涅槃故，说为善
fǎ yì míng pú sà pú tí zī liáng yì míng pú sà mó hē sà dào
法，亦名菩萨菩提资粮，亦名菩萨摩诃萨道。
guò qù wèi lái xiàn zài pú sà mó hē sà zhòng xíng cǐ dào gù yǐ dé dāng
过去未来现在菩萨摩诃萨众行此道故，已得当
dé jīn dé wú shàng zhèng děng pú tí yì lìng yǒu qíng yǐ dāng jīn dù
得今得无上正等菩提，亦令有情已当今度
shēng sǐ dà hǎi zhèng niè pán lè
生死大海证涅槃乐。

shànxiàn dāng zhī fù yǒu wú liàngzhū pú sà zhòngsuǒ xiū gōng
“善现，当知复有无量诸菩萨众所修功
dé jiē míngshàn fǎ yì míng pú sà pú tí zī liáng yì míng pú sà mó
德皆名善法，亦名菩萨菩提资粮，亦名菩萨摩
hē sà dào zhū pú sà mó hē sà yào xiū rú shì shūshèngshàn fǎ lìng jí
诃萨道。诸菩萨摩诃萨要修如是殊胜善法令极
yuánmǎn nǎi néng zhèng dé yī qiè zhì zhì yào yǐ zhèng dé yī qiè zhì
圆满，乃能证得一切智智，要已证得一切智
zhì nǎi néng wú dào zhuǎn zhèng fǎ lún lìng zhū yǒu qíng jiě tuō shēng sǐ
智，乃能无倒转正法轮，令诸有情解脱生死，
zhèng dé bì jìng cháng lè niè pán
证得毕竟常乐涅槃。”

chū fēn wú xìng zì xìng pǐn dì qī shí sì zhī yī
初分无性自性品第七十四之一

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn ruò rú shì fǎ
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若如是法
shì pú sà fǎ fù hé děng fǎ shì fó fǎ yé
是菩萨法，复何等法是佛法耶？”

fó gào shànxiàn rǔ suǒ wèn yán ruò rú shì fǎ shì pú sà fǎ
佛告善现：“汝所问言：‘若如是法是菩萨法，
fù hé děng fǎ shì fó fǎ zhě shànxiàn jí pú sà fǎ yì shì
复何等法是佛法？’者，善现，即菩萨法亦是
fó fǎ wèi zhū pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ jué yī qiè xiàng yóu cǐ
佛法。谓诸菩萨摩诃萨于一切法觉一切相，由此
dāng dé yī qiè xiàng zhì yǒng duàn yī qiè xí qì xiāng xù ruò zhū rú
当得一切相智，永断一切习气相续；若诸如
lái yīng zhèng děng jué yú yī qiè fǎ yǐ yī chà nà xiāng yīng miào
来、应、正等觉，于一切法以一刹那相应妙
huì xiàn děng jué yǐ zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí shànxiàn
慧现等觉已，证得无上正等菩提。善现，
rú shì pú sà yǔ fó yǒu yì rú èr shèng zhě suī jù shì shèng ér yǒu xíng
如是菩萨与佛有异如二圣者，虽俱是圣而有行
xiàng zhù guǒ chā bié rú shì shànxiàn ruò wú jiàn dào zhōng xíng yú
向、住果差别。如是，善现，若无间道中行于
yī qiè fǎ wèi lí àn zhàng wèi dào bǐ àn wèi dé zì zài wèi
一切法，未离暗障，未到彼岸，未得自在，未

dé guǒ shí míngwéi pú sà mó hē sà ruò jiě tuō dào zhōng xíng yú yī
得果时，名为菩萨摩诃萨。若解脱道中行于一
qiè fǎ yǐ lí àn zhàng yǐ dào bǐ àn yǐ dé zì zài yǐ dé
切法，已离暗障，已到彼岸，已得自在，已得
guǒ shí míngwéi rú lái yīng zhèngděngjué shànxiàn shì wéi pú
果时，名为如来、应、正等觉。善现，是为菩
sà yǔ fó yǒu yì suī wèiyǒu yì ér fǎ wú bié
萨与佛有异，虽位有异而法无别。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ zì
时，具寿善现白佛言：“世尊！若一切法自
xiàng jiē kōng zì xiàngkōngzhōng yún hé dé yǒu zhǒng zhǒng chā bié wèi
相皆空，自相空中云何得有种种差别，谓
cǐ shì dì yù cǐ shì pángshēng cǐ shì guǐ jiè cǐ shì tiān cǐ
此是地狱，此是傍生，此是鬼界，此是天，此
shì rén cǐ shì zhǒng xìng¹⁷ dì cǐ shì dì bā dì cǐ shì yù liú
是人，此是种性¹⁷地，此是第八地，此是预流，
cǐ shì yī lái cǐ shì bù huán cǐ shì ā luó hàn cǐ shì dú jué
此是一来，此是不还，此是阿罗汉，此是独觉，
cǐ shì pú sà mó hē sà cǐ shì rú lái yīng zhèngděngjué shì
此是菩萨摩诃萨，此是如来、应、正等觉？世
zūn rú cǐ suǒshuō bǔ tè jiā luó jì bù kě dé bǐ suǒzào yè yì bù
尊！如此所说补特伽罗既不可得，彼所造业亦不
kě dé rú suǒzào yè jì bù kě dé bǐ yì shúguǒ yì bù kě dé
可得，如所造业既不可得，彼异熟果亦不可得。”

fó gào shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒyuè yī qiè
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。一切
fǎ zì xiàngkōng zì xiàngkōngzhōng wú shù qǔ qù wú suǒzào yè
法自相空，自相空中无数取趣、无所造业、
wú yì shúguǒchā bié kě dé rán zhū yǒuqíng yú yī qiè fǎ zì xiàngkōng
无异熟果差别可得。然诸有情于一切法自相空
lǐ bù néng jìn zhī yóu cǐ yīn yuán zào zuò zhū yè wèi zào zuì yè
理不能尽知，由此因缘造作诸业，谓造罪业，
huòzào fú yè huòzào bú dòng yè huòzào wú lòu yè zào zuì yè gù
或造福业，或造不动业，或造无漏业。造罪业故，
huòduò dì yù huòduò pángshēng huòduò guǐ jiè zào fú yè gù
或堕地狱，或堕傍生，或堕鬼界；造福业故，

¹⁷ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

huòshēngrén qù huòshēng yù tiān zào bú dòng yè gù huòshēng sè
或生人趣，或生欲天；造不动业故，或生色
jiè huòshēng wú sè jiè zào wú lòu yè gù huò dé shēngwénguǒ
界，或生无色界；造无漏业故，或得声闻果，
huò dé dú jué guǒ ruò zhī zhū fǎ zì xiàng jiē kōng huò rù pú sà mó
或得独觉果。若知诸法自相皆空，或入菩萨摩
hē sà dì huòzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
诃萨地，或证无上正等菩提。

yóu cǐ yīn yuán zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó
“由此因缘，诸菩萨摩诃萨修行布施波罗
mì duō xiū xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě fāng
蜜多，修行净戒、安忍、精进、静虑、般若、方
biàn shànqiǎo miào yuàn lì zhì bō luó mì duō ān zhù nèi kōng
便、善巧、妙愿、力、智波罗蜜多；安住内空，
ān zhù wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
安住外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空；
xiū xíng sì niàn zhù xiū xíng sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
修行四念住，修行四正断、四神足、五根、五
lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī ān zhù kǔ shèng dì ān zhù
力、七等觉支、八圣道支；安住苦圣谛，安住
jí miè dào shèng dì xiū xíng sì jìng lù xiū xíng sì wú liàng
集、灭、道圣谛；修行四静虑，修行四无量、
sì wú sè dìng xiū xíng bā jiě tuō xiū xíng bā shèng chù jiǔ cì dì
四无色定；修行八解脱，修行八胜处、九次第
dìng shí biàn chù xiū xíng tuó luó ní mén xiū xíng sān mó dì mén
定、十遍处；修行陀罗尼门，修行三摩地门；
xiū xíng kōng jiě tuō mén xiū xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xiū xíng
修行空解脱门，修行无相、无愿解脱门；修行
jí xǐ dì xiū xíng lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán
极喜地，修行离垢地、发光地、焰慧地、极难
shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì
胜地、现前地、远行地、不动地、善慧地、

fǎ yún dì xiū xíng wǔ yǎn xiū xíng liù shéntōng xiū xíng fó shí lì
法云地；修行五眼，修行六神通；修行佛十力，
xiū xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
修行四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xiū xíng wú wàng shī fǎ xiū xíng héng
大舍、十八佛不共法；修行无忘失法，修行恒
zhù shě xìng xiū xíng yī qiè zhì xiū xíng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
住舍性；修行一切智，修行道相智、一切相智。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú rú shì děng pú tí fēn fǎ
“善现，是菩萨摩诃萨于如是等菩提分法，
wú jiàn wú quē xiū lìng yuán mǎn jì yuán mǎn yǐ biànnéng yīn fā qīn zhù
无间无缺修令圆满，既圆满已便能引发亲助
pú tí jīn gāng yù dìng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí shuō míng
菩提金刚喻定，证得无上正等菩提，说名
rú lái yīng zhèng děng jué lì yì ān lè wú liàng yǒu qíng zhū yǒu
如来、应、正等觉，利益安乐无量有情，诸有
suǒ wéi cháng wú shī huài wú shī huài gù bú duò shēng sǐ zhū qù lún huí
所为常无失坏，无失坏故不堕生死诸趣轮回。”

jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn fó zhèng wú shàng zhèng
具寿善现白佛言：“世尊！佛证无上正
děng jué yǐ wéi dé zhū qù shēng sǐ fǎ fǒu
等觉已，为得诸趣生死法不？”

fú yě shànxiàn
“不也！善现，”

shì zūn fó zhèng wú shàng zhèng děng jué yǐ wéi dé hēi yè
“世尊！佛证无上正等觉已，为得黑业、
bái yè hēi bái yè fēi hēi bái yè fǒu
白业、黑白业、非黑白业不？”

fú yě shànxiàn
“不也！善现，”

shí jù shòu shànxiàn fù bó fó yán shì zūn ruò fó bù dé
时，具寿善现复白佛言：“世尊！若佛不得
zhū qù shēng sǐ jí yè chā bié yún hé shī shè cǐ shì dì yù cǐ shì
诸趣生死及业差别，云何施設此是地狱，此是
páng shēng cǐ shì guǐ jiè cǐ shì tiān cǐ shì rén cǐ shì zhǒng xìng
傍生，此是鬼界，此是天，此是人，此是种性

18 cǐ shì dì bā cǐ shì yù liú cǐ shì yī lái cǐ shì bù huán
，此是第八，此是预流，此是一来，此是不还，
cǐ shì ā luó hàn cǐ shì dú jué cǐ shì pú sà mó hē sà cǐ shì
此是阿罗汉，此是独觉，此是菩萨摩诃萨，此是
rú lái yīng zhèngděng jué
如来、应、正等觉？”

fó gào shàn xiàn zhū yǒu qíng lèi zì zhī zhū fǎ zì xiàng kōng
佛告善现：“诸有情类自知诸法自相空
fǒu
不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó yán shàn xiàn ruò zhū yǒu qíng zì zhī zhū fǎ zì xiàng kōng zhě
佛言：“善现，若诸有情自知诸法自相空者，
zé bù yīng shuō pú sà mó hē sà qiú zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
则不应说菩萨摩诃萨求证无上正等菩提，
fāng biàn shàn qiǎo shī shè zhì jiào bá zhū yǒu qíng è qù shēng sǐ shàn
方便善巧施設至教，拔诸有情恶趣生死。善
xiàn yǐ zhū yǒu qíng bù zhī zhū fǎ zì xiàng kōng gù liú zhuǎn zhū qù
现，以诸有情不知诸法自相空故，流转诸趣
shòu wú liàng kǔ shì gù zhū pú sà mó hē sà cóng zhū fó suǒ wén yī
受无量苦，是故诸菩¹⁹萨摩诃萨从诸佛所闻一
qiè fǎ zì xiàng kōng yǐ qiú zhèng wú shàng zhèng děng pú tí fāng biàn
切法自相空已，求证无上正等菩提，方便
shàn qiǎo shī shè zhì jiào bá zhū yǒu qíng è qù shēng sǐ
善巧施設至教，拔诸有情恶趣生死。

shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà cháng zuò shì niàn fēi yī
“善现，诸菩萨摩诃萨常作是念：‘非一
qiè fǎ shí yǒu zì xiàng rú zhū yú fū yì shēng suǒ zhí rán bǐ fēn bié
切法实有自相，如诸愚夫异生所执，然彼分别
diān dǎo lì gù fēi shí yǒu zhōng qǐ shí yǒu xiǎng wèi wú wǒ zhōng ér
颠倒地力故，非实有中起实有想，谓无我中而
qǐ wǒ xiǎng yú wú yǒu qíng mìng zhě shēng zhě yǎng zhě shì fū
起我想，于无有情、命者、生者、养者、士夫、
bǔ tè qié luó yì shēng rú tóng zuò zhě shòu zhě zhī zhě
补特伽罗、意生、儒童、作者、受者、知者、

18 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

19 大正藏：菩；永乐北藏及龙藏：诸菩

jiàn zhě zhōng ér qǐ yǒu qíng nǎi zhì jiàn zhě xiǎng yú wú sè zhōng ér qǐ
见者中而起有情乃至见者想；于无色中而起
sè xiǎng yú wú shòu xiǎng xíng shí zhōng ér qǐ shòu xiǎng
色想，于无受、想、行、识中而起受、想、
xíng shí xiǎng yú wú yǎn chù zhōng ér qǐ yǎn chù xiǎng yú wú ěr
行、识想；于无眼处中而起眼处想，于无耳、
bí shé shēn yì chù zhōng ér qǐ ěr bí shé shēn yì
鼻、舌、身、意处中而起耳、鼻、舌、身、意
chù xiǎng yú wú sè chù zhōng ér qǐ sè chù xiǎng yú wú shēng xiāng
处想；于无色处中而起色处想，于无声、香、
wèi chù fǎ chù zhōng ér qǐ shēng xiāng wèi chù fǎ chù xiǎng
味、触、法处中而起声、香、味、触、法处想；
yú wú yǎn jiè zhōng ér qǐ yǎn jiè xiǎng yú wú ěr bí shé shēn
于无眼界中而起眼界想，于无耳、鼻、舌、身、
yì jiè zhōng ér qǐ ěr bí shé shēn yì jiè xiǎng yú wú sè
意界中而起耳、鼻、舌、身、意界想；于无色
jiè zhōng ér qǐ sè jiè xiǎng yú wú shēng xiāng wèi chù fǎ
界中而起色界想，于无声、香、味、触、法
jiè zhōng ér qǐ shēng xiāng wèi chù fǎ jiè xiǎng yú wú yǎn
界中而起声、香、味、触、法界想；于无眼
shí jiè zhōng ér qǐ yǎn shí jiè xiǎng yú wú ěr bí shé shēn
识界中而起眼识界想，于无耳、鼻、舌、身、
yì shí jiè zhōng ér qǐ ěr bí shé shēn yì shí jiè xiǎng yú
意识界中而起耳、鼻、舌、身、意识界想；于
wú yǎn chù zhōng ér qǐ yǎn chù xiǎng yú wú ěr bí shé shēn
无眼触中而起眼触想，于无耳、鼻、舌、身、
yì chù zhōng ér qǐ ěr bí shé shēn yì chù xiǎng yú wú yǎn
意触中而起耳、鼻、舌、身、意触想；于无眼
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhōng ér qǐ yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
触为缘所生诸受中而起眼触为缘所生诸
shòu xiǎng yú wú ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng
受想；于无耳、鼻、舌、身、意触为缘所生
zhū shòu zhōng ér qǐ ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng
诸受中而起耳、鼻、舌、身、意触为缘所生
zhū shòu xiǎng yú wú dì jiè zhōng ér qǐ dì jiè xiǎng yú wú shuǐ huǒ
诸受想；于无地界中而起地界想，于无水、火、
fēng kōng shí jiè zhōng ér qǐ shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xiǎng
风、空、识界中而起水、火、风、空、识界想；

yú wú yīn yuánzhōng ér qǐ yīn yuánxiǎng yú wú děng wú jiànyuán suǒ
于无因缘中而起因缘想，于无等无间缘、所
yuányuán zēngshàngyuánzhōng ér qǐ děng wú jiànyuán suǒyuányuán
缘缘、增上缘中而起等无间缘、所缘缘、
zēngshàngyuánxiǎng yú wú cóngyuánsuǒshēngzhū fǎ zhōng ér qǐ cóng
增上缘想；于无从缘所生诸法中而起从
yuánsuǒshēngzhū fǎ xiǎng yú wú wú míngzhōng ér qǐ wú míngxiǎng
缘所生诸法想；于无无明中而起无明想，
yú wú xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
于无行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、
shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎozhōng ér qǐ xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn
生、老死愁叹苦忧恼中而起行乃至老死愁叹
kǔ yōunǎoxiǎng yú wú shì jiān fǎ zhōng ér qǐ shì jiān fǎ xiǎng yú wú
苦忧恼想；于无世间法中而起世间法想，于无
chū shì jiān fǎ zhōng ér qǐ chū shì jiān fǎ xiǎng yú wú yǒu lòu fǎ zhōng
出世间法中而起出世间法想；于无有漏法中
ér qǐ yǒu lòu fǎ xiǎng yú wú wú lòu fǎ zhōng ér qǐ wú lòu fǎ xiǎng
而起有漏法想，于无无漏法中而起无漏法想；
yú wú yǒuwéi fǎ zhōng ér qǐ yǒuwéi fǎ xiǎng yú wú wú wéi fǎ zhōng
于无有为法中而起有为法想，于无无为法中
ér qǐ wú wéi fǎ xiǎng rú shì fēn bié diāndǎo lì gù fēi shí yǒuzhōng
而起无为法想。如是分别颠倒力故，非实有中
qǐ shí yǒuxiǎng xū wàng zhí zhuódàoluàn qí xīn zàoshēn yǔ yì
起实有想，虚妄执著倒乱其心，造身、语、意
zhūshàn è yè bù néng jiě tuō è qù shēng sǐ wǒ dāng bá jì líng dé
诸善恶业，不能解脱恶趣生死，我当拔济令得
jiě tuō
解脱。’

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà zuò shì niàn yǐ xiū xíng bō rě
“善现，诸菩萨摩诃萨作是念已，修行般若
bō luó mì duō yǐ zhūshàn fǎ shè zài bō rě bō luó mì duō wú dào xiū
波罗蜜多，以诸善法摄在般若波罗蜜多，无倒修
xíngzhū pú sà xíng jiàn cì yuánmǎn pú tí zī liáng pú tí zī liáng dé
行诸菩萨行，渐次圆满菩提资粮，菩提资粮得
yuánmǎn yǐ zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí dé pú tí yǐ wèizhū
圆满已，证得无上正等菩提。得菩提已为诸
yǒuqíngxuānshuō kāi shì fēn bié jiàn lì sì shèng dì yì wèi shì kǔ shèng
有情宣说开示分别建立四圣谛义，谓是苦圣

dì shì kǔ jí shèng dì shì kǔ mièshèng dì shì qù kǔ mièdàoshèng
谛，是苦集圣谛，是苦灭圣谛，是趣苦灭道圣
dì fù yī yī qiè pú tí fēn fǎ shè zài rú shì sì shèng dì zhōng
谛。复以一切菩提分法，摄在如是四圣谛中，
fù yī yī qiè pú tí fēn fǎ shī shè ān lì fó fǎ sēngbǎo yóu
复依一切菩提分法，施設安立佛、法、僧宝。由
cǐ sānbǎochūxiàn shì jiān zhū yǒuqíng lèi jiě tuōshēng sǐ ruò zhū yǒu
此三宝出现世间，诸有情类解脱生死，若诸有
qíng bù néng guī xìn fó fǎ sēngbǎo ér zào zhū yè lún huí zhū qù
情不能归信佛、法、僧宝而造诸业，轮回诸趣
shòu kǔ wú qióng
受苦无穷。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn wéiyóu kǔ dì
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！为由苦谛
dé bō niè pán wéiyóu kǔ zhì dé bō niè pán wéiyóu jí dì dé bō
得般涅槃？为由苦智得般涅槃？为由集谛得般
niè pán wéiyóu jí zhì dé bō niè pán wéiyóumiè dì dé bō niè pán
涅槃？为由集智得般涅槃？为由灭谛得般涅槃？
wéiyóumiè zhì dé bō niè pán wéiyódào dì dé bō niè pán wéiyóu
为由灭智得般涅槃？为由道谛得般涅槃？为由
dào zhì dé bō niè pán
道智得般涅槃？”

fó gàoshànxiàn fēi yóu kǔ dì dé bō niè pán fēi yóu kǔ zhì
佛告善现：“非由苦谛得般涅槃，非由苦智
dé bō niè pán fēi yóu jí dì dé bō niè pán fēi yóu jí zhì dé bō niè
得般涅槃，非由集谛得般涅槃，非由集智得般涅
pán fēi yóumiè dì dé bō niè pán fēi yóumiè zhì dé bō niè pán fēi
槃，非由灭谛得般涅槃，非由灭智得般涅槃，非
yóudào dì dé bō niè pán fēi yóudào zhì dé bō niè pán shànxiàn
由道谛得般涅槃，非由道智得般涅槃。善现，
wǒ shuō sì shèng dì píngděngxìng jí shì niè pán rú shì niè pán bù yóu
我说四圣谛平等性即是涅槃，如是涅槃不由
kǔ jí miè dào dì dé yì bù yóu kǔ jí miè dào zhì
苦、集、灭、道谛得，亦不由苦、集、灭、道智
dé dàn yóu bō rě bō luó mì duōzhèng píngděngxìng míng dé niè pán
得，但由般若波罗蜜多证平等性名得涅槃。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn hé děng míng wéi sì
具寿善现复白佛言：“世尊！何等名为四

shèng dì píngděngxìng

圣谛平等性？”

fó gàoshànxiàn ruò yú shì chù wú kǔ wú kǔ zhì wú

佛告善现：“若于是处，无苦、无苦智，无

jī wú jī zhì wú miè wú miè zhì wú dào wú dào zhì cǐ

集、无集智，无灭、无灭智，无道、无道智，此

jī míngwéi sì shèng dì píngděngxìng cǐ píngděngxìng jí sì shèng dì

即名为四圣谛平等性，此平等性即四圣谛。

suǒyǒuzhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng

所有真如、法界、法性、不虚妄性、不变异性、

fǎ dìng fǎ zhù píngděngxìng lí shēngxìng shí jì xū kōng jiè

法定、法住、平等性、离生性、实际、虚空界、

bù sī yì jiè rú lái chū shì ruò bù chū shì xìngxiàngchángzhù wú

不思議界，如来出世、若不出世性相常住，无

shī huài wú biàn yì rú shì míngwéi sì shèng dì píngděngxìng zhū pú

失坏、无变易，如是名为四圣谛平等性。诸菩

sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wèi yù suí jué cǐ sì

萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为欲随觉此四

shèng dì píngděngxìng gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō ruò néng suí jué

圣谛平等性故修行般若波罗蜜多，若能随觉

cǐ sì shèng dì píngděngxìng shí míngzhēn suí jué yī qiè shèng dì

此四圣谛平等性时，名真随觉一切圣谛。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó

时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨摩

hē sà wèi yù suí jué cǐ sì shèng dì píngděngxìng gù xiū xíng bō rě bō

诃萨为欲随觉此四圣谛平等性故，修行般若波

luó mì duō ruò néng suí jué cǐ sì shèng dì píngděngxìng shí jí néng

罗蜜多？若能随觉此四圣谛平等性时，即能

suí jué yī qiè shèng dì jì néng suí jué yī qiè shèng dì jí néng rú

随觉一切圣谛，既能随觉一切圣谛，即能如

shí xiū pú sà xíng jì néng rú shí xiū pú sà xíng bú duòshēngwén jí

实修菩萨行，既能如实修菩萨行，不堕声闻及

dú jué dì qù rù pú sà zhèngxìng lí shēng ? ”

独觉地，趣入菩萨正性离生？”

fó gàoshànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì

佛告善现：“诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō shí wú yǒushǎo fǎ bù rú shí jiàn yú yī qiè fǎ rú shí jiàn shí

多时，无有少法不现实见，于一切法现实见时，

yú yī qiè fǎ dōu wú suǒ dé yú yī qiè fǎ wú suǒ dé shí zé rú shí
于一切法都无所得，于一切法无所得时，则如实
jiàn yī qiè fǎ kōng wèi rú shí jiàn sì dì suǒ shè jí suǒ bú shè zhū fǎ
见一切法空，谓如实见四谛所摄及所不摄诸法
jiē kōng rú shì jiàn shí néng rù pú sà zhèng xìng lí shēng yóu néng rù
皆空。如是见时能入菩萨正性离生，由能入
pú sà zhèng xìng lí shēng gù jí zhù pú sà zhǒng xìng dì zhōng jì
菩萨正性离生故，即住菩萨种性²⁰地中。既
zhù pú sà zhǒng xìng dì zhōng zé néng jué dìng bù cóng dǐng duò ruò
住菩萨种性²¹地中，则能决定不从顶堕，若
cóng dǐng duò yīng duò shēng wén huò dú jué dì
从顶堕应堕声闻或独觉地。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù pú sà zhǒng xìng dì
“善现，是菩萨摩诃萨安住菩萨种性²²地
zhōng néng qǐ sì jìng lǜ jí qǐ sì wú liàng sì wú sè dìng shì pú
中，能起四静虑及起四无量、四无色定。是菩
sà mó hē sà ān zhù rú shì shē mó tā dì néng jué zé yī qiè fǎ jí
萨摩诃萨安住如是奢摩他地，能决择一切法及
suí jué sì shèng dì shì pú sà mó hē sà suī biàn zhī kǔ ér néng bù qǐ
随觉四圣谛。是菩萨摩诃萨虽遍知苦而能不起
yuán zhí kǔ xīn suī yǒng duàn jí ér néng bù qǐ yuán zhí jí xīn suī
缘执苦心，虽永断集而能不起缘执集心，虽
zhèng yú miè ér néng bù qǐ yuán zhí miè xīn suī xiū yú dào ér néng bù
证于灭而能不起缘执灭心，虽修于道而能不
qǐ yuán zhí dào xīn dàn qǐ suí shùn qù xiàng lín rù wú shàng zhèng děng
起缘执道心，但起随顺趣向临入无上正等
pú tí zhī xīn yú yī qiè fǎ guān chá shí xiàng
菩提之心，于一切法观察实相。”

jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé shì pú sà mó hē
具寿善现白佛言：“世尊！云何是菩萨摩诃
sà yú yī qiè fǎ guān chá shí xiàng
萨于一切法观察实相？”

fó yán shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ jiē guān
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨于一切法皆观

²⁰ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

²¹ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

²² 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

wéikōng
为 空。

shì zūn shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ guān hé děng
“世尊！是菩萨摩诃萨于一切法观何等

kōng
空？”

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ guān zì xiàng
“善现，是菩萨摩诃萨于一切法观自相

kōng shànxiàn shì pú sà mó hē sà yòng rú shì xiàng pí bō shè nà
空。善现，是菩萨摩诃萨用如是相毗钵舍那，

rú shí guānjiànzhū fǎ jiē kōng dōu bú jiànyǒuzhū fǎ zì xìng kě zhù bǐ
如实观见诸法皆空，都不见有诸法自性可住彼

xìngzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí hé yǐ gù shànxiàn zhū fó
性证得无上正等菩提。何以故？善现，诸佛

wú shàngzhèngděng pú tí jí yī qiè fǎ jiē yǐ wú xìng ér wéi zì xìng
无上正等菩提及一切法，皆以无性而为自性。

rú shì wú xìng fēi zhū fó suǒ zuò fēi dú jué suǒ zuò fēi pú sà suǒ zuò
如是无性非诸佛所作，非独觉所作，非菩萨所作，

fēi zhū shēng wén xiàng guǒ suǒ zuò dàn wéi yǒu qíng yú yī qiè fǎ bù zhī
非诸声闻向果所作，但为有情于一切法不知

bú jiàn rú shí jiē kōng yóu cǐ yīn yuán zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō
不见如实皆空。由此因缘，诸菩萨摩诃萨修行般

rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo wéi zhū yǒu qíng rú shí xuān shuō lìng
若波罗蜜多，方便善巧为诸有情如实宣说，令

lí zhí zhuó tuō shēng sǐ kǔ
离执著脱生死苦。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若一切法

jiē yǐ wú xìng ér wéi zì xìng rú shì wú xìng fēi zhū fó suǒ zuò fēi dú
皆以无性而为自性，如是无性非诸佛所作，非独

jué suǒ zuò fēi pú sà suǒ zuò fēi ā luó hàn suǒ zuò fēi bù huán suǒ
觉所作，非菩萨所作，非阿罗汉所作，非不还所

zuò fēi yī lái suǒ zuò fēi yù liú suǒ zuò yì fēi rú shì zhū xiàng suǒ
作，非一来所作，非预流所作，亦非如是诸向所

zuò zhě yún hé shī shè yǒuzhū fǎ yì wèi cǐ shì dì yù cǐ shì páng
作者，云何施设有诸法异，谓此是地狱，此是傍

shēng cǐ shì guǐ jiè cǐ shì rén cǐ shì sì dà wáng zhòng tiān cǐ
生，此是鬼界，此是人；此是四大王众天，此

shì sān shí sāntiān cǐ shì yè mótiān cǐ shì dǔ shǐ duōtiān cǐ shì
是三十三天，此是夜摩天，此是睹史多天，此是
lè biànhuàtiān cǐ shì tā huà zì zài tiān cǐ shì fànzhòngtiān cǐ
乐变化天，此是他化自在天；此是梵众天，此
shì fàn fǔ tiān cǐ shì fàn huì tiān cǐ shì dà fàn tiān cǐ shì guāng
是梵辅天，此是梵会天，此是大梵天；此是光
tiān cǐ shì shǎoguāngtiān cǐ shì wú liàngguāngtiān cǐ shì jí guāng
天，此是少光天，此是无量光天，此是极光
jìng tiān cǐ shì jìng tiān cǐ shì shǎo jìng tiān cǐ shì wú liàng jìng tiān
净天；此是净天，此是少净天，此是无量净天，
cǐ shì biàn jìng tiān cǐ shì guǎng tiān cǐ shì shǎo guǎng tiān cǐ shì
此是遍净天；此是广天，此是少广天，此是
wú liàngguāngtiān cǐ shì guǎngguǒtiān cǐ shì wú xiǎngtiān cǐ shì
无量广天，此是广果天，此是无想天；此是
wú fán tiān cǐ shì wú rè tiān cǐ shì shàn xiàn tiān cǐ shì shàn jiàn
无烦²³天，此是无热天，此是善现天，此是善见
tiān cǐ shì sè jiū jìng tiān cǐ shì kōng wú biān chù tiān cǐ shì shí wú
天，此是色究竟天；此是空无边处天，此是识无
biān chù tiān cǐ shì wú suǒ yǒu chù tiān cǐ shì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù
边处天，此是无所有处天，此是非想非非想处
tiān cǐ shì yù liú cǐ shì yī lái cǐ shì bù huán cǐ shì ā luó
天；此是预流，此是一来，此是不还，此是阿罗
hàn cǐ shì dú jué cǐ shì pú sà mó hē sà cǐ shì rú lái yīng
汉，此是独觉，此是菩萨摩訶萨，此是如来、应、
zhèngděng jué
正等觉？

yóu cǐ yè gù shī shè dì yù yóu cǐ yè gù shī shè pángshēng
“由此业故施設地狱，由此业故施設傍生，

yóu cǐ yè gù shī shè guǐ jiè yóu cǐ yè gù shī shè rén yóu cǐ yè gù
由此业故施設鬼界，由此业故施設人；由此业故
shī shè sì dà wángzhòngtiān yóu cǐ yè gù shī shè sān shí sāntiān yóu
施設四大王众天，由此业故施設三十三天，由
cǐ yè gù shī shè yè mótiān yóu cǐ yè gù shī shè dǔ shǐ duōtiān yóu
此业故施設夜摩天，由此业故施設睹史多天，由
cǐ yè gù shī shè lè biànhuàtiān yóu cǐ yè gù shī shè tā huà zì zài
此业故施設乐变化天，由此业故施設他化自在

²³ 大正藏：繁；永乐北藏及龙藏：烦

tiān yóu cǐ yè gù shī shè fànzhòngtiān yóu cǐ yè gù shī shè fàn fǔ tiān
天；由此业故施設梵众天，由此业故施設梵辅天，
yóu cǐ yè gù shī shè fàn huì tiān yóu cǐ yè gù shī shè dà fàn tiān yóu
由此业故施設梵会天，由此业故施設大梵天；由
cǐ yè gù shī shè guāng tiān yóu cǐ yè gù shī shè shǎo guāng tiān yóu cǐ
此业故施設光天，由此业故施設少光天，由此
yè gù shī shè wú liàng guāng tiān yóu cǐ yè gù shī shè jí guāng jìng tiān
业故施設无量光天，由此业故施設极光净天；
yóu cǐ yè gù shī shè jìng tiān yóu cǐ yè gù shī shè shǎo jìng tiān yóu cǐ
由此业故施設净天，由此业故施設少净天，由此
yè gù shī shè wú liàng jìng tiān yóu cǐ yè gù shī shè biàn jìng tiān yóu cǐ
业故施設无量净天，由此业故施設遍净天；由此
yè gù shī shè guǎng tiān yóu cǐ yè gù shī shè shǎo guǎng tiān yóu cǐ yè
业故施設广天，由此业故施設少广天，由此业
gù shī shè wú liàng guǎng tiān yóu cǐ yè gù shī shè guǎng guǒ tiān yóu cǐ
故施設无量广天，由此业故施設广果天，由此
yè gù shī shè wú xiǎng tiān yóu cǐ yè gù shī shè wú fán tiān yóu cǐ
业故施設无想天；由此业故施設无烦²⁴天，由此
yè gù shī shè wú rè tiān yóu cǐ yè gù shī shè shàn xiàn tiān yóu cǐ yè
业故施設无热天，由此业故施設善现天，由此业
gù shī shè shàn jiàn tiān yóu cǐ yè gù shī shè sè jiū jìng tiān yóu cǐ yè
故施設善见天，由此业故施設色究竟天；由此业
gù shī shè kōng wú biān chù tiān yóu cǐ yè gù shī shè shí wú biān chù tiān
故施設空无边处天，由此业故施設识无边处天，
yóu cǐ yè gù shī shè wú suǒ yǒu chù tiān yóu cǐ yè gù shī shè fēi xiǎng
由此业故施設无所有处天，由此业故施設非想
fēi fēi xiǎng chù tiān yóu cǐ yè gù shī shè yù liú yóu cǐ yè gù shī shè
非非想处天；由此业故施設预流，由此业故施設
yī lái yóu cǐ yè gù shī shè bù huán yóu cǐ yè gù shī shè ā luó hàn
一来，由此业故施設不还，由此业故施設阿罗汉，
yóu cǐ yè gù shī shè dú jué yóu cǐ yè gù shī shè pú sà mó hē sà
由此业故施設独觉，由此业故施設菩萨摩诃萨，
yóu cǐ yè gù shī shè rú lái yīng zhèngděng jué
由此业故施設如来、应、正等觉？

shì zūn wú xìng zhī fǎ bì wú zuò yòng yún hé kě shuō yóu
“世尊！无性之法必无作用，云何可说：由

²⁴ 大正藏：繁；永乐北藏及龙藏：烦

rú shì fǎ shēng yú dì yù yóu rú shì fǎ shēng yú pángshēng yóu rú
如是法生于地狱，由如是法生于傍生，由如
shì fǎ shēng yú guǐ jiè yóu rú shì fǎ shēng yú rénzhōng yóu rú shì fǎ
是法生于鬼界，由如是法生于人中；由如是法
shēng sì dà wángzhòngtiān yóu rú shì fǎ shēngsān shí sāntiān yóu rú
生四大王众天，由如是法生三十三天，由如
shì fǎ shēng yè mótiān yóu rú shì fǎ shēng dǔ shǐ duōtiān yóu rú shì
是法生夜摩天，由如是法生睹史多天，由如是
fǎ shēng lè biànhuàtiān yóu rú shì fǎ shēng tā huà zì zài tiān yóu rú
法生乐变化天，由如是法生他化自在天；由如
shì fǎ shēngfànzhòngtiān yóu rú shì fǎ shēngfàn fǔ tiān yóu rú shì fǎ
是法生梵众天，由如是法生梵辅天，由如是法
shēngfàn huì tiān yóu rú shì fǎ shēng dà fàn tiān yóu rú shì fǎ shēng
生梵会天，由如是法生大梵天；由如是法生
guāngtiān yóu rú shì fǎ shēngshǎoguāngtiān yóu rú shì fǎ shēng wú
光天，由如是法生少光天，由如是法生无
liàngguāngtiān yóu rú shì fǎ shēng jí guāngjìngtiān yóu rú shì fǎ shēng
量光天，由如是法生极光净天；由如是法生
jìngtiān yóu rú shì fǎ shēngshǎojìngtiān yóu rú shì fǎ shēng wú liàngjìng
净天，由如是法生少净天，由如是法生无量净
tiān yóu rú shì fǎ shēngbiàn jìng tiān yóu rú shì fǎ shēngguǎngtiān
天，由如是法生遍净天；由如是法生广天，
yóu rú shì fǎ shēngshǎoguǎngtiān yóu rú shì fǎ shēng wú liàngguǎngtiān
由如是法生少广天，由如是法生无量广天，
yóu rú shì fǎ shēngguǎngguǒtiān yóu rú shì fǎ shēng wú xiǎngtiān yóu
由如是法生广果天，由如是法生无想天；由
rú shì fǎ shēng wú fán²⁵ tiān yóu rú shì fǎ shēng wú rè tiān yóu rú shì
如是法生无烦²⁵天，由如是法生无热天，由如是
fǎ shēngshànxiàntiān yóu rú shì fǎ shēngshànjiàntiān yóu rú shì fǎ
法生善现天，由如是法生善见天，由如是法
shēng sè jiū jìngtiān yóu rú shì fǎ shēngkōng wú biānchùtiān yóu rú shì
生色究竟天；由如是法生空无边处天，由如是
fǎ shēng shí wú biānchùtiān yóu rú shì fǎ shēng wú suǒyǒuchùtiān yóu
法生识无边处天，由如是法生无所有处天，由
rú shì fǎ shēng fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùtiān yóu rú shì fǎ dé yù liú
如是法生非想非非想处天；由如是法得预流

²⁵ 大正藏：繁；永乐北藏及龙藏：烦

guǒ yóu rú shì fǎ dé yī lái guǒ yóu rú shì fǎ dé bù huánguǒ yóu
果，由如是法得一来果，由如是法得不还果，由
rú shì fǎ dé ā luó hàn guǒ yóu rú shì fǎ dé dú jué pú tí yóu rú
如是法得阿罗汉果，由如是法得独觉菩提，由如
shì fǎ dé rù pú sà mó hē sà wèi xíng pú sà dào yóu rú shì fǎ dé
是法得入菩萨摩诃萨位行菩萨道，由如是法得
chéng rú lái yīng zhèngděng jué lìng zhū yǒu qíng jiě tuō shēng sǐ
成如来、应、正等觉，令诸有情解脱生死？”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō wú xìng
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。无性
fǎ zhōng bù kě shī shè yǒu zhū fǎ yì wú yè wú guǒ yì wú zuò yòng
法中不可施设有诸法异，无业、无果亦无作用。

shàn xiàn yú fū yì shēng bù zhī shèng fǎ pí nài yē gù bù
“善现，愚夫异生不知圣法毗奈耶故，不
liǎo zhū fǎ jiē yǐ wú xìng ér wéi zì xìng yú chī diān dǎo fā qǐ zhǒng
了诸法皆以无性而为自性，愚痴颠倒发起种
zhǒng shēn yǔ yì yè suí yè chā bié shòu zhǒng zhǒng shēn yī rú
种身、语、意业，随业差别受种种身。依如
shì shēn pǐn lèi chā bié jiǎ shī shè yǒu dì yù páng shēng guǐ jiè jí
是身品类差别，假施设有地狱、傍生、鬼界及
rén jiǎ shī shè yǒu sì dà wáng zhòng tiān sān shí sān tiān yè mó tiān
人，假施设有四大王众天、三十三天、夜摩天、
dǔ shǐ duō tiān lè biàn huà tiān tā huà zì zài tiān jiǎ shī shè yǒu fàn
睹史多天、乐变化天、他化自在天，假施设有梵
zhòng tiān fàn fǔ tiān fàn huì tiān dà fàn tiān jiǎ shī shè yǒu guāng
众天、梵辅天、梵会天、大梵天，假施设有光
tiān shǎo guāng tiān wú liàng guāng tiān jí guāng jìng tiān jiǎ shī shè
天、少光天、无量光天、极光净天，假施设
yǒu jìng tiān shǎo jìng tiān wú liàng jìng tiān biàn jìng tiān jiǎ shī shè
有净天、少净天、无量净天、遍净天，假施设
yǒu guǎng tiān shǎo guǎng tiān wú liàng guǎng tiān guǎng guǒ tiān jí wú
有广天、少广天、无量广天、广果天及无
xiǎng tiān jiǎ shī shè yǒu wú fán tiān wú rè tiān shàn xiàn tiān shàn
想天，假施设有无烦²⁶天、无热天、善现天、善
jiàn tiān sè jiū jìng tiān jiǎ shī shè yǒu kōng wú biān chù tiān shí wú biān
见天、色究竟天，假施设有空无边处天、识无边

²⁶ 大正藏：繁；永乐北藏及龙藏：烦

chùtiān wú suǒyǒuchùtiān fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùtiān
处天、无所有处天、非想非非想处天。

shànxiàn wèi yù bá jì yú fū yì shēng yú chī diāndǎoshòu
“善现，为欲拔济愚夫异生愚痴颠倒受
shēng sǐ kǔ shī shèshèng fǎ jí pí nài yē fēn wèichābié yī cǐ fēn
生死苦，施設圣法及毗奈耶分位差别，依此分
wèi shī shè yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú
位，施設预流、一来、不还、阿罗汉、独觉、菩
sà mó hē sà jí zhū rú lái yīng zhèngděngjué rán yī qiè fǎ jiē
萨摩诃萨及诸如来、应、正等觉。然一切法皆
yǐ wú xìng ér wéi zì xìng wú xìng fǎ zhōng shí wú yì fǎ wú yè wú
以无性而为自性，无性法中实无异法，无业、无
guǒ yì wú zuò yòng wú xìng zhī fǎ cháng wú xìng gù
果亦无作用，无性之法常无性故。

fù cì shànxiàn rú rǔ suǒ yán wú xìng zhī fǎ bì wú zuò
“复次，善现，如汝所言‘无性之法必无作
yòng yún hé kě shuō yóu rú shì fǎ dé yù liú yī lái bù huán
用，云何可说由如是法得预流、一来、不还、
ā luó hàn guǒ dú jué pú tí dé rù pú sà mó hē sà wèi xíng pú sà
阿罗汉果、独觉菩提，得入菩萨摩诃萨位行菩萨
dào dé chéng rú lái yīng zhèngděngjué lìng zhū yǒu qíng jiě tuō
道，得成如来、应、正等觉，令诸有情解脱
shēng sǐ zhě shànxiàn yú rǔ yì yún hé zhū suǒ xiū dào shì
生死？’者，善现，于汝意云何？诸所修道是
wú xìng fǒu yù liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ shì wú xìng fǒu
无性不？预流、一来、不还、阿罗汉果是无性不？
dú jué pú tí shì wú xìng fǒu yī qiè pú sà mó hē sà dào shì wú xìng
独觉菩提是无性不？一切菩萨摩诃萨道是无性
fǒu zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí shì wú xìng fǒu
不？诸佛无上正等菩提是无性不？”

shànxiàn dá yán shì zūn zhū suǒ xiū dào jiē shì wú xìng yù
善现答言：“世尊！诸所修道皆是无性，预
liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ yì shì wú xìng dú jué pú tí
流、一来、不还、阿罗汉果亦是无性，独觉菩提
yì shì wú xìng yī qiè pú sà mó hē sà dào yì shì wú xìng zhū fó wú
亦是无性，一切菩萨摩诃萨道亦是无性，诸佛无
shàng zhèngděng pú tí yì shì wú xìng
上正等菩提亦是无性。”

fó yán shànxiàn yú rǔ yì yún hé wú xìng zhī fǎ néng dé
佛言：“善现，于汝意云何？无性之法能得

wú xìng fǎ fǒu
无性法不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó yán shànxiàn wú xìng jí dào shì yī qiè fǎ jiē fēi xiāng
佛言：“善现，无性及道，是一切法皆非相

yìng fēi bù xiāngyìng wú sè wú jiàn wú duì yī xiàng suǒ wèi
应非不相应，无色、不见、无对、一相，所谓

wú xiàng yú fū yì shēng yú chī diāndǎo yú wú xiàng fǎ xū wàng fēn
无相。愚夫异生愚痴颠倒，于无相法虚妄分

bié qǐ yǒu fǎ xiǎng zhí zhuó wǔ yùn yú wú chángzhōng qǐ yú cháng
别，起有法想执著五蕴，于无常中起于常

xiǎng yú zhū kǔ zhōng qǐ yú lè xiǎng yú wú wǒ zhōng qǐ yú wǒ xiǎng
想，于诸苦中起于乐想，于无我中起于我想，

yú bú jìngzhōng qǐ yú jìngxiǎng yú wú xìngzhōng zhí zhuó yǒu xìng yóu
于不净中起于净想，于无性中执著有性。由

cǐ yīn yuán zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō chéng
此因缘，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，成

jiù shū shèng fāng biàn shàn qiǎo bá jì rú shì zhū yǒu qíng lèi lìng lí
就殊胜方便善巧，拔济如是诸有情类，令离

diāndǎo xū wàng zhí zhuó fāng biàn ān zhì wú xiàng fǎ zhōng lìng qín xiū
颠倒虚妄执著，方便安置无相法中，令勤修

xué jiě tuō shēng sǐ zhèng dé bì jìng cháng lè niè pán
学解脱生死，证得毕竟常乐涅槃。”

jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn pō yǒu shì shì zhēn shí fēi
具寿善现白佛言：“世尊！颇有事是真实非

xū wàng yú fū yì shēng yú zhōng zhí zhuó zào zuò zhū yè yóu cǐ yīn
虚妄，愚夫异生于中执著造作诸业，由此因

yuán lún huí zhū qù bù néng jiě tuō shēng sǐ kǔ fǒu
缘轮回诸趣，不能解脱生死苦不？”

fó gào shànxiàn wú shì xià zhì rú máo duān liàng shì zhēn shí fēi
佛告善现：“无事下至如毛端量是真实非

xū wàng yú fū yì shēng yú zhōng zhí zhuó zào zuò zhū yè yóu cǐ yīn
虚妄，愚夫异生于中执著造作诸业，由此因

yuán lún huí zhū qù bù néng jiě tuō shēng sǐ zhòng kǔ wéi yǒu diāndǎo
缘轮回诸趣，不能解脱生死众苦，唯有颠倒

xū wàng zhí zhuó
虚妄执著。

shànxiàn wú jīn wèi rǔ guǎngshuō pì yù chóngxiǎn sī yì
“善现，吾今为汝广说譬喻，重显斯义
lìng qí yì liǎo zhūyǒu zhì zhěyóu pì yù gù yú suǒshuō yì ér shēng
令其易了，诸有智者由譬喻故，于所说义而生
zhèng jiě shànxiàn yú rǔ yì yún hé mèngzhōngjiàn rén shòu wǔ yù
正解。善现，于汝意云何？梦中见人受五欲
lè mèngzhōng pō yǒushǎo fēn shí shì kě lìng bǐ rén shòu yù lè fǒu
乐，梦中颇有少分实事可令彼人受欲乐不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì mèng
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！梦
suǒ jiàn rén shàng fēi shí yǒu kuàngyǒu shí shì kě lìng bǐ rén shòu wǔ yù
所见人尚非实有，况有实事可令彼人受五欲
lè
乐！”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé pō yǒuzhū fǎ ruò shì
佛告善现：“于汝意云何？颇有诸法，若世
jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒuwéi ruò wú wéi fēi
间若出世间、若有漏若无漏、若有为若无为，非
rú mèngzhōngsuǒ jiàn shì fǒu
如梦中所见事不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì dìng
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！定
wú yǒu fǎ ruò shì jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu
无有法，若世间若出世间、若有漏若无漏、若有
wéi ruò wú wéi fēi rú mèngzhōngsuǒ jiàn shì zhě
为若无为，非如梦中所见事者。”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé mèngzhōng pō yǒuzhēn
佛告善现：“于汝意云何？梦中颇有真
shí zhū qù yú zhōngwǎng lái shēng sǐ shì fǒu
实诸趣于中往来生死事不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé mèngzhōng pō yǒuzhēn
佛告善现：“于汝意云何？梦中颇有真
shí xiū dào yī bǐ xiū dào yǒu lí zá rǎn dé qīng jìng fǒu
实修道，依彼修道有离杂染得清净不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì hé
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！何

yǐ gù shì zūn mèngzhōng²⁷ suǒ jiàn fǎ dōu wú shí shì fēi néng shī
以故？世尊！梦中²⁷所见法都无实事，非能施

shè fēi suǒ shī shè xiū dào shàng wú kuàng yī xiū dào yǒu lí zá rǎn
设、非所施設，修道尚无，况依修道有离杂染

jí dé qīng jìng
及得清净！”

大般若波罗蜜多经卷第三百九十五

²⁷ 大正藏：梦；永乐北藏及龙藏：梦中

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi jiǔ shí liù
大般若波罗蜜多经卷第三百九十六

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn wú xìng zì xìng pǐn dì qī shí sì zhī èr
初分无性自性品第七十四之二

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé míng jìng děng zhōng suǒ xiàn
佛告善现：“于汝意云何？明镜等中所现

zhū xiàng wéi yǒu shí shì kě yī zào yè yóu suǒ zào yè huò duò dì yù
诸像，为有实事可依造业，由所造业或堕地狱，

huò duò páng shēng huò duò guǐ jiè huò shēng rén zhōng huò shēng yù
或堕傍生，或堕鬼界，或生人中，或生欲

jiè sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì tā huà zì zài tiān huò shēng sè jiè fàn
界四大王众天乃至他化自在天，或生色界梵

zhòng tiān nǎi zhì sè jiū jìng tiān huò shēng wú sè jiè kōng wú biān chù tiān
众天乃至色究竟天，或生无色界空无边处天

nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù tiān fǒu
乃至非想非非想处天不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì míng
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！明

jìng děng zhōng suǒ xiàn zhū xiàng dōu wú shí shì dàn gǎo yú tóng yún hé
镜等中所现诸像，都无实事但惑愚童，云何

kě yī zào zuò zhū yè yóu suǒ zào yè huò duò è qù huò shēng rén
可依造作诸业，由所造业或堕恶趣、或生人

tiān fǒu
天？”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé zhū xiàng pō yǒu zhēn shí
佛告善现：“于汝意云何？诸像颇有真实

xiū dào yī bǐ xiū dào yǒu lí zá rǎn dé qīng jìng fǒu
修道，依彼修道有离杂染得清净不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì hé
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！何

yǐ gù shì zūn míng jìng děng xiàng dōu wú shí shì fēi néng shī shè
以故？世尊！明镜等像都无实事，非能施設、

fēi suǒ shī shè xiū dào shàng wú kuàng yī xiū dào yǒu lí zá rǎn jí dé
非所施設，修道尚无，况依修道有离杂染及得
qīng jìng
清净！”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé pō yǒu zhū fǎ ruò shì
佛告善现：“于汝意云何？颇有诸法，若世
jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu wéi ruò wú wéi fēi
间若出世间、若有漏若无漏、若有为若无为，非
rú jìng děng suǒ xiàn xiàng fǒu
如镜等所现像不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì dìng
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！定
wú yǒu fǎ ruò shì jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu
无有法，若世间若出世间、若有漏若无漏、若有
wéi ruò wú wéi fēi rú jìng děng suǒ xiàn xiàng zhě
为若无为，非如镜等所现像者。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé shēn gǔ děng zhōng suǒ fā
佛告善现：“于汝意云何？深谷等中所发
zhū xiǎng wéi yǒu shí shì kě yī zào yè yóu suǒ zào yè huò duò dì yù
诸响，为有实事可依造业，由所造业或堕地狱，
huò duò páng shēng huò duò guǐ jiè huò shēng rén zhōng huò shēng yù
或堕傍生，或堕鬼界，或生人中，或生欲
jiè sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì tā huà zì zài tiān huò shēng sè jiè fàn
界四大王众天乃至他化自在天，或生色界梵
zhòng tiān nǎi zhì sè jiū jìng tiān huò shēng wú sè jiè kōng wú biān chù tiān
众天乃至色究竟天，或生无色界空无边处天
nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù tiān fǒu
乃至非想非非想处天不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì shēn
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！深
gǔ děng zhōng suǒ fā zhū xiǎng dōu wú shí shì dàn huò yú ěr yún hé kě
谷等中所发诸响，都无实事但惑愚耳！云何可
yī zào zuò zhū yè yóu suǒ zào yè huò duò ě qù huò shēng rén tiān
依造作诸业，由所造业或堕恶趣、或生人天？”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé zhū xiǎng pō yǒu zhēn shí
佛告善现：“于汝意云何？诸响颇有真实
xiū dào yī bǐ xiū dào yǒu lí zá rǎn dé qīng jìng fǒu
修道，依彼修道有离杂染得清净不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì hé
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！何

yǐ gù shì zūn shēn gǔ děngxiǎngdōu wú shí shì fēi néng shī shè
以故？世尊！深谷等响都无实事，非能施設、
fēi suǒ shī shè xiū dào shàng wú kuàng yī xiū dào yǒu lí zá rǎn jí dé
非所施設，修道尚无，况依修道有离杂染及得
qīng jìng
清净！”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé pō yǒu zhū fǎ ruò shì
佛告善现：“于汝意云何？颇有诸法，若世

jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu wéi ruò wú wéi fēi
间若出世间、若有漏若无漏、若有为若无为，非
rú gǔ děng suǒ fā xiǎng fǒu
如谷等所发响不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì dìng
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！定

wú yǒu fǎ ruò shì jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu
无有法，若世间若出世间、若有漏若无漏、若有
wéi ruò wú wéi fēi rú gǔ děng suǒ fā xiǎng zhě
为若无为，非如谷等所发响者。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé zhū yáng yàn zhōng xiàn sì
佛告善现：“于汝意云何？诸阳焰中现似

shuǐ děng wéi yǒu shí shì kě yī zào yè yóu suǒ zào yè huò duò dì yù
水等，为有实事可依造业，由所造业或堕地狱，
huò duò páng shēng huò duò guǐ jiè huò shēng rén zhōng huò shēng yù
或堕傍生，或堕鬼界，或生人中，或生欲
jiè sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì tā huà zì zài tiān huò shēng sè jiè fàn
界四大王众天乃至他化自在天，或生色界梵
zhòng tiān nǎi zhì sè jiū jìng tiān huò shēng wú sè jiè kōng wú biān chù tiān
众天乃至色究竟天，或生无色界空无边处天
nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù tiān fǒu
乃至非想非非想处天不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì zhū
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！诸

yáng yàn zhōng suǒ xiàn shuǐ děng dōu wú shí shì dàn huò yú yǎn yún hé kě
阳焰中所现水等，都无实事但惑愚眼！云何可
yī zào zuò zhū yè yóu suǒ zào yè huò duò è qù huò shēng rén tiān
依造作诸业，由所造业或堕恶趣、或生人天？”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé zhū yáng yàn zhōng shuǐ děng
佛告善现：“于汝意云何？诸阳焰中水等

pō yǒu zhēn shí xiū dào yī bǐ xiū dào yǒu lí zá rǎn dé qīng jìng fǒu
颇有真实修道，依彼修道有离杂染得清净不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì hé
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！何

yǐ gù shì zūn yáng yàn shuǐ děng dōu wú shí shì fēi néng shī shè
以故？世尊！阳焰水等都无实事，非能施設、

fēi suǒ shī shè xiū dào shàng wú kuàng yī xiū dào yǒu lí zá rǎn jí dé
非所施設，修道尚无，况依修道有离杂染及得

qīng jìng
清净！”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé pō yǒu zhū fǎ ruò shì
佛告善现：“于汝意云何？颇有诸法，若世

jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu wéi ruò wú wéi fēi
间若出世间、若有漏若无漏、若有为若无为，非

rú yáng yàn xiàn shuǐ děng fǒu
如阳焰现水等不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì dìng
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！定

wú yǒu fǎ ruò shì jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu
无有法，若世间若出世间、若有漏若无漏、若有

wéi ruò wú wéi fēi rú yáng yàn xiàn shuǐ děng zhě
为若无为，非如阳焰现水等者。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé zhū guāng yǐng zhōng suǒ
佛告善现：“于汝意云何？诸光影中所

xiàn sè xiàng wéi yǒu shí shì kě yī zào yè yóu suǒ zào yè huò duò dì yù
现色相，为有实事可依造业；由所造业或堕地狱，

huò duò páng shēng huò duò guǐ jiè huò shēng rén zhōng huò shēng yù
或堕傍生，或堕鬼界，或生人中，或生欲

jiè sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì tā huà zì zài tiān huò shēng sè jiè fàn
界四大王众天乃至他化自在天，或生色界梵

zhòng tiān nǎi zhì sè jiū jìng tiān huò shēng wú sè jiè kōng wú biān chù tiān
众天乃至色究竟天，或生无色界空无边处天

nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù tiān fǒu
乃至非想非非想处天不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì zhū
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！诸

guāngyǐngzhōngsuǒxiànsèxiàng dōuwúshíshìdànhuòyúyǎn yúnhé
光影中所现色相，都无实事但惑愚眼！云何
kěyīzàozuòzhūyè yóusuǒzàoyèhuòduòèqù huòshēngrén
可依造作诸业，由所造业或堕恶趣、或生人
tiān
天？”

fógàoshànxiàn yúrǔyìyúnhé zhūguāngyǐngzhōngsè
佛告善现：“于汝意云何？诸光影中色
xiàngpōyǒuzhēnshíxiūdào yībǐxiūdàoyǒulízárǎndéqīngjìng
相颇有真实修道，依彼修道有离杂染得清静
fǒu
不？”

shànxiàndáyán fúyě shìzūn fúyě shànshì hé
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！何
yǐgù shìzūn guāngyǐngsèxiàngdōuwúshíshì fēinéngshīshè
以故？世尊！光影色相都无实事，非能施設、
fēisuǒshīshè xiūdàoshàngwú kuàngyīxiūdàoyǒulízárǎnjíde
非所施設，修道尚无，况依修道有离杂染及得
qīngjìng
清静！”

fógàoshànxiàn yúrǔyìyúnhé pōyǒuzhūfǎ ruòshì
佛告善现：“于汝意云何？颇有诸法，若世
jiānrùochūshìjiān ruòyǒulòuruòwúlòu ruòyǒuwéiruòwúwéi fēi
间若出世间、若有漏若无漏、若有为若无为，非
rúguāngyǐngxiànsèxiàngfǒu
如光影现色相不？”

shànxiàndáyán fúyě shìzūn fúyě shànshì dìng
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！定
wúyǒufǎ ruòshìjiānrùochūshìjiān ruòyǒulòuruòwúlòu ruòyǒu
无有法，若世间若出世间、若有漏若无漏、若有
wéiruòwúwéi fēirúguāngyǐngxiànsèxiàngzhě
为若无为，非如光影现色相者。”

fógàoshànxiàn yúrǔyìyúnhé huànshīhuànzhuòxiàng
佛告善现：“于汝意云何？幻师幻作象、
mǎchēbùsìjūnzhòngděngzhǒngzhǒnghuànshì cǐhuànxiàngděng
马、车、步四军众等种种幻事，此幻象等
wéiyǒushíshìkěyīzàoyè yóusuǒzàoyèhuòduòdìyù huòduòpáng
为有实事可依造业，由所造业或堕地狱，或堕傍

shēng huòduò guǐ jiè huòshēngrénzhōng huòshēng yù jiè sì dà wáng
生，或堕鬼界，或生人中，或生欲界四大王
zhòngtiān nǎi zhì tā huà zì zài tiān huòshēng sè jiè fànzhòngtiān nǎi zhì
众天乃至他化自在天，或生色界梵众天乃至
sè jiū jìngtiān huòshēng wú sè jiè kōng wú biānchùtiān nǎi zhì fēi xiǎng
色究竟天，或生无色界空无边处天乃至非想
fēi fēi xiǎngchùtiān fǒu
非非想处天不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì huàn
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！幻
xiàng mǎděngdōu wú shí shì dàn huò yú tóng yún hé kě yī zào zuò zhū
象、马等都无实事但惑愚童！云何可依造作诸
yè yóusuǒ zào yè huòduò è qù huòshēngréntiān
业，由所造业或堕恶趣、或生人天？”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé huàn shì pō yǒuzhēn shí
佛告善现：“于汝意云何？幻事颇有真实
xiū dào yī bǐ xiū dào yǒu lí zá rǎn dé qīngjìng fǒu
修道，依彼修道有离杂染得清净不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì hé
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！何
yǐ gù shì zūn huànxiàng mǎděngdōu wú shí shì fēi néng shī shè
以故？世尊！幻象、马等都无实事，非能施設、
fēi suǒ shī shè xiū dào shàng wú kuàng yī xiū dào yǒu lí zá rǎn jí dé
非所施設，修道尚无，况依修道有离杂染及得
qīngjìng
清净！”

fó gào shànxiàn yú rǔ yì yún hé pō yǒuzhū fǎ ruò shì
佛告善现：“于汝意云何？颇有诸法，若世
jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu wéi ruò wú wéi fēi
间若出世间、若有漏若无漏、若有为若无为，非
rú xiàngděngzhū huàn shì fǒu
如象等诸幻事不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì dìng
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！定
wú yǒu fǎ ruò shì jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu
无有法，若世间若出世间、若有漏若无漏、若有
wéi ruò wú wéi fēi rú xiàngděngzhū huàn shì zhě
为若无为，非如象等诸幻事者。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé fó suǒ huà zuò zhū biàn huà
佛告善现：“于汝意云何？佛所化作诸变化

shēn cǐ biàn huà shēn wéi yǒu shí shì kě yī zào yè yóu suǒ zào yè huò
身，此变化身为有实事可依造业，由所造业或

duò dì yù huò duò páng shēng huò duò guǐ jiè huò shēng rén zhōng
堕地狱，或堕傍生，或堕鬼界，或生人中，

huò shēng yù jiè sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì tā huà zì zài tiān huò
或生欲界四大王众天乃至他化自在天，或

shēng sè jiè fàn zhòng tiān nǎi zhì sè jiū jìng tiān huò shēng wú sè jiè kōng
生色界梵众天乃至色究竟天，或生无色界空

wú biān chù tiān nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù tiān fǒu
无边处天乃至非想非非想处天不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì zhū
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！诸

biàn huà shēn dōu wú shí shì yún hé kě yī zào zuò zhū yè yóu suǒ zào yè
变化身都无实事，云何可依造作诸业，由所造业

huò duò è qù huò shēng rén tiān fǒu
或堕恶趣、或生人天？”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé huà shēn pō yǒu zhēn shí
佛告善现：“于汝意云何？化身颇有真实

xiū dào yī bǐ xiū dào yǒu lí zá rǎn dé qīng jìng fǒu
修道，依彼修道有离杂染得清净不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì hé
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！何

yǐ gù shì zūn zhū biàn huà shēn dōu wú shí shì fēi néng shī shè
以故？世尊！诸变化身都无实事，非能施設、

fēi suǒ shī shè xiū dào shàng wú kuàng yī xiū dào yǒu lí zá rǎn jí dé
非所施設，修道尚无，况依修道有离杂染及得

qīng jìng
清净！”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé pō yǒu zhū fǎ ruò shì
佛告善现：“于汝意云何？颇有诸法，若世

jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu wéi ruò wú wéi fēi
间若出世间、若有漏若无漏、若有为若无为，非

rú suǒ zuò biàn huà shēn fǒu
如所作变化身不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì dìng
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！定

wú yǒu fǎ ruò shì jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu
无有法，若世间若出世间、若有漏若无漏、若有
wéi ruò wú wéi fēi rú suǒ zuò biàn huà shēn zhě
为若无为，非如所作变化身者。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé xún xiāng chéng zhōng suǒ
佛告善现：“于汝意云何？寻香城中所

xiàn wù lèi wéi yǒu shí shì kě yī zào yè yóu suǒ zào yè huò duò dì yù
现物类，为有实事可依造业，由所造业或堕地狱，

huò duò páng shēng huò duò guǐ jiè huò shēng rén zhōng huò shēng yù
或堕傍生，或堕鬼界，或生人中，或生欲

jiè sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì tā huà zì zài tiān huò shēng sè jiè fàn
界四大王众天乃至他化自在天，或生色界梵

zhòng tiān nǎi zhì sè jiū jìng tiān huò shēng wú sè jiè kōng wú biān chù tiān
众天乃至色究竟天，或生无色界空无边处天

nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù tiān fǒu
乃至非想非非想处天不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì xún
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！寻

xiāng chéng zhōng suǒ xiàn wù lèi dōu wú shí shì yún hé kě yī zào zuò zhū
香城中所现物类都无实事，云何可依造作诸

yè yóu suǒ zào yè huò duò è qù huò shēng rén tiān
业，由所造业或堕恶趣、或生人天？”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé xún xiāng chéng zhōng wù
佛告善现：“于汝意云何？寻香城中物

lèi pō yǒu zhēn shí xiū dào yī bǐ xiū dào yǒu lí zá rǎn dé qīng jìng
类颇有真实修道，依彼修道有离杂染得清净

fǒu
不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì hé
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！何

yǐ gù shì zūn xún xiāng chéng zhōng suǒ xiàn wù lèi dōu wú shí shì
以故？世尊！寻香城中所现物类都无实事，

fēi néng shī shè fēi suǒ shī shè xiū dào shàng wú kuàng yī xiū dào
非能施設、非所施設，修道尚无，况依修道

yǒu lí zá rǎn jí dé qīng jìng
有离杂染及得清净！”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé pō yǒu zhū fǎ ruò shì
佛告善现：“于汝意云何？颇有诸法，若世

jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu wéi ruò wú wéi fēi
间若出世间、若有漏若无漏、若有为若无为，非
rú xún xiāng chéng zhōng suǒ xiàn wù lèi fǒu
如寻香城中所现物类不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì dìng
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！定

wú yǒu fǎ ruò shì jiān ruò chū shì jiān ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu
无有法，若世间若出世间、若有漏若无漏、若有
wéi ruò wú wéi fēi rú xún xiāng chéng zhōng suǒ xiàn wù lèi zhě
为若无为，非如寻香城中所现物类者。”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé cǐ zhōng pō yǒu shí zá
佛告善现：“于汝意云何？此中颇有实杂

rǎn zhě qīng jìng zhě fǒu
染者清净者不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì cǐ
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！此

zhōng dōu wú shí zá rǎn zhě jí qīng jìng zhě
中都无实杂染者及清净者。”

fó yán shàn xiàn rú zá rǎn zhě jí qīng jìng zhě shí wú suǒ yǒu
佛言：“善现，如杂染者及清净者实无所有，

yóu cǐ yīn yuán zá rǎn qīng jìng yì fēi shí yǒu hé yǐ gù shàn xiàn
由此因缘，杂染清净亦非实有。何以故？善现，

zhù wǒ wǒ suǒ zhū yǒu qíng lèi xū wàng fēn bié wèi yǒu zá rǎn jí qīng
住我、我所诸有情类虚妄分别，谓有杂染及清

jìng zhě fēi jiàn shí zhě wèi yǒu zá rǎn jí qīng jìng zhě rú jiàn shí zhě zhī
净者，非见实者谓有杂染及清净者。如见实者知

wú zá rǎn jí qīng jìng zhě rú shì yì wú zá rǎn qīng jìng
无杂染及清净者，如是亦无杂染清净。”

chū fēn shèng yì yú jiā pǐn dì qī shí wǔ zhī yī
初分 胜 义瑜伽品第七十五之一

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn zhū jiàn shí zhě
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！诸见实者
wú rǎn wú jìng bú jiàn shí zhě yì wú rǎn wú jìng hé yǐ gù yǐ yī
无染无净，不见实者亦无染无净。何以故？以一
qiè fǎ jiē yòng wú xìng wéi zì xìng gù shì zūn zhū wú xìng fǎ wú rǎn wú
切法皆用无性为自性故。世尊！诸无性法无染无
jìng zhū yǒu xìng fǎ yì wú rǎn wú jìng zhū wú xìng yǒu xìng fǎ yì wú
净，诸有性法亦无染无净，诸无性、有性法亦无
rǎn wú jìng shì zūn wú zì xìng fǎ wú rǎn wú jìng yǒu zì xìng fǎ yì
染无净。世尊！无自性法无染无净，有自性法亦
wú rǎn wú jìng wú zì xìng yǒu zì xìng fǎ yì wú rǎn wú jìng hé yǐ
无染无净，无自性、有自性法亦无染无净。何以
gù yǐ yī qiè fǎ jiē yòng wú xìng wéi zì xìng gù shì zūn ruò ěr hé
故？以一切法皆用无性为自性故。世尊！若尔何
gù yǒu shí fó shuō yǒu qīng jìng fǎ yé
故有时佛说有清净法耶？”

fó gào shàn xiàn wǒ shuō yī qiè fǎ píng děng xìng wéi qīng jìng
佛告善现：“我说一切法平等性为清
fǎ
净法。”

shì zūn hé děng yī qiè fǎ píng děng xìng
“世尊！何等一切法平等性？”

shàn xiàn zhū fǎ zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
“善现，诸法真如、法界、法性、不虚妄
xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、
shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè rú lái chū shì ruò bù chū shì
实际、虚空界、不思議界，如来出世、若不出世
xìng xiàng cháng zhù shì míng yī qiè fǎ píng děng xìng cǐ píng děng xìng míng
性相常住，是名一切法平等性，此平等性名
qīng jìng fǎ cǐ yī shì sù shuō wéi qīng jìng bù yī shèng yì suǒ yǐ
清净法。此依世俗说为清净，不依胜义。所以
zhě hé shèng yì dì zhōng wú fēn bié wú xì lùn yī qiè yīn shēng
者何？胜义谛中无分别、无戏论，一切音声

míng zì lù jué
名字路绝。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ rú mèngsuǒ
具寿善现白佛言：“世尊！若一切法如梦所

jiàn rú xiàng rú xiǎng rú yángyàn rú guāngyǐng rú huàn shì
见，如像、如响、如阳焰、如光影、如幻事、

rú biànhuàshēn rú xúnxiāngchéng suī xiàn sì yǒu ér wú shí shì yún
如变化身、如寻香城，虽现似有而无实事，云

hé pú sà mó hē sà yī zhǐ rú shì fēi zhēn shí fǎ fā ā nòuduō luó
何菩萨摩诃萨依止如是非真实法，发阿耨多罗

sānmiǎosān pú tí xīn zuò shì yuànyán wǒ dāngyuánmǎn bù shī bō luó
三藐三菩提心，作是愿言：我当圆满布施波罗

mì duō wǒ dāngyuánmǎn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō
蜜多，我当圆满净戒、安忍、精进、静虑、般

rě fāngbiànshànqiǎo miào yuàn lì zhì bō luó mì duō wǒ dāng
若、方便善巧、妙愿、力、智波罗蜜多；我当

yuánmǎn sì jìng lù wǒ dāngyuánmǎn sì wú liàng sì wú sè dìng
圆满四静虑，我当圆满四无量、四无色定；

wǒ dāngyuánmǎn sì niànzhù wǒ dāngyuánmǎn sì zhèngduàn sì shén
我当圆满四念住，我当圆满四正断、四神

zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī wǒ dāng
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支；我当

yuánmǎn kōng jiě tuō mén wǒ dāngyuánmǎn wú xiàng wú yuàn jiě tuō
圆满空解脱门，我当圆满无相、无愿解脱

mén wǒ dāngyuánmǎn bā jiě tuō wǒ dāngyuánmǎn bā shèng chù jiǔ
门；我当圆满八解脱，我当圆满八胜处、九

cì dì dìng shí biàn chù wǒ dāngyuánmǎn nèi kōng wǒ dāngyuánmǎn
次第定、十遍处；我当圆满内空，我当圆满

wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng wǒ
不可得空、无性空、自性空、无性自性空；我

dāngyuánmǎn zhēn rú wǒ dāngyuánmǎn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
当圆满真如，我当圆满法界、法性、不虚妄

xìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、
shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè wǒ dāngyuánmǎn kǔ shèng dì
实际、虚空界、不思議界；我当圆满苦圣谛，
wǒ dāngyuánmǎn jí miè dào shèng dì wǒ dāngyuánmǎn yī qiè tuó
我当圆满集、灭、道圣谛；我当圆满一切陀
luó ní mén wǒ dāngyuánmǎn yī qiè sān mó dì mén wǒ dāngyuánmǎn
罗尼门，我当圆满一切三摩地门；我当圆满
jí xǐ dì wǒ dāngyuánmǎn lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì
极喜地，我当圆满离垢地、发光地、焰慧地、
jí nánshèng dì xiàncián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì
极难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧
dì fǎ yún dì wǒ dāngyuánmǎn wǔ yǎn wǒ dāngyuánmǎn liù shén
地、法云地；我当圆满五眼，我当圆满六神
tōng wǒ dāngyuánmǎn fó shí lì wǒ dāngyuánmǎn sì wú suǒ wèi
通；我当圆满佛十力，我当圆满四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ wǒ dāngyuánmǎn biàn tuó luó ní wǒ dāngyuánmǎn wú wàng
共法；我当圆满辩陀罗尼；我当圆满无忘
shī fǎ wǒ dāngyuánmǎn héng zhù shě xìng wǒ dāngyuánmǎn yī qiè zhì
失法，我当圆满恒住舍性；我当圆满一切智，
wǒ dāngyuánmǎn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wǒ dāngyuánmǎn sān
我当圆满道相智、一切相智；我当圆满三
shí èr dà shì xiàng wǒ dāngyuánmǎn bā shí suí hǎo wǒ dāng fā qǐ
十二大士相，我当圆满八十随好；我当发起
wú liàngguāng míng biàn zhào shí fāng wú biān shì jiè wǒ dāng fā qǐ yī
无量光明，遍照十方无边世界；我当发起一
miào yīn shēng biàn mǎn shí fāng wú biān shì jiè suí zhū yǒu qíng xīn
妙音声，遍满十方无边世界，随诸有情心、
xīn suǒ fǎ yì lè chā bié wèi shuō zhǒng zhǒng wēi miào fǎ mén lìng qín
心所法意乐差别，为说种种微妙法门，令勤
xiū xué zhèng dé shū shèng lì yì ān lè
修学证得殊胜利益安乐？”

fó gào shàn xiàn yú rǔ yì yún hé rǔ suǒ shuō fǎ qǐ bù yì
佛告善现：“于汝意云何？汝所说法岂不亦

rú mèng zhī suǒ jiàn rú xiàng rú xiǎng rú yáng yàn rú guāng yǐng
如梦之所见，如像、如响、如阳焰、如光影、

rú huàn shì rú biànhuàshēn rú xúnxiāngchéng yé
如幻事、如变化身、如寻香城耶？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú shì shàn shì shì
善现答言：“如是！世尊！如是！善逝！世
zūn ruò yī qiè fǎ rú mèngsuǒjiàn guǎngshuō nǎi zhì rú xúnxiāngchéng
尊！若一切法如梦所见，广说乃至如寻香城
jiē wú shí shì yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí
皆无实事，云何菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，
fā chéng dì yán wǒ dāng yuán mǎn yī qiè gōng dé lì yì ān lè wú
发诚谛言：我当圆满一切功德，利益安乐无
liàngyǒuqíng
量有情？

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城
zhōngsuǒxiàn wù lèi néngxíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
中所现物类，能行布施、净戒、安忍、精进、
jìng lǜ bō rě fāngbiànshànqiǎo miào yuàn lì zhì bō luó mì
静虑、般若、方便善巧、妙愿、力、智波罗蜜
duō kuàngnéngyuánmǎn yú yī qiè fǎ yì yīng rú shì jù fēi shí gù
多，况能圆满！余一切法亦应如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城
zhōngsuǒxiàn wù lèi néngxíng sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng
中所现物类，能行四静虑、四无量、四无色定，
kuàngnéngyuánmǎn yú yī qiè fǎ yì yīng rú shì jù fēi shí gù
况能圆满！余一切法亦应如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城
zhōngsuǒxiàn wù lèi néngxíng sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú
中所现物类，能行四念住、四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī kuàngnéngyuán
五根、五力、七等觉支、八圣道支，况能圆
mǎn yú yī qiè fǎ yì yīng rú shì jù fēi shí gù
满！余一切法亦应如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城
zhōngsuǒxiàn wù lèi néngxíng kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
中所现物类，能行空、无相、无愿解脱门，

kuàngnéngyuánmǎn yú yī qiè fǎ yì yīng rú shì jù fēi shí gù
况能圆满！余一切法亦应如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城

zhōngsuǒxiànwù lèi néngxíng bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
中所现物类，能行八解脱、八胜处、九次第定、

shí biànchù kuàngnéngyuánmǎn yú yī qiè fǎ yì yīng rú shì jù
十遍处，况能圆满！余一切法亦应如是，俱

fēi shí gù
非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城

zhōngsuǒxiànwù lèi néngxíng nèi kōng wàikōng nèi wàikōng kōng
中所现物类，能行内空、外空、内外空、空

kōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìng
空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟

kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàng
空、无际空、散空、无变异空、本性空、自相

kōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng
空、共相空、一切法空、不可得空、无性空、

zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng kuàngnéngyuánmǎn yú yī qiè fǎ
自性空、无性自性空，况能圆满！余一切法

yì yīng rú shì jù fēi shí gù
亦应如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城

zhōngsuǒxiànwù lèi néngxíngzhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
中所现物类，能行真如、法界、法性、不虚妄

xìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、

shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè kuàngnéngyuánmǎn yú yī
实际、虚空界、不思議界，况能圆满！余一

qiè fǎ yì yīng rú shì jù fēi shí gù
切法亦应如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城

zhōngsuǒxiànwù lèi néngxíng kǔ jí miè dào shèng dì kuàng
中所现物类，能行苦、集、灭、道圣谛，况

néngyuánmǎn yú yī qiè fǎ yì yīng rú shì jù fēi shí gù
能圆满！余一切法亦应如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城

zhōngsuǒxiànwù lèi néngxíng yī qiè tuóluó ní mén yī qiè sān mó dì
中所现物类，能行一切陀罗尼门、一切三摩地
mén kuàngnéngyuánmǎn yú yī qiè fǎ yì yīng rú shì jù fēi shí
门，况能圆满！余一切法亦应如是，俱非实
gù
故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城

zhōngsuǒxiànwù lèi néngxíng jí xǐ dì lí gòu dì fā guāng dì
中所现物类，能行极喜地、离垢地、发光地、
yàn huì dì jí nánshèng dì xiànrán dì yuǎnxíng dì bú dòng dì
焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不动地、
shàn huì dì fǎ yún dì kuàngnéngyuánmǎn yú yī qiè fǎ yì yīng
善慧地、法云地，况能圆满！余一切法亦应
rú shì jù fēi shí gù
如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城

zhōngsuǒxiànwù lèi néngxíng wǔ yǎn liù shéntōng kuàngnéngyuánmǎn
中所现物类，能行五眼、六神通，况能圆满！
yú yī qiè fǎ yì yīng rú shì jù fēi shí gù
余一切法亦应如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城

zhōngsuǒxiànwù lèi néngxíng fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài
中所现物类，能行佛十力、四无所畏、四无碍
jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，
kuàngnéngyuánmǎn yú yī qiè fǎ yì yīng rú shì jù fēi shí gù
况能圆满！余一切法亦应如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城

zhōngsuǒxiànwù lèi néngxíngbiàn tuóluó ní kuàngnéngyuánmǎn yú
中所现物类，能行辩陀罗尼，况能圆满！余

yī qiè fǎ yì yīng rú shì jù fēi shí gù
一切法亦应如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城

zhōngsuǒ xiànwù lèi néngxíng wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng kuàng
中所现物类，能行无忘失法、恒住舍性，况

néngyuánmǎn yú yī qiè fǎ yì yīng rú shì jù fēi shí gù
能圆满！余一切法亦应如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城

zhōngsuǒ xiànwù lèi néngxíng yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng
中所现物类，能行一切智、道相智、一切相

zhì kuàngnéngyuánmǎn yú yī qiè fǎ yì yīng rú shì jù fēi shí gù
智，况能圆满！余一切法亦应如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城

zhōngsuǒ xiànwù lèi néngxíng sān shí èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo
中所现物类，能行三十二大士相、八十随好，

kuàngnéngyuánmǎn yú yī qiè fǎ yì yīng rú shì jù fēi shí gù
况能圆满！余一切法亦应如是，俱非实故。

shì zūn fēi mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì xúnxiāngchéng
“世尊！非梦所见，广说乃至寻香城

zhōngsuǒ xiànwù lèi néngchéng yī qiè suǒ yuàn shì yè yú yī qiè fǎ
中所现物类，能成一切所愿事业，余一切法

yì yīng rú shì jù fēi shí gù
亦应如是，俱非实故。”

fó gàoshànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō fēi shí
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。非实

yǒu fǎ shàng bù néngxíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
有法尚不能行布施、净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě fāngbiànsànqiǎo miào yuàn lì zhì bō luó mì duō kuàng
般若、方便善巧、妙愿、力、智波罗蜜多，况

néngyuánmǎn fēi shí yǒu fǎ shàng bù néngxíng sì jìng lǜ sì wú liàng
能圆满！非实有法尚不能行四静虑，四无量、

sì wú sè dìng kuàngnéngyuánmǎn fēi shí yǒu fǎ shàng bù néngxíng sì
四无色定，况能圆满！非实有法尚不能行四

niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
念住、四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèngdào zhī kuàngnéngyuánmǎn fēi shí yǒu fǎ shàng
觉支、八圣道支，况能圆满！非实有法尚

bù néngxíngkōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén kuàngnéngyuánmǎn
不能行空、无相、无愿解脱门，况能圆满！

fēi shí yǒu fǎ shàng bù néngxíng bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
非实有法尚不能行八解脱、八胜处、九次第定、

shí biànchù kuàngnéngyuánmǎn fēi shí yǒu fǎ shàng bù néngxíng nèi
十遍处，况能圆满！非实有法尚不能行内

kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
空、外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空，

kuàngnéngyuánmǎn fēi shí yǒu fǎ shàng bù néngxíngzhēn rú fǎ jiè
况能圆满！非实有法尚不能行真如、法界、

fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生

xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè kuàng
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界，况

néngyuánmǎn fēi shí yǒu fǎ shàng bù néngxíng kǔ jí miè dào
能圆满！非实有法尚不能行苦、集、灭、道

shèng dì kuàngnéngyuánmǎn fēi shí yǒu fǎ shàng bù néngxíng yī qiè
圣谛，况能圆满！非实有法尚不能行一切

tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén kuàngnéngyuánmǎn fēi shí
陀罗尼门、一切三摩地门，况能圆满！非实

yǒu fǎ shàng bù néngxíng jí xǐ dì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì
有法尚不能行极喜地、离垢地、发光地、焰慧

dì jí nánshèng dì xiànrán dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn
地、极难胜地、现前地、远行地、不动地、善

huì dì fǎ yún dì kuàngnéngyuánmǎn fēi shí yǒu fǎ shàng bù néng
慧地、法云地，况能圆满！非实有法尚不能

xíng wǔ yǎn liù shéntōng kuàngnéngyuánmǎn fēi shí yǒu fǎ shàng bù
行五眼、六神通，况能圆满！非实有法尚不

néngxíng fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
能行佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ kuàngnéngyuánmǎn fēi
大喜、大舍、十八佛不共法，况能圆满！非
shí yǒu fǎ shàng bù néng xíng biàn tuó luó ní kuàngnéngyuánmǎn fēi shí
实有法尚不能行辩陀罗尼，况能圆满！非实
yǒu fǎ shàng bù néng xíng wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng kuàngnéng
有法尚不能行无忘失法、恒住舍性，况能
yuánmǎn fēi shí yǒu fǎ shàng bù néng xíng yī qiè zhì dào xiàng zhì
圆满！非实有法尚不能行一切智、道相智、
yī qiè xiàng zhì kuàngnéngyuánmǎn fēi shí yǒu fǎ shàng bù néng xíng
一切相智，况能圆满！非实有法尚不能行
sān shí èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo kuàngnéngyuánmǎn fēi shí
三十二大士相、八十随好，况能圆满！非实
yǒu fǎ bù néng chéng bàn suǒ yuàn shì yè fēi shí yǒu fǎ bù néng zhèng
有法不能成办所愿事业，非实有法不能证
dé suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí
得所求无上正等菩提。

fù cì shàn xiàn bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
“复次，善现，布施、净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě fāng biàn shàn qiǎo miào yuàn lì zhì bō luó mì
静虑、般若、方便善巧、妙愿、力、智波罗蜜
duō fēi shí yǒu gù bù néng zhèng dé suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí
多非实有故，不能证得所求无上正等菩提。

sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
四念住、四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèng dào zhī fēi shí yǒu gù bù néng zhèng dé suǒ qiú wú
觉支、八圣道支非实有故，不能证得所求无
shàng zhèng děng pú tí nèi kōng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
上正等菩提。内空、外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìng kōng wú xìng zì xìng kōng fēi shí yǒu gù bù néng zhèng dé suǒ qiú wú
性空、无性自性空非实有故，不能证得所求无
shàng zhèng děng pú tí kǔ jí miè dào shèng dì fēi shí yǒu gù
上正等菩提。苦、集、灭、道圣谛非实有故，

bù néngzhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí sì jìng lǜ sì wú
不能证得所求无上正等菩提。四静虑、四无

liàng sì wú sè dìng fēi shí yǒu gù bù néngzhèng dé suǒ qiú wú shàng
量、四无色定非实有故，不能证得所求无上

zhèngděng pú tí bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biàn
正等菩提。八解脱、八胜处、九次第定、十遍

chù fēi shí yǒu gù bù néngzhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí
处非实有故，不能证得所求无上正等菩提。

yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén fēi shí yǒu gù bù néng
一切陀罗尼门、一切三摩地门非实有故，不能

zhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí kōng wú xiàng wú yuàn
证得所求无上正等菩提。空、无相、无愿

jiě tuō mén fēi shí yǒu gù bù néngzhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng
解脱门非实有故，不能证得所求无上正等

pú tí jí xǐ dì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí
菩提。极喜地、离垢地、发光地、焰慧地、极

nánshèng dì xiànrán dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì
难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧地、

fǎ yún dì fēi shí yǒu gù bù néngzhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng
法云地非实有故，不能证得所求无上正等

pú tí wǔ yǎn liù shéntōng fēi shí yǒu gù bù néngzhèng dé suǒ qiú
菩提。五眼、六神通非实有故，不能证得所求

wú shàngzhèngděng pú tí fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
无上正等菩提。佛十力、四无所畏、四无碍解、

dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ fēi shí yǒu
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法非实有

gù bù néngzhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí wú wàng shī
故，不能证得所求无上正等菩提。无忘失

fǎ héngzhù shěxìng fēi shí yǒu gù bù néngzhèng dé suǒ qiú wú shàng
法、恒住舍性非实有故，不能证得所求无上

zhèngděng pú tí yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēi shí
正等菩提。一切智、道相智、一切相智非实

yǒu gù bù néngzhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí
有故，不能证得所求无上正等菩提。

shànxiàn rú shì zhū fǎ yī qiè jiē shì sī wéizàozuò zhū yǒu
“善现，如是诸法一切皆是思惟造作，诸有

sī wéisuǒzàozuò fǎ jiē bù néng dé yī qiè zhì zhì
思惟所造作法皆不能得一切智智。

fù cì shànxiàn rú shì zhū fǎ yú pú tí dào suī néng yǐn
“复次，善现，如是诸法于菩提道虽能引

fā ér yú qí guǒ wú zī zhù néng yóu cǐ zhū fǎ wú shēng wú qǐ
发，而于其果无资助能，由此诸法无生、无起，

wú shí xiàng gù zhū pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn suī qǐ zhǒng
无实相故。诸菩萨摩诃萨从初发心，虽起种

zhǒngshēn yǔ yì shàn wèi ruò xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn
种身、语、意善，谓若修行布施、净戒、安忍、

jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō ruò xiū xíng sì niàn zhù sì
精进、静虑、般若波罗蜜多，若修行四念住、四

zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣

dào zhī ruò ān zhù nèi kōng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà
道支，若安住内空、外空、内外空、空空、大

kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú
空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无

jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自

xìng kōng wú xìng zì xìng kōng ruò ān zhù kǔ jí miè dào shèng
性空、无性自性空，若安住苦、集、灭、道圣

dì ruò xiū xíng sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng ruò xiū xíng
谛，若修行四静虑、四无量、四无色定，若修行

bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù ruò xiū xíng
八解脱、八胜处、九次第定、十遍处，若修行

yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén ruò xiū xíng kōng wú
一切陀罗尼门、一切三摩地门，若修行空、无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén ruò xiū xíng jí xǐ dì lí gòu dì fā
相、无愿解脱门，若修行极喜地、离垢地、发

guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、

bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì ruò xiū xíng wǔ yǎn liù shén
不动地、善慧地、法云地，若修行五眼、六神

tōng ruò xiū xíng fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
通，若修行佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、

dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ ruò xiū xíng wú wàng
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，若修行无忘

shī fǎ héngzhù shěxìng ruò xiū xíng yī qiè zhì dào xiàng zhì yī
失法、恒住舍性，若修行一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì ér zhī yī qiè rú mèng suǒ jiàn rú xiàng rú xiǎng
切相智，而知一切如梦所见，如像、如响、
rú yáng yàn rú guāng yǐng rú huàn shì rú biàn huà shēn rú xún
如阳焰、如光影、如幻事、如变化身、如寻
xiāng chéng jiē fēi shí yǒu
香城，皆非实有。

fù cì shàn xiàn rú shì zhū fǎ suī fēi shí yǒu ruò bù yuán
“复次，善现，如是诸法虽非实有，若不圆
mǎn jué dìng bù néng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ zhèng dé wú shàng
满决定不能成熟有情、严净佛土，证得无上
zhèng děng pú tí zhū pú sà mó hē sà ruò bù yuán mǎn bù shī jìng jiè
正等菩提。诸菩萨摩诃萨若不圆满布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō jué dìng bù néng chéng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，决定不能成
shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí ruò
熟有情、严净佛土，证得无上正等菩提。若
bù yuán mǎn sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
不圆满四念住、四正断、四神足、五根、五
lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī jué dìng bù néng chéng shú yǒu
力、七等觉支、八圣道支，决定不能成熟有
qíng yán jìng fó tǔ zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí ruò bù yuán
情、严净佛土，证得无上正等菩提。若不圆
mǎn nèi kōng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì
满内空、外空、内外空、空空、大空、胜义
kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、
wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè
无变异空、本性空、自相空、共相空、一切
fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng
法空、不可得空、无性空、自性空、无性自性
kōng jué dìng bù néng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ zhèng dé wú
空，决定不能成熟有情、严净佛土，证得无
shàng zhèng děng pú tí ruò bù yuán mǎn kǔ jí miè dào shèng
上正等菩提。若不圆满苦、集、灭、道圣
dì jué dìng bù néng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ zhèng dé wú
谛，决定不能成熟有情、严净佛土，证得无

shàngzhèngděng pú tí ruò bù yuánmǎn sì jìng lǜ sì wú liàng sì
上 正 等 菩 提。 若 不 圆 满 四 静 虑、 四 无 量、 四
wú sè dìng jué dìng bù néng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ zhèng
无 色 定， 决 定 不 能 成 熟 有 情、 严 净 佛 土， 证
dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò bù yuánmǎn bā jiě tuō bā shèng chù
得 无 上 正 等 菩 提。 若 不 圆 满 八 解 脱、 八 胜 处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù jué dìng bù néng chéng shú yǒu qíng yán jìng
九 次 第 定、 十 遍 处， 决 定 不 能 成 熟 有 情、 严 净
fó tǔ zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò bù yuánmǎn yī qiè tuó
佛 土， 证 得 无 上 正 等 菩 提。 若 不 圆 满 一 切 陀
luó ní mén yī qiè sān mó dì mén jué dìng bù néng chéng shú yǒu qíng
罗 尼 门、 一 切 三 摩 地 门， 决 定 不 能 成 熟 有 情、
yán jìng fó tǔ zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò bù yuánmǎn
严 净 佛 土， 证 得 无 上 正 等 菩 提。 若 不 圆 满
kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén jué dìng bù néng chéng shú yǒu qíng
空、 无 相、 无 愿 解 脱 门， 决 定 不 能 成 熟 有 情、
yán jìng fó tǔ zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ruò bù yuánmǎn jí
严 净 佛 土， 证 得 无 上 正 等 菩 提。 若 不 圆 满 极
xǐ dì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì
喜 地、 离 垢 地、 发 光 地、 焰 慧 地、 极 难 胜 地、
xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì
现 前 地、 远 行 地、 不 动 地、 善 慧 地、 法 云 地，
jué dìng bù néng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ zhèng dé wú shàng
决 定 不 能 成 熟 有 情、 严 净 佛 土， 证 得 无 上
zhèngděng pú tí ruò bù yuánmǎn wǔ yǎn liù shén tōng jué dìng bù
正 等 菩 提。 若 不 圆 满 五 眼、 六 神 通， 决 定 不
néng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ zhèng dé wú shàngzhèngděng pú
能 成 熟 有 情、 严 净 佛 土， 证 得 无 上 正 等 菩
tí ruò bù yuánmǎn fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
提。 若 不 圆 满 佛 十 力、 四 无 所 畏、 四 无 碍 解、 大
cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ jué dìng bù
慈、 大 悲、 大 喜、 大 舍、 十 八 佛 不 共 法， 决 定 不
néng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ zhèng dé wú shàngzhèngděng pú
能 成 熟 有 情、 严 净 佛 土， 证 得 无 上 正 等 菩
tí ruò bù yuánmǎn sān shí èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo jué dìng
提。 若 不 圆 满 三 十 二 大 士 相、 八 十 随 好， 决 定
bù néng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ zhèng dé wú shàngzhèngděng
不 能 成 熟 有 情、 严 净 佛 土， 证 得 无 上 正 等

pú tí ruò bù yuánmǎn wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng jué dìng bù
菩提。若不圆满无忘失法、恒住舍性，决定不
néng chéngshú yǒuqíng yánjìng fó tǔ zhèng dé wú shàngzhèngděng pú
能成熟有情、严净佛土，证得无上正等菩
tí ruò bù yuánmǎn yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì jué
提。若不圆满一切智、道相智、一切相智，决
dìng bù néng chéngshú yǒuqíng yánjìng fó tǔ zhèng dé wú shàngzhèng
定不能成熟有情、严净佛土，证得无上正
děng pú tí
等菩提。

fù cì shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，善现，是诸菩萨摩诃萨修行般若波
luó mì duō shí suí suǒ xiū xíng yī qiè shàn fǎ jiē rú shí zhī rú mèng
罗蜜多时，随所修行一切善法，皆如实知如梦
suǒ jiàn rú xiàng rú xiǎng rú yángyàn rú guāngyǐng rú huàn
所见，如像、如响、如阳焰、如光影、如幻
shì rú biànhuàshēn rú xúnxiāngchéng wèi ruò xiū xíng bù shī jìng
事、如变化身、如寻香城，谓若修行布施、净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō néng rú shí
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，能如实
zhī rú mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ruò xiū xíng sì
知如梦所见，广说乃至如寻香城；若修行四
niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
念住、四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèngdào zhī néng rú shí zhī rú mèngsuǒ jiàn guǎngshuō
觉支、八圣道支，能如实知如梦所见，广说
nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ruò ān zhù nèi kōng wàikōng nèi wàikōng
乃至如寻香城；若安住内空、外空、内外空、
kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng néng rú shí zhī rú mèngsuǒ jiàn
空、自性空、无性自性空，能如实知如梦所见，
guǎngshuō nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ruò ān zhù kǔ jí miè dào
广说乃至如寻香城；若安住苦、集、灭、道

shèng dì néng rú shí zhī rú mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì rú xúnxiāng
圣谛，能如实知如梦所见，广说乃至如寻香
chéng ruò xiū xíng sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng néng rú
城；若修行四静虑、四无量、四无色定，能如
shí zhī rú mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ruò xiū xíng
实知如梦所见，广说乃至如寻香城；若修行
bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù néng rú shí
八解脱、八胜处、九次第定、十遍处，能如实
zhī rú mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ruò xiū xíng yī
知如梦所见，广说乃至如寻香城；若修行一
qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén néng rú shí zhī rú mèngsuǒ
切陀罗尼门、一切三摩地门，能如实知如梦所
jiàn guǎngshuō nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ruò xiū xíng kōng wú xiàng
见，广说乃至如寻香城；若修行空、无相、
wú yuàn jiě tuō mén néng rú shí zhī rú mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì
无愿解脱门，能如实知如梦所见，广说乃至
rú xúnxiāngchéng ruò xiū xíng jí xǐ dì lí gòu dì fā guāng dì
如寻香城；若修行极喜地、离垢地、发光地、
yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì
焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不动地、
shàn huì dì fǎ yún dì néng rú shí zhī rú mèngsuǒ jiàn guǎngshuō
善慧地、法云地，能如实知如梦所见，广说
nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ruò xiū xíng wǔ yǎn liù shéntōng néng rú
乃至如寻香城；若修行五眼、六神通，能如
shí zhī rú mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ruò xiū xíng
实知如梦所见，广说乃至如寻香城；若修行
fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ néng rú shí zhī rú mèngsuǒ jiàn
喜、大舍、十八佛不共法，能如实知如梦所见，
guǎngshuō nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ruò xiū xíng sān shí èr dà shì xiàng
广说乃至如寻香城；若修行三十二大士相、
bā shí suí hǎo néng rú shí zhī rú mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì rú
八十随好，能如实知如梦所见，广说乃至如
xúnxiāngchéng ruò xiū xíng wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng néng rú
寻香城；若修行无忘失法、恒住舍性，能如
shí zhī rú mèngsuǒ jiàn guǎngshuō nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ruò xiū xíng
实知如梦所见，广说乃至如寻香城；若修行

yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì néng rú shí zhī rú mèng
一切智、道相智、一切相智，能如实知如梦
suǒ jiàn guǎng shuō nǎi zhì rú xún xiāng chéng ruò chéng shú yǒu qíng
所见，广说乃至如寻香城；若成熟有情、
yán jìng fó tǔ qiú qù wú shàng zhèng děng pú tí néng rú shí zhī rú
严净佛土，求趣无上正等菩提，能如实知如
mèng suǒ jiàn guǎng shuō nǎi zhì rú xún xiāng chéng yì rú shí zhī zhū yǒu
梦所见，广说乃至如寻香城；亦如实知诸有
qíng lèi xīn xíng chā bié rú mèng suǒ jiàn guǎng shuō nǎi zhì rú xún xiāng
情类心行差别如梦所见，广说乃至如寻香
chéng
城。

fù cì shàn xiàn shì zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō
“复次，善现，是诸菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yú yī qiè fǎ bù qǔ wéi yǒu bù qǔ wéi wú ruò yóu
罗蜜多时，于一切法不取为有、不取为无，若由
rú shì qǔ gù zhèng dé yī qiè zhì zhì yì zhī bǐ fǎ rú mèng suǒ jiàn
如是取故证得一切智智，亦知彼法如梦所见，
rú xiàng rú xiǎng rú yáng yàn rú guāng yǐng rú huàn shì rú
如像、如响、如阳焰、如光影、如幻事、如
biàn huà shēn rú xún xiāng chéng bù qǔ wéi yǒu bù qǔ wéi wú hé
变化身、如寻香城，不取为有、不取为无。何
yǐ gù bù shī bō luó mì duō bù kě qǔ gù jìng jiè ān rěn jīng
以故？布施波罗蜜多不可取故，净戒、安忍、精
jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì bù kě qǔ gù sì niàn zhù bù
进、静虑、般若波罗蜜多亦不可取故；四念住不
kě qǔ gù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
可取故，四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèng dào zhī yì bù kě qǔ gù nèi kōng bù kě qǔ gù
觉支、八圣道支亦不可取故；内空不可取故，
wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为
kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异
kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yì bù
不可得空、无性空、自性空、无性自性空亦不

kě qǔ gù kǔ shèng dì bù kě qǔ gù jí miè dào shèng dì yì
可取故；苦圣谛不可取故，集、灭、道圣谛亦
bù kě qǔ gù sì jìng lǜ bù kě qǔ gù sì wú liàng sì wú sè dìng
不可取故；四静虑不可取故，四无量、四无色定
yì bù kě qǔ gù bā jiě tuō bù kě qǔ gù bā shèng chù jiǔ cì dì
亦不可取故；八解脱不可取故，八胜处、九次第
dìng shí biàn chù yì bù kě qǔ gù yī qiè tuó luó ní mén bù kě qǔ gù
定、十遍处亦不可取故；一切陀罗尼门不可取故，
yī qiè sān mó dì mén yì bù kě qǔ gù kōng jiě tuō mén bù kě qǔ gù
一切三摩地门亦不可取故；空解脱门不可取故，
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù kě qǔ gù jí xǐ dì bù kě qǔ
无相、无愿解脱门亦不可取故；极喜地不可取
gù lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn
故，离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现
qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì bù
前地、远行地、不动地、善慧地、法云地亦不
kě qǔ gù wǔ yǎn bù kě qǔ gù liù shén tōng yì bù kě qǔ gù fó
可取故；五眼不可取故，六神通亦不可取故；佛
shí lì bù kě qǔ gù sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
十力不可取故，四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì bù kě qǔ gù wú
悲、大喜、大舍、十八佛不共法亦不可取故；无
wàng shī fǎ bù kě qǔ gù héng zhù shě xìng yì bù kě qǔ gù yī qiè
忘失法不可取故，恒住舍性亦不可取故；一切
zhì bù kě qǔ gù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù kě qǔ gù
智不可取故，道相智、一切相智亦不可取故；
shì jiān fǎ bù kě qǔ gù chū shì jiān fǎ yì bù kě qǔ gù yǒu lòu fǎ
世间法不可取故，出世间法亦不可取故；有漏法
bù kě qǔ gù wú lòu fǎ yì bù kě qǔ gù yǒu wéi fǎ bù kě qǔ gù
不可取故，无漏法亦不可取故；有为法不可取故，
wú wéi fǎ yì bù kě qǔ gù
无为法亦不可取故。

shì zhū pú sà mó hē sà zhī yī qiè fǎ bù kě qǔ yǐ qiú qù
“是诸菩萨摩诃萨知一切法不可取已，求趣

wú shàng zhèng děng pú tí suǒ yǐ zhě hé yī yī qiè fǎ jiē bù kě
无上正等菩提。所以者何？以一切法皆不可
qǔ dōu wú shí shì rú mèng suǒ jiàn rú xiàng rú xiǎng rú yáng
取、都无实事，如梦所见，如像、如响、如阳

yàn rú guāngyǐng rú huàn shì rú biànhuàshēn rú xúnxiāngchéng
焰、如光影、如幻事、如变化身、如寻香城。

bù kě qǔ fǎ bù néngzhèng dé bù kě qǔ fǎ rán zhū yǒu qíng yú rú shì
不可取法不能证得不可取法，然诸有情于如是

fǎ bù zhī bú jiàn shì zhū pú sà mó hē sà wèi dù tuō bǐ zhū yǒu qíng gù
法不知不见，是诸菩萨摩诃萨为度脱彼诸有情故，

qiú qù wú shàngzhèngděng pú tí
求趣无上正等菩提。

fù cì shànxiàn shì pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn
“复次，善现，是菩萨摩诃萨从初发心，

wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù xiū xíng bù shī bō luó mì duō bú wèi jǐ
为欲利乐诸有情故，修行布施波罗蜜多，不为己

shēn fēi wèi yú shì wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù xiū xíng jìng jiè bō
身，非为余事；为欲利乐诸有情故，修行净戒波

luó mì duō bú wèi jǐ shēn fēi wèi yú shì wèi yù lì lè zhū yǒu qíng
罗蜜多，不为己身，非为余事；为欲利乐诸有情

gù xiū xíng ān rěn bō luó mì duō bú wèi jǐ shēn fēi wèi yú shì
故，修行安忍波罗蜜多，不为己身，非为余事；

wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù xiū héngjīng jìn bō luó mì duō bú wèi jǐ
为欲利乐诸有情故，修行精进波罗蜜多，不为己

shēn fēi wèi yú shì wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù xiū xíng jìng lǜ bō
身，非为余事；为欲利乐诸有情故，修行静虑波

luó mì duō bú wèi jǐ shēn fēi wèi yú shì wèi yù lì lè zhū yǒu qíng
罗蜜多，不为己身，非为余事；为欲利乐诸有情

gù xiū xíng bō rě bō luó mì duō bú wèi jǐ shēn fēi wèi yú shì
故，修行般若波罗蜜多，不为己身，非为余事；

wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù qiú qù wú shàngzhèngděng pú tí bú wèi
为欲利乐诸有情故，求趣无上正等菩提，不为

jǐ shēn fēi wèi yú shì
己身，非为余事。

fù cì shànxiàn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，是菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí jiàn zhū yú fū yú fēi wǒ zhōng ér zhù wǒ xiǎng yú fēi yǒu
蜜多时，见诸愚夫于非我中而住我想，于非有

qíng mìngzhě shēngzhě yǎngzhě shì fū bǔ tè qié luó yì
情、命者、生者、养者、士夫、补特伽罗、意

shēng rú tóng zuòzhě shǐ zuòzhě qǐ zhě shǐ qǐ zhě shòu
生、婴童、作者、使作者、起者、使起者、受

zhě shǐ shòuzhě zhī zhě shǐ zhī zhě jiànzhě shǐ jiànzhězhōng
者、使受者、知者、使知者、见者、使见者中
ér zhù yǒuqíngguǎngshuō nǎi zhì shǐ jiànzhěxiǎng shì pú sà mó hē sà
而住有情广说乃至使见者想。是菩萨摩诃萨
jiàn shì shì yǐ shēnshēngliánmǐnfāngbiànjiàohuà lìng lí diāndǎowàng
见是事已，深生怜愍方便教化，令离颠倒妄
xiǎng zhí zhuó ān zhì wú xiànggān lù jiè zhōng zhù shì jiè zhōng bú fù
想执著，安置无相甘露界中，住是界中不复
xiàn qǐ wǒ xiǎng nǎi zhì shǐ jiànzhěxiǎng shì shí yī qiè diàodòng sǎnlùn
现起我想乃至使见者想，是时一切掉动、散乱、
xì lùn fēn bié bú fù xiànxíng xīn duō ān zhù jì jìng dàn bó wú xì lùn
戏论、分别不复现行，心多安住寂静幢怕无戏论
jiè shànxiàn shì pú sà mó hē sà yóu cǐ fāngbiàn xiū xíng bō rě
界。善现，是菩萨摩诃萨由此方便，修行般若
bō luó mì duō zì yú zhū fǎ wú suǒ zhí zhuó yì néngjiào tā yú yī
波罗蜜多，自于诸法无所执著，亦能教他于一
qiè fǎ wú suǒ zhí zhuó cǐ yī shì sù bù yī shèng yì
切法无所执著，此依世俗不依胜义。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn fó zhèng wú
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！佛证无
shàngzhèngděngjué shí suǒ dé fó fǎ wéi yī shì sù wéi yī shèng yì
上正等觉时，所得佛法为依世俗、为依胜义，
shuō míng dé yé
说名得耶？”

fó gào shànxiàn fó zhèng wú shàngzhèngděngjué shí suǒ dé fó
佛告善现：“佛证无上正等觉时所得佛
fǎ yī shì sù gù shuō míng wéi dé bù yī shèng yì ruò yī shèng yì
法，依世俗故说名为得，不依胜义。若依胜义，
néng dé suǒ dé jù bù kě dé hé yǐ gù shànxiàn ruò wèi cǐ
能得、所得俱不可得。何以故？善现，若谓此
rén dé rú shì fǎ biànyǒu suǒ dé yǒu suǒ dé zhě biàn zhí yǒu èr zhí yǒu
人得如是法便有所得，有所得者便执有二，执有
èr zhě bù néng dé guǒ yì wú xiànguān
二者不能得果亦无现观。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn ruò zhí yǒu èr bù néng
具寿善现复白佛言：“世尊！若执有二不能
dé guǒ yì wú xiànguān zhí wú èr zhě wéi néng dé guǒ yǒu xiànguān
得果亦无现观，执无二者为能得果有现观

yé
耶？”

fó yán shànxiàn zhí yǒu èr zhě bù néng dé guǒ yì wú xiànguān
佛言：“善现，执有二者不能得果亦无现观，
zhí wú èr zhě yì fù rú shì ruò wú èr wú bú èr jí míng dé guǒ yì
执无二者亦复如是。若无二、无不二即名得果亦
míngxiànguān suǒ yǐ zhě hé shànxiàn ruò zhí yóu cǐ biànnéng dé guǒ
名现观。所以者何？善现，若执由此便能得果
yì yǒuxiànguān jí zhí yóu bǐ bù néng dé guǒ yì wú xiànguān jù shì
亦有现观，及执由彼不能得果亦无现观，俱是
xì lùn fēi yī qiè fǎ píngděngxìngzhōngyǒuzhū xì lùn ruò lí xì lùn
戏论，非一切法平等性中有诸戏论，若离戏论
nǎi kě míngwéi fǎ píngděngxìng
乃可名为法平等性。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ jiē yǐ
具寿善现复白佛言：“世尊！若一切法皆以
wú xìng ér wéi zì xìng cǐ zhōng hé wèi fǎ píngděngxìng
无性而为自性，此中何谓法平等性？”

fó yán shànxiàn ruò yú shì chù dōu wú yǒuxìng yì wú wú xìng
佛言：“善现，若于是处都无有性亦无无性，
yì bù kě shuō wéi píngděngxìng rú shì nǎi míng fǎ píngděngxìng shàn
亦不可说为平等性，如是乃名法平等性。善
xiànguān dāng zhī fǎ píngděngxìng jì bù kě shuō yì bù kě zhī chú píng
现当知！法平等性既不可说亦不可知，除平
děngxìng wú fǎ kě dé lí yī qiè fǎ wú píngděngxìng shànxiàn dāng
等性无法可得，离一切法无平等性。善现，当
zhī fǎ píngděngxìng yì shēng shèng zhě jù bù néng xíng fēi bǐ jìng gù
知法平等性，异生圣者俱不能行，非彼境故。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn fǎ píngděngxìng qǐ yì
具寿善现复白佛言：“世尊！法平等性岂亦
fēi fó suǒ xíng jìng yé
非佛所行境界耶？”

fó yán shànxiàn fǎ píngděngxìng fēi zhū xián shèng suǒ xíng zhī
佛言：“善现，法平等性非诸贤圣所行之
jìng wèi suí xìn xíng ruò suí fǎ xíng ruò dì bā ruò yù liú ruò
境，谓随信行、若随法行、若第八、若预流、若
yī lái ruò bù huán ruò ā luó hàn ruò dú jué ruò pú sà mó hē
一来、若不还、若阿罗汉、若独觉、若菩萨摩诃

sà ruò zhū rú lái yīng zhèngděngjué jiē bù néng yǐ fǎ píngděngxìng
萨、若诸如来应正等觉，皆不能以法平等性
wéi suǒ xíng jìng
为所行境。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn yī qiè rú lái yīng
具寿善现复白佛言：“世尊！一切如来、应、
zhèngděngjué yú yī qiè fǎ jiē dé zì zài yún hé kě yán fǎ píngděng
正等觉于一切法皆得自在，云何可言法平等
xìng yì fēi zhū fó suǒ xíng jìng yé
性亦非诸佛所行境耶？”

fó yán shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yú
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉于
yī qiè fǎ suī dé zì zài ruò píngděngxìng yǔ fó yǒu yì kě yán shì fó
一切法虽得自在，若平等性与佛有异，可说是佛
suǒ xíng zhī jìng rán píngděngxìng yǔ fó wú yì yún hé kě shuō fó xíng
所行之境，然平等性与佛无异，云何可说佛行
bǐ jìng
彼境？”

shàn xiàn dāng zhī ruò zhū yì shēng fǎ píngděngxìng ruò suí
“善现当知！若诸异生法平等性，若随
xìn xíng fǎ píngděngxìng ruò suí fǎ xíng fǎ píngděngxìng ruò zhū dì bā
信行法平等性，若随法行法平等性，若诸第八
fǎ píngděngxìng ruò zhū yù liú fǎ píngděngxìng ruò zhū yī lái fǎ píng
法平等性，若诸预流法平等性，若诸一来法平
děngxìng ruò zhū bù huán fǎ píngděngxìng ruò zhū ā luó hàn fǎ píng
等性，若诸不还法平等性，若诸²⁸阿罗汉法平
děngxìng ruò zhū dú jué fǎ píngděngxìng ruò zhū pú sà mó hē sà zhòng
等性，若诸独觉法平等性，若诸菩萨摩诃萨众
fǎ píngděngxìng ruò zhū rú lái yīng zhèngděngjué fǎ píngděngxìng
法平等性，若诸如来、应、正等觉法平等性，
rú shì yī qiè fǎ píngděngxìng jiē tóng yī xiàng suǒ wèi wú xiàng shì
如是一切法平等性，皆同一相，所谓无相，是
yī píngděng wú èr wú bié gù bù kě shuō cǐ shì yì shēng fǎ píngděng
一平等无二无别，故不可说此是异生法平等
xìng guǎng shuō nǎi zhì cǐ shì rú lái yīng zhèngděngjué fǎ píngděng
性，广说乃至此是如来、应、正等觉法平等

²⁸ 大正藏：若；永乐北藏及龙藏：若诸

xìng yú cǐ yī fǎ píngděngxìngzhōng zhūpíngděngxìng jì bù kě dé
性。于此一法平等性中，诸平等性既不可得，
yú zhōng yì shēng jí zhūshèngzhěchābié zhī xiàng yì bù kě dé
于中异生及诸圣者差别之相亦不可得。”

大般若波罗蜜多经卷第三百九十六

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi jiǔ shí qī
大般若波罗蜜多经卷第三百九十七

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn shèng yì yú jiā pǐn dì qī shí wǔ zhī èr
初分 胜 义瑜伽品第七十五之二

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若一切法

píng děng xìng zhōng zhū chā bié xiàng jiē bù kě dé zé zhū yì shēng
平等性中，诸差别相皆不可得，则诸异生、

ruò suí xìn xíng ruò suí fǎ xíng ruò zhū dì bā ruò zhū yù liú ruò
若随信行、若随法行、若诸第八、若诸预流、若

zhū yī lái ruò zhū bù huán ruò ā luó hàn ruò zhū dú jué ruò
诸一来、若诸不还、若²⁹阿罗汉、若诸独觉、若

zhū pú sà mó hē sà zhòng ruò zhū rú lái yīng zhèng děng jué rú shì yī
诸菩萨摩诃萨众、若诸如来应正等觉，如是一

qiè fǎ jí yǒu qíng yīng wú chā bié
切法及有情应无差别。”

fó yán shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō yú
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。于

yī qiè fǎ píng děng xìng zhōng ruò zhū yì shēng ruò zhū shèng zhě nǎi
一切法平等性中，若诸异生、若诸圣者、乃

zhì rú lái yīng zhèng děng jué fǎ jí yǒu qíng jiē wú chā bié
至如来应正等觉法及有情皆无差别。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ píng děng
具寿善现复白佛言：“世尊！若一切法平等

xìng zhōng yì shēng shèng zhě fǎ jí yǒu qíng jù wú chā bié yún hé
性中，异生、圣者法及有情俱无差别，云何

sān bǎo chū xiàn shì jiān suǒ wèi fó bǎo fǎ bǎo sēng bǎo
三宝出现世间，所谓佛宝、法宝、僧宝？”

fó yán shàn xiàn yú yì yún hé fó fǎ sēng bǎo yǔ
佛言：“善现，于意云何？佛、法、僧宝与

²⁹ 大正藏：若诸；永乐北藏及龙藏：若

píngděngxìng gè yǒu yì yé
平等性各有异耶？”

shànxiàn dá yán rú wǒ jiě fó suǒshuō yì zhě fó fǎ
善现答言：“如我解佛所说义者，佛、法、
sēngbǎo yǔ píngděngxìng jiē wú yǒu yì shì zūn ruò fó bǎo ruò fǎ
僧宝与平等性皆无有异。世尊！若佛宝、若法
bǎo ruò sēngbǎo ruò píngděngxìng rú shì yī qiè jiē fēi xiāngyìng fēi
宝、若僧宝、若平等性，如是一切皆非相应非
bù xiāngyìng wú sè wú jiàn wú duì yī xiàng suǒ wèi wú xiàng
不相应，无色、不见、无对、一相，所谓无相。
rán fó shì zūn yú wú xiàngzhōngfāngbiànshànqiǎo jiàn lì zhǒngzhǒng fǎ
然佛世尊于无相中方便善巧，建立种种法
děngyǒu yì wèi cǐ shì yì shēng cǐ shì suí xìn xíng cǐ shì suí fǎ
等有异，谓此是异生，此是随信行，此是随法
xíng cǐ shì dì bā cǐ shì yù liú cǐ shì yī lái cǐ shì bù huán
行，此是第八，此是预流，此是一来，此是不还，
cǐ shì ā luó hàn cǐ shì dú jué cǐ shì pú sà mó hē sà cǐ shì
此是阿罗汉，此是独觉，此是菩萨摩訶萨，此是
rú lái yīng zhèngděngjué
如来、应、正等觉。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō rú
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。如
lái yú fǎ fāngbiànshànqiǎo néng yú wú xiàngjiàn lì zhǒngzhǒng fǎ děng
来于法方便善巧，能于无相建立种种法等
chābié
差别。

fù cì shànxiàn yú yì yún hé ruò zhū rú lái yīng
“复次，善现，于意云何？若诸如来、应、
zhèngděngjué bú zhèng wú shàngzhèngděng pú tí shè zhèng wú shàng
正等觉不证无上正等菩提，设证无上
zhèngděng pú tí bú wèiyǒuqíng shī shè zhū fǎ chābié zhī xiàng zhū yǒu
正等菩提，不为有情施設诸法差别之相，诸有
qíng lèi wéinéng zì zhī cǐ shì dì yù cǐ shì pángshēng cǐ shì guǐ
情类为能自知：此是地狱，此是傍生，此是鬼
jiè cǐ shì rén cǐ shì sì dà wángzhòngtiān cǐ shì sān shí sāntiān
界，此是人；此是四大王众天，此是三十三天，
cǐ shì yè mó tiān cǐ shì dǔ shǐ duō tiān cǐ shì lè biànhuà tiān cǐ
此是夜摩天，此是睹史多天，此是乐变化天，此

shì tā huà zì zài tiān cǐ shì fàn zhòng tiān cǐ shì fàn fǔ tiān cǐ shì
是他化自在天；此是梵众天，此是梵辅天，此是
fàn huì tiān cǐ shì dà fàn tiān cǐ shì guāng tiān cǐ shì shǎo guāng tiān
梵会天，此是大梵天；此是光天，此是少光天，
cǐ shì wú liàng guāng tiān cǐ shì jí guāng jìng tiān cǐ shì jìng tiān cǐ
此是无量光天，此是极光净天；此是净天，此
shì shǎo jìng tiān cǐ shì wú liàng jìng tiān cǐ shì biàn jìng tiān cǐ shì
是少净天，此是无量净天，此是遍净天；此是
guǎng tiān cǐ shì shǎo guǎng tiān cǐ shì wú liàng guǎng tiān cǐ shì guǎng
广天，此是少广天，此是无量广天，此是广
guǒ tiān cǐ shì wú xiǎng tiān cǐ shì wú fán tiān cǐ shì wú rè tiān
果天，此是无想天；此是无烦³⁰天，此是无热天，
cǐ shì shàn xiàn tiān cǐ shì shàn jiàn tiān cǐ shì sè jiū jìng tiān cǐ shì
此是善现天，此是善见天，此是色究竟天；此是
kōng wú biān chù tiān cǐ shì shí wú biān chù tiān cǐ shì wú suǒ yǒu chù
空无边处天，此是识无边处天，此是无所有处
tiān cǐ shì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù tiān cǐ shì sè cǐ shì shòu
天，此是非想非非想处天；此是色，此是受、
xiǎng xíng shí cǐ shì yǎn chù cǐ shì ěr bí shé shēn
想、行、识；此是眼处，此是耳、鼻、舌、身、
yì chù cǐ shì sè chù cǐ shì shēng xiāng wèi chù fǎ chù
意处；此是色处，此是声、香、味、触、法处；
cǐ shì yǎn jiè cǐ shì ěr bí shé shēn yì jiè cǐ shì sè
此是眼界，此是耳、鼻、舌、身、眼界；此是色
jiè cǐ shì shēng xiāng wèi chù fǎ jiè cǐ shì yǎn shí jiè
界，此是声、香、味、触、法界；此是眼识界，
cǐ shì ěr bí shé shēn yì shí jiè cǐ shì yǎn chù cǐ shì
此是耳、鼻、舌、身、意识界；此是眼触，此是
ěr bí shé shēn yì chù cǐ shì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
耳、鼻、舌、身、意触；此是眼触为缘所生诸
shòu cǐ shì ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
受，此是耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受；
cǐ shì dì jiè cǐ shì shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè cǐ shì yīn
此是地界，此是水、火、风、空、识界；此是因
yuán cǐ shì děng wú jiàn yuán cǐ shì suǒ yuán yuán cǐ shì zēng shàng
缘，此是等无间缘，此是所缘缘，此是增上

³⁰ 大正藏：繁；永乐北藏及龙藏：烦

yuán cǐ shì cóngyuán suǒ shēng zhū fǎ cǐ shì wú míng cǐ shì xíng
缘；此是从缘所生诸法；此是无明，此是行、
shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo cǐ shì shì jiān fǎ cǐ shì chū shì jiān fǎ
老死愁叹苦忧恼；此是世间法，此是出世间法；
cǐ shì yǒu lòu fǎ cǐ shì wú lòu fǎ cǐ shì yǒu wéi fǎ cǐ shì wú
此是有漏法，此是无漏法；此是有为法，此是无
wéi fǎ cǐ shì bù shī bō luó mì duō cǐ shì jìng jiè ān rěn jīng
为法；此是布施波罗蜜多，此是净戒、安忍、精
jìn jìng lù bō rě fāng biàn shàn qiǎo miào yuàn lì zhì bō
进、静虑、般若、方便善巧、妙愿、力、智波
luó mì duō cǐ shì sì niàn zhù cǐ shì sì zhèng duàn sì shén zú
罗蜜多；此是四念住，此是四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī cǐ shì nèi kōng
五根、五力、七等觉支、八圣道支；此是内空，
cǐ shì wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
此是外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空；
cǐ shì zhēn rú cǐ shì fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
此是真如，此是法界、法性、不虚妄性、不变
yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè cǐ shì kǔ shèng dì cǐ shì jí miè
虚空界、不思議界；此是苦圣谛，此是集、灭、
dào shèng dì cǐ shì sì jìng lù cǐ shì sì wú liàng sì wú sè dìng
道圣谛；此是四静虑，此是四无量、四无色定；
cǐ shì bā jiě tuō cǐ shì bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
此是八解脱，此是八胜处、九次第定、十遍处；
cǐ shì tuó luó ní mén cǐ shì sān mó dì mén cǐ shì kōng jiě tuō mén
此是陀罗尼门，此是三摩地门；此是空解脱门，
cǐ shì wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén cǐ shì jí xǐ dì cǐ shì lí
此是无相、无愿解脱门；此是极喜地，此是离

gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànrán dì
垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、
yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì cǐ shì wǔ yǎn
远行地、不动地、善慧地、法云地；此是五眼，
cǐ shì liù shéntōng cǐ shì fó shí lì cǐ shì sì wú suǒ wèi sì wú
此是六神通；此是佛十力，此是四无所畏、四无
ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法；
cǐ shì sān shí èr dà shì xiàng cǐ shì bā shí suí hǎo cǐ shì wú wàng
此是三十二大士相，此是八十随好；此是无忘
shī fǎ cǐ shì héngzhù shěxìng cǐ shì yī qiè zhì cǐ shì dào xiàng
失法，此是恒住舍性；此是一切智，此是道相
zhì yī qiè xiàng zhì cǐ shì yī qiè xiàng miào yuàn zhì cǐ shì yī qiè
智、一切相智；此是一切相妙愿智，此是一切
zhì zhì cǐ shì fó bǎo cǐ shì fǎ bǎo cǐ shì sēng bǎo cǐ shì shēng
智智；此是佛宝，此是法宝，此是僧宝；此是声
wén shèng cǐ shì dú jué shèng cǐ shì wú shàng shèng cǐ shì suí xìn
闻乘，此是独觉乘，此是无上乘；此是随信
xíng cǐ shì suí fǎ xíng cǐ shì dì bā cǐ shì yù liú cǐ shì yī
行，此是随法行，此是第八，此是预流，此是一
lái cǐ shì bù huán cǐ shì ā luó hàn cǐ shì dú jué cǐ shì pú
来，此是不还，此是阿罗汉，此是独觉，此是菩
sà mó hē sà cǐ shì rú lái yīng zhèngděng jué zhū yǒu qíng lèi
萨摩诃萨，此是如来、应、正等觉，诸有情类
yú rú shì děngchā bié zhī xiàng néng zì zhī fǒu
于如是等差别之相能自知不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì ruò
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！若

fó bú wèi yǒu qíng shī shè zhū rú shì děngchā bié zhī xiàng zhū yǒu qíng lèi
佛不为有情施設诸如是等差别之相，诸有情类
bù néng zì zhī zhū rú shì děngchā bié zhī xiàng
不能自知诸如是等差别之相。”

fó yán shàn xiàn shì gù rú lái yīng zhèngděng jué yú
佛言：“善现，是故如来、应、正等觉于

wú xiàng fǎ fāng biàn shàn qiǎo suī wèi yǒu qíng shī shè zhǒng zhǒng chā bié
无相法方便善巧，虽为有情施設种种差别
zhī xiàng ér yú zhū fǎ píngděng fǎ xìng dōu wú suǒ dòng
之相，而于诸法平等法性都无所动。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn wéi rú³¹ rú lái、
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！为如³¹如来、
yīng zhèngděngjué yú yī qiè fǎ píngděng fǎ xìngdōu wú suǒ dòng rú
应、正等觉于一切法平等法性都无所动，如
shì yī qiè yú fū yì shēng yì yú zhū fǎ píngděng fǎ xìng wú suǒ dòng fǒu
是一切愚夫异生亦于诸法平等法性无所动不？
rú shì suí xìn xíng ruò suí fǎ xíng ruò dì bā ruò yù liú ruò yī
如是随信行、若随法行、若第八、若预流、若一
lái ruò bù huán ruò ā luó hàn ruò dú jué ruò pú sà mó hē sà
来、若不还、若阿罗汉、若独觉、若菩萨摩诃萨，
yì yú zhū fǎ píngděng fǎ xìng wú suǒ dòng fǒu
亦于诸法平等法性无所动不？”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì yī yī qiè fǎ jí zhū
佛言：“善现，如是！如是！以一切法及诸
yǒu qíng jiē bù chū guò píngděng fǎ xìng jiē yú zhū fǎ píngděng fǎ xìng
有情皆不出过平等法性，皆于诸法平等法性
dōu wú suǒ dòng
都无所动。

shànxiàndāng zhī yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué suǒ
“善现当知！一切如来、应、正等觉所
yǒuzhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
有真如、法界、法性、不虚妄性、不变异性、
píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè jí shì yú fū yì shēng zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
不思議界，即是愚夫异生真如、法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì shì suí xìn
定、法住、实际、虚空界、不思議界，亦是随信
xíng suí fǎ xíng dì bā yù liú yī lái bù huán ā luó hàn
行、随法行、第八、预流、一来、不还、阿罗汉、
dú jué pú sà mó hē sà zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
独觉、菩萨摩诃萨真如、法界、法性、不虚妄
xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、

³¹ 大正藏：为如；永乐北藏及龙藏：如；校勘：为如

shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè hé yǐ gù shànxiàn yǐ yī
实际、虚空界、不思議界。何以故？善现，以一
qiè fǎ jí zhūyǒuqíng jiē bù chūguòzhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū
切法及诸有情皆不出过真如、法界、法性、不虚
wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shànxiàndāng zhī
法住、实际、虚空界、不思議界。善现当知！
zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè xìng wú chā bié
真如乃至不思議界性无差别。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ píngděng fǎ
具寿善现白佛言：“世尊！若一切法平等法
xìng jí shì yì shēng píngděng fǎ xìng yì shì suí xìn xíng suí fǎ xíng
性，即是异生平等法性，亦是随信行、随法行、
dì bā yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú sà
第八、预流、一来、不还、阿罗汉、独觉、菩萨
mó hē sà rú lái yīngzhèngděngjué píngděng fǎ xìng jīn yī qiè fǎ
摩诃萨、如来应正等觉平等法性，³²今一切法
jí zhūyǒuqíngxiàng gè yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè
及诸有情相各异故性亦应异，是则法性亦应各
yì wèi sè xiàng yì gù xìng yì yīng yì shòu xiǎng xíng shí xiàng
异，谓色相异故性亦应异，受、想、行、识相
yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì yǎnchùxiàng yì gù
异故性亦应异，是则法性亦应各异；眼处相异故
xìng yì yīng yì ěr bí shé shēn yì chùxiàng yì gù xìng yì
性亦应异，耳、鼻、舌、身、意处相异故性亦
yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì sè chùxiàng yì gù xìng yì yīng yì
应异，是则法性亦应各异；色处相异故性亦应异，
shēng xiāng wèi chù fǎ chùxiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé
声、香、味、触、法处相异故性亦应异，是则
fǎ xìng yì yīng gè yì yǎn jiè xiàng yì gù xìng yì yīng yì ěr bí
法性亦应各异；眼界相异故性亦应异，耳、鼻、
shé shēn yì jiè xiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng
舌、身、意界相异故性亦应异，是则法性亦应
gè yì sè jiè xiàng yì gù xìng yì yīng yì shēng xiāng wèi chù
各异；色界相异故性亦应异，声、香、味、触、

³² 大正藏：今；永乐北藏及龙藏：令；校勘：今

fǎ jiè xiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì yǎn shí
法界相异故性亦应异，是则法性亦应各异；眼识
jiè xiàng yì gù xìng yì yīng yì ěr bí shé shēn yì shí jiè
界相异故性亦应异，耳、鼻、舌、身、意识界
xiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì yǎnchùxiàng
相异故性亦应异，是则法性亦应各异；眼触相
yì gù xìng yì yīng yì ěr bí shé shēn yì chùxiàng yì gù
异故性亦应异，耳、鼻、舌、身、意触相异故
xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì yǎnchùwéiyuánsuǒshēng
性亦应异，是则法性亦应各异；眼触为缘所生
zhūshòuxiàng yì gù xìng yì yīng yì ěr bí shé shēn yì chù
诸受相异故性亦应异，耳、鼻、舌、身、意触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì
为缘所生诸受相异故性亦应异，是则法性亦
yīng gè yì dì jiè xiàng yì gù xìng yì yīng yì shuǐ huǒ fēng
应各异；地界相异故性亦应异，水、火、风、
kōng shí jiè xiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì
空、识界相异故性亦应异，是则法性亦应各异；
yīn yuánxiàng yì gù xìng yì yīng yì děng wú jiàn yuán suǒ yuán yuán
因缘相异故性亦应异，等无间缘、所缘缘、
zēngshàngyuánxiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì
增上缘相异故性亦应异，是则法性亦应各异；
cóngyuánsuǒshēngzhū fǎ xiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì
从缘所生诸法相异故性亦应异，是则法性亦
yīng gè yì wú míngxiàng yì gù xìng yì yīng yì xíng shí míng sè
应各异；无明相异故性亦应异，行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
yōunǎoxiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì tān
烦恼相异故性亦应异，是则法性亦应各异；贪
xiàng yì gù xìng yì yīng yì chēn chīxiàng yì gù xìng yì yīng yì shì
相异故性亦应异，瞋、痴相异故性亦应异，是
zé fǎ xìng yì yīng gè yì yì shēngjiàn qù xiàng gè yì gù xìng yì yīng
则法性亦应各异；异生见趣相各³³异故性亦应
yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì sì jìng lǜ xiàng yì gù xìng yì yīng yì
异，是则法性亦应各异；四静虑相异故性亦应异，

³³ 大正藏：相；永乐北藏及龙藏：相各

sì wú liàng sì wú sè dìngxiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng
四无量、四无色定相异故性亦应异，是则法性
yì yīng gè yì sì niànzhùxiàng yì gù xìng yì yīng yì sì zhèngduàn
亦应各异；四念住相异故性亦应异，四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī xiàng
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支相
yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì kōng jiě tuō mén
异故性亦应异，是则法性亦应各异；空解脱门
xiàng yì gù xìng yì yīng yì wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xiàng yì gù
相异故性亦应异，无相、无愿解脱门相异故
xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì nèi kōng xiàng yì gù xìng
性亦应异，是则法性亦应各异；内空相异故性
yì yīng yì wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì
亦应异，外空、内外空、空空、大空、胜义
kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、
wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè
无变异空、本性空、自相空、共相空、一切
fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìng
法空、不可得空、无性空、自性空、无性自性
kōngxiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì kǔ shèng
空相异故性亦应异，是则法性亦应各异；苦圣
dì xiàng yì gù xìng yì yīng yì jí miè dào shèng dì xiàng yì gù xìng
谛相异故性亦应异，集、灭、道圣谛相异故性
yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì bù shī bō luó mì duōxiàng yì
亦应异，是则法性亦应各异；布施波罗蜜多相异
gù xìng yì yīng yì jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
故性亦应异，净戒、安忍、精进、静虑、般若、
fāngbiànshànqiǎo miào yuàn lì zhì bō luó mì duōxiàng yì gù xìng
方便善巧、妙愿、力、智波罗蜜多相异故性
yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì bā jiě tuō xiàng yì gù xìng yì
亦应异，是则法性亦应各异；八解脱相异故性亦
yīng yì bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùxiàng yì gù xìng yì
应异，八胜处、九次第定、十遍处相异故性亦
yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì yī qiè tuó luó ní mén xiàng yì
应异，是则法性亦应各异；一切陀罗尼门相异
gù xìng yì yīng yì yī qiè sān mó dì mén xiàng yì gù xìng yì yīng yì
故性亦应异，一切三摩地门相异故性亦应异，

shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì jí xǐ dì xiàng yì gù xìng yì yīng yì lí
是则法性亦应各异；极喜地相异故性亦应异，离
gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànrán dì
垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、
yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì xiàng yì gù xìng yì
远行地、不动地、善慧地、法云地相异故性亦
yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì wǔ yǎn xiàng yì gù xìng yì yīng yì
应异，是则法性亦应各异；五眼相异故性亦应异，
liù shéntōngxiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì
六神通相异故性亦应异，是则法性亦应各异；
rú lái shí lì xiàng yì gù xìng yì yīng yì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
如来十力相异故性亦应异，四无所畏、四无碍解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xiàng yì
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法相异
gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì sān shí èr dà shì xiàng
故性亦应异，是则法性亦应各异；三十二大士相
xiàng yì gù xìng yì yīng yì bā shí suí hǎoxiàng yì gù xìng yì yīng yì
相异故性亦应异，八十随好相异故性亦应异，
shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì wú wàng shī fǎ xiàng yì gù xìng yì yīng yì
是则法性亦应各异；无忘失法相异故性亦应异，
héngzhù shěxìngxiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì
恒住舍性相异故性亦应异，是则法性亦应各异；
yī qiè zhì xiàng yì gù xìng yì yīng yì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
一切智相异故性亦应异，道相智、一切相智
xiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì yú fū yì
相异故性亦应异，是则法性亦应各异；愚夫异
shēngxiàng yì gù xìng yì yīng yì suí xìn xíng suí fǎ xíng dì bā
生相异故性亦应异，随信行、随法行、第八、
yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú sà mó hē sà
预流、一来、不还、阿罗汉、独觉、菩萨摩诃萨、
rú lái yīngzhèngděngjué xiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì
如来应正等觉相异故性亦应异，是则法性亦
yīng gè yì zhū shì jiānchū shì jiān fǎ xiàng yì gù xìng yì yīng yì zhū yǒu
应各异；诸世间出世间法相异故性亦应异，诸有
lòu wú lòu fǎ yǒuwéi wú wéi fǎ xiàng yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ
漏无漏法、有为无为法相异故性亦应异，是则法
xìng yì yīng gè yì
性亦应各异。

shì zūn yún hé yú zhū yì xiàng fǎ píngděng kě dé ān lì
“世尊！云何于诸异相法平等³⁴，可得安立

fǎ xìng yī xiàng yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
法性一相？云何菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí bù fēn bié fǎ jí zhū yǒu qíng yǒu zhǒng zhǒng xìng ruò pú sà mó
时，不分别法及诸有情有种种性？若菩萨摩

hē sà bù fēn bié fǎ jí zhū yǒu qíng yǒu zhǒng zhǒng xìng zé yīng bù néng
诃萨不分别法及诸有情有种种性，则应不能

xiū xíng bō rě bō luó mì duō ruò bù néng xiū xíng bō rě bō luó mì duō
修行般若波罗蜜多。若不能修行般若波罗蜜多，

zé yīng bù néng cóng yī dì zhì yī dì ruò bù néng cóng yī dì zhì yī
则应不能从一地至一地。若不能从一地至一

dì zé yīng bù néng qù rù pú sà zhèng xìng lí shēng chāo zhū shēng wén
地，则应不能趣入菩萨正性离生，超诸声闻

jí dú jué dì ruò bù néng qù rù pú sà zhèng xìng lí shēng chāo zhū
及独觉地。若不能趣入菩萨正性离生，超诸

shēng wén jí dú jué dì zé yīng bù néng yuán mǎn shén tōng bō luó mì duō
声闻及独觉地，则应不能圆满神通波罗蜜多。

ruò bù néng yuán mǎn shén tōng bō luó mì duō zé yīng bù néng yuán mǎn
若不能圆满神通波罗蜜多，则应不能圆满

bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě fāng biàn shàn
布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若、方便善

qiǎo miào yuàn lì zhì bō luó mì duō ruò bù néng yuán mǎn bù
巧、妙愿、力、智波罗蜜多。若不能圆满布

shī nǎi zhì zhì bō luó mì duō zé yīng bù néng yóu xì shén tōng cóng yī
施乃至智波罗蜜多，则应不能游戏神通，从一

fó tǔ zhì yī fó tǔ gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn zhū fó shì zūn
佛土至一佛土，供养恭敬、尊重赞叹诸佛世尊，

yì yīng bù néng yú zhū fó suǒ zhòng zhū shàn gēn ruò bù néng yú zhū fó
亦应不能于诸佛所种诸善根。若不能于诸佛

suǒ zhòng zhū shàn gēn zé yīng bù néng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ
所种诸善根，则应不能成熟有情、严净佛土。

ruò bù néng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ zé yīng bù néng zhèng dé
若不能成熟有情、严净佛土，则应不能证得

wú shàng zhèng děng pú tí
无上正等菩提。”

³⁴ 大正藏：等；永乐北藏及龙藏：平等

fó gào shàn xiàn rú rǔ suǒ yán ruò yī qiè fǎ píngděng fǎ xìng
佛告善现：“如汝所言‘若一切法平等法性

jī shì yì shēng píngděng fǎ xìng yì shì suí xìn xíng suí fǎ xíng dì
即是异生平等法性，亦是随信行、随法行、第

bā yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú sà mó
八、预流、一来、不还、阿罗汉、独觉、菩萨摩

hē sà rú lái yīng zhèngděng jué píngděng fǎ xìng lìng³⁵ yī qiè fǎ jí zhū
诃萨、如来应正等觉平等法性令³⁵一切法及诸

yǒu qíng xiàng gē yì gù xìng yì yīng yì shì zé fǎ xìng yì yīng gè yì yún
有情相各异故性亦应异，是则法性亦应各异，云

hé yú zhū yì xiàng fǎ děng kě dé ān lì fǎ xìng yī xiàng yún hé pú
何于诸异相法等，可得安立法性一相？云何菩

sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bù fēn bié fǎ jí zhū yǒu
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不分别法及诸有

qíng yǒu zhǒng zhǒng xìng? děng zhě shàn xiàn yú yì yún hé zhū
情有种种性？’等者，善现，于意云何？诸

sè fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū shòu xiǎng xíng shí fǎ xìng shì kōng
色法性是空性不？诸受、想、行、识法性是空

xìng fǒu zhū yǎn chù fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū ěr bí shé shēn
性不？诸眼处法性是空性不？诸耳、鼻、舌、身、

yì chù fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū sè chù fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū
意处法性是空性不？诸色处法性是空性不？诸

shēng xiāng wèi chù fǎ chù fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū yǎn jiè
声、香、味、触、法处法性是空性不？诸眼界

fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū ěr bí shé shēn yì jiè fǎ xìng
³⁶法性是空性不？诸耳、鼻、舌、身、意识界法性

shì kōng xìng fǒu zhū sè jiè fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū shēng xiāng
是空性不？诸色界法性是空性不？诸声、香、

wèi chù fǎ jiè fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū yǎn shí jiè fǎ xìng shì kōng
味、触、法界法性是空性不？诸眼识界法性是空

xìng fǒu zhū ěr bí shé shēn yì shí jiè fǎ xìng shì kōng xìng fǒu
性不？诸耳、鼻、舌、身、意识界法性是空性不？

zhū yǎn chù fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū ěr bí shé shēn yì chù
诸眼触法性是空性不？诸耳、鼻、舌、身、意触

fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fǎ xìng shì
法性是空性不？诸眼触为缘所生诸受法性是

³⁵ 大正藏：今；永乐北藏及龙藏：令

³⁶ 大正藏：界；永乐北藏及龙藏：处；校勘：界

kōngxìng fǒu zhū ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
空性不？诸耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸
shòu fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū dì jiè fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū
受法性是空性不？诸地界法性是空性不？诸
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū yīn yuán
水、火、风、空、识界法性是空性不？诸因缘
fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū děng wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng
法性是空性不？诸等无间缘、所缘缘、增上
yuán fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū cóng yuán suǒ shēng fǎ fǎ xìng shì kōng
缘法性是空性不？诸从缘所生法法性是空
xìng fǒu zhū wú míng fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū xíng shí míng sè
性不？诸无明法性是空性不？诸行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
yōu nǎo fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū tān fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū
忧恼法性是空性不？诸贪法性是空性不？诸
chēn chī fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū yì shēng jiàn qù fǎ xìng shì kōng
瞋、痴法性是空性不？诸异生见趣法性是空
xìng fǒu zhū sì jìng lǜ fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū sì wú liàng sì
性不？诸四静虑法性是空性不？诸四无量、四
wú sè dìng fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū sì niàn zhù fǎ xìng shì kōngxìng
无色定法性是空性不？诸四念住法性是空性
fǒu zhū sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
不？诸四正断、四神足、五根、五力、七等觉
zhī bā shèng dào zhī fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū kōng jiě tuō mén fǎ
支、八圣道支法性是空性不？诸空解脱门法
xìng shì kōngxìng fǒu zhū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén fǎ xìng shì kōng
性是空性不？诸无相、无愿解脱门法性是空
xìng fǒu zhū nèi kōng fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū wài kōng nèi wài kōng
性不？诸内空法性是空性不？诸外空、内外空、
kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng fǎ xìng shì kōngxìng fǒu zhū kǔ
空、自性空、无性自性空法性是空性不？诸苦

shèng dì fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū jí miè dào shèng dì fǎ xìng shì
圣 谛 法 性 是 空 性 不 ？ 诸 集、灭、道 圣 谛 法 性 是
kōng xìng fǒu zhū bù shī bō luó mì duō fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū jìng
空 性 不 ？ 诸 布 施 波 罗 蜜 多 法 性 是 空 性 不 ？ 诸 净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě fāng biàn shàn qiǎo miào
戒、安 忍、精 进、静 虑、般 若、方 便 善 巧、妙
yuàn lì zhì bō luó mì duō fǎ xìng shì kōng xìng fǒu bā jiě tuō fǎ
愿、力、智 波 罗 蜜 多 法 性 是 空 性 不 ？ 八 解 脱 法
xìng shì kōng xìng fǒu bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù fǎ xìng
性 是 空 性 不 ？ 八 胜 处、九 次 第 定、十 遍 处 法 性
shì kōng xìng fǒu yī qiè tuó luó ní mén fǎ xìng shì kōng xìng fǒu yī
是 空 性 不 ？ 一 切 陀 罗 尼 门 法 性 是 空 性 不 ？ 一
qiè sān mó dì mén fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū jí xǐ dì fǎ xìng shì
切 三 摩 地 门 法 性 是 空 性 不 ？ 诸 极 喜 地 法 性 是
kōng xìng fǒu zhū lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng
空 性 不 ？ 诸 离 垢 地、发 光 地、焰 慧 地、极 难 胜
dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún
地、现 前 地、远 行 地、不 动 地、善 慧 地、法 云
dì fǎ xìng shì kōng xìng fǒu wǔ yǎn fǎ xìng shì kōng xìng fǒu liù shén
地 法 性 是 空 性 不 ？ 五 眼 法 性 是 空 性 不 ？ 六 神
tōng fǎ xìng shì kōng xìng fǒu rú lái shí lì fǎ xìng shì kōng xìng fǒu
通 法 性 是 空 性 不 ？ 如 来 十 力 法 性 是 空 性 不 ？
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四 无 所 畏、四 无 碍 解、大 慈、大 悲、大 喜、大 舍、
shí bā fó bú gòng fǎ fǎ xìng shì kōng xìng fǒu sān shí èr dà shì xiàng
十 八 佛 不 共 法 法 性 是 空 性 不 ？ 三 十 二 大 士 相
fǎ xìng shì kōng xìng fǒu bā shí suí hǎo fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū wú
法 性 是 空 性 不 ？ 八 十 随 好 法 性 是 空 性 不 ？ 诸 无
wàng shī fǎ fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū héng zhù shě xìng fǎ xìng shì kōng
忘 失 法 法 性 是 空 性 不 ？ 诸 恒 住 舍 性 法 性 是 空
xìng fǒu zhū yī qiè zhì fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū dào xiàng zhì yī
性 不 ？ 诸 一 切 智 法 性 是 空 性 不 ？ 诸 道 相 智、一
qiè xiàng zhì fǎ xìng shì kōng xìng fǒu zhū yú fū yì shēng fǎ xìng shì kōng
切 相 智 法 性 是 空 性 不 ？ 诸 愚 夫 异 生 法 性 是 空
xìng fǒu zhū suí xìn xíng suí fǎ xíng dì bā yù liú yī lái
性 不 ？ 诸 随 信 行、随 法 行、第 八、预 流、一 来、
bù huán ā luó hàn dú jué pú sà mó hē sà rú lái yīng zhèng
不 还、阿 罗 汉、独 觉、菩 萨 摩 诃 萨、如 来 应 正

děng jué fǎ xìng shì kōngxìng fǒu shì jiān chū shì jiān fǎ fǎ xìng shì kōng
等觉法性是空性不？世间出世间法法性是空
xìng fǒu yǒu lòu wú lòu fǎ yǒu wéi wú wéi fǎ fǎ xìng shì kōngxìng
性不？有漏无漏法、有为无为法法性是空性
fǒu
不？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn rú shì shàn shì yī
善现答言：“如是！世尊！如是！善逝！一

qiè fǎ xìng jiē shì kōngxìng
切法性皆是空性。”

fó gàoshànxiàn yú yì yún hé yú kōngxìngzhōng fǎ děng
佛告善现：“于意云何？于空性中，法等

yì xiàngwéi kě dé fǒu wèi sè yì xiàngwéi kě dé fǒu shòu xiǎng
异相为可得不可得？谓色异相为可得不可得？受、想、
xíng shí yì xiàngwéi kě dé fǒu yǎnchù yì xiàngwéi kě dé fǒu ěr
行、识异相为可得不可得？眼处异相为可得不可得？耳、
bí shé shēn yì chù yì xiàngwéi kě dé fǒu sè chù yì xiàngwéi
鼻、舌、身、意处异相为可得不可得？色处异相为
kě dé fǒu shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì xiàngwéi kě dé fǒu
可得不可得？声、香、味、触、法处异相为可得不可得？
yǎn jiè yì xiàngwéi kě dé fǒu ěr bí shé shēn yì jiè yì xiàng
眼界异相为可得不可得？耳、鼻、舌、身、意识界异相
wéi kě dé fǒu sè jiè yì xiàngwéi kě dé fǒu shēng xiāng wèi
为可得不可得？色界异相为可得不可得？声、香、味、
chù fǎ jiè yì xiàngwéi kě dé fǒu yǎn shí jiè yì xiàngwéi kě dé fǒu
触、法界异相为可得不可得？眼识界异相为可得不可得？
ěr bí shé shēn yì shí jiè yì xiàngwéi kě dé fǒu yǎnchù
耳、鼻、舌、身、意识界异相为可得不可得？眼触
yì xiàngwéi kě dé fǒu ěr bí shé shēn yì chù yì xiàngwéi
异相为可得不可得？耳、鼻、舌、身、意触异相为
kě dé fǒu yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì xiàngwéi kě dé fǒu
可得不可得？眼触为缘所生诸受异相为可得不可得？
ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì xiàngwéi
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受异相为
kě dé fǒu dì jiè yì xiàngwéi kě dé fǒu shuǐ huǒ fēng kōng
可得不可得？地界异相为可得不可得？水、火、风、空、
shí jiè yì xiàngwéi kě dé fǒu yīn yuán yì xiàngwéi kě dé fǒu děng
识界异相为可得不可得？因缘异相为可得不可得？等

wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuán yì xiàngwéi kě dé fǒu
无间缘、所缘缘、增上缘异相为可得不？

cóngyuánsuǒshēngzhū fǎ yì xiàngwéi kě dé fǒu wú míng yì xiàngwéi
从缘所生诸法异相为可得不？无明异相为

kě dé fǒu xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
可得不？行、识、名色、六处、触，受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo yì xiàngwéi kě dé fǒu tān yì
有、生、老死愁叹苦忧恼异相为可得不？贪异

xiàngwéi kě dé fǒu chēn chī yì xiàngwéi kě dé fǒu yú fū yì
相为可得不？瞋、痴异相为可得不？愚夫异

shēngjiàn qù yì xiàngwéi kě dé fǒu sì jìng lǜ yì xiàngwéi kě dé fǒu
生见趣异相为可得不？四静虑异相为可得不？

sì wú liàng sì wú sè dìng yì xiàngwéi kě dé fǒu sì niàn zhù yì
四无量、四无色定异相为可得不？四念住异

xiàngwéi kě dé fǒu sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
相为可得不？四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì xiàngwéi kě dé fǒu kōng jiě tuō
七等觉支、八圣道支异相为可得不？空解脱

mén yì xiàngwéi kě dé fǒu wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì xiàngwéi
门异相为可得不？无相、无愿解脱门异相为

kě dé fǒu nèi kōng yì xiàngwéi kě dé fǒu wài kōng nèi wài kōng
可得不？内空异相为可得不？外空、内外空、

kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yì xiàngwéi kě dé fǒu kǔ
空、自性空、无性自性空异相为可得不？苦

shèng dì yì xiàngwéi kě dé fǒu jí miè dào shèng dì yì xiàngwéi
圣谛异相为可得不？集、灭、道圣谛异相为

kě dé fǒu bù shī bō luó mì duō yì xiàngwéi kě dé fǒu jìng jiè
可得不？布施波罗蜜多异相为可得不？净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě fāng biàn shàn qiǎo miào yuàn
安忍、精进、静虑、般若、方便善巧、妙愿、

lì zhì bō luó mì duō yì xiàngwéi kě dé fǒu bā jiě tuō yì xiàngwéi
力、智波罗蜜多异相为可得不？八解脱异相为

kě dé fǒu bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì xiàngwéi kě
可得不？八胜处、九次第定、十遍处异相为可
dé fǒu yī qiè tuó luó ní mén yì xiàngwéi kě dé fǒu yī qiè sān mó
得不？一切陀罗尼门异相为可得不？一切三摩
dì mén yì xiàngwéi kě dé fǒu jí xǐ dì yì xiàngwéi kě dé fǒu
地门异相为可得不？极喜地异相为可得不？
lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànrán dì
离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、
yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì xiàngwéi kě dé
远行地、不动地、善慧地、法云地异相为可得
fǒu wǔ yǎn yì xiàngwéi kě dé fǒu liù shéntōng yì xiàngwéi kě dé
不？五眼异相为可得不？六神通异相为可得
fǒu rú lái shí lì yì xiàngwéi kě dé fǒu sì wú suǒ wèi sì wú
不？如来十力异相为可得不？四无所畏、四无
ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法
yì xiàngwéi kě dé fǒu sān shí èr dà shì xiàng yì xiàngwéi kě dé fǒu
异相为可得不？三十二大士相异相为可得不？
bā shí suí hǎo yì xiàngwéi kě dé fǒu wú wàng shī fǎ yì xiàngwéi kě
八十随好异相为可得不？无忘失法异相为可
dé fǒu héngzhù shě xìng yì xiàngwéi kě dé fǒu yī qiè zhì yì xiàng
得不？恒住舍性异相为可得不？一切智异相
wéi kě dé fǒu dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì xiàngwéi kě dé fǒu
为可得不？道相智、一切相智异相为可得不？
yú fū yì shēng yì xiàngwéi kě dé fǒu suí xìn xíng suí fǎ xíng dì
愚夫异生异相为可得不？随信行、随法行、第
bā yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú sà mó
八、预流、一来、不还、阿罗汉、独觉、菩萨摩
hē sà rú lái yīngzhèngděngjué yì xiàngwéi kě dé fǒu shì jiān chū
诃萨、如来应正等觉异相为可得不？世间出
shì jiān fǎ yì xiàngwéi kě dé fǒu yǒu lòu wú lòu fǎ yǒu wéi wú wéi
世间法异相为可得不？有漏无漏法、有为无为
fǎ yì xiàngwéi kě dé fǒu
法异相为可得不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì yú
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！于

kōngxìngzhōng yī qiè yì xiàng jiē bù kě dé
空性中一切异相皆不可得。”

fó gào shàn xiàn yóu cǐ dāng zhī píngděng fǎ xìng fēi sè bù lí
佛告善现：“由此当知平等法性非色不离
sè fēi shòu xiǎng xíng shí bù lí shòu xiǎng xíng shí
色，非受、想、行、识不离受、想、行、识；
fēi yǎn chù bù lí yǎn chù fēi ěr bí shé shēn yì chù bù lí
非眼处不离眼处，非耳、鼻、舌、身、意处不离
ěr bí shé shēn yì chù fēi sè chù bù lí sè chù fēi shēng
耳、鼻、舌、身、意处；非色处不离色处，非声、
xiāng wèi chù fǎ chù bù lí shēng xiāng wèi chù fǎ chù
香、味、触、法处不离声、香、味、触、法处；
fēi yǎn jiè bù lí yǎn jiè fēi ěr bí shé shēn yì jiè bù lí
非眼界不离眼界，非耳、鼻、舌、身、意界不离
ěr bí shé shēn yì jiè fēi sè jiè bù lí sè jiè fēi shēng
耳、鼻、舌、身、意界；非色界不离色界，非声、
xiāng wèi chù fǎ jiè bù lí shēng xiāng wèi chù fǎ jiè
香、味、触、法界不离声、香、味、触、法界；
fēi yǎn shí jiè bù lí yǎn shí jiè fēi ěr bí shé shēn yì shí
非眼识界不离眼识界，非耳、鼻、舌、身、意识
jiè bù lí ěr bí shé shēn yì shí jiè fēi yǎn chù bù lí yǎn
界不离耳、鼻、舌、身、意识界；非眼触不离眼
chù fēi ěr bí shé shēn yì chù bù lí ěr bí shé
触，非耳、鼻、舌、身、意触不离耳、鼻、舌、
shēn yì chù fēi yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù lí yǎn chù wéi
身、意触；非眼触为缘所生诸受不离眼触为
yuán suǒ shēng zhū shòu fēi ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán
缘所生诸受，非耳、鼻、舌、身、意触为缘
suǒ shēng zhū shòu bù lí ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng
所生诸受不离耳、鼻、舌、身、意触为缘所生
zhū shòu fēi dì jiè bù lí dì jiè fēi shuǐ huǒ fēng kōng
诸受；非地界不离地界，非水、火、风、空、
shí jiè bù lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè fēi yīn yuán bù lí
识界不离水、火、风、空、识界；非因缘不离
yīn yuán fēi děng wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán bù lí
因缘，非等无间缘、所缘缘、增上缘不离
děng wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán fēi cóng yuán suǒ shēng
等无间缘、所缘缘、增上缘；非从缘所生
zhū fǎ bù lí cóng yuán suǒ shēng zhū fǎ fēi wú míng bù lí wú míng
诸法不离从缘所生诸法；非无明不离无明，

fēi xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
非行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、
shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo bù lí xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ
生、老死愁叹苦忧恼不离行乃至老死愁叹苦
yōu nǎo fēi tān bù lí tān fēi chēn chī bù lí chēn chī fēi
忧恼；非贪不离贪，非瞋、痴不离瞋、痴；非
zhū jiàn qù bù lí zhū jiàn qù fēi sì jìng lǜ bù lí sì jìng lǜ fēi sì
诸见趣不离诸见趣；非四静虑不离四静虑，非四
wú liàng sì wú sè dìng bù lí sì wú liàng sì wú sè dìng fēi sì
无量、四无色定不离四无量、四无色定；非四
niàn zhù bù lí sì niàn zhù fēi sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
念住不离四念住，非四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī bù lí sì zhèng duàn nǎi zhì
五力、七等觉支、八圣道支不离四正断乃至
bā shèng dào zhī fēi kōng jiě tuō mén bù lí kōng jiě tuō mén fēi wú
八圣道支；非空解脱门不离空解脱门，非无
xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù lí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén fēi
相、无愿解脱门不离无相、无愿解脱门；非
nèi kōng bù lí nèi kōng fēi wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng
内空不离内空，非外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng bù lí wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng fēi kǔ shèng dì
自性空不离外空乃至无性自性空；非苦圣谛
bù lí kǔ shèng dì fēi jí miè dào shèng dì bù lí jí miè
不离苦圣谛，非集、灭、道圣谛不离集、灭、
dào shèng dì fēi bù shī bō luó mì duō bù lí bù shī bō luó mì duō
道圣谛；非布施波罗蜜多不离布施波罗蜜多，
fēi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě fāng biàn shàn qiǎo
非净戒、安忍、精进、静虑、般若、方便善巧、
miào yuàn lì zhì bō luó mì duō bù lí jìng jiè nǎi zhì zhì bō luó mì
妙愿、力、智波罗蜜多不离净戒乃至智波罗蜜
duō fēi bā jiě tuō bù lí bā jiě tuō fēi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
多；非八解脱不离八解脱，非八胜处、九次第定、

shí biànchù bù lí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù fēi yī
十遍处不离八胜处、九次第定、十遍处；非一
qiè tuó luó ní mén bù lí yī qiè tuó luó ní mén fēi yī qiè sān mó dì
切陀罗尼门不离一切陀罗尼门，非一切三摩地
mén bù lí yī qiè sān mó dì mén fēi jí xǐ dì bù lí jí xǐ dì fēi
门不离一切三摩地门；非极喜地不离极喜地，非
lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànrán dì
离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、
yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì bù lí lí gòu dì
远行地、不动地、善慧地、法云地不离离垢地
nǎi zhì fǎ yún dì fēi wǔ yǎn bù lí wǔ yǎn fēi liù shéntōng bù lí liù
乃至法云地；非五眼不离五眼，非六神通不离六
shéntōng fēi fó shí lì bù lí fó shí lì fēi sì wú suǒ wèi sì wú
神通；非佛十力不离佛十力，非四无所畏、四无
ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法
bù lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ fēi sān shí èr dà
不离四无所畏乃至十八佛不共法；非三十二大
shì xiàng bù lí sān shí èr dà shì xiàng fēi bā shí suí hǎo bù lí bā shí
士相不离三十二大士相，非八十随好不离八十
suí hǎo fēi wú wàng shī fǎ bù lí wú wàng shī fǎ fēi héngzhù shěxìng
随好；非无忘失法不离无忘失法，非恒住舍性
bù lí héngzhù shěxìng fēi yī qiè zhì bù lí yī qiè zhì fēi dào xiàng
不离恒住舍性；非一切智不离一切智，非道相
zhì yī qiè xiàng zhì bù lí dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēi yú fū
智、一切相智不离道相智、一切相智；非愚夫
yì shēng bù lí yú fū yì shēng fēi suí xìn xíng suí fǎ xíng dì bā
异生不离愚夫异生，非随信行、随法行、第八、
yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú sà mó hē sà
预流、一来、不还、阿罗汉、独觉、菩萨摩訶萨、
rú lái yīngzhèngděng jué bù lí suí xìn xíng nǎi zhì rú lái yīngzhèngděng
如来应正等觉不离随信行乃至如来应正等
jué fēi shì jiānchū shì jiān fǎ bù lí shì jiānchū shì jiān fǎ fēi yǒu lòu
觉；非世间出世间法不离开世间出世间法，非有漏
wú lòu fǎ yǒuwéi wú wéi fǎ bù lí yǒu lòu wú lòu fǎ yǒuwéi wú wéi
无漏法、有为无为法不离有漏无漏法、有为无为
fǎ。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn píngděng fǎ xìngwéi shì yǒu
具寿善现白佛言：“世尊！平等法性为是有

wéi wéi shì wú wéi
为，为是无为？”

fó gàoshànxiàn píngděng fǎ xìng fēi shì yǒuwéi fēi shì wú wéi
佛告善现：“平等法性非是有为，非是无为，

rán lí yǒuwéi fǎ wú wéi fǎ bù kě dé lí wú wéi fǎ yǒuwéi fǎ
然离有为法，无为法不可得，离无为法，有为法

yì bù kě dé
亦不可得。

shànxiàn ruò yǒuwéi jiè ruò wú wéi jiè rú shì èr jiè fēi
“善现，若有为界、若无为界，如是二界非

xiāngyìng fēi bù xiāngyìng wú sè wú jiàn wú duì yī xiàng suǒ
相应非不相应，无色、不见、无对、一相，所

wèi wú xiàng yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shì sù shuō bù yī
谓无相，一切如来、应、正等觉依世俗说不依

shèng yì hé yǐ gù fēi shèng yì zhōng kě yǒushēnxíng yǔ xíng
胜义。何以故？非胜义中可有身行、语行、

yì xíng fēi lí shēnxíng yǔ xíng yì xíngshèng yì kě dé
意行，非离身行、语行、意行胜义可得。

shànxiàndāng zhī jí yǒuwéi wú wéipíngděng fǎ xìngshuō
“善现当知！即有为、无为平等法性说

míngshèng yì shì gù pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí
名胜义，是故菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，

bú dòngshèng yì ér xíng pú sà mó hē sà xíng chéngshú yǒuqíng yán
不动胜义而行菩萨摩诃萨行，成熟有情、严

jìng fó tǔ néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
净佛土，能证无上正等菩提。”

chūfēn wú dòng fǎ xìng pǐn dì qī shí liù
初分无 动 法性品第七十六

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò zhū fǎ děng
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若诸法等

píngděng fǎ xìng jiē běnxìngkōng cǐ běnxìngkōng yú yǒu wú fǎ fēi néng
平等法性皆本性空，此本性空于有无法非能

suǒzuò yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí bú
所作，云何菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，不

dòngshèng yì ér zuò pú sà suǒyīngzuò shì yǐ bù shī ài yǔ lì
动胜义而作菩萨所应作事，以布施、爱语、利

xíng tóng shì ráo yì yǒuqíng
行、同事饶益有情？”

fó gàoshànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō yī qiè
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。一切

fǎ děng píngděng fǎ xìng jiē běnxìngkōng cǐ běnxìngkōng yú yǒu wú fǎ
法等平等法性皆本性空，此本性空于有无法

fēi néngsuǒzuò
非能所作。

shànxiàn ruò zhū yǒuqíng zì zhī zhū fǎ jiē běnxìngkōng zé
“善现，若诸有情自知诸法皆本性空，则

zhū rú lái yīng zhèngděngjué jí zhū pú sà mó hē sà zhòng bú xiàn
诸如来、应、正等觉及诸菩萨摩诃萨众不现

shéntōngzuò xī yǒu shì wèi yú zhū fǎ běnxìngkōngzhōng suī wú suǒ dòng
神通作希有事，谓于诸法本性空中虽无所动，

ér lìng yǒuqíngyuǎn lí zhǒngzhǒngwàngxiǎngdiāndǎo ān zhù zhū fǎ kōng
而令有情远离种种妄想颠倒，安住诸法空

jiě tuō shēng sǐ kǔ wèi lìng yǒuqíngyuǎn lí wǒ xiǎng yǒuqíngxiǎng
解脱生死苦，谓令有情远离我想、有情想、

mìngzhěxiǎng shēngzhěxiǎng yǎngzhěxiǎng shì fū xiǎng bǔ tè qiè
命者想、生者想、养者想、士夫想、补特伽

luó xiǎng yì shēngxiǎng rú tóngxiǎng zuò zhěxiǎng shǐ zuò zhěxiǎng
罗想、意生想、儒童想、作者想、使作者想、

qǐ zhěxiǎng shǐ qǐ zhěxiǎng shòuzhěxiǎng shǐ shòuzhěxiǎng zhī
起者想、使起者想、受者想、使受者想、知

zhěxiǎng shǐ zhī zhěxiǎng jiàn zhěxiǎng shǐ jiàn zhěxiǎng yì lìng yuǎn
者想、使知者想、见者想、使见者想；亦令远

lí sè xiǎng shòu xiǎng xíng shí xiǎng yì lìng yuǎn lí yǎn chù
离色想，受、想、行、识想；亦令远离眼处
xiǎng ěr bí shé shēn yì chù xiǎng yì lìng yuǎn lí sè chù
想，耳、鼻、舌、身、意处想；亦令远离色处
xiǎng shēng xiāng wèi chù fǎ chù xiǎng yì lìng yuǎn lí yǎn
想，声、香、味、触、法处想；亦令远离眼
jiè xiǎng ěr bí shé shēn yì jiè xiǎng yì lìng yuǎn lí sè
界想，耳、鼻、舌、身、意界想；亦令远离色
jiè xiǎng shēng xiāng wèi chù fǎ jiè xiǎng yì lìng yuǎn lí
界想，声、香、味、触、法界想；亦令远离
yǎn shí jiè xiǎng ěr bí shé shēn yì shí jiè xiǎng yì lìng
眼识界想，耳、鼻、舌、身、意识界想；亦令
yuǎn lí yǎn chù xiǎng ěr bí shé shēn yì chù xiǎng yì lìng
远离眼触想，耳、鼻、舌、身、意触想；亦令
yuǎn lí yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xiǎng ěr bí shé shēn
远离眼触为缘所生诸受想，耳、鼻、舌、身、
yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xiǎng yì lìng yuǎn lí dì jiè xiǎng shuǐ
意触为缘所生诸受想；亦令远离地界想，水、
huǒ fēng kōng shí jiè xiǎng yì lìng yuǎn lí yīn yuán xiǎng děng
火、风、空、识界想；亦令远离因缘想，等
wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán xiǎng yì lìng yuǎn lí cóng
无间缘、所缘缘、增上缘想；亦令远离从
yuán suǒ shēng zhū fǎ xiǎng yì lìng yuǎn lí wú míng xiǎng xíng shí
缘所生诸法想；亦令远离无明想，行、识、
míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死
chóu tàn kǔ yōu nǎo xiǎng yì lìng yuǎn lí shì jiān chū shì jiān fǎ xiǎng yǒu
愁叹苦忧恼想；亦令远离世间出世间法想，有
lòu wú lòu fǎ yǒu wéi wú wéi fǎ xiǎng ān zhù wú wéi jiè jiě tuō shēng
漏无漏法、有为无为法想，安住无为界，解脱生
sǐ kǔ wú wéi jiè zhě jí zhū fǎ kōng yī shì sù shuō míng wú wéi jiè
死苦。无为界者即诸法空，依世俗说名无为界。”

jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yóu hé kōng gù shuō zhū fǎ
具寿善现白佛言：“世尊！由何空故说诸法

kōng
空？”

fó gào shàn xiàn yóu xiǎng kōng gù shuō zhū fǎ kōng
佛告善现³⁷：“由想空故说诸法空。

fù cì shàn xiàn yú yì yún hé ruò biàn huà shēn fù zuò
“复次，善现，于意云何？若变化身复作
huà shì cǐ yǒu shí shì ér bù kōng yé
化事，此有实事而不空耶？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì zhū
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！诸
suǒ biàn huà dōu wú shí shì yī qiè jiē kōng
所变化都无实事，一切皆空。”

fó gào shàn xiàn biàn huà yǔ kōng rú shì èr fǎ fēi hé fēi sàn
佛告善现：“变化与空如是二法非合非散，
cǐ èr jù yǐ kōng kōng gù kōng bù yīng fēn bié shì kōng shì huà hé yǐ
此二俱以空空故空，不应分别是空是化。何以
gù shàn xiàn fēi kōng xìng zhōng yǒu kōng yǒu huà èr shì kě dé yǐ
故？善现，非空性中有空、有化二事可得，以
yī qiè fǎ bì jìng kōng gù
一切法毕竟空故。

fù cì shàn xiàn wú sè fēi huà wú shòu xiǎng xíng
“复次，善现，无色非化，无受、想、行、
shí fēi huà zhū shì huà zhě wú bù jiē kōng
识非化，诸是化者无不皆空。

shàn xiàn wú yǎn chù fēi huà wú ěr bí shé shēn
“善现，无眼处非化，无耳、鼻、舌、身、
yì chù fēi huà zhū shì huà zhě wú bù jiē kōng
意处非化，诸是化者无不皆空。

shàn xiàn wú sè chù fēi huà wú shēng xiāng wèi chù
“善现，无色处非化，无 声、香、味、触、
fǎ chù fēi huà zhū shì huà zhě wú bù jiē kōng
法处非化，诸是化者无不皆空。

shàn xiàn wú yǎn jiè fēi huà wú ěr bí shé shēn
“善现，无眼界非化，无耳、鼻、舌、身、
yì jiè fēi huà zhū shì huà zhě wú bù jiē kōng
意界非化，诸是化者无不皆空。

shàn xiàn wú sè jiè fēi huà wú shēng xiāng wèi chù
“善现，无色界非化，无 声、香、味、触、

³⁷ 大正藏：佛言：“善现；永乐北藏及龙藏：佛告善现

fǎ jiè fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
法界非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú yǎn shí jiè fēi huà wú ěr bí shé shēn
“善现，无眼识界非化，无耳、鼻、舌、身、

yì shí jiè fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
意识界非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú yǎnchù fēi huà wú ěr bí shé shēn
“善现，无眼触非化，无耳、鼻、舌、身、

yì chù fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
意触非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu fēi huà wú ěr
“善现，无眼触为缘所生诸受非化，无耳、

bí shé shēn yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu fēi huà zhū shì huà
鼻、舌、身、意触为缘所生诸受非化，诸是化

zhě wú bù jiē kōng
者无不皆空。

shànxiàn wú dì jiè fēi huà wú shuǐ huǒ fēng kōng
“善现，无地界非化，无水、火、风、空、

shí jiè fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
识界非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú yīn yuán fēi huà wú děng wú jiàn yuán suǒ yuán
“善现，无因缘非化，无等无间缘、所缘

yuán zēngshàng yuán fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
缘、增上缘非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú cóng yuán suǒ shēng zhū fǎ fēi huà zhū shì huàzhě
“善现，无从缘所生诸法非化，诸是化者

wú bù jiē kōng
无不皆空。

shànxiàn wú wú míng fēi huà wú xíng shí míng sè
“善现，无无明非化，无行、识、名色、

liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦

yōunǎo fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
忧恼非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú bù shī bō luó mì duō fēi huà wú jìng jiè ān
“善现，无布施波罗蜜多非化，无净戒、安

rěn jīng jìn jìng lù bō rě fāngbiàn shànqiǎo miào yuàn lì
忍、精进、静虑、般若、方便善巧、妙愿、力、

zhì bō luó mì duō fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
智波罗蜜多非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú sì niànzhù fēi huà wú sì zhèngduàn sì shén
“善现，无四念住非化，无四正断、四神

zú wǔ gēn wǔ lì qī dèngjué zhī bā shèngdào zhī fēi huà
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支非化，

zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú kōng jiě tuō mén fēi huà wú wú xiàng wú yuàn
“善现，无空解脱门非化，无无相、无愿

jiě tuō mén fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
解脱门非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú nèi kōng fēi huà wú wài kōng nèi wài kōng
“善现，无内空非化，无外空、内外空、

kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng fēi huà zhū shì huàzhě wú bù
空、自性空、无性自性空非化，诸是化者无不

jiē kōng
皆空。

shànxiàn wú kǔ shèng dì fēi huà wú jí miè dào shèng
“善现，无苦圣谛非化，无集、灭、道圣

dì fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
谛非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú sì jìng lǜ fēi huà wú sì wú liàng sì wú sè
“善现，无四静虑非化，无四无量、四无色

dìng fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
定非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú bā jiě tuō fēi huà wú bā shèng chù jiǔ cì
“善现，无八解脱非化，无八胜处、九次

dì dìng shí biàn chù fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
第定、十遍处非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú tuó luó ní mén fēi huà wú sān mó dì mén fēi
“善现，无陀罗尼门非化，无三摩地门非

huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú jí xǐ dì fēi huà wú lí gòu dì fā guāng
“善现，无极喜地非化，无离垢地、发光

dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiàncián dì yuǎnxíng dì bú
地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不

dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē
动地、善慧地、法云地非化，诸是化者无不皆

kōng
空。

shànxiàn wú wǔ yǎn fēi huà wú liù shéntōng fēi huà zhū
“善现，无五眼非化，无六神通非化，诸

shì huàzhě wú bù jiē kōng
是化者无不皆空。

shànxiàn wú fó shí lì fēi huà wú sì wú suǒ wèi sì wú
“善现，无佛十力非化，无四无所畏、四无

ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法

fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú sān shí èr dà shì xiàng fēi huà wú bā shí suí
“善现，无三十二大士相非化，无八十随

hǎo fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
好非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú wú wàng shī fǎ fēi huà wú héngzhù shě xìng fēi
“善现，无无忘失法非化，无恒住舍性非

huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú yī qiè zhì fēi huà wú dào xiàng zhì yī qiè
“善现，无一切智非化，无道相智、一切

xiàng zhì fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
相智非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú yù liú guǒ fēi huà wú yī lái bù huán
“善现，无预流果非化，无一来、不还、

ā luó hànguǒ dú jué pú tí fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
阿罗汉果、独觉菩提非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn wú pú sà mó hē sà xíng fēi huà wú zhū³⁸ fó wú
“善现，无菩萨摩诃萨行非化，无诸³⁸佛无

shàngzhèngděng pú tí fēi huà zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
上正等菩提非化，诸是化者无不皆空。

shànxiàn yī rú shì fǎ shī shèzhǒngzhǒng bǔ tè qié luó suǒ
“善现，依如是法施設种种补特伽罗，所

wèi yì shēng ruò suí xìn xíng ruò suí fǎ xíng ruò dì bā ruò yù liú
谓异生、若随信行、若随法行、若第八、若预流、

ruò yī lái ruò bù huán ruò ā luó hàn ruò dú jué ruò pú sà mó
若一来、若不还、若阿罗汉、若独觉、若菩萨摩

hē sà ruò zhū rú lái yīngzhèngděngjué rú shì yī qiè wú fēi shì huà
诃萨、若诸如来应正等觉，如是一切无非是化，

zhū shì huàzhě wú bù jiē kōng
诸是化者无不皆空。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn shì jiānzhū yùn
时，具寿善现白佛言：“世尊！世间诸蕴、

zhū chù zhū jiè yuán qǐ yuánshēng yuán qǐ zhī děng kě jiē shì
诸处、诸界、缘起、缘生、缘起支等可皆是

huà zhū chū shì jiān bō luó mì duō ruò sān shí qī pú tí fēn fǎ ruò
化？诸出世间波罗蜜多，若三十七菩提分法，若

sān jiě tuō mén ruò yī qiè kōng ruò zhū shèng dì ruò sì jìng lǜ
三解脱门，若一切空，若诸圣谛，若四静虑、

sì wú liàng sì wú sè dìng ruò bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì
四无量、四无色定，若八解脱、八胜处、九次

dì dìng shí biàn chù ruò tuó luó ní mén sān mó dì mén ruò pú
第定、十遍处，若陀罗尼门、三摩地门，若菩

sà shí dì ruò wǔ yǎn liù shéntōng ruò fó shí lì sì wú suǒ wèi
萨十地，若五眼、六神通，若佛十力、四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ ruò sān shí èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo ruò wú wàng shī
共法，若三十二大士相、八十随好，若无忘失

fǎ héngzhù shěxìng ruò yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
法、恒住舍性，若一切智、道相智、一切相智，

ruò yóu bǐ fǎ suǒ dé zhū guǒ ruò yī bǐ fǎ shī shèzhǒngzhǒng bǔ tè qié
若由彼法所得诸果，若依彼法施設种种补特伽

³⁸ 大正藏：无；永乐北藏及龙藏：无诸

luó qǐ yì shì huà
罗，岂亦是化？”

fó gào shàn xiàn yī qiè shì jiān chū shì jiān fǎ wú fēi shì huà
佛告善现：“一切世间、出世间法无非是化，
rán yú qí zhōng yǒu shì shēng wén suǒ huà yǒu shì dú jué suǒ huà yǒu
然于其中，有是声闻所化，有是独觉所化，有
shì pú sà suǒ huà yǒu shì rú lái suǒ huà yǒu shì fán nǎo suǒ huà yǒu
是菩萨所化，有是如来所化，有是烦恼所化，有
shì shàn fǎ suǒ huà shàn xiàn yóu cǐ yīn yuán shuō yī qiè fǎ jiē rú
是善法所化。善现，由此因缘，说一切法皆如
biàn huà děng wú chā bié
变化等无差别。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn suǒ yǒu duàn guǒ wèi
具寿善现复白佛言：“世尊！所有断果，谓
yù liú guǒ huò yī lái guǒ huò bù huán guǒ huò ā luó hàn guǒ huò
预流果、或一来果、或不还果、或阿罗汉果、或
dú jué dì huò rú lái dì yǒng duàn fán nǎo xí qì xiāng xù qǐ yì shì
独觉地、或如来地永断烦恼习气相续，岂亦是
huà
化？”

fó gào shàn xiàn rú shì zhū fǎ ruò yǔ shēng miè èr xiāng hé zhě
佛告善现：“如是诸法若与生灭二相合者
yì jiē shì huà
亦皆是化。”

shì zūn hé fǎ fēi huà
“世尊！何法非化？”

shàn xiàn ruò fǎ bù yǔ shēng miè xiāng hé shì fǎ fēi huà
“善现，若法不与生灭相合，是法非化。”

shì zūn hé fǎ bù yǔ shēng miè xiāng hé
“世尊！何法不与生灭相合？”

shàn xiàn bù xū kuáng fǎ jí shì niè pán cǐ fǎ bù yǔ shēng
“善现，不虚诳法即是涅槃，此法不与生
miè xiāng hé shì gù fēi huà
灭相合，是故非化。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán rú shì zūn shuō píng děng fǎ xìng
具寿善现复白佛言：“如世尊说平等法性
yī qiē jiē kōng wú néng dòng zhě wú èr kě dé wú yǒu shǎo fǎ fēi
一切皆空，无能动者，无二可得，无有少法非

zì xìngkōng yún hé niè pán kě yán fēi huà
自性空，云何涅槃可言非化？”

fó gàoshànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō wú yǒu
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。无有
shǎo fǎ fēi zì xìngkōng cǐ zì xìngkōng fēi shēngwénzuò fēi dú jué zuò
少法非自性空，此自性空非声闻作，非独觉作，
fēi pú sà zuò fēi rú lái zuò yì fēi yú zuò yǒu fó wú fó qí xìng
非菩萨作，非如来作，亦非余作，有佛无佛其性
chángkōng cǐ jí niè pán shì gù wǒ shuō niè pán fēi huà fēi shí yǒu
常空，此即涅槃，是故我说涅槃非化，非实有
fǎ míngwéi niè pán kě shuō wú shēng wú miè fēi huà
法名为涅槃，可说无生、无灭、非化。”

大般若波罗蜜多经卷第三百九十七

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi jiǔ shí bā 大般若波罗蜜多经卷第三百九十八

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn cháng tí pú sà pǐn dì qī shí qī zhī yī 初分 常 啼菩萨品第七十七之一

ěr shí jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé jiào
尔时，具寿善现复白³⁹佛言：“世尊！云何教

shòu jiào jiè chū yè pú sà lìng qí xìn jiě zhū fǎ zì xìng bì jìng jiē
授教诫初业菩萨，令其信解诸法自性毕竟皆
kōng
空？”

fó gào shàn xiàn qǐ yī qiè fǎ xiān yǒu hòu wú rán yī qiè fǎ
佛告善现：“岂一切法先有后无？然一切法

fēi yǒu fēi wú wú zì xìng wú tā xìng xiān jì fēi yǒu hòu yì fēi wú
非有非无，无自性无他性，先既非有后亦非无，

zì xìng cháng kōng wú suǒ bù wèi yīng dāng rú shì jiào shòu jiào jiè chū yè
自性常空无所怖畏。应当如是教授教诫初业

pú sà lìng qí xìn jiě zhū fǎ zì xìng bì jìng jiē kōng
菩萨，令其信解诸法自性毕竟皆空。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù qiú bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨欲求般若波罗

mì duō yīng rú cháng tí pú sà mó hē sà qiú shì pú sà mó hē sà
蜜多，应如常啼菩萨摩诃萨求，是菩萨摩诃萨

jīn zài dà yún léi yīn fó suǒ xiū xíng fàn xíng
今在大云雷音佛所修行梵行。”

jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn cháng tí pú sà mó hē
具寿善现白佛言：“世尊！常啼菩萨摩诃

sà yún hé qiú bō rě bō luó mì duō
萨云何求般若波罗蜜多？”

fó gào shàn xiàn cháng tí pú sà mó hē sà běn qiú bō rě bō
佛告善现：“常啼菩萨摩诃萨本求般若波

³⁹ 大正藏：白；永乐北藏及龙藏：复白

luó mì duō shí bù xī shēnmìng bú gù zhēncái bú xùn míng yù
罗蜜多时，不惜身命，不顾珍财，不徇名誉，
bù xī gōngjìng ér qiú bō rě bō luó mì duō bǐ cháng yào jū ā liàn
不希恭敬，而求般若波罗蜜多。彼常乐居阿练
rě chù xū rán wényǒu kōng zhōng shēng yuē duō shàn nán zǐ rǔ
若处，欬然闻有空中声曰：‘咄！善男子，汝
kě dōng xíng jué dìng dé wén shēn shēn bō rě bō luó mì duō rǔ dāng xíng
可东行，决定得闻甚深般若波罗蜜多。汝当行
shí mò cí pí juàn mò niàn shuì mián mò sī yǐn shí mò xiǎng zhòu
时，莫辞疲倦，莫念睡眠，莫思饮食，莫想昼
yè mò bù hán rè yú nèi wài fǎ xīn mò sǎn luàn xíng shí bù dé zuǒ
夜，莫怖寒热，于内外法心莫散乱。行时不得左
yòu gù shì wù guān qián hòu shàng xià sì wéi wù pò wēi yí wù huài
右顾视，勿观前后上下四维，勿破威仪，勿坏
shēn xiàng wù dòng yú sè wù dòng shòu xiǎng xíng shí wù
身相。勿动于色，勿动受、想、行、识；勿
dòng yǎn chù wù dòng ěr bí shé shēn yì chù wù dòng sè
动眼处，勿动耳、鼻、舌、身、意处；勿动色
chù wù dòng shēng xiāng wèi chù fǎ chù wù dòng yǎn jiè
处，勿动声、香、味、触、法处；勿动眼界，
wù dòng ěr bí shé shēn yì jiè wù dòng sè jiè wù dòng
勿动耳、鼻、舌、身、意识界；勿动色界，勿动
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè wù dòng yǎn shí jiè wù dòng
声、香、味、触、法界；勿动眼识界，勿动
ěr bí shé shēn yì shí jiè wù dòng yǎn chù wù dòng ěr
耳、鼻、舌、身、意识界；勿动眼触，勿动耳、
bí shé shēn yì chù wù dòng yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
鼻、舌、身、意触；勿动眼触为缘所生诸受，
wù dòng ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
勿动耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受；
wù dòng dì jiè wù dòng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wù dòng
勿动地界，勿动水、火、风、空、识界；勿动
yīn yuán wù dòng děng wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán
因缘，勿动等无间缘、所缘缘、增上缘；
wù dòng cóng yuán suǒ shēng zhū fǎ wù dòng wú míng wù dòng xíng shí
勿动从缘所生诸法；勿动无明，勿动行、识、
míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

chóu tàn kǔ yōu nǎo wù dòng bù shī bō luó mì duō wù dòng jìng jiè
愁叹苦忧恼；勿动布施波罗蜜多，勿动净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō wù dòng sì niàn zhù
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多；勿动四念住，
wù dòng sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
勿动四正断、四神足、五根、五力、七等觉
zhī bā shèng dào zhī wù dòng nèi kōng wù dòng wài kōng nèi wài
支、八圣道支；勿动内空，勿动外空、内外
kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、
bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、
zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无
xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng wù dòng zhēn rú wù dòng
性空、自性空、无性自性空；勿动真如，勿动
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議
jiè wù dòng kǔ shèng dì wù dòng jí miè dào shèng dì wù
界；勿动苦圣谛，勿动集、灭、道圣谛；勿
dòng sì jìng lǜ wù dòng sì wú liàng sì wú sè dìng wù dòng bā jiě
动四静虑，勿动四无量、四无色定；勿动八解
tuō wù dòng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù wù dòng yī
脱，勿动八胜处、九次第定、十遍处；勿动一
qiè tuó luó ní mén wù dòng yī qiè sān mó dì mén wù dòng kōng jiě tuō
切陀罗尼门，勿动一切三摩地门；勿动空解脱
mén wù dòng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wù dòng jí xǐ dì
门，勿动无相、无愿解脱门；勿动极喜地，
wù dòng lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn
勿动离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现
qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì wù
前地、远行地、不动地、善慧地、法云地；勿
dòng wǔ yǎn wù dòng liù shéntōng wù dòng fó shí lì wù dòng sì
动五眼，勿动六神通；勿动佛十力，勿动四
wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ wù dòng wú wàng shī fǎ wù dòng héng zhù shě
十八佛不共法；勿动无忘失法，勿动恒住舍
xìng wù dòng yī qiè zhì wù dòng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wù
性；勿动一切智，勿动道相智、一切相智；勿
dòng yù liú guǒ wù dòng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué
动预流果，勿动一来、不还、阿罗汉果、独觉
pú tí wù dòng pú sà mó hē sà xíng wù dòng wú shàng zhèng děng pú
菩提；勿动菩萨摩诃萨行，勿动无上正等菩
tí wù dòng shì jiān fǎ wù dòng chū shì jiān fǎ wù dòng yǒu lòu fǎ
提；勿动世间法，勿动出世间法；勿动有漏法，
wù dòng wú lòu fǎ wù dòng yǒu wéi fǎ wù dòng wú wéi fǎ hé yǐ
勿动无漏法；勿动有为法，勿动无为法。何以
gù shàn nán zǐ ruò yú zhū fǎ yǒu suǒ dòng zhě zé yú fó fǎ bù néng
故？善男子，若于诸法有所动者则于佛法不能
ān zhù ruò yú fó fǎ bù néng ān zhù zé yú shēng sǐ zhū qù lún huí
安住，若于佛法不能安住则于生死诸趣轮回，
ruò yú shēng sǐ zhū qù lún huí zé bù néng dé shēn shēn bō rě bō luó mì
若于生死诸趣轮回则不能得甚深般若波罗蜜
duō 多。

ěr shí cháng tí pú sà mó hē sà wén kōng zhōng shēng yīn
“尔时，常啼菩萨摩诃萨闻空中声殷
qín jiào huì huān xǐ yǒng yuè tàn wèi céng yǒu hé zhǎng gōng jìng bào kōng
勤教诲，欢喜踊跃叹未曾有，合掌恭敬报空
shēng yuē rú xiàng suǒ yán wǒ dāng cóng jiào suǒ yǐ zhě hé wǒ dāng
声曰：‘如向所言我当从教。所以者何？我当
yù wèi yī qiè yǒu qíng zuò dà míng gù wǒ dāng yù jí yī qiè rú lái
欲为一切有情作大明故，我当欲集一切如来、
yīng zhèng děng jué shū shèng fǎ gù wǒ dāng yù zhèng wú shàng zhèng
应、正等觉殊胜法故，我当欲证无上正
děng dà pú tí gù 等大菩提故。’

shí kōng zhōng shēng fù yǔ cháng tí pú sà mó hē sà yán
“时，空中声复语常啼菩萨摩诃萨言：
shàn zāi shàn zāi shàn nán zǐ rǔ dāng yú kōng wú xiàng
‘善哉！善哉！善男子，汝当于空、无相、
wú yuàn shēn shēn zhī fǎ yīng shēng xìn jiě rǔ yīng yǐ lí yī qiè xiàng xīn
无愿甚深之法应生信解，汝应以离一切相心

qiú shēn bō rě bō luó mì duō rǔ yīng yǐ lí wǒ jí yǒuqíng mìngzhě
求深般若波罗蜜多，汝应以离我及有情、命者、
shēngzhě yǎngzhě shì fū bǔ tè qié luó yì shēng rú tóng
生者、养者、士夫、补特伽罗、意生、儒童、
zuòzhě shòuzhě zhīzhě jiànzhěxiāng xīn qiú shēn bō rě bō luó mì
作者、受者、知者、见者相心求深般若波罗蜜
duō rǔ shànnán zǐ yú zhū è yǒuyīngfāngbiànyuǎn lí yú zhū shàn yǒu
多。汝善男子于诸恶友应方便远离，于诸善友
yīng qīn jìn gòngyǎng ruò néng wèi rǔ shàn qiǎo shuō kōng wú xiàng wú
应亲近供养。若能为汝善巧说空、无相、无
yuàn wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng běn jì zhī fǎ jí néng
愿、无生、无灭、无染、无净本寂之法，及能
wèi rǔ shì xiànjiàodǎozàn lì qīng xī yī qiè zhì zhì shì wéishàn yǒu rǔ
为汝示现教导赞励庆喜一切智智，是为善友。汝
shànnán zǐ ruò rú shì xíng bù jiǔ dé wén shēn shēn bō rě bō luó mì duō
善男子若如是行，不久得闻甚深般若波罗蜜多，
huò cóng jīng diǎn zhōng wén huò cóng pú sà suǒ wén rǔ suǒ cóng wén shēn
或从经典中闻，或从菩萨所闻。汝所从闻甚
shēn bō rě bō luó mì duō dāng yú shì chù qǐ dà shī xiǎng rǔ yīng zhī
深般若波罗蜜多，当于是处起大师想，汝应知
ēn niàn dāng zhòng bào rǔ shànnán zǐ yīng zuò shì niàn wǒ suǒ cóng
恩念当重报。汝善男子应作是念：“我所从
wén shēn shēn bō rě bō luó mì duō shì wǒ zuì shèng zhēn shí shàn yǒu
闻甚深般若波罗蜜多，是我最胜真实善友，
wǒ cóng bǐ wén shì miào fǎ gù sù yú wú shàng zhèng děng pú tí dé
我从彼闻是妙法故，速于无上正等菩提得
bú tuì zhuǎn wǒ yóu bǐ gù dé jìn rú lái yīng zhèng děng jué cháng
不退转，我由彼故得近如来、应、正等觉，常
shēng zhū fó yán jìng guó tǔ gōng jìng gòng yǎng zhū fó shì zūn tīng wén
生诸佛严净国土，恭敬供养诸佛世尊，听闻
zhèng fǎ zhí zhòng dé běn yuǎn lí wú xiá jù zú yǒu xiá niàn niàn zēng
正法殖⁴⁰众德本，远离无暇具足有暇，念念增
zhǎng shū shèng shàn gēn rǔ yīng sī wéi chóu liáng guān chá zhū rú shì
长殊胜善根。”汝应思惟筹量观察诸如是
děng gōng dé shèng lì néng wèi rǔ shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō
等功德胜利，能⁴¹为汝说甚深般若波罗蜜多

⁴⁰ 大正藏：植；永乐北藏及龙藏：殖

⁴¹ 大正藏：于；永乐北藏及龙藏：能

pú sà fǎ shī chángyīngjìng shì rú zhū fó xiǎng rǔ shànnán zǐ mò yǐ
菩萨法师，常应敬事如诸佛想。汝善男子莫以
shì lì míng yù xīn gù suí zhú fǎ shī dàn wèi ài zhònggōngjìnggòngyǎng
世利名誉心故随逐法师，但为爱重恭敬供养
wú shàng fǎ gù suí zhú fǎ shī rǔ shànnán zǐ yīngjué mó shì wèiyǒu
无上法故随逐法师。汝善男子应觉魔事，谓有
è mó wèihuàizhèng fǎ jí fǎ shī gù yǐ miào sè shēng xiāng
恶魔为坏正法及法师故，以妙色、声、香、
wèi chùjìng yīn qín fèng shī shí shuō fǎ shī fāngbiànshànqiǎo wèi
味、触境，殷勤奉施，时说法师方便善巧，为
yù tiáo fú bǐ è mó gù lìng zhū yǒuqíngzhòngshàngēn gù xiàn yǔ shì
欲调伏彼恶魔故，令诸有情种善根故，现与世
jiāntóng qí shì gù suī shòu bǐ shī ér wú rǎnzhuó rǔ yú cǐ zhōngmò
间同其事故，虽受彼施而无染著，汝于此中莫
shēng huì xiǎng⁴² yīngzuò shì niàn wǒ wèinéng zhī shuō fǎ pú sà fāng
生秽想⁴²。应作是念：“我未能知说法菩萨方
biànshànqiǎo cǐ shuō fǎ shī shàn zhī fāngbiàn wèi yù tiáo fú gāngqiáng
便善巧，此说法师善知方便，为欲调伏刚强
yǒuqíng yù lìng yǒuqíng zhí zhòng dé běn fǔ tóng shì shì xiànshòuzhū yù
有情，欲令有情植众德本，俯同世事现受诸欲，
rán cǐ pú sà bù qǔ fǎ xiàng wú zhuó wú ài céng wú huǐ fàn rǔ
然此菩萨不取法相，无著无碍曾无毁犯。”汝
shànnán zǐ dāng yú ěr shí yīngguānzhū fǎ zhēn shí lǐ qù yún hé zhū
善男子当于尔时应观诸法真实理趣。云何诸
fǎ zhēn shí lǐ qù wèi yī qiè fǎ wú rǎn wú jìng hé yǐ gù shàn
法真实理趣？谓一切法无染无净。何以故？善
nán zǐ yī yī qiè fǎ zì xìng jiē kōng wú wǒ yǒuqíng mìngzhě
男子，以一切法自性皆空，无我、有情、命者、
shēngzhě yǎngzhě shì fū bǔ tè qié luó yì shēng rú tóng
生者、养者、士夫、补特伽罗、意生、婴童、
zuòzhě shòuzhě zhī zhě jiànzhě rú huàn rú mèng rú xiǎng
作者、受者、知者、见者，如幻、如梦、如响、
rú xiàng rú yángyàn rú guāngyǐng rú biànhuà shì rú xúnxiāng
如像、如阳焰、如光影、如变化事、如寻香
chéng rǔ shànnán zǐ ruònéng rú shì guāncházhū fǎ zhēn shí lǐ qù suí
城。汝善男子若能如是观察诸法真实理趣随

⁴² 大正藏：相；永乐北藏及龙藏：想

zhú fǎ shī bù jiǔ chéngbàshēnshēn bō rě bō luó mì duō yòu shàn
逐法师，不久成办甚深般若波罗蜜多。又，善
nán zǐ yú yú mó shì rǔ yīngjué zhī wèishuō fǎ shī jiàn rǔ qiú qǐng
男子，于余魔事汝应觉知，谓说法师见汝求请
shēnshēn bō rě bō luó mì duō dōu bú juànniàn fǎn jiā líng rǔ rǔ yú
甚深般若波罗蜜多，都不眷念反加凌辱，汝于
cǐ zhōng bù yīngchēnhèn zhuǎnzēng ài zhònggōngjìng fǎ xīn chángzhú
此中不应瞋恨，转增爱重恭敬法心，常逐
fǎ shī wù shēngyànjuàn
法师勿生厌倦。’

ěr shí cháng tí pú sà mó hē sà shòukōngzhōngshēngchóng
“尔时，常啼菩萨摩诃萨受空中声重

jiào jiè yǐ zhuǎnzēnghuān xǐ cóng shì dōngxíng wèi jiǔ zhī jiān fù zuò
教诫已，转增欢喜从是东行。未久之间复作
shì niàn wǒ nìng bú wèn bǐ kōngzhōngshēngqiǎn wǒ dōngxíng qù dāng
是念：‘我宁不问彼空中声遣我东行，去当
yuǎn jìn zhì hé chéng yì fù cóngshéiwénshēnshēn bō rě bō luó mì
远近至何城邑？复从谁闻甚深般若波罗蜜
duō zuò shì niàn yǐ jí zhù qí chù chuīxiōngbēi tàn yōuchóu tí qì
多？’作是念已即住其处，捶胸悲叹忧愁啼泣。

jīng xū yú qǐngzuò shì sī wéi wǒ zhù cǐ zhōngguò yī zhòu yè nǎi zhì
经须臾顷作是思惟：‘我住此中过一昼夜，乃至
huòguò qī zhòu qī yè bù cí pí juàn bú niànshuìmián bú sī yǐn
或过七昼七夜，不辞疲倦，不念睡眠，不思饮
shí bù xiǎngzhòu yè bú bù hán rè yú nèi wài fǎ xīn bù sǎnlùn
食，不想昼夜，不怖寒热，于内外法心不散乱，
ruò wèishēnzhī qù zhī yuǎn jìn suǒ zhì chéng yì jí suǒ cóngwénshēn
若未审知去之远近所至城邑，及所从闻甚
shēn bō rě bō luó mì duō zhōng bù qǐ xīn shě yú cǐ chù
深般若波罗蜜多，终不起心舍于此处。’

shànxiàndāng zhī pì rú fù mǔ wéiyǒu yī zǐ duānzhèng
“善现当知！譬如父母唯有一子，端正

xiá huì duō zhū jì néng ài zhī shènzhòng qí zǐ shèngzhuàng cù biàn
黠慧多诸伎能，爱之甚重。其子盛壮卒便
mìngzhōng fù mǔ ěr shí bēi háo kǔ dú wéi yì qí zǐ gèng wú yú niàn
命终，父母尔时悲号苦毒，唯忆其子更无余念。
cháng tí pú sà yì fù rú shì dāng yú ěr shí gèng wú yú niàn wéizuò
常啼菩萨亦复如是，当于尔时更无余念，唯作

shì niàn wǒ yú hé shí dāng wén gānrě bō luó mì duō wǒ xiān hé
是念：‘我于何时当闻般若波罗蜜多？我先何

gù bú wèn kōng shēng quàn wǒ dōng xíng qù dāng yuǎn jìn zhì hé chù suǒ
故不问空声劝我东行去当远近至何处所？

fù cóng shéi wén shēn shēn gānrě bō luó mì duō
复从谁闻甚深般若波罗蜜多？’

shàn xiàn dāng zhī cháng tí pú sà mó hē sà rú shì bēi qì
“善现当知！常啼菩萨摩诃萨，如是悲泣

zì tàn hèn shí xū yú qí qián yǒu fó xiàng xiàn zàn cháng tí pú sà mó
自叹恨时，欵于其前有佛像现，赞常啼菩萨摩

hē sà yán shàn zāi shàn zāi shàn nán zǐ guò qù rú lái yīng
诃萨言：‘善哉！善哉！善男子，过去如来、应、

zhèng děng jué wéi pú sà shí yǐ qín kǔ xíng qiú shēn gānrě bō luó mì
正等觉为菩萨时，以勤苦行求深般若波罗蜜

duō yì rú rǔ jīn qiú zhī jiā xíng yòu shàn nán zǐ rǔ yǐ rú shì
多，亦如汝今求之加行。又，善男子，汝以如是

yǒng měng jīng jìn ài yào gōng jìng qiú fǎ zhī xīn cóng cǐ dōng xíng guò yú
勇猛精进爱乐恭敬求法之心，从此东行过于

wǔ bǎi yú shàn nà liàng yǒu dà wáng chéng míng jù miào xiāng qí chéng
五百踰缮那量，有大王城名具妙香。其城

gāo guǎng qī bǎo chéng jiù yú qí chéng wài zhōu zā jiē yǒu qī bǎo suǒ
高广七宝成就，于其城外周匝皆有七宝所

chéng qī chóng yuán qiáng qī chóng lóu guān qī chóng lán shǔn
成，七重垣墙、七重楼观、七重栏楯、

qī chóng bǎo qiàn qī chóng háng liè bǎo duō luó shù shì yuán qiáng děng
七重宝堞、七重行列宝多罗树，是垣墙等

hù xiāng jiàn shì fā zhǒng zhǒng guāng shēn kě ài yào cǐ dà bǎo chéng
互相间饰，发种种光甚可爱乐。此大宝城

miàn gè shí èr yú shàn nà liàng qīng jìng kuān guǎng rén wù chì shèng ān
面各十二踰缮那量，清净宽广人物炽盛安

wēn fēng lè zhōng yǒu wǔ bǎi jiē xiàng shì chán dù liàng xiāng dāng duān
隐丰乐，中有五百街巷市廛，度量相当端

yán rú huà yú zhū qū mò gè yǒu qīng liú yǐ bǎo fǎng wǎng lái wú
严如画，于诸衢陌各有清流亘以宝舫往来无

yōng yī yī jiē xiàng qīng jìng yán shì sǎ yǐ xiāng shuǐ bù yǐ míng huā
拥，一一街巷清净严饰，洒以香水布以名华，

chéng jí yuán qiáng jiē yǒu què dí zhì dié lóu gé zǐ jīn suǒ chéng
城及垣墙皆有却敌雉堞、楼阁，紫金所成，

yíng yǐ zhòngzhēnguāngmíng huī huàn yú zhì dié jiàn cè yǐ bǎoshù
莹⁴³以众珍光明辉焕，于雉堞间厕以宝树，
shì yī yī shùgēnjīng zhī yè jí yǐ huāguǒ jiē bié bǎochéng chéng
是一一树根茎枝叶，及以花果皆别宝成，城
yuánlóu gé jí zhūbǎoshù fù yǐ jīn wǎnglián yǐ bǎoshéng xuán yǐ
垣楼阁及诸宝树，覆以金网连以宝绳，悬以
jīn língzhuì yǐ bǎoduó wēifēngchuīdòng fā hé yǎ yīn pì rú shàn zòu
金铃缀以宝铎，微风吹动发和雅音，譬如善奏
wǔ zhī zhūyuè shì bǎochéng nèi wú liàngyǒuqíng zhòu yè héngwénhuān
五支诸乐，是宝城内无量有情，昼夜恒闻欢
yú kuài lè chéngwàizhōu zā qī chóngbǎoqiàn bā gōng dé shuǐ mí mǎn
娱快乐。城外周匝七重宝堑，八功德水弥漫
qí zhōng lěngnuǎn tiáo hé qīngchéngjiǎo jìng shuǐzhōngchùchùyǒu qī
其中，冷暖⁴⁴调和清澄皎镜，水中处处有七
bǎochuán jiàn shì zhuāngyánzhòngsuǒ xǐ jiàn bǐ yǒuqíng lèi sù yè suǒ
宝船，间饰庄严众所喜见，彼有情类宿业所
zhāo shí gòngchéng zhī fàn yàngyóu xì zhūqiànshuǐ nèi jù zhòngmiào
招，时共乘之泛⁴⁵漾游戏，诸堑水内具众妙
huā wǎ bō luó huā bō tè mó huā jū mǔ tuó huā bēn tú lì
华，喞钵罗华、钵特摩华、拘母陀华、奔荼⁴⁶利
huā jí yú zhǒngzhǒng zá lèi bǎo huā sè xiāng xiān yù biàn fù shuǐ shàng
华及余种种种杂类宝华，色香鲜郁遍覆水上，
yǐ yào yán zhī sān qiān jiè nèi suǒ yǒu míng huā wú bú bèi zú yǒu wǔ bǎi
以要言之三千界内所有名华无不备足。有五百
yuàn zhōu huán dà chéng zhǒng zhǒng zhuāng yán shèn kě xǐ yào yī yī
苑周环大城，种种庄严甚可喜乐，一一
yuàn nèi yǒu wǔ bǎi chí qí chí zòng guǎng yī jù lú shè qī bǎo zhuāng
苑内有五百池，其池纵广一俱卢舍，七宝庄
shì yuè kě zhòng xīn yú zhū chí zhōng yǒu sì miào huā wǎ bō luó huā
饰⁴⁷悦可众心，于诸池中有四妙华，喞钵罗华、
bō tè mó huā jū mǔ tuó huā bēn tú lì huā liàng rú chē lún yìng
钵特摩华、拘母陀华、奔荼⁴⁸利华，量如车轮映

43 大正藏：莹；永乐北藏及龙藏：莹

44 大正藏：燿；永乐北藏及龙藏：暖

45 大正藏：泛；永乐北藏及龙藏：泛

46 大正藏：茶；永乐北藏及龙藏：茶

47 大正藏：严；永乐北藏及龙藏：饰

48 大正藏：茶；永乐北藏及龙藏：茶

bì yú shuǐ qí huā jiē yǐ zhòngbǎosuǒchéng qīng sè qīngxiǎnqīngyǐng
蔽于水，其华皆以众宝所成，青色青显青影
qīngguāng huáng sè huángxiǎnhuángyǐnghuángguāng chì sè chìxiǎn chì
青光，黄色黄显黄影黄光，赤色赤显赤
yǐng chì guāng bái sè bái xiǎn bái yǐng bái guāng zhū yuàn chí zhōng duō yǒu
影赤光，白色白显白影白光。诸苑池中多有
zhòngniǎo kǒngquè yīngwǔ fú yī hóngyàn huáng jú cāng
众鸟，孔雀、鸚鵡、兜鷲、鸿雁、黄鷓、鸪
gēng qīng wù bái hú chūnyīng qiū lù yuānyāng jiāo jīng
鸪、青鹭、白鹄、春莺、鸯鹭、鸳鸯、鸪鹑、
fěi cuì jīng wèi kūn jī zhǔ yù yuán jū kūnfèng miào chì
翡翠、精卫、鸚鸡、鷓鴣、鷓鴣、鸚凤、妙翅、
tí hú jié luó pín jiā mìngmìngniǎoděng yīn shēng xiāng hè yóu
鶻⁴⁹鹞、羯罗、频伽、命命鸟等，音声相和游
xì qí zhōng shì zhū yuàn chí dí wú suǒ shǔ bǐ yǒu qíng lèi cháng yè
戏其中。是诸苑池的无所属，彼有情类长夜
xiū xíng shēn shēn bō rě bō luó mì duō yú shēn fǎ mén jiē shēng xìn yào
修行甚深般若波罗蜜多，于深法门皆生信乐，
sù shì gòng zào rú shì shèng yè gù yú jīn shí tóng shòu sī guǒ
宿世共造如是胜业故，于今时同受斯果。

yòu shànnán zǐ miào xiāng chéng zhōng yǒu gāo shèng chù
“又，善男子，妙香城中有高胜处，
shì fǎ yǒng pú sà mó hē sà suǒ zhù zhī gōng qí gōng zòng guǎng yī yú
是法涌菩萨摩诃萨所住之宫。其宫纵广一踰
shàn nà zhòng bǎo zhuāng yán qí miào kě ài gōng wài zhōu zā qī chóng
缮那，众宝庄严奇妙可爱，宫外周匝七重
yuán qiáng qī chóng lóu gé qī chóng lán shǔn qī chóng bǎo qiàn
垣墙、七重楼阁、七重栏楯、七重宝堦、
qī chóng háng liè bǎo duō luó shù shì yuán qiáng děng qī shì zhuāng yán
七重行列宝多罗树，是垣墙等绮饰庄严
shèn kě ài yào yǒu sì miào yuàn zhōu huán cǐ gōng yī míng cháng xǐ
甚可爱乐。有四妙苑周环此宫，一名常喜，
èr míng lí yōu sān míng huā yán sì míng xiāng shì yī yī yuàn nèi gè
二名离忧，三名华严，四名香饰。一一苑内各
yǒu bā chí yī míng xián shàn èr míng xián shàng sān míng huān xǐ
有八池，一名贤善，二名贤上，三名欢喜，

⁴⁹ 大正藏：鶻；永乐北藏及龙藏：鶻

sì míng xǐ shàng wǔ míng ān wěn liù míng jù ān qī míng lí bù
四名喜上，五名安隐，六名具安，七名离怖，
bā míng bú tuì zhū chí sì miàn gè yī bǎochéng yī jīn èr yín
八名不退。诸池四面各一宝成，一金，二银，
sān fèi liú lí sì pō zhī jiā jié jī dōubǎo yǐ wéi chí dǐ jīn shā
三吠琉璃，四颇胝迦。羯鸡都宝以为池底，金沙
bù shàng miào shuǐ zhàn rán yī yī chí bīn yǒu bā jiē bì zhǒng zhǒng
布上妙水湛然，一一池滨有八阶陛，种种
miào bǎo yǐ wéi yán shì yòng shèng shàng jīn ér wéi qí dèng⁵⁰ zhū jiē
妙宝以为严饰，用胜上金而为其陛⁵⁰，诸阶
liǎng jiān yǒu bā jiāo shù háng liè jiàn shì zǐ jīn suǒ chéng shì zhū chí
两间有芭蕉树，行列间饰紫金所成，是诸池
zhōng jù sì miào huā wǎ bō luó huā bō tè mó huā jū mǔ tuó huā
中具四妙华，唵钵罗华、钵特摩华、拘母陀华、
bēn tú lì huā zhòng sè jiàn zá mí bù shuǐ shàng zhōu chí sì biān yǒu
奔荼利华，众色间杂弥布水上，周池四边有
xiāng huā shù qīng fēng shí gǔ sàn yú shuǐ zhōng zhū chí jiē jù bā gōng dé
香华树，清风时鼓散于水中，诸池皆具八功德
shuǐ xiāng rú zhān tán sè wèi jù zú yǒu fú yàn děng yóu xì qí zhōng
水，香如栴檀色味具足，有凫雁等游戏其中。
fǎ yǒng pú sà mó hē sà zhù cǐ gōng zhōng cháng yǔ liù wàn bā qiān
法涌菩萨摩诃萨住此宫中，常与六万八千
shì nǚ yóu zhū yuàn chí yǐ miào wǔ yù gòng xiāng yú lè miào xiāng
侍女游诸苑池，以妙五欲共相娱乐，妙香
chéng zhōng nán nǚ dà xiǎo wèi yù zhān yǎng fǎ yǒng pú sà jí tīng fǎ gù
城中男女大小为欲瞻仰法涌菩萨及听法故，
yǒu shí dé rù cháng xǐ děng yuàn xián shàn děng chí yì yǐ wǔ yù gòng
有时得入常喜等苑、贤善等池，亦以五欲共
xiāng yú lè
相娱乐。

yòu shànán zǐ fǎ yǒng pú sà mó hē sà yǔ zhū shì
“‘又，善男子，法涌菩萨摩诃萨，与诸侍
nǚ shòu miào lè yǐ zhòu yè sān shí wèi shuō bō rě bō luó mì duō miào
女受妙乐已，昼夜三时为说般若波罗蜜多。妙
xiāng chéng nèi yǒu zhū shì nǚ yú qí chéng zhōng qī bǎo tái shàng wèi
香城内诸士女，于其城中七宝台上，为

⁵⁰ 大正藏：蹬；永乐北藏及龙藏：陛

fǎ yǒng pú sà mó hē sà fū shī zǐ zuòzhòngbǎozhuāng shì qí zuò sì
法涌菩萨摩诃萨敷师子座众宝庄饰。其座四
zú gè yī bǎochéng yī jīn èr yín sān fèi liú lí sì pō zhī
足各一宝成，一金，二银，三吠琉璃，四颇胝
jiā yú qí zuòshàngchóng fū yīn rù cì pū qǐ pà fù yǐ bái dié
迦。于其座上重敷裊褥，次铺绮帊，覆以白氎
luò yǐ wǎnxiàn bǎozuòliǎngbiānshuāngshèdānzhěn chuízhū wéi dài sàn
络以紈纒，宝座两边双设丹枕，垂诸帟带散
miào xiānghuā qí zuògāoguǎngbàn jù lú shè yú shàngkōngzhōngzhāng
妙香华。其座高广半俱卢舍，于上空中张
yǐ qǐ màn nèi shī zhūzhàngchènzuò dà xiǎo chuízhū huāyīngxuán yǐ
以绮幔，内施珠帐称座大小，垂诸华缨悬以
jīn duó wèi jìng fǎ gù yú zuò sì biān sàn wǔ sè huāshāo wú jià xiāng
金铎，为敬法故于座四边，散五色华烧无价香。
fù yǐ zhǒngzhǒng zé xiāng mòxiāng tú sàn qí dì luó liè zhòngduōbǎo
复以种种泽香、末香涂散其地，罗列众多宝
chuángfān gài fǎ yǒng pú sà yú shí shí zhōng shēng cǐ bǎozuò wèi
幢幡盖。法涌菩萨于时时中升此宝座，为
zhòng xuānshuō shēnshēn bō rě bō luó mì duō měishuō fǎ shí jiē yǒu wú
众宣说甚深般若波罗蜜多。每说法时皆有无
liàngtiān lóng yào chā jiàn dá fù ā sù luò jiē lù chá⁵¹
量天、龙、药叉、健达缚、阿素洛、揭路荼⁵¹、
jǐn nà luò mò hū luò qié rén fēi rén děng jù lái jí huì gōng jìng
紧捺洛、莫呼洛伽、人非人等俱来集会，恭敬
gòngyǎng fǎ yǒng pú sà tīngshòu bō rě bō luó mì duō shí zhū dà
供养法涌菩萨，听受般若波罗蜜多。时，诸大
zhòng jì wén fǎ yǐ yǒusòng chí zhě yǒushū xiě zhě yǒuzhuǎn dú zhě
众既闻法已，有诵持者，有书写者，有转读者，
yǒu sī wéizhě yǒu rú shuōxíngzhě yǒu kāi wù tā zhě yóu shì yīn yuán
有思惟者，有如说行者，有开悟他者，由是因缘
bǐ yǒuqíng lèi yú zhū è qù dé bú duò fǎ jí yú wú shàngzhèng
彼有情类，于诸恶趣得不堕法，及于无上正
děng pú tí yǒng bú tuì zhuǎn rǔ shànán zǐ yīng qín jīng jìn sù jí wǎng
等菩提永不退转。汝善男子应勤精进速疾往
yì fǎ yǒng pú sà mó hē sà suǒ dānglìng rǔ wén suǒ qiú bō rě bō luó
诣法涌菩萨摩诃萨所，当令汝闻所求般若波罗

⁵¹ 大正藏：荼；永乐北藏及龙藏：茶

mì duō
蜜多。

yòushànnán zǐ fǎ yǒng pú sà shì rǔ cháng yè zhēn jìng
“‘又善男子，法涌菩萨是汝长夜真净
shànyǒu shì xiànjiàodǎozàn lì qìng xǐ lìng rǔ sù zhèngsuǒ qiú wú
善友，示现教导赞励庆喜，令汝速证所求无
shàngzhèngděng pú tí fǎ yǒng pú sà yú guò qù shì yǐ qín kǔ xíng
上正等菩提。法涌菩萨于过去世，以勤苦行
qiú shēn bō rě bō luó mì duō yì rú rǔ jīn qiú zhī fāngbiàn rǔ yí
求深般若波罗蜜多，亦如汝今求之方便，汝宜
sù wǎng fǎ yǒng pú sà mó hē sà suǒ wù shēng yí nán mò jì zhòu yè
速往法涌菩萨摩诃萨所，勿生疑难，莫计昼夜，
bù jiǔ dāng wén shēn shēn bō rě bō luó mì duō
不久当闻甚深般若波罗蜜多。’

ěr shí cháng tí pú sà mó hē sà wén shì yǔ yǐ xīn shēng
“尔时，常啼菩萨摩诃萨闻是语已，心生
shì yuè yǒng yuè huān xǐ zuò shì sī wéi hé shí dāng jiàn fǎ yǒng pú
适悦踊跃欢喜，作是思惟：‘何时当见法涌菩
sà cóng bǐ dé wén shēn shēn bō rě bō luó mì duō
萨从彼得闻甚深般若波罗蜜多？’

shànxiàndāng zhī pì rú yǒurén yù zhòng dú jiàn wéi kǔ suǒ
“善现当知！譬如有人遇中毒箭，为苦所
qiè gèng wú yú xiǎng dàn zuò shì niàn wǒ yú hé shí dé yù liáng yī
切更无余想，但作是念：‘我于何时得遇良医，
wèi bá cǐ jiàn dé miǎn sī kǔ cháng tí pú sà yì fù rú shì dāng
为拔此箭得免斯苦？’常啼菩萨亦复如是，当
yú ěr shí gèng wú yú xiǎng dàn zuò shì niàn wǒ yú hé shí dāng jiàn
于尔时更无余想，但作是念：‘我于何时当见
fǎ yǒng pú sà mó hē sà qīn jìn gòng yǎng dé wén bō rě bō luó mì duō
法涌菩萨摩诃萨，亲近供养得闻般若波罗蜜多，
wén yǐ biànnéng yǒng duàn zhǒng zhǒng xū wàng fēn bié yǒu suǒ dé jiàn jí
闻已便能永断种种虚妄分别有所得见，疾
zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
证无上正等菩提？’

shànxiàndāng zhī cháng tí pú sà jí zhù cǐ chù zuò shì niàn
“善现当知！常啼菩萨即住此处作是念
shí yú yī qiè fǎ zhōng qǐ wú zhàng zhì jiàn yóu sī zhì jiàn jí néng xiàn
时，于一切法中起无障智见，由斯智见即能现

rù wú liàngshūshèngsān mó dì mén suǒ wèi guān yī qiè fǎ zì xìng sān
入无量殊胜三摩地门。所谓：观一切法自性三
mó dì yú yī qiè fǎ zì xìng wú suǒ dé sān mó dì pò yī qiè fǎ wú
摩地、于一切法自性无所得三摩地、破一切法无
zhì sān mó dì dé yī qiè fǎ wú chā bié sān mó dì jiàn yī qiè fǎ wú
智三摩地、得一切法无差别三摩地、见一切法无
biàn yì sān mó dì néng zhào yī qiè fǎ sān mó dì yú yī qiè fǎ lí
变异三摩地、能照一切法三摩地、于一切法离
àn sān mó dì dé yī qiè fǎ wú bié yì qù sān mó dì zhī yī qiè fǎ
暗三摩地、得一切法无别意趣三摩地、知一切法
dōu wú suǒ dé sān mó dì sàn yī qiè huā sān mó dì yīn fā yī qiè fǎ
都无所得三摩地、散一切华三摩地、引发一切法
wú wǒ sān mó dì lí huàn sān mó dì yīn fā jìng xiàng zhào míng sān mó
无我三摩地、离幻三摩地、引发镜像照明三摩
dì yīn fā yī qiè yǒu qíng yǔ yán sān mó dì lìng yī qiè yǒu qíng huān xǐ
地、引发一切有情语言三摩地、令一切有情欢喜
sān mó dì shàn suí shùn yī qiè yǒu qíng yǔ yán sān mó dì yīn fā zhǒng
三摩地、善随顺一切有情语言三摩地、引发种
zhǒng yǔ yán wén jù sān mó dì wú bù wú duàn sān mó dì néng shuō
种语言文句三摩地、无怖无断三摩地、能说
yī qiè fǎ běn xìng bù kě shuō sān mó dì dé wú ài jiě tuō sān mó dì
一切法本性不可说三摩地、得无碍解脱三摩地、
yuǎn lí yī qiè chén sān mó dì míng jù wén cí shàn qiǎo sān mó dì
远离一切尘三摩地、名句文辞⁵²善巧三摩地、
yú yī qiè fǎ qǐ shèng guān sān mó dì dé yī qiè fǎ wú ài jì sān mó
于一切法起胜观三摩地、得一切法无碍际三摩
dì rú xū kōng sān mó dì jīn gāng yù sān mó dì suī xiàn xíng sè
地、如虚空三摩地、金刚喻三摩地、虽现行色
ér wú suǒ fàn sān mó dì dé shèng sān mó dì dé wú tuì yǎn sān mó dì
而无所犯三摩地、得胜三摩地、得无退眼三摩地、
chū fǎ jiè sān mó dì ān wèi tiáo fú sān mó dì shī zǐ fèn xùn qiǎn qù
出法界三摩地、安慰调伏三摩地、师子奋迅欠喏
xiào hǒu sān mó dì yìng duó yī qiè yǒu qíng sān mó dì yuǎn lí yī qiè
哮吼三摩地、映夺一切有情三摩地、远离一切
gòu sān mó dì yú yī qiè fǎ dé wú rǎn sān mó dì lián huā zhuāng yán
垢三摩地、于一切法得无染三摩地、莲华庄严

⁵² 大正藏：词；永乐北藏及龙藏：辞

sān mó dì duàn yī qiè yí sān mó dì suí shùn yī qiè jiān gù sān mó dì
三摩地、断一切疑三摩地、随顺一切坚固三摩
dì chū yī qiè fǎ sān mó dì dé shéntōng lì wú wèi sān mó dì xiàn
地、出一切法三摩地、得神通力无畏三摩地、现
qiántōng dá yī qiè fǎ sān mó dì huài yī qiè fǎ yìn sān mó dì xiàn yī
前通达一切法三摩地、坏一切法印三摩地、现一
qiè fǎ wú chā bié sān mó dì lí yī qiè jiàn chóu lín sān mó dì lí yī
切法无差别三摩地、离一切见稠林三摩地、离一
qiè àn sān mó dì lí yī qiè xiàng sān mó dì tuō yī qiè zhuó sān mó
切暗三摩地、离一切相三摩地、脱一切著三摩
dì lí yī qiè xiè dài sān mó dì dé shēn fǎ míng sān mó dì rú miào
地、离一切懈怠三摩地、得深法明三摩地、如妙
gāoshān sān mó dì bù kě yǐn duó sān mó dì cuī fú yī qiè mó jūn sān
高山三摩地、不可引夺三摩地、摧伏一切魔军三
mó dì bù zhuó sān jiè sān mó dì yǐn fā yī qiè shū shèng guāng míng
摩地、不著三界三摩地、引发一切殊胜光明
sān mó dì rú shì nǎi zhì xiàn jiàn zhū fó sān mó dì
三摩地，如是乃至现见诸佛三摩地。

cháng tí pú sà ān zhù rú shì sān mó dì zhōng xiàn jiàn shí
“常啼菩萨安住如是三摩地中，现见十
fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè zhū fó rú lái wèi zhū pú sà mó hē
方无量无数无边世界诸佛如来，为诸菩萨摩诃
sà zhòng xuān shuō bō rě bō luó mì duō shí zhū rú lái yīng zhèng
萨众宣说般若波罗蜜多时，诸如来、应、正
děng jué xiángòng zàn wèi jiào jiè jiào shòu cháng tí pú sà mó hē sà yán
等觉咸共赞慰教诫教授常啼菩萨摩诃萨言：

shàn zāi shàn zāi shàn nán zǐ wǒ děng běn xíng pú sà dào shí
‘善哉！善哉！善男子，我等本行菩萨道时，
yì rú rǔ jīn yǐ qín kǔ xíng qiú shēn bō rě bō luó mì duō yú qín qiú
亦如汝今以勤苦行求深般若波罗蜜多，于勤求
shí yì rú rǔ jīn xiàn dé rú shì zhū sān mó dì wǒ děng ěr shí dé shì
时亦如汝今现得如是诸三摩地，我等尔时得是
wú liàng shèng sān mó dì jiū jìng xiū yǐ zé néng chéng bàn shēn shēn bō
无量胜三摩地，究竟修已则能成办甚深般
rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo yóu sī néng bàn yī qiè fó fǎ biàn
若波罗蜜多方便善巧，由斯能办一切佛法，便
dé zhù yú bú tuì zhuǎn dì wǒ děng guān cǐ zhū sān mó dì suǒ bǐng zì
得住于不退转地。我等观此诸三摩地所禀自

xìng wú rù wú chū yì bú jiàn fǎ néng rù chūzhě yì bú jiàn cǐ néng
性无入无出，亦不见法能入出者，亦不见此能
xiū pú sà mó hē sà xíng yì bú jiàn cǐ néngzhèng wú shàngzhèngděng
修菩萨摩诃萨行，亦不见此能证无上正等
pú tí wǒ děng ěr shí yǐ yú zhū fǎ wú suǒ zhí gù jí míng bō rě bō
菩提。我等尔时以于诸法无所执故，即名般若波
luó mì duō wǒ děng zhù cǐ wú suǒ zhí gù biànnéng huò dé zhēn jīn sè
罗蜜多。我等住此无所执故，便能获得真金色
shēn cháng guāng yī xún jù sān shí èr dà zhàng fū xiàng bā shí suí hǎo
身常光一寻，具三十二大丈夫相，八十随好
yuán mǎn zhuāng yán yòu néng zhèng dé bù kě sī yì wú shàng fó zhì
圆满庄严。又能证得不可思议无上佛智、
wú shàng fó jiè wú shàng fó dìng wú shàng fó huì yī qiè gōng dé
无上佛戒、无上佛定、无上佛慧，一切功德
bō luó mì duō wú bù yuán mǎn yǐ néng yuán mǎn yī qiè gōng dé bō luó
波罗蜜多无不圆满。以能圆满一切功德波罗
mì duō fó shàng bù néng qǔ liàng jìn shuō kuàng zhū shēng wén jí dú
蜜多，佛尚不能取量尽说，况诸声闻及独
jué děng yǐ shì gù shàn nán zǐ rǔ yú cǐ fǎ bèi yīng gōng jìng
觉等！以是故，善男子，汝于此法倍应恭敬，
ài yào qín qiú wú dé zàn shě ruò yú cǐ fǎ bèi shēng gōng jìng ài yào
爱乐勤求无得暂舍，若于此法倍生恭敬，爱乐
qín qiú néng bú zàn shě biàn yú wú shàngzhèngděng pú tí yì kě zhèng
勤求能不暂舍，便于无上正等菩提易可证
dé yòu shàn nán zǐ rǔ yú shàn yǒu yīng cháng gōng jìng ài yào qín
得。又，善男子，汝于善友应常恭敬，爱乐勤
qiú rú zhū fó xiǎng hé yǐ gù shàn nán zǐ ruò pú sà mó hē sà
求如诸佛想。何以故？善男子，若菩萨摩诃萨
cháng wéi shàn yǒu zhī suǒ shè hù jí dé wú shàngzhèngděng pú tí
常为善友之所摄护，疾得无上正等菩提。’

shì shí cháng tí pú sà mó hē sà jí bó shí fāng zhū fó yán
“是时常啼菩萨摩诃萨即白十方诸佛言：

hé děng míng wéi wǒ zhī shàn yǒu wǒ dāng qīn jìn gōng jìng gòng
‘何等名为我之善友？我当亲近恭敬供

yǎng
养？’

shí fāng zhū fó gào cháng tí yán yǒu fǎ yǒng pú sà mó hē
“十方诸佛告常啼言：‘有法涌菩萨摩诃

sà shì rǔ cháng yè zhēnjìngshànyǒu néngshè hù rǔ lìng rǔ chéngshú
萨，是汝长夜真净善友，能摄护汝令汝成熟
suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí yì lìng rǔ xuéshēnshēn bō rě bō luó
所求无上正等菩提，亦令汝学甚深般若波罗
mì duōfāngbiànshànqiǎo bǐ néngcháng yè shè yì rǔ gù shì rǔ shàn
蜜多方便善巧，彼能长夜摄益汝故是汝善
yǒu rǔ yīngqīn jìn gōngjìnggòngyǎng yòu shànnán zǐ rǔ ruò yī
友，汝应亲近恭敬供养。又，善男子，汝若一
jié ruò èr ruò sān rú shì nǎi zhì ruò bǎiqiān jié huò fù guò shì gōng
劫若二若三，如是乃至若百千劫，或复过是，恭
jìng dǐng dài fǎ yǒng pú sà fù yǐ yī qiè shàngmiào lè jù nǎi zhì sān
敬顶戴法涌菩萨。复以一切上妙乐具，乃至三
qiān dà qiān shì jiè suǒyǒumiào sè shēng xiāng wèi chù jìn yǐ
千大千世界所有妙色、声、香、味、触尽以
gòngyǎng wèinéngbào bǐ xū yú zhī ēn hé yǐ gù shànnán zǐ
供养，未能报彼须臾之恩。何以故？善男子，
rǔ yīn fǎ yǒng pú sà wēi lì xiàn dé rú shì wú liàngshèngmiào sān mó
汝因法涌菩萨威力，现得如是无量胜妙三摩
dì mén yòudāng yīn bǐ lìng rǔ huò dé shēnshēn bō rě bō luó mì duō
地门，又当因彼令汝获得甚深般若波罗蜜多
fāngbiànshànqiǎo jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
方便善巧，疾证无上正等菩提。’

shí shí fāng fó fāngbiàn zàn wèi jiào jiè jiào shòu cháng tí pú
“时，十方佛方便赞慰教诫教授常啼菩

sà lìng huān xǐ yǐ hū rán bú xiàn
萨，令欢喜已忽然不现。

ěr shí cháng tí pú sà mó hē sà cóng xiàn suǒ zhèng sān mó
“尔时，常啼菩萨摩诃萨从现所证三摩

dì qǐ bú jiàn zhū fó xīn huáichóuchàng zuò shì sī wéi wǒ xiàng
地起，不见诸佛心怀惆怅，作是思惟：‘我向

suǒ jiàn shí fāng zhū fó xiāncóng hé lái jīn wǎng hé suǒ shéinéng wèi
所见十方诸佛，先从何来今往何所？谁能为

wǒ duàn rú shì yí fù zuò shì niàn fǎ yǒng pú sà jiǔ yǐ xiū xué
我断如是疑？’复作是念：‘法涌菩萨久已修学

shēnshēn bō rě bō luó mì duōfāngbiànshànqiǎo yǐ dé wú liàng tuó luó
甚深般若波罗蜜多方便善巧，已得无量陀罗

ní mén jí sān mó dì yú zhū pú sà zì zài shéntōng yǐ dào jiū jìng
尼门及三摩地，于诸菩萨自在神通已到究竟，

yǐ cénggòngyǎng wú liàng rú lái yīng zhèngděngjué yú zhū fó suǒ
已 曾 供 养 无 量 如 来、 应、 正 等 觉， 于 诸 佛 所

fā hóng shì yuànzhòngzhūshàngēn yú cháng yè zhōngwéi wǒ shànyǒu
发 弘 誓 愿 种 诸 善 根， 于 长 夜 中 为 我 善 友，

chángshèshòu wǒ lìng huò lì lè wǒ dāng jí yì fǎ yǒng pú sà mó hē
常 摄 受 我 令 获 利 乐。 我 当 疾 诣 法 涌 菩 萨 摩 诃

sà suǒ wènxiàngsuǒjiàn shí fāngzhū fó xiāncóng hé lái jīn wǎng hé suǒ
萨 所， 问 向 所 见 十 方 诸 佛， 先 从 何 来 今 往 何 所？

bǐ néng wèi wǒ duàn rú shì yí
彼 能 为 我 断 如 是 疑。

shànxiàndāng zhī shì shí cháng tí pú sà mó hē sà zuò cǐ
“ 善 现 当 知！ 是 时 常 啼 菩 萨 摩 诃 萨 作 此

niàn yǐ biàn yú fǎ yǒng pú sà mó hē sà suǒ zhuǎnzēng ài jìng qīng jìng
念 已， 便 于 法 涌 菩 萨 摩 诃 萨 所， 转 增 爱 敬 清 净

zhī xīn fù zuò shì niàn wǒ jīn yù yì fǎ yǒng pú sà mó hē sà suǒ
之 心。 复 作 是 念： ‘ 我 今 欲 诣 法 涌 菩 萨 摩 诃 萨 所，

dāng yǐ hé wù ér wéi gòngyǎng rán wǒ pín kuì wú yǒuhuāxiāng zé
当 以 何 物 而 为 供 养？ 然 我 贫 匮， 无 有 华 香、 泽

xiāng sǎnxiāng yī fú yīng luò bǎochuáng fān gài jì yuè
香、 散 香、 衣 服、 瓔 珞、 宝 幢、 幡 盖、 伎 乐、

dēngmíng mò ní zhēnzhū fèi liú lí bǎo pō zhī jiā bǎo jīn
灯 明、 末 尼、 真 珠、 吠 琉璃 宝、 颇 胝 迦 宝、 金

yín shān hú luó bèi bì yù jí yú zhǒngzhǒngshàngmiào gòng jù
银、 珊 瑚、 螺 贝、 璧 玉 及 余 种 种 上 妙 供 具，

kě yǐ gòngyǎngshēnshēn bō rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng
可 以 供 养 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 及 说 法 师 法 涌

pú sà wǒ dìng bù yīngkōng ěr ěr yì fǎ yǒng pú sà mó hē sà suǒ
菩 萨。 我 定 不 应 空 尔 而 诣 法 涌 菩 萨 摩 诃 萨 所，

wǒ ruò kōng wǎng zì xǐ bù shēng hé yǐ biǎo zhī zhì chéng qiú fǎ wǒ
我 若 空 往 自 喜 不 生， 何 以 表 知 至 诚 求 法， 我

yú jīn zhě yīng zì mài shēn yǐ qiú jià zhí chí yòng gòngyǎngshēnshēn bō
于 今 者 应 自 卖 身 以 求 价 直， 持 用 供 养 甚 深 般

rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà hé yǐ gù wǒ yú
若 波 罗 蜜 多 及 说 法 师 法 涌 菩 萨。 何 以 故？ 我 于

cháng yè zhū jiè qù shēng xū sàng huài miè wú biān shēn mìng wú shǐ
长 夜 诸 界 趣 生， 虚 丧 坏 灭 无 边 身 命， 无 始

shēng sǐ wéi yù yīn yuán duò zhū dì yù shòu wú liàng kǔ wèi wèi gòng
生 死 为 欲 因 缘， 堕 诸 地 狱 受 无 量 苦， 未 为 供

yǎng rú shì miào fǎ jí shuō fǎ shī zì shěshēnmìng gù wǒ jīn zhědìng
养如是妙法及说法师自舍身命。故我今者定
yīngmàishēn yǐ qiú cái wù chí yòng gòngyǎngshēnshēn bō rě bō luó mì
应卖身以求财物，持用供养甚深般若波罗蜜
duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà
多及说法师法涌菩萨。’

ěr shí cháng tí pú sà mó hē sà zuò shì niàn yǐ jiàn cì
“尔时，常啼菩萨摩诃萨作是念已，渐次
dōngxíng zhì yī dà chéng kuānguǎngyánjìng duō zhū rén zhòng ān wěn fēng
东行至一大城，宽广严净多诸人众安隐丰
lè cháng tí pú sà rù shì sì zhōng chùchùxúnhuángāoshēngchàng
乐。常啼菩萨入市肆中，处处巡环高声唱
yuē wǒ jīn zì mài shéi yù mǎirén wǒ jīn zì mài shéi yù mǎi
曰：‘我今自卖，谁欲买人？我今自卖，谁欲买
rén shì shí è mó jiàn cǐ shì yǐ biànzuò shì niàn cháng tí pú
人？’是时恶魔见此已，便作是念：‘常啼菩
sà ài zhòng fǎ gù yù zì mài shēn wèi wèi gòngyǎngshēnshēn bō rě bō
萨爱重法故欲自卖身，谓为供养甚深般若波
luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà mó hē sà gù yīn sī dāng dé
罗蜜多及说法师法涌菩萨摩诃萨故，因斯当得
rú lǐ qǐngwènshēnshēn bō rě bō luó mì duō fāngbiànshànqiǎo wèi zuò
如理请问甚深般若波罗蜜多方便善巧，谓作
shì wèn yún hé pú sà fāngbiàn xiū xíngshēnshēn bō rě bō luó mì duō
是问：“云何菩萨方便修行甚深般若波罗蜜多
sù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí zuò shì wèn yǐ fǎ yǒng pú sà
速证无上正等菩提？”作是问已，法涌菩萨
dāngwèixuānshuōshēnshēn fǎ yào lìng dé duō wén yóu rú dà hǎi mó jí
当为宣说甚深法要令得多闻，犹如大海魔及
juànshǔ suǒ bù néng huài jiàn néng yuán mǎn yī qiè gōng dé yīn sī ráo
眷属所不能坏，渐能圆满一切功德，因斯饶
yì zhū yǒu qíng lèi lìng dé wú shàngzhèngděng pú tí bǐ fù néng lìng
益诸有情类，令得无上正等菩提。彼复能令
zhū yǒu qíng lèi zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí zhǎn zhuǎn xiāng chéng
诸有情类证得无上正等菩提，展转相承
kōng wǒ jìng jiè wǒ dāng fāngbiàn yīn bì qí shēng lìng cǐ chéng zhōng
空我境界。我当方便隐蔽其声，令此城中
zhǎngzhě jū shì pó luó mén děng xián bù néng wén wéi chú chéng
长者、居士、婆罗门等咸不能闻。’唯除城

zhōng yī zhǎngzhě nǚ sù shàngēn lì mó bù néng bì
中一长者女宿善根力魔不能蔽。

cháng tí pú sà yóu shì yīn yuán jīng yú jiǔ shí mài shēn bú
“常啼菩萨由是因缘，经于久时卖身不
shòu chóu yōu kǔ nǎo zài yī chù lì fèi lèi ér yán wǒ yǒu hé zuì
售，愁忧苦恼在一处立，涕泪而言：‘我有何罪？
wèi yù gòng yǎng shèn shēn bō rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng
为欲供养甚深般若波罗蜜多及说法师法涌
pú sà mó hē sà gù suī zì mài shēn ér wú mǎi zhě
菩萨摩诃萨故，虽自卖身而无买者？’

shí tiān dì shì jiàn yǐ niàn yán cǐ shàn nán zǐ yǐ wèi gòng
“时天帝释见已念言：‘此善男子以⁵³为供
yǎng shèn shēn bō rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà ài
养甚深般若波罗蜜多及说法师法涌菩萨，爱
zhòng fǎ gù zì mài qí shēn wǒ dāng shì zhī wéi shí mù fǎ wéi huái
重法故自卖其身，我当试之：为实慕法？为怀
chǎn zhà kuàng huò shì jiān rú shì niàn yǐ jí zì huà zuò shǎo pó luó
谄诈诳惑世间？’如是念已即自化作少婆罗
mén yì cháng tí suǒ wèn yán nán zǐ rǔ jīn hé yuán zhù lì bēi
门，诣常啼所问言：‘男子！汝今何缘伫立悲
fèi chóu yōu bú lè
涕愁忧不乐？’

cháng tí pú sà dá yán rú tóng wǒ wèi gòng yǎng shèn shēn
“常啼菩萨答言：‘儒童！我为供养甚深
bō rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà rán wǒ pín fá wú
般若波罗蜜多及说法师法涌菩萨，然我贫乏无
zhū cái bǎo ài zhòng fǎ gù yù zì mài shēn biàn cǐ chéng zhōng wú
诸财宝，爱重法故欲自卖身，遍此城中无
xiàng wèn zhě zì wéi bó fú zhù cǐ yōu bēi
相问者，自惟薄福住此忧悲。’

shí pó luó mén yǔ cháng tí yuē wǒ yú jīn zhě zhèng yù
“时，婆罗门语常啼曰：‘我于今者正欲
cí tiān bú yòng rén shēn dàn xū rén xuè rén suǐ rén xīn pō néng
祠天，不用人身，但须人血、人髓、人心，颇能
mài fǒu
卖不？’

⁵³ 大正藏：以；永乐北藏及龙藏：似；校勘：以

cháng tí pú sà wén yǐ niànyán wǒ yú jīn zhě dìng huò
“常啼菩萨闻已念言：‘我于今者定获
shèng lì suǒ yǐ zhě hé bǐ yù mǎizhě wǒ jiē jù yǒu yóu sī jià zhí
胜利。所以者何？彼欲买者我皆具有，由斯价直
dāng dé gòngyǎngshēnshēn bō rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng
当得供养甚深般若波罗蜜多及说法师法涌
pú sà lìng wǒ jù zú shēnshēn bō rě bō luó mì duō fāngbiàn shànqiǎo
菩萨，令我具足甚深般若波罗蜜多方便善巧，
jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí zuò shì niàn shí huān xǐ yǒngyuè
疾证无上正等菩提。’作是念时欢喜踊跃，
yǐ róuruǎn yǔ bào pó luó mén rén suǒ mǎizhě wǒ xī néngmài
以柔软语报婆罗门：‘仁所买者我悉能卖。’

pó luó mén yán xū jǐ jià zhí
“婆罗门言：‘须几价直？’

cháng tí bào yuē suí yì xiāngchóu
“常啼报曰：‘随意相酬。’

ěr shí cháng tí zuò shì yǔ yǐ jí shēnyòushǒu zhí qǔ lì
“尔时，常啼作是语已，即申右手执取利
dāo cì jǐ zuǒ bì lìng chū qí xuè fù gē yòu bì pí ròu zhì dì pò
刀，刺己左臂令出其血，复割右髀皮肉置地，破
gǔ chū suǐ yǔ pó luó mén fù qù qiángbiān yù pōu xīn chū
骨出髓与婆罗门，复趣墙边欲剖心出。

yǒuzhǎngzhě nǚ chǔ yú gāo gé xiānjiàn cháng tí yángshēng
“有长者女处于高阁，先见常啼扬声

zì mài hòu shí fù jiàn zì hài qí shēn zuò shì niànyán cǐ shànán
自卖，后时复见自害其身，作是念言：‘此善男
zǐ hé yīn yuán gù kùn kǔ qí shēn wǒ dāngwèn zhī niàn yǐ xià gé
子何因缘故困苦其身，我当问之。’念已下阁

dào cháng tí suǒ zuò shì wèn yán rǔ hé yīn yuán xiān chàng zì mài
到常啼所，作是问言：‘汝何因缘，先唱自卖，

jīn⁵⁴ chū xuè suǐ fù yù gē⁵⁵ xīn
今⁵⁴出血髓复欲割⁵⁵心？’

cháng tí bào yuē zǐ bù zhī yé wǒ wèi gòngyǎngshēn
“常啼报曰：‘姊不知耶？我为供养甚
shēn bō rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà rán wǒ pín fá
深般若波罗蜜多及说法师法涌菩萨，然我贫乏

⁵⁴ 大正藏：今；永乐北藏及龙藏：令；校勘：今

⁵⁵ 大正藏：剖；永乐北藏及龙藏：割

wú zhū cái bǎo ài zhòng fǎ gù xiān zì mài shēn wú xiāng mǎi zhě jīn
无诸财宝，爱重法故先自卖身，无相买者，今

mài sān shì yǔ pó luó mén
56 卖三事与婆罗门。’

zhǎng zhě nǚ yán rǔ jīn zì mài shēn xuè xīn suǐ yù
“长者女言：‘汝今自卖身血、心、髓，欲
chí jià zhí gòng yǎng bō rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà
持价直供养般若波罗蜜多及说法师法涌菩萨，
dāng huò hé děng gōng dé shèng lì
当获何等功德胜利？’

cháng tí dá yán fǎ yǒng pú sà yú shēn shēn fǎ yǐ dé zì
“常啼答言：‘法涌菩萨于甚深法已得自
zài dāng wèi wǒ shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo
在，当为我说甚深般若波罗蜜多方便善巧，
pú sà suǒ xué pú sà suǒ chéng pú sà suǒ xíng pú sà suǒ zuò
菩萨所学，菩萨所乘，菩萨所行，菩萨所作。
wǒ dé wén yǐ rú shuō xiū xíng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ sù
我得闻已如说修行，成熟有情、严净佛土，速
zhèng wú shàng zhèng děng pú tí dé jīn sè shēn jù sān shí èr dà
证无上正等菩提，得金色身，具三十二大
zhàng fū xiàng bā shí suí hǎo yuán mǎn zhuāng yán cháng guāng yī xún
丈夫相，八十随好圆满庄严，常光一寻
yú guāng wú liàng jù fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
余光无量，具佛十力、四无所畏、四无碍解、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wú wàng
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、无忘
shī fǎ héng zhù shě xìng wǔ jìng yǎn liù shén tōng bù kě sī yì
失法、恒住舍性、五净眼、六神通、不可思议
qīng jìng jiè yùn dìng yùn huì yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn
清净戒蕴、定蕴、慧蕴、解脱蕴、解脱智见蕴、
wú zhàng zhì jiàn wú shàng zhì jiàn dé yī qiè zhì dào xiàng zhì yī
无障智见、无上智见，得一切智、道相智、一
qiè xiàng zhì jù zú yī qiè wú shàng fǎ bǎo fēn bù shī yǔ yī qiè yǒu
切相智，具足一切无上法宝，分布施与一切有
qíng yǔ zhū yǒu qíng zuò suǒ yī zhǐ wǒ shě shēn mìng wèi gòng yǎng bǐ
情，与诸有情作所依止。我舍身命为供养彼，

56 大正藏：今；永乐北藏及龙藏：令；校勘：今

dānghuò cǐ děngōng dé shèng lì
当获此等功德胜利。’

shí chángzhě nǚ wénshuōshūshèng bù kě sī yì wēimiào fó
“时，长者女闻说殊胜不可思议微妙佛
fǎ huān xǐ yǒngyuèshēnmáo jiē shù gōngjìng hé zhǎng bó cháng tí
法，欢喜踊跃身毛皆竖，恭敬合掌白常啼
yán dà shì suǒshuō dì yī guǎng dà zuì shèngwēimiào shèn wéi xī yǒu
言：‘大士所说第一广大，最胜微妙甚为希有，
wèihuò rú shì yī yī fó fǎ shàngyīng qì shě rú jìng qié shā suǒzhòng
为获如是一一佛法，尚应弃舍如殒伽沙所重
shēnmìng kuàngwéi shě yī suǒ yǐ zhě hé ruò dé rú shì wēimiào
身命，况唯舍一！所以者何？若得如是微妙
gōng dé zé néng lì lè yī qiè yǒuqíng dà shì jiā pín shàngwèi rú
功德，则能利乐一切有情。大士家贫，尚为如
shì wēimiào gōng dé bù xī shēnmìng kuàng wǒ jiā fù duō yǒuzhēn cái
是微妙功德不惜身命，况我家富多有珍财，
wèi shì gōng dé ér bú qì shě dà shì jīn yīng wù fù zì hài suǒ xū gòng
为是功德而不弃舍！大士今应勿复自害，所须供
jù jìn dāngxiāng yǔ suǒ wèi jīn yín fèi liú lí bǎo pō zhī jiā bǎo
具尽当相与。所谓金银、吠琉璃⁵⁷璃宝、颇胝迦宝、
mò ní zhēnzhū chǔzàng shí zàng luó bèi bì yù dì qīng
末尼、真珠、杵藏、石藏、螺贝、璧玉、帝青、
dà qīng shān hú hǔ pò jí yú wú liàng yì lèi zhēn cái huāxiāng
大青、珊瑚、琥珀，及余无量异类珍财，华香、
yīng luò bǎochuáng fān gài jì yuè dēngmíng chēshèng yī
璎珞、宝幢、幡盖、伎乐、灯明、车乘、衣
fú bìng yú zhǒngzhǒng shàngmiào gòng jù kě chí gòngyǎng shènshēn bō
服，并余种种种上妙供具，可持供养甚深般
rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà wéiyuàn dà shì wù fù
若波罗蜜多及说法师法涌菩萨。唯愿大士勿复
zì hài wǒ shēn yì yuàn suí dà shì wǎng fǎ yǒng pú sà mó hē sà suǒ
自害，我身亦愿随大士往法涌菩萨摩诃萨所，
jù shí zhānyǎngòng zhí shàngēn wèi dé suǒshuō zhū fó fǎ gù
俱时瞻仰共植善根，为得所说诸佛法故。’

大般若波罗蜜多经卷第三百九十八

⁵⁷ 大正藏：琉；永乐北藏及龙藏：瑠

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi jiǔ shí jiǔ
大般若波罗蜜多经卷第三百九十九

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn cháng tí pú sà pǐn dì qī shí qī zhī èr
初分 常啼菩萨品第七十七之二

shí tiān dì shì jí fù běn xíng zài cháng tí qián qū gōng ér
“时，天帝释即复本形，在常啼前曲躬而
lì zàn yán dà shì shàn zāi shàn zāi wèi fǎ zhì chéng jiān
立，赞言：‘大士！善哉！善哉！为法至诚坚
gù nǎi ěr guò qù zhū fó wéi pú sà shí yì rú dà shì yǐ jiān gù yuàn
固乃尔，过去诸佛为菩萨时亦如大士，以坚固愿
qiú shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo qǐng wèn pú sà suǒ xué
求深般若波罗蜜多方便善巧，请问菩萨所学、
suǒ chéng suǒ xíng suǒ zuò xīn wú yàn juàn chéng shú yǒu qíng yán jìng
所乘、所行、所作心无厌倦，成熟有情、严净
fó tǔ yǐ zhèng wú shàng zhèng děng pú tí dà shì dāng zhī wǒ shí
佛土，已证无上正等菩提。大士当知！我实
bú yòng rén xuè xīn suǐ dàn lái xiāng shì jīn hé suǒ yuàn wǒ
不用人血、心、髓，但来相试。今何所愿？我
dāng xiāng yǔ yǐ chóu qīng chù sǔn nǎo zhī qiān
当相与以酬轻触损恼之愆。’

cháng tí bào yán wǒ běn suǒ yuàn wéi yǒu wú shàng zhèng
“常啼报言：‘我本所愿唯有无上正
děng pú tí tiān zhǔ pō néng yǔ sī yuàn fǒu
等菩提，天主颇能与斯愿不？’

shí tiān dì shì nǎn rán yǒu kuì bó cháng tí yán cǐ fēi
“时，天帝释赧然有愧，白常啼言：‘此非
wǒ lì wéi yǒu zhū fó dà shèng fǎ wáng yú fǎ zì zài néng yǔ sī yuàn
我力，唯有诸佛大乘法王于法自在能与斯愿。
dà shì jīn yīng chú wú shàng jué gèng qiú yú yuàn wǒ dāng yǔ zhī
大士！今应除无上觉更求余愿，我当与之。’

cháng tí bào yuē shēn shēn bō rě bō luó mì duō yì wǒ suǒ
“常啼报曰：‘甚深般若波罗蜜多亦我所

yuàn pō néng huì fǒu
愿，颇能惠不？’

shí tiān dì shì bèi fù shēngcán bó cháng tí yán wǒ
“时，天帝释倍复生惭，白常啼言：‘我
yú cǐ yuàn yì bù néng yǔ rán wǒ yǒu lì lìng dà shì shēnpíng fù rú gù
于此愿亦不能与，然我有力令大士身平复如故，
yòng sī yuàn fǒu
用斯愿不？’

cháng tí bào yán rú shì suǒ yuàn zì néng mǎn zú wú láo
“常啼报言：‘如是所愿自能满足无劳
tiānzhǔ suǒ yǐ zhě hé wǒ ruò qǐ gào shí fāngzhū fó fā chéng dì yán
天主。所以者何？我若启告十方诸佛发诚谛言：
jīn zì mài shēn shí wèi mù fǎ bù huáichǎnzhà kuáng huò shì jiān yóu
“今自卖身实为慕法，不怀谄诈诳惑世间，由
cǐ yīn yuán dìng yú wú shàng zhèng děng pú tí bú tuì zhuǎnzhě lìng wǒ
此因缘定于无上正等菩提不退转者，令我
shēnxíng píng fù rú gù cǐ yán wèi qǐ zì néng lìng wǒ píng fù rú gù
身形平复如故。”此言未讫，自能令我平复如故，
qǐ jiǎ tiān wēi
岂假天威！’

tiān dì shì yán rú shì rú shì fó zhī shén lì bù kě
“天帝释言：‘如是！如是！佛之神力不可
sī yì pú sà zhì chéng hé shì bú bàn rán yóu wǒ gù sǔn dà shì shēn
思议，菩萨至诚何事不办！然由我故损大士身，
wéi yuàn cí bēi xǔ bàn sī shì
唯愿慈悲许办斯事。’

cháng tí pú sà biàngào bǐ yán jì ěr yīn qín dāng suí rǔ
“常啼菩萨便告彼言：‘既尔殷勤当随汝
yì
意。’

shí tiān dì shì jí xiàntiānwēi lìng cháng tí shēnpíng fù rú
“时，天帝释即现天威，令常啼身平复如
gù nǎi zhì bú jiànshǎo fèn chuānghén xíngmào duānyánguò yú wǎng rì
故，乃至不见少分疮痕，形貌端严过于往日，
kuì xiè yòurào hū rán bú xiàn
愧谢右绕忽然不现。

ěr shí zhǎngzhě nǚ jiàn cháng tí pú sà xī yǒu zhī shì
“尔时，长者女见常啼菩萨希有之事，

zhuǎnzēng ài zhòng gōngjìng hé zhǎng bó cháng tí yán yuànjiàng cí
转增爱重，恭敬合掌白常啼言：‘愿降慈
bēi zàn lín wǒ zhái suǒ xū gòngyǎngshēnshēn bō rě bō luó mì duō jí
悲暂临我宅，所须供养甚深般若波罗蜜多及
shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà shàngmiào gòng jù wèi bó fù mǔ yī qiè dāng
说法师法涌菩萨上妙供具，为白父母一切当
dé wǒ jí shì cóng yì cí fù mǔ suí dà shì wǎng jù miào xiāng chéng
得。我及侍从亦辞父母，随大士往具妙香城，
wèi yù gòngyǎngshēnshēn bō rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng
为欲供养甚深般若波罗蜜多及说法师法涌
pú sà mó hē sà gù
菩萨摩诃萨故。’

shì shí cháng tí suí bǐ suǒ yuàn jù dào qí shè zài mén wài
“是时，常啼随彼所愿，俱到其舍在门外
zhǐ shí zhǎngzhě nǚ jí rù qí shè bó fù mǔ yán yuàn duō yǔ wǒ
止。时，长者女即入其舍白父母言：‘愿多与我
jiā zhōng suǒ yǒu shàng miào huā mǎn tú sǎn děng xiāng yī fú yīng luò
家中所有上妙华鬘、涂散等香、衣服、璎珞、
bǎo chuáng fān gài jì yuè sū yóu mò ní zhēn zhū fèi liú
宝幢、幡盖、伎乐、苏油、末尼、真珠、吠琉璃
lí bǎo pō zhī jiā bǎo shān hú hǔ pò luó bèi bì yù chǔ
璃宝、颇胝迦宝、珊瑚、琥珀、螺贝、璧玉、杵
zàng shí zàng dì qīng dà qīng bìng jīn yín děng zhǒng zhǒng gòng jù
藏、石藏、帝青、大青并金银等种种供具，
yì tīng wǒ shēn jí xiān shì wǒ wǔ bǎi shì nǚ chí zhū gòng jù jiē dāng suí
亦听我身及先事我五百侍女持诸供具，皆当随
cóng cháng tí pú sà wǎng miào xiāng chéng wèi yù gòngyǎngshēnshēn bō
从常啼菩萨往妙香城，为欲供养甚深般
rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà bǐ dāng wèi wǒ xuān
若波罗蜜多及说法师法涌菩萨。彼当为我宣
shuō fǎ yào wǒ dé wén yǐ rú shuō xiū xíng dìng huò wú biān wēi miào fó
说法要，我得闻已如说修行，定获无边微妙佛
fǎ
法。’

shí bǐ fù mǔ wén yǐ jīng hài jí wèn nǚ yán cháng tí
“时，彼父母闻已惊骇，即问女言：‘常啼
pú sà jīn zài hé chù shì hé děng rén
菩萨今在何处？是何等人？’

nǚ jí bái yán jīn zài mén wài bǐ shì dà shì wèi yù dù
“女即白言：‘今在门外，彼是大士为欲度

tuō yī qiè yǒu qíng shēng sǐ kǔ gù qín qiú wú shàng zhèng děng pú tí
脱一切有情生死苦故，勤求无上正等菩提。

yòu bǐ dà shì ài zhòng zhèng fǎ bù xī shēn mìng wèi yù gòng yǎng pú
又彼大士爱重正法不惜身命，为欲供养菩

sà suǒ xué shēn shēn bō rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà
萨所学甚深般若波罗蜜多及说法师法涌菩萨

mó hē sà gù rù cǐ chéng zhōng chù chù xún huán gāo shēng chàng yuē
摩诃萨故，入此城中处处巡环，高声唱曰：

wǒ jīn zì mài shéi yù mǎi rén wǒ jīn zì mài shéi yù mǎi rén
“我今自卖！谁欲买人？我今自卖！谁欲买人？”

jīng yú jiǔ shí mài shēn bú shòu chóu yōu kǔ nǎo zài yī chù lì tì lèi
经于久时卖身不售，愁忧苦恼在一处立，涕泪

ér yán wǒ yǒu hé zuì wèi yù gòng yǎng shēn shēn bō rě bō luó mì
而言：“我有何罪？为欲供养甚深般若波罗蜜

duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà mó hē sà gù suī zì mài shēn ér wú
多及说法师法涌菩萨摩诃萨故，虽自卖身而无

mǎi zhě
买者？”

shí tiān dì shì wèi yù shì yàn jí zì huà zuò shào pó luó
“‘时，天帝释为欲试验，即自化作少婆罗

mén lái zhì qí qián wèn yán nán zǐ rǔ hé zhù cǐ yōu bēi bú lè
门来至其前，问言：“男子！汝何住此忧悲不乐？”

shí bǐ dà shì dá yán rú tóng wǒ wèi gòng yǎng shēn shēn bō rě
时，彼大士答言：“儒童！我为供养甚深般若

bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà rán wǒ pín fá wú zhū cái
波罗蜜多及说法师法涌菩萨，然我贫乏无诸财

bǎo ài zhòng fǎ gù yù zì mài shēn biàn cǐ chéng zhōng wú xiāng wèn
宝，爱重法故欲自卖身，遍此城中无相问

zhě zì wéi bó fú zhù cǐ yōu bēi shí pó luó mén yǔ dà shì yuē
者，自惟薄福住此忧悲。”时，婆罗门语大士曰：

wǒ yú jīn zhě zhèng yù cí tiān bú yòng rén shēn dàn xū rén xuè rén
“我于今者正欲祠天，不用人身但须人血、人

suǐ rén xīn pō néng mài fǒu dà shì wén yǐ huān xǐ yǒng yuē
髓、人心，颇能卖不？”大士闻已欢喜踊跃，

yǐ róu ruǎn yǔ bào pó luó mén rén suǒ mǎi zhě wǒ xī néng mài pó
以柔软语报婆罗门：“仁所买者我悉能卖。”婆

luó mén yán xū jǐ jià zhí dà shì bào yuē suí yì xiāng chóu
罗门言：“须几价直？”大士报曰：“随意相酬。”

dà shì ěr shí zuò shì yǔ yǐ jí shēn yòu shǒu zhí qǔ lì dāo cì jǐ zuǒ
大士尔时作是语已，即申右手执取利刀，刺己左

bì lìng chū qí xuè fù gē yòu bì pí ròu zhì dì pò gǔ chū suǐ yǔ pó
臂令出其血，复割右髀皮肉置地，破骨出髓与婆

luó mén fù qù qiáng biān yù pōu xīn chū
罗门，复趣墙边欲剖心出。

wǒ zài gāo gé yáo jiàn shì shì zuò shì niàn yán cǐ shàn nán
“我在高阁遥见是事，作是念言：“此善男

zǐ hé yīn yuán gù kùn kǔ qí shēn wǒ dāng wèn zhī niàn yǐ xià gé
子何因缘故困苦其身？我当问之。”念已下阁

dào dà shì suǒ zuò shì wèn yán rǔ hé yīn yuán xiān chàng zì mài
到大士所，作是问言：“汝何因缘先唱自卖，

jīn chū xuè suǐ fù yù pōu xīn bǐ dá wǒ yuē zǐ bù zhī yé
今出血、髓复欲剖心？”彼答我曰：“姊不知耶？

wǒ wèi gòng yǎng shēn shēn bō rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng
我为供养甚深般若波罗蜜多及说法师法涌

pú sà rán wǒ pín fá wú zhū cái bǎo ài zhòng fǎ gù xiān zì mài shēn
菩萨，然我贫乏无诸财宝，爱重法故先自卖身

wú xiāng mǎi zhě jīn mài sān shì yǔ pó luó mén wǒ shí wèn yán rǔ
无相买者，今卖三事与婆罗门。”我时问言：“汝

jīn zì mài shēn xuè xīn suǐ yù chí jià zhí gòng yǎng bō rě bō luó
今自卖身血、心、髓，欲持价直供养般若波罗

mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà dāng huò hé děng gōng dé shèng
蜜多及说法师法涌菩萨，当获何等功德胜

lì bǐ dá wǒ yán fǎ yǒng pú sà yú shēn shēn fǎ yǐ dé zì zài
利？”彼答我言：“法涌菩萨于甚深法已得自在，

dāng wèi wǒ shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo pú sà
当为我说甚深般若波罗蜜多方便善巧，菩萨

suǒ xué pú sà suǒ chéng pú sà suǒ xíng pú sà suǒ zuò wǒ dé
所学、菩萨所乘、菩萨所行、菩萨所作。我得

wén yǐ rú shuō xiū xíng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ sù zhèng
闻已如说修行，成熟有情、严净佛土，速证

wú shàng zhèng děng pú tí dé jīn sè shēn jù sān shí èr dà zhàng fū
无上正等菩提，得金色身，具三十二大丈夫

xiàng bā shí suí hǎo yuán mǎn zhuāng yán cháng guāng yī xún yú guāng
相，八十随好圆满庄严，常光一寻余光

wú liàng jù fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
无量，具佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wú wàng shī fǎ
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，无忘失法、
héng zhù shě xìng wǔ jìng yǎn liù shéntōng bù kě sī yì qīng jìng jiè
恒住舍性，五净眼、六神通，不可思议清净戒
yùn dìng yùn huì yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn wú zhàng
蕴、定蕴、慧蕴、解脱蕴、解脱智见蕴，无障
zhì jiàn wú shàng zhì jiàn dé yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng
智见、无上智见，得一切智、道相智、一切相
zhì jù zú yī qiè wú shàng fǎ bǎo fēn bù shī yǔ yī qiè yǒu qíng
智，具足一切无上法宝，分布施与一切有情，
yǔ zhū yǒu qíng zuò suǒ yī zhǐ wǒ shě shēn mìng wèi gòng yǎng bǐ dāng huò
与诸有情作所依止。我舍身命为供养彼，当获
cǐ děng gōng dé dé shèng lì
此等功德胜利。”

wǒ shí wén shuō rú shì shū shèng bù kě sī yì wēi miào fó
“‘我时闻说如是殊胜不可思议微妙佛

fǎ huān xǐ yǒng yuè shēn máo jiē shù gōng jìng hé zhǎng ér bái bǐ yán
法，欢喜踊跃身毛皆竖，恭敬合掌而白彼言：

dà shì suǒ shuō dì yī guǎng dà zuì shèng wēi miào shèn wéi xī yǒu
“大士所说第一广大，最胜微妙甚为希有，
wèi huò rú shì yī yī fó fǎ shàng yīng qì shě rú jìng qié shā suǒ zhòng
为获如是一一佛法，尚应弃舍如殒伽沙所重
shēn mìng kuàng wéi shě yī suǒ yǐ zhě hé ruò dé rú shì wēi miào
身命，况唯舍一！所以者何？若得如是微妙
gōng dé zé néng lì lè yī qiè yǒu qíng dà shì jiā pín shàng wèi rú
功德，则能利乐一切有情。大士家贫，尚为如
shì wēi miào gōng dé bù xī shēn mìng kuàng wǒ jiā fù duō yǒu zhēn cái
是微妙功德不惜身命，况我家富多有珍财，
wèi shì gōng dé ér bú qì shě dà shì jīn yīng wù fù zì hài suǒ xū gòng
为是功德而不弃舍！大士今应勿复自害，所须供
jù jìn dāng xiāng yǔ suǒ wèi jīn yín fèi liú lí bǎo pō zhī jiā
具尽当相与，所谓金、银、吠琉璃宝、颇胝迦
bǎo mò ní zhēn zhū chǔ zàng shí zàng luó bèi bì yù
宝、末尼、真珠、杵藏、石藏、螺贝、璧玉、
dì qīng dà qīng shān hú hǔ pò jí yú wú liàng yì lèi zhēn cái
帝青、大青、珊瑚、琥珀及余无量异类珍财，

huā xiāng yīng luò bǎo chuáng fān gài jì yuè dēng míng
华、香、瓔珞、宝幢、幡盖、伎乐、灯明、
chē shèng yī fú bìng yú zhǒng zhǒng shàng miào gòng jù kě chí gòng yǎng
车乘、衣服并余种 种 上妙供具，可持供养
shèn shēn bō rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà wéi yuàn
甚深般若波罗蜜多及说法师法涌菩萨，唯愿
dà shì wù fù zì hài wǒ shēn yì yuàn suí dà shì wǎng fǎ yǒng pú sà
大士勿复自害。我身亦愿随大士往法涌菩萨
mó hē sà suǒ jù shí zhān yǎng gòng zhí shàn gēn wèi dé suǒ shuō zhū fó
摩诃萨所，俱时瞻仰共植善根，为得所说诸佛
fǎ gù
法故。”

shí tiān dì shì jí fù běn xíng zài bǐ qián zhù qū gōng hé
“‘时，天帝释即复本形在彼前住，曲躬合
zhǎng zàn yán dà shì shàn zāi shàn zāi wèi fǎ zhì chéng jiān gù
掌赞言：“大士！善哉！善哉！为法至诚坚固
nǎi ěr guò qù zhū fó wéi pú sà shí yì rú dà shì yǐ jiān gù yuàn qiú
乃尔，过去诸佛为菩萨时亦如大士，以坚固愿求
shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo qǐng wèn pú sà suǒ xué suǒ
深般若波罗蜜多方便善巧，请问菩萨所学、所
chéng suǒ xíng suǒ zuò xīn wú yàn juàn chéng shú yǒu qíng yán jìng fó
乘、所行、所作心无厌倦，成熟有情、严净佛
tǔ yǐ zhèng wú shàng zhèng děng pú tí dà shì dāng zhī wǒ shí bú
土，已证无上正等菩提。大士当知！我实不
yòng rén xuè xīn suǐ dàn lái xiāng shì jīn hé suǒ yuàn wǒ dāng
用人血、心、髓，但来相试。今何所愿？我当
xiāng yǔ yǐ chóu qīng chù sǔn nǎo zhī qiān
相与以酬轻触损恼之愆。”

bǐ jí bào yán wǒ běn suǒ yuàn wéi yǒu wú shàng zhèng děng
“‘彼即报言：“我本所愿唯有无上正等
pú tí tiān zhǔ pō néng yǔ sī yuàn fǒu shí tiān dì shì nǎn rán
菩提，天主颇能与斯愿不？”时，天帝释赧然
yǒu kuì ér bái bǐ yán cǐ fēi wǒ lì wéi yǒu zhū fó dà shèng fǎ
有愧，而白彼言：“此非我力，唯有诸佛大 圣 法
wáng yú fǎ zì zài néng yǔ sī yuàn dà shì jīn yīng chú wú shàng jué
王于法自在能与斯愿。大士！今应除无上觉
gèng qiú yú yuàn wǒ dāng yǔ zhī
更求余愿，我当与之。”

bǐ biànbào yuē shēnshēn bō rě bō luó mì duō yì wǒ suǒ
“彼便报曰：“甚深般若波罗蜜多亦我所
yuàn pō néng huì fǒu shí tiān dì shì bèi fù shēngcán ér bó
愿，颇能惠不？”时，天帝释倍复生惭，而白
bǐ yán wǒ yú cǐ yuàn yì bù néng yǔ rán wǒ yǒu lì lìng dà shì shēn
彼言：“我于此愿亦不能与，然我有力令大士身
píng fù rú gù yòng sī yuàn fǒu bǐ fù bào yán rú shì suǒ yuàn
平复如故，用斯愿不？”彼复报言：“如是所愿
zì néng mǎn zú wú láo tiānzhǔ suǒ yǐ zhě hé wǒ ruò qǐ gào shí fāng
自能满足无劳天主。所以者何？我若启告十方
zhū fó fā chéng dì yán jīn zì mài shēn shí wèi mù fǎ bù huáichǎn
诸佛发诚谛言：‘今自卖身实为慕法，不怀谄
zhà kuáng huò shì jiān yóu cǐ yīn yuán dìng yú wú shàng zhèng děng pú tí
诈诳惑世间，由此因缘定于无上正等菩提
bú tuì zhuǎnzhě lìng wǒ shēn xíng píng fù rú gù cǐ yán wèi qì zì
不退转者，令我身形平复如故。’此言未讫，自
néng lìng wǒ píng fù rú gù qǐ jiǎ tiān wēi
能令我平复如故，岂假天威！”

tiān dì shì yán rú shì rú shì fó zhī shén lì bù kě
“天帝释言：“如是！如是！佛之神力不可
sī yì pú sà zhì chéng hé shì bú bàn rán yóu wǒ gù sǔn dà shì shēn
思议，菩萨至诚何事不办，然由我故损大士身，
wéi yuàn cí bēi xǔ bàn sī shì shí bǐ dà shì gào dì shì yán jì
唯愿慈悲许办斯事。”时，彼大士告帝释言：“既
ěr yīn qín dāng suí rǔ yì shí tiān dì shì jí xiàntiān wēi lìng bǐ
尔殷勤当随汝意。”时，天帝释即现天威，令彼
shēn xíng píng fù rú gù nǎi zhì bú jiànshǎo fèn chuānghén xíngmào duān
身形平复如故，乃至不见少分疮痕，形貌端
yánguò yú wǎng rì kuì xiè yòurào hū rán bú xiàn
严过于往日，愧谢右绕忽然不现。

wǒ jì jiàn bǐ xī yǒu zhī shì zhuǎnzēng ài jìng hé zhǎng bó
“我既见彼希有之事，转增爱敬合掌白
yán yuàn jiàng cí bēi zàn lín wǒ zhái suǒ xū gòng yǎng shēnshēn bō rě
言：“愿降慈悲暂临我宅，所须供养甚深般若
bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà gòng yǎng zhī jù wèi bó
波罗蜜多及说法师法涌菩萨供养之具，为白
fù mǔ yī qiè dāng dé wǒ jí shì cóng yì cí fù mǔ suí dà shì wǎng
父母一切当得。我及侍从亦辞父母，随大士往

jù miào xiāng chéng wèi yù gòng yǎng shēn shēn bō rě bō luó mì duō jí
具妙香城，为欲供养甚深般若波罗蜜多及
shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà mó hē sà gù
说法师法涌菩萨摩诃萨故。”

jīn bǐ dà shì yǐ wǒ zhì chéng bù yí suǒ yuàn lái zhì
“‘⁵⁸今彼大士以我至诚，不遗所愿来至
mén shǒu wéi yuàn fù mǔ duō yǔ zhēn cái jí xǔ wǒ shēn bìng xiān shì wǒ
门首，唯愿父母多与珍财，及许我身并先事我
wǔ bǎi shì nǚ chí zhū gòng jù xián dāng suí cóng cháng tí pú sà wǎng
五百侍女持诸供具，咸当随从常啼菩萨往
miào xiāng chéng lǐ jìng gòng yǎng shēn shēn bō rě bō luó mì duō jí shuō
妙香城，礼敬供养甚深般若波罗蜜多及说
fǎ shī fǎ yǒng pú sà wèi dé suǒ shuō zhū fó fǎ gù
说法师法涌菩萨，为得所说诸佛法故。’

ěr shí fù mǔ wén nǚ suǒ shuō huān xǐ yǒng yuè tàn wèi céng
“尔时，父母闻女所说，欢喜踊跃叹未曾
yǒu biàngào nǚ yán rú rǔ suǒ shuō cháng tí pú sà shèn wéi xī
有，便告女言：‘如汝所说，常啼菩萨甚为希
yǒu néng huàn rú shì dà gōng dé kǎi yǒng měng jīng jìn qiú zhū fó fǎ
有，能擐如是大功德铠，勇猛精进求诸佛法；
suǒ qiú fó fǎ wēi miào zuì shèng guǎng dà qīng jìng bù kě sī yì néng
所求佛法微妙最胜，广大清净不可思议，能
yǐn shì jiān zhū yǒu qíng lèi lìng huò shū shèng lì yì ān lè rǔ yú shì fǎ
引世间诸有情类令获殊胜利益安乐。汝于是法
jì shēn ài zhòng yù suí shàn yǒu chí zhū gòng jù wǎng miào xiāng chéng
既深爱重，欲随善友持诸供具往妙香城，
gòng yǎng bō rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà wèi yù
供养般若波罗蜜多及说法师法涌菩萨，为欲
zhèng dé zhū fó fǎ gù wǒ děng yún hé bù shēng suí xǐ jīn tīng rǔ
证得诸佛法故，我等云何不生随喜？⁵⁹今听汝
qù wǒ děng yì yù yǔ rǔ xiāng suí rǔ huān xǐ fǒu
去，我等亦欲与汝相随，汝欢喜不？’

nǚ jí bái yán shèn dà huān xǐ wǒ shàng bú ài yú rén
“女即白言：‘甚大欢喜！我尚不得余人
shàn fǎ kuàng fù mǔ yé
善法，况父母耶！’

⁵⁸ 大正藏：今；永乐北藏及龙藏：令；校勘：今

⁵⁹ 大正藏：今；永乐北藏及龙藏：令；校勘：今

fù mǔ bàoyán rǔ yīngyánbàngòng jù shì cóng sù dāng
“父母报言：‘汝应严办供具、侍从，速当
gòngwǎng shí zhǎngzhě nǚ jí biànyíngbàn wǔ bǎishèngchē qī bǎo
共往。’时，长者女即便营办五百乘车七宝
yán shì yì líng wǔ bǎicháng suí shì nǚ zì yì gè qū zhòngbǎoyánshēn
严饰，亦令五百常随侍女恣意各取众宝严身，
fù qǔ jīn yín fèi liú lí bǎo pō zhī jiā bǎo mò ní zhēnzhū
复取金银、吠琉璃宝、颇胝迦宝、末尼、真珠、
dì qīng dà qīng luó bèi bì yù shān hú hǔ pò chǔzàng
帝青、大青、螺贝、璧玉、珊瑚、琥珀、杵藏、
shí zàng jí yú wú liàng yì lèi zhēn cái zhǒngzhǒnghuāxiāng yī fú
石藏及余无量异类珍财，种种华香、衣服、
yīng luò bǎochuáng fān gài jì yuè sū yóu shàngmiào zhēn cái
瓔珞、宝幢、幡盖、伎乐、苏油、上妙珍财
gè wú liàngzhǒng bìng yú zhǒngzhǒngshàngmiào gòng jù
各无量种并余种种种上妙供具。

qí nǚ jì bàn rú shì shì yǐ gōngjìng qǐ qǐngcháng tí pú
“其女既办如是事已，恭敬启请常啼菩
sà qián chéng yī chē shēn jí fù mǔ shì nǚ wǔ bǎi gè chéng yī chē
萨前乘一车，身及父母侍女五百各乘一车，
wéi rào shì cóngcháng tí pú sà jiàn jiàn dōng qù zhì miào xiāng chéng
围绕侍从常啼菩萨，渐渐东去至妙香城。
jiàn chéng gāo guǎng qī bǎo chéng jiù yú qí chéng wài zhōu zā jiē yǒu qī
见城高广七宝成就，于其城外周匝皆有七
bǎo suǒ chéng qī chóng yuán qiáng qī chóng lóu guān qī chóng lán shǔn
宝所成七重垣墙、七重楼观、七重栏楯、
qī chóng bǎo qiàn qī chóng háng liè bǎo duō luó shù shì yuán qiáng děng
七重宝堞、七重行列宝多罗树，是垣墙等
hù xiāng jiàn shì fā zhǒngzhǒng guāng shèn kě ài yào cǐ dà bǎo chéng
互相间饰，发种种光甚可爱乐。此大宝城
miàn gè shí èr yú shàn nà liàng qīng jìng kuānguǎng rén wù chì shèng ān
面各十二踰缮那量，清净宽广人物炽盛安
wēn fēng lè zhōng yǒu wǔ bǎi jiē xiàng shì chán dù liàng xiāng dāng duān
隐丰乐，中有五百街巷市廛，度量相当端
yán rú huà yú zhū qū mò gè yǒu qīng liú gèn yǐ bǎo fǎng wǎng lái wú
严如画。于诸衢陌各有清流，亘以宝舫往来无
yōng yī yī jiē xiàng qīng jìng yán shì sǎ yǐ xiāng shuǐ bù yǐ míng huā
拥。一一街巷清净严饰，洒以香水布以名华。

chéng jí yuánqiáng jiē yǒuquè dí zhì dié lóu gé zǐ jīn suǒchéng
城及垣墙皆有却敌雉堞、楼阁，紫金所成，
yíng yǐ zhòngzhēnguāngmíng huī huàn yú zhì dié jiàn cè yǐ bǎoshù shì
葢以众珍光明辉焕。于雉堞间厕以宝树，是
yī yī shùgēnjīng zhī yè jí yǐ huāguǒ jiē bié bǎochéng chéngyuánlóu
一一树根茎枝叶及以花果皆别宝成。城垣楼
gé jí zhūbǎoshù fù yǐ jīn wǎng lián yǐ bǎoshéng xuán yǐ jīn líng
阁及诸宝树，覆以金网，连以宝绳，悬以金铃，
zhuì yǐ bǎoduó wēifēngchuīdòng fā hé yǎ yīn pì rú shànzòu wǔ zhī
缀以宝铎，微风吹动发和雅音，譬如善奏五支
zhūyuè chéngwàizhōu zā qī chóngbǎoqiàn bā gōng dé shuǐ mí mǎn qí
诸乐。城外周匝七重宝堑，八功德水弥漫其
zhōng lěngnuǎn tiáo hé qīngchéngjiǎo jìng shuǐzhōngchùchùyǒu qī bǎo
中，冷暖⁶⁰调和清澄皎镜。水中处处有七宝
chuán jiàn shì zhuāngyánzhòngsuǒyàojiàn zhūqiànshuǐnèi jù zhòngmiào
船，间饰庄严众所乐见。诸堑水内具众妙
huā sè xiāngxiān yù biàn fù shuǐshàng yǒu wǔ bǎi yuànzhōuhuán dà
华，色香鲜郁遍覆水上。有五百苑周环大
chéng zhǒngzhǒngzhuāngyánshèn kě xǐ yào yī yī yuàn nèi yǒu wǔ bǎi
城，种种庄严甚可喜乐。一一苑内有五百
chí qí chí zòngguǎng yī jù lú shè qī bǎozhuāng shì yuè kě zhòng xīn
池，其池纵广一俱卢舍，七宝庄饰悦可众心。
yú zhū chí nèi yǒu sì sè huā liàng rú chē lún yìng bì yú shuǐ qí huā jiē
于诸池内有四色华，量如车轮映蔽于水，其华皆
yǐ qī bǎosuǒchéng zhū chí yuànzhōngduōyǒuzhòngniǎo yīn shēngxiāng
以七宝所成。诸池苑中多有众鸟，音声相
hè jù sàn áo yóu jiàn fù qiánxíng jí biànyáojiàn fǎ yǒng pú sà mó
和聚散遨游。渐复前行，即便遥见法涌菩萨摩
hē sà zhèngchǔ qī bǎo tái zuò shī zǐ zuò wú liàng wú shù bǎi qiān jù zhī
诃萨正处七宝台坐狮子座，无量无数百千俱胝
nà yǔ duōzhòngqiánhòuwéirào ér wèishuō fǎ
那庾多众前后围绕而为说法。

ěr shí cháng tí pú sà mó hē sà zuì chūyáojiàn fǎ yǒng pú
“尔时，常啼菩萨摩诃萨最初遥见法涌菩
sà mó hē sà gù shēn xīn yuè lè pì rú bì chū xì niàn yī jìng hū rán
萨摩诃萨故，身心悦乐，譬如苾刍系念一境忽然

⁶⁰ 大正藏：暖；永乐北藏及龙藏：燠

dé rù dì sān jìng lù jì yáo jiàn yǐ zuò shì niàn yán wǒ děng bù
得入第三静虑。既遥见已，作是念言：‘我等不
yīng chéng chē ér qù fǎ yǒng pú sà mó hē sà suǒ zuò shì niàn yǐ
应乘车而趣法涌菩萨摩诃萨所。’作是念已，
jí biàn xià chē zhěng lǐ yī fú
即便下车整理衣服。

shí zhǎng zhě nǚ jí bǐ fù mǔ shì nǚ wǔ bǎi yì jiē xià chē
“时，长者女及彼父母、侍女五百亦皆下车，
gè yǐ shàng miào zhòng bǎo yī fú yán shì qí shēn chí zhū gòng jù gōng
各以上妙众宝衣服严饰其身，持诸供具恭
jìng wéi rào cháng tí pú sà xú xíng ér qù fǎ yǒng pú sà mó hē sà suǒ
敬围绕常啼菩萨，徐行而趣法涌菩萨摩诃萨所。
qí lù biān yǒu fǎ yǒng pú sà suǒ yíng qī bǎo dà bō rě tái yǐ chì zhān
其路边有法涌菩萨所营七宝大般若台，以赤梅
tán ér wéi tú shì xuán bǎo líng duó chū wēi miào yīn zhōu zā jiē chuí zhēn
檀而为涂饰，悬宝铃铎出微妙音，周匝皆垂真
zhū luó wǎng yú tái sì jiǎo xuán sì bǎo zhū yǐ wéi dēng míng zhòu yè
珠罗网。于台四角悬四宝珠，以为灯明昼夜
cháng zhào bǎo tái sì miàn yǒu sì xiāng lú bái yín suǒ chéng zhòng bǎo
常照。宝台四面有四香炉，白银所成众宝
yán shì héng shí shāo yǐ hēi chén shuǐ xiāng sàn zhòng miào huā ér wéi gòng
严饰，恒时烧以黑沉水香，散众妙华而为供
yǎng tái zhōng yǒu zuò qī bǎo suǒ chéng qí shàng zhòng fū yīn rù qǐ
养。台中有座七宝所成，其上重敷茵褥绮
pà yú sī zuò shàng fù yǒu yī hán sì bǎo hé chéng zhuāng yán qǐ lì
帕。于斯座上复有一函，四宝合成庄严绮丽，
yī jīn èr yín sān fèi liú lí sì dì qīng bǎo zhēn jīn yè shàng
一金、二银、三吠琉璃、四帝青宝。真金叶上
xiāo liú lí zhī shū yǐ bō rě bō luó mì duō zhì cǐ hán zhōng héng shí
销琉璃汁，书以般若波罗蜜多置此函中恒时
fēng yìn tái zhōng chù chù xuán bǎo fān huā jiàn shì zhuāng yán shèn kě ài
封印。台中处处悬宝幡华，间饰庄严甚可爱
yào
乐。

cháng tí pú sà zhǎng zhě nǚ děng jiàn cǐ bǎo tái zhuāng
“常啼菩萨、长者女等，见此宝台庄
yán shū miào hé zhǎng gōng jìng tàn wèi céng yǒu fù jiàn dì shì yǔ qí wú
严殊妙，合掌恭敬叹未曾有。复见帝释与其无

liàng bǎi qiāntiānzhòng zài bǎo tái biān chí tiānzhǒngzhǒngshàngmiào xiāng
量百千天众在宝台边，持天种种上妙香
mò jí zhòngbǎo xiè wēimiào xiānghuā jīn yín huāděngsàn bǎo tái shàng
未及众宝屑、微妙香华、金银华等散宝台上，
yú xū kōngzhōng zòutiān jì yuè
于虚空中奏天伎乐。

cháng tí pú sà jiàn shì shì yǐ wèn dì shì yán hé yuán
“常啼菩萨见是事已，问帝释言：‘何缘
tiānzhǔ yǔ zhūtiānzhòng gòngyǎng cǐ tái
天主与诸天众供养此台？’

tiān dì shì yuē dà shì jīn zhě qǐ bù zhī yé yú cǐ tái
“天帝释曰：‘大士！今者岂不知耶？于此台
zhōng yǒu wú shàng fǎ míngshēn bō rě bō luó mì duō shì zhū rú lái
中有无上法，名深般若波罗蜜多，是诸如来、
yīng zhèngděngjué jí zhū pú sà mó hē sà mǔ néngshēng néngshè yī
应、正等觉及诸菩萨摩诃萨母，能生能摄一
qiè rú lái yīng zhèngděngjué jí zhū pú sà mó hē sà zhòng ruò pú
切如来、应、正等觉及诸菩萨摩诃萨众。若菩
sà mó hē sà néng yú cǐ zhōng jīng qín xiū xué sù dào yī qiè gōng dé
萨摩诃萨能于此中精勤修学，速到一切功德
bī àn sù néng chéng bàn yī qiè fó fǎ sù néng zhèng dé yī qiè zhì
彼岸，速能成办一切佛法，速能证得一切智
zhì yóu shì yīn yuán wǒ děng yú cǐ yǔ zhū juàn shǔ gōng jìng gòng yǎng
智。由是因缘，我等于此与诸眷属恭敬供养。’

cháng tí pú sà wén yǐ huān xǐ xún shēng fù wèn tiān dì shì
“常啼菩萨闻已欢喜，寻声复问天帝释
yán rú shì suǒ shuō shēn bō rě bō luó mì duō jīn zài hé chù
言：‘如是所说甚深般若波罗蜜多今在何处？
wǒ yù gòng yǎng wéi yuàn shì zhī
我欲供养唯愿示之！’

tiān dì shì yán dà shì zhī fǒu shēn bō rě bō luó mì
“天帝释言：‘大士知不？甚深般若波罗蜜
duō zài cǐ tái zhōng qī bǎo zuò shàng sì bǎo hán nèi zhēn jīn wéi yè
多在此台中七宝座上四宝函内，真金为叶，
fèi liú lí bǎo yǐ wéi qí zì fǎ yǒng pú sà yǐ qī bǎo yìn zì fēng yìn
吠琉璃宝以为其字，法涌菩萨以七宝印自封印
zhī wǒ děng bù néng zhé kāi xiāng shì
之，我等不能辄开相示。’

ěr shí cháng tí pú sà mó hē sà jí zhǎngzhě nǚ bìng qí
“尔时，常啼菩萨摩诃萨及长者女并其

fù mǔ shì nǚ wǔ bǎiwén shì yǔ yǐ jí qǔ suǒ chí huā xiāng zhēn
父母、侍女五百闻是语已，即取所持华、香、珍

bǎo yī fú yīng luò bǎo chuáng fān gài jì yuè dēng míng
宝、衣服、瓔珞、宝幢、幡盖、伎乐、灯明

jī yú zhòngzhǒng gòngyǎng zhī jù fēn zuò èr fēn xiān chí yī fēn yì bǎo
及余种种种供养之具分作二分，先持一分诣宝

tái suǒ gòngyǎng bō rě bō luó mì duō fù chí yī fēn jù gòngwǎng yì
台所供养般若波罗蜜多，复持一分俱共往诣

fǎ yǒng pú sà mó hē sà suǒ dào yǐ jiē jiàn fǎ yǒng pú sà zuò shī zǐ
法涌菩萨摩诃萨所。到已皆见法涌菩萨坐师子

zuò dà zhòng wéi rào jí yǐ huā xiāng bǎo chuáng fān gài yī
座大众围绕，即以华、香、宝幢、幡盖、衣

fú yīng luò jì yuè dēng míng zhū zhēn bǎo děng sàn liè gòngyǎng
服、瓔珞、伎乐、灯明诸珍宝等，散列供养

cǐ shuō fǎ shī jí suǒ shuō fǎ fǎ yǒng pú sà wēi shén lì gù jí lìng
此说法师及所说法。法涌菩萨威神力故，即令

suǒ sàn zhǒng zhǒng miào huā yú xū kōng zhōng dāng qí dǐng shàng xū rán
所散种种妙华，于虚空中当其顶上，欻然

hé zuò yī miào huā tái zhòng bǎo zhuāng yán shèn kě ài yào fù lìng suǒ
合作一妙华台，众宝庄严甚可爱乐。复令所

sàn zhǒng zhǒng miào xiāng yú xū kōng zhōng dāng huā tái shàng xū rán hé
散种种妙香，于虚空中当华台上，欻然合

chéng yī miào xiāng gài zhǒng zhǒng zhēn bǎo ér wéi yán shì fù lìng suǒ
成一妙香盖，种种珍宝而为严饰。复令所

sàn zhū miào bǎo yī yú xū kōng zhōng dāng xiāng gài shàng xū rán hé
散诸妙宝衣，于虚空中当香盖上，欻然合

chéng yī miào bǎo zhàng yì yǐ zhòng bǎo jiàn shì zhuāng yán yú suǒ sàn
成一妙宝帐，亦以众宝间饰庄严。余所散

liè bǎo chuáng fān gài jì yuè dēng míng zhū yīng luò děng zì
列宝幢、幡盖、伎乐、灯明、诸瓔珞等，自

rán yǒng zài tái zhàng gài biān zhōu zā zhuāng yán miào qiǎo ān bù
然涌在台帐盖边，周匝庄严妙巧安布。

cháng tí pú sà zhǎngzhě nǚ děng jiàn shì shì yǐ huān xǐ
“常啼菩萨、长者女等见是事已欢喜

yǒngyuè yì kǒutóng yīn jiē gòng chēng tàn fǎ yǒng pú sà mó hē sà yán
踊跃，异口同音皆共称叹法涌菩萨摩诃萨言：

jīn wǒ dà shī shèn wéi xī yǒu néng xiàn rú shì dà wēi shén lì wéi
‘今我大师甚为希有，能现如是大威神力。为
pú sà shí shàng néng rú shì kuàng dé wú shàng zhèng děng pú tí
菩萨时尚能如是，况得无上正等菩提！’

shì shí cháng tí jí zhǎng zhě nǚ bìng zhū juàn shǔ shēn xīn
“是时，常啼及长者女并诸眷属，深心
ài zhòng fǎ yǒng pú sà mó hē sà gù jiē fā wú shàng zhèng děng jué
爱重法涌菩萨摩诃萨故，皆发无上正等觉
xīn zuò shì yuàn yán wǒ děng yóu cǐ shū shèng shàng gēn yuàn dāng
心，作是愿言：‘我等由此殊胜善根，愿当
lái shì bì chéng rú lái yīng zhèng děng jué wǒ děng yóu cǐ shū shèng
来世必成如来、应、正等觉。我等由此殊胜
shàng gēn yuàn dāng lái shì jīng qín xiū xué pú sà dào shí yú shēn fǎ mén
善根，愿当来世精勤修学菩萨道时，于深法门
tōng dá wú ài rú jīn dà shī fǎ yǒng pú sà wǒ děng yóu cǐ shū shèng
通达无碍，如今大师法涌菩萨。我等由此殊胜
shàng gēn yuàn dāng lái shì jīng qín xiū xué pú sà dào shí néng yǐ shàng
善根，愿当来世精勤修学菩萨道时，能以上
miào qī bǎo tái gé jí yú gòng jù gòng yǎng bō rě bō luó mì duō rú
妙七宝台阁及余供具供养般若波罗蜜多，如
jīn dà shī fǎ yǒng pú sà wǒ děng yóu cǐ shū shèng shàng gēn yuàn dāng
今大师法涌菩萨。我等由此殊胜善根，愿当
lái shì jīng qín xiū xué pú sà dào shí chǔ dà zhòng zhōng zuò shī zǐ zuò
来世精勤修学菩萨道时，处大众中坐师子座，
xuān shuō bō rě bō luó mì duō shēn yì lǐ dōu wú suǒ wèi rú jīn
宣说般若波罗蜜多甚深义理都无所畏，如今
dà shī fǎ yǒng pú sà wǒ děng yóu cǐ shū shèng shàng gēn yuàn dāng lái
大师法涌菩萨。我等由此殊胜善根，愿当来
shì jīng qín xiū xué pú sà dào shí chéng jiù bō rě bō luó mì duō qiǎo
世精勤修学菩萨道时，成就般若波罗蜜多巧
fāng biàn lì sù néng chéng bàn suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí rú
方便力，速能成办所求无上正等菩提，如
jīn dà shī fǎ yǒng pú sà wǒ děng yóu cǐ shū shèng shàng gēn yuàn dāng
今大师法涌菩萨。我等由此殊胜善根，愿当
lái shì jīng qín xiū xué pú sà dào shí dé shèng shén tōng biàn huà zì zài
来世精勤修学菩萨道时，得胜神通变化自在，
lì yì ān lè wú liàng yǒu qíng rú jīn dà shī fǎ yǒng pú sà
利益安乐无量有情，如今大师法涌菩萨。’

cháng tí pú sà jí zhǎngzhě nǚ bìngzhūjuànshǔ chí zhūgòng
“常啼菩萨及长者女并诸眷属，持诸供

jù gòngyǎng bō rě bō luó mì duō jí shuō fǎ shī fǎ yǒng pú sà mó hē
具供养般若波罗蜜多及说法师法涌菩萨摩诃

sà yǐ dǐng lǐ shuāng zú hé zhǎnggōngjìng yòurào sān zā quèzhù yī
萨已，顶礼双足合掌恭敬，右绕三匝却住一

miàn
面。

ěr shí cháng tí pú sà mó hē sà qū gōng hé zhǎng bō fǎ
“尔时，常啼菩萨摩诃萨曲躬合掌，白法

yǒng pú sà mó hē sà yán wǒ cháng yào jū ā liàn rě chù qiú shēn bō
涌菩萨摩诃萨言：“我常乐居阿练若处求深般

rě bō luó mì duō céng yú yī shí xū rán wén yǒu kōng zhōng shēng yuē
若波罗蜜多，曾于一时欻然闻有空中声曰：

duō shànán zǐ rǔ kě dōng xíng jué dìng dé wén shēn shēn bō rě
“咄！善男子，汝可东行，决定得闻甚深般若

bō luó mì duō wǒ wén kōng zhōng rú shì jiào yǐ huān xǐ yǒng yuè jí
波罗蜜多。”我闻空中如是教已，欢喜踊跃即

biàn dōng xíng wèi jiǔ zhī jiān zuò rú shì niàn wǒ nìng bú wèn bǐ kōng
便东行，未久之间作如是念：“我宁不问彼空

zhōng shēng qiǎn wǒ dōng xíng qù dāng yuǎn jìn zhì hé chéng yì fù
中声遣我东行去当远近？”至何城邑？复

cóng shéi wén shēn shēn bō rě bō luó mì duō zuò shì niàn yǐ jí zhù qí
从谁闻甚深般若波罗蜜多？作是念已即住其

chù chuī xiōng bēi tàn chóu yōu tí qì jīng qī zhòu yè bù cí pí juàn
处，捶胸悲叹愁忧啼泣，经七昼夜不辞疲倦，

bú niàn shuì mián bù sī yǐn shí bù xiǎng zhòu yè bú bù hán rè
不念睡眠，不思饮食，不想昼夜，不怖寒热，

yú nèi wài fǎ xīn bù sǎn luàn wéi zuò shì niàn wǒ yú hé shí dāng wén
于内外法心不散乱，唯作是念：“我于何时当闻

bō rě bō luó mì duō wǒ xiān hé gù bú wèn kōng shēng quàn wǒ dōng
般若波罗蜜多？我先何故不问空声劝我东

xíng qù dāng yuǎn jìn zhì hé chù suǒ fù cóng shéi wén shēn shēn bō
行去当远近？至何处所？复从谁闻甚深般

rě bō luó mì duō
若波罗蜜多？”

wǒ yú rú shì chóu yōu tí qì zì tàn hèn shí xū yú wǒ qián
“‘我于如是愁忧啼泣自叹恨时，欻于我前

yǒu fó xiàngxiàngào wǒ yán shànnán zǐ rǔ yǐ rú shì yǒngměngjīng
有佛像现告我言：“善男子，汝以如是勇猛精
jìn ài yàogōngjìng qiú fǎ zhī xīn cóng cǐ dōngxíngguò yú wǔ bǎi yú
进爱乐恭敬求法之心，从此东行过于五百踰
shàn nà liàng yǒu dà wángchéngmíng jù miào xiāng zhōngyǒu pú sà míng
缮那量，有大王城名具妙香，中有菩萨名
wéi fǎ yǒng chángwèi wú liàng bǎi qiānyǒuqíng xuānshuō bō rě bō luó mì
为法涌，常为无量百千有情宣说般若波罗蜜
duō rǔ dāng cóng bǐ dé wén bō rě bō luó mì duō yòu shànnán zǐ
多，汝当从彼得闻般若波罗蜜多。又，善男子，
fǎ yǒng pú sà shì rǔ cháng yè qīngjìngshànyǒu shì xiànjiàodǎozàn lì
法涌菩萨是汝长夜清净善友，示现教导赞励
qìng xǐ lìng rǔ sù zhèngsuǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí fǎ yǒng pú
庆喜，令汝速证所求无上正等菩提。法涌菩
sà yú guò qù shì yǐ qín kǔ xíng qiú shēn bō rě bō luó mì duō yì rú
萨于过去世以勤苦行求深般若波罗蜜多，亦如
rǔ⁶¹ jīn qiú zhī fāngbiàn rǔ yí sù wǎng fǎ yǒng pú sà mó hē sà suǒ
汝⁶¹今求之方便，汝宜速往法涌菩萨摩诃萨所，
wù shēng yí nán mò jì zhòu yè bù jiǔ dāng wén shēn shēn bō rě bō
勿生疑难，莫计昼夜，不久当闻甚深般若波
luó mì duō
罗蜜多。”

wǒ shí dé wén rú shì yǔ yǐ xīn shēng shì yuèyǒngyuèhuān
“我时得闻如是语已，心生适悦踊跃欢
xǐ zuò shì sī wéi hé shí dāngjiàn fǎ yǒng pú sà cóng bǐ dé
喜，作是思惟：“何时当见法涌菩萨？从彼得
wén shēn shēn bō rě bō luó mì duō wén yǐ biànnéngyǒngduànzhǒngzhǒng
闻甚深般若波罗蜜多，闻已便能永断种种
xū wàngfēn bié yǒusuǒ dé jiàn jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
虚妄分别有所得见，疾证无上正等菩提？”
zuò shì niàn shí yú yī qiè fǎ jí néngxiàn qǐ wú zhàng zhì jiàn yóu sī
作是念时，于一切法即能现起无障智见，由斯
zhì jiàn jí dé xiàn rù wú liàngshūshèngsān mó dì mén wǒ zhù rú shì sān
智见即得现入无量殊胜三摩地门。我住如是三
mó dì zhōng xiànjiàn shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè zhū fó rú
摩地中，现见十方无量无数无边世界诸佛如

⁶¹ 大正藏：汝；永乐北藏：汝；龙藏：法；校勘：汝

lái wèizhū pú sà mó hē sà zhòngxuānshuō bō rě bō luó mì duō
来，为诸菩萨摩诃萨众宣说般若波罗蜜多。

shí zhū rú lái yīng zhèngděngjué xiángòngzàn wèi
“‘时，诸如来、应、正等觉，咸共赞慰
yīn qín jiào jiè jiàoshòu wǒ yán shàn zāi shàn zāi shànán zǐ wǒ
殷勤教诫教授我言：“善哉！善哉！善男子，我
děngběnxíng pú sà dào shí yì rú rǔ jīn yǐ qín kǔ xíng qiú shēn bō rě
等本行菩萨道时，亦如汝今以勤苦行求深般若
bō luó mì duō yú qín kǔ shí yì rú rǔ jīn xiàndé rú shì zhū sān mó
波罗蜜多，于勤苦时亦如汝今现得如是诸三摩
dì wǒ děng ěr shí dé shì wú liàng shèng sān mó dì jiū jìng xiū yǐ zé
地。我等尔时得是无量胜三摩地，究竟修已则
néngchéngbànshènsēn bō rě bō luó mì duō fāngbiàn shànqiǎo yóu sī
能成办甚深般若波罗蜜多方便善巧，由斯
néngbàn yī qiè fó fǎ biàndé zhù yú bú tuì zhuǎn dì
能办一切佛法，便得住于不退转地。”

shí shí fāng fó guǎngjiào wèi wǒ lìng huān xǐ yǐ hū rán
“‘时，十方佛广教慰我，令欢喜已忽然
bú xiàn wǒ cóng suǒ zhèng sān mó dì qǐ bú jiàn zhū fó xīn huáichóu
不现。我从所证三摩地起，不见诸佛心怀惆
chàng zuò shì sī wéi wǒ xiàng suǒ jiàn shí fāng zhū fó xiāncóng hé lái
怅，作是思惟：“我向所见十方诸佛先从何来？
jīn wǎng hé suǒ shéinéng wèi wǒ duàn rú shì yí fù zuò shì niàn
今往何所？谁能为我断如是疑？”复作是念：

fǎ yǒng pú sà jiǔ yǐ xiū xué shēn bō rě bō luó mì duō fāngbiàn
“法涌菩萨久已修学甚深般若波罗蜜多方便
shànqiǎo yǐ dé wú liàng tuó luó ní mén jí sān mó dì yú zhū pú sà
善巧，已得无量陀罗尼门及三摩地，于诸菩萨
zì zài shéntōng yǐ dào jiū jìng yǐ céng gòng yǎng wú liàng rú lái yīng
自在神通已到究竟，已曾供养无量如来、应、
zhèngděngjué yú zhū fó suǒ fā hóng shì yuàn zhòng zhū shàn gēn yú
正等觉，于诸佛所发弘誓愿种诸善根，于
cháng yè zhōng wéi wǒ shàn yǒu cháng shè shòu wǒ lìng huò lì wǒ
长夜中为我善友，常摄受我令获利乐，我
dāng jí yì fǎ yǒng pú sà mó hē sà suǒ wèn xiàng suǒ jiàn shí fāng zhū
当疾诣法涌菩萨摩诃萨所，问向所见十方诸
fó xiāncóng hé lái jīn wǎng hé suǒ bǐ néng wèi wǒ duàn rú shì
佛先从何来？今往何所？彼能为我断如是

yí
疑。”

wǒ yú ěr shí zuò shì niàn yǐ yǒngměngjīng jìn jiàn fù dōng
 “我于尔时作是念已，勇猛精进渐复东
 xíng rěn rǎn duō shí rù cǐ chéng yì jiàn fù qián jìn yáo jiàn dà shī chǔ
 行，荏苒多时入此城邑，渐复前进遥见大师处
 qī bǎo tái zuò shī zǐ zuò dà zhòng wéi rào ér wèi shuō fǎ wǒ yú shì
 七宝台坐狮子座，大众围绕而为说法。我于是
 chù chū jiàn dà shī shēn xīn yuè lè pì rú bì chū hū rán dé rù dì sān
 处初见大师，身心悦乐，譬如苾芻忽然得入第三
 jìng lù gù wǒ jīn zhě qǐng wèn dà shī wǒ xiān suǒ jiàn shí fāng zhū fó xiān
 静虑故。我今者请问大师：我先所见十方诸佛先
 cóng hé lái jīn wǎng hé suǒ wéi yuàn wèi wǒ shuō bǐ zhū fó suǒ
 从何来？今往⁶²何所？唯愿为我说彼诸佛所
 cóng zhì chù lìng wǒ liǎo zhī zhī yǐ shēng shēng cháng jiàn zhū fó
 从至处，令我了知，知己生生常见诸佛。”

chū fēn fǎ yǒng pú sà pǐn dì qī shí bā zhī yī
 初分法涌菩萨品第七十八之一

ěr shí fǎ yǒng pú sà mó hē sà gào cháng tí pú sà mó hē
 “尔时，法涌菩萨摩诃萨告常啼菩萨摩诃
 sà yán shàn nán zǐ yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué míng
 萨言：‘善男子，一切如来、应、正等觉、明
 xíng yuán mǎn shàn shì shì jiān jiě wú shàng zhàng fū tiáo yù shì
 行圆满、善逝、世间解、无上丈夫、调御士、
 tiān rén shī fó bó qié fàn suǒ yǒu fǎ shēn wú suǒ cóng lái yì wú
 天人师、佛、薄伽梵所有法身，无所从来，亦无
 suǒ qù hé yǐ gù shàn nán zǐ zhū fǎ shí xìng jiē bú dòng gù
 所去。何以故？善男子，诸法实性皆不动故。

shàn nán zǐ zhū fǎ zhēn rú wú lái wú qù bù kě shī shè
 “善男子，诸法真如无来无去、不可施設，
 rú shì zhēn rú jí shì rú lái yīng zhèng děng jué guǎng shuō nǎi zhì
 如是真如即是如来、应、正等觉，广说乃至
 fó bó qié fàn
 佛、薄伽梵。

⁶² 大正藏：往；永乐北藏：往；龙藏：住；校勘：往

shànnán zǐ zhū fǎ fǎ jiè wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，诸法法界无来无去、不可施設，
rú shì fǎ jiè jí shì rú lái yīng zhèngděngjué guǎngshuō nǎi zhì
如是法界即是如来、应、正等觉，广说乃至
fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ zhū fǎ fǎ xìng wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，诸法法性无来无去、不可施設，
rú shì fǎ xìng jí shì rú lái yīng zhèngděngjué guǎngshuō nǎi zhì
如是法性即是如来、应、正等觉、广说乃至
fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ bù xū wàng xìng wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，不虚妄性无来无去、不可施設，
bù xū wàng xìng jí shì rú lái yīng zhèngděngjué guǎngshuō nǎi zhì
不虚妄性即是如来、应、正等觉，广说乃至
fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ bú biàn yì xìng wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，不变异性无来无去、不可施設，
bú biàn yì xìng jí shì rú lái yīng zhèngděngjué guǎngshuō nǎi zhì
不变异性即是如来、应、正等觉，广说乃至
fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ fǎ píngděng xìng wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，法平等性无来无去、不可施設，
fǎ píngděng xìng jí shì rú lái yīng zhèngděngjué guǎngshuō nǎi zhì
法平等性即是如来、应、正等觉，广说乃至
fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ fǎ lí shēng xìng wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，法离生性无来无去、不可施設，
fǎ lí shēng xìng jí shì rú lái yīng zhèngděngjué guǎngshuō nǎi zhì
法离生性即是如来、应、正等觉，广说乃至
fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ zhū fǎ dìng xìng wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，诸法定性无来无去、不可施設，

zhū fǎ dìng xìng jí shì rú lái yīng zhèngděng jué guǎngshuō nǎi zhì
诸法定性即是如来、应、正等觉，广说乃至
fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ zhū fǎ zhù xìng wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，诸法住性无来无去、不可施设，

zhū fǎ zhù xìng jí shì rú lái yīng zhèngděng jué guǎngshuō nǎi zhì
诸法住性即是如来、应、正等觉，广说乃至
fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ zhū fǎ shí jì wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，诸法实际无来无去、不可施设，

zhū fǎ shí jì jí shì rú lái yīng zhèngděng jué guǎngshuō nǎi zhì
诸法实际即是如来、应、正等觉，广说乃至
fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ fǎ xū kōng jiè wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，法虚空界无来无去、不可施设，

fǎ xū kōng jiè jí shì rú lái yīng zhèngděng jué guǎngshuō nǎi zhì
法虚空界即是如来、应、正等觉，广说乃至
fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ bù sī yì jiè wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，不思議界无来无去、不可施设，

bù sī yì jiè jí shì rú lái yīng zhèngděng jué guǎngshuō nǎi zhì
不思議界即是如来、应、正等觉，广说乃至
fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ fǎ wú shēng xìng wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，法无生性无来无去、不可施设，

fǎ wú shēng xìng jí shì rú lái yīng zhèngděng jué guǎngshuō nǎi zhì
法无生性即是如来、应、正等觉，广说乃至
fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ fǎ wú miè xìng wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，法无灭性无来无去、不可施设，

fǎ wú miè xìng jí shì rú lái yīng zhèngděng jué guǎngshuō nǎi zhì
法无灭性即是如来、应、正等觉，广说乃至

fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ fǎ rú shí xìng wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，法如实性无来无去、不可施設，
fǎ rú shí xìng jí shì rú lái yīng zhèngděngjué guǎngshuō nǎi zhì
法如实性即是如来、应、正等觉，广说乃至

fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ fǎ yuǎn lí xìng wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，法远离性无来无去、不可施設，
fǎ yuǎn lí xìng jí shì rú lái yīng zhèngděngjué guǎngshuō nǎi zhì
法远离性即是如来、应、正等觉，广说乃至

fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ fǎ jì jìng xìng wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，法寂静性无来无去、不可施設，
fǎ jì jìng xìng jí shì rú lái yīng zhèngděngjué guǎngshuō nǎi zhì
法寂静性即是如来、应、正等觉，广说乃至

fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ wú rǎn jìng jiè wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，无染净界无来无去、不可施設，
wú rǎn jìng jiè jí shì rú lái yīng zhèngděngjué guǎngshuō nǎi zhì
无染净界即是如来、应、正等觉，广说乃至

fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ zhū fǎ kōng xìng wú lái wú qù bù kě shī shè
“‘善男子，诸法空性无来无去、不可施設，
zhū fǎ kōng xìng jí shì rú lái yīng zhèngděngjué guǎngshuō nǎi zhì
诸法空性即是如来、应、正等觉，广说乃至

fó bó qié fàn
佛、薄伽梵。

shànnán zǐ yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué guǎng
“‘善男子，一切如来、应、正等觉，广
shuō nǎi zhì fó bó qié fàn fēi jí zhū fǎ fēi lí zhū fǎ
说乃至佛、薄伽梵。非即诸法，非离诸法。

shànnán zǐ zhū fǎ zhēn rú rú lái zhēn rú yī ér fēi
“‘善男子，诸法真如，如来真如，一而非

èr
二。

shànnán zǐ zhū fǎ zhēn rú fēi hé fēi sǎn wéiyǒu yī xiàng
“‘善男子，诸法真如非合非散，唯有一相

suǒ wèi wú xiàng
所谓无相。

shànnán zǐ zhū fǎ zhēn rú fēi yī fēi èr fēi sān
“‘善男子，诸法真如非一、非二、非三、

fēi sì guǎngshuō nǎi zhì fēi bǎiqiānděng hé yǐ gù shànnán zǐ
非四，广说乃至非百千等。何以故？善男子，

zhū fǎ zhēn rú lí shùliàng gù fēi yǒuxìng gù
诸法真如离数量故，非有性故。

fù cì shànnán zǐ pì rú yǒurén rè jì hòufēnyóu yú
“‘复次，善男子，譬如有人热际后分游于

kuàng yě rì zhōng kě fá jiànyángyàndòng zuò shì niànyán wǒ yú
旷野，日中渴乏见阳焰动，作是念言：“我于

jīn shí dìngdāng dé shuǐ zuò shì niàn yǐ suì biànwǎng qù suǒ jiànyáng
今时定当得水。”作是念已遂便往趣，所见阳

yànjiàn qù shèn yuǎn jí bēnzhú zhī zhuǎn fù jiànyuǎn zhǒngzhǒngfāng
焰渐去甚⁶³远，即奔逐之转复见远，种种方

biàn qiú shuǐ bù dé
便求水不得。

shànnán zǐ yú yì yún hé shì yànzhōngshuǐcóng hé shān
“‘善男子，于意云何？是焰中水从何山

gǔ quán chí zhōng lái jīn hé suǒ qù wéi rù dōnghǎi wéi rù xī
谷泉池中来？今何所去？为入东海？为入西

hǎi nánběi hǎi yé
海、南北海耶？’

cháng tí dá yán yángyànzhōngshuǐshàng bù kě dé kuàng
“常啼答言：‘阳焰中水尚不可得，况

dāng kě shuō yǒu suǒ cóng lái jí yǒu suǒ zhì
当可说有所从来及有所至！’

fǎ yǒng pú sà yǔ cháng tí yán rú shì rú shì rú rǔ
“法涌菩萨语常啼言：‘如是！如是！如汝

suǒ shuō rú bǐ kě rén yú chī wú zhì wéi rè suǒ bī jiàndòngyángyàn
所说。如彼渴人愚痴无智为热所逼，见动阳焰

⁶³ 大正藏：其；永乐北藏及龙藏：甚

yú wú shuǐzhōngwàngshēngshuǐxiǎng ruò wèi rú lái yīng zhèngděng
于无水中妄生水想，若谓如来、应、正等

jué yǒu lái yǒu qù yì fù rú shì dāng zhī shì rén yú chī wú zhì hé yǐ
觉有来有去，亦复如是当知是人愚痴无智。何以

gù shànnán zǐ yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué bù kě yǐ sè
故？善男子，一切如来、应、正等觉不可以色

shēnjiàn fū rú lái zhě jí shì fǎ shēn shànnán zǐ rú lái fǎ shēn
身见，夫如来者即是法身。善男子，如来法身

jí shì zhū fǎ zhēn rú fǎ jiè zhēn rú fǎ jiè jì bù kě shuō yǒu
即是诸法真如、法界，真如、法界既不可说有

lái yǒu qù rú lái fǎ shēn yì fù rú shì wú lái wú qù
来有去，如来法身亦复如是无来无去。

fù cì shànnán zǐ pì rú huàn shī huò bǐ dì zǐ huàn
“‘复次，善男子，譬如幻师或彼弟子，幻

zuò zhǒng zhǒng xiàng jūn mǎ jūn chē jūn bù jūn jí niú yáng děng
作种种象军、马军、车军、步军及牛羊等，

jīng xū yú qǐng hū rán bú xiàn shànnán zǐ yú yì yún hé shì huàn
经须臾顷忽然不现。善男子，于意云何？是幻

suǒ zuò cóng hé ér lái qù hé suǒ zhì
所作从何而来？去何所至？’

cháng tí dá yán huàn shì fēi shí rú hé kě shuō yǒu lái
“常啼答言：‘幻事非实，如何可说有来

qù chù
去处？’

fǎ yǒng pú sà yǔ cháng tí yán rú shì rú shì rú rǔ
“法涌菩萨语常啼言：‘如是！如是！如汝

suǒ shuō ruò zhí huàn shì yǒu lái qù zhě dāng zhī bǐ rén yú chī wú zhì
所说。若执幻事有来去者，当知彼人愚痴无智，

ruò wèi rú lái yīng zhèngděng jué yǒu lái yǒu qù yì fù rú shì dāng
若谓如来、应、正等觉有来有去，亦复如是当

zhī shì rén yú chī wú zhì hé yǐ gù shànnán zǐ yī qiè rú lái
知是人愚痴无智。何以故？善男子，一切如来、

yīng zhèngděng jué bù kě yǐ sè shēnjiàn fū rú lái zhě jí shì fǎ shēn
应、正等觉不可以色身见，夫如来者即是法身。

shànnán zǐ rú lái fǎ shēn jí shì zhū fǎ zhēn rú fǎ jiè zhēn rú
善男子，如来法身即是诸法真如、法界，真如、

fǎ jiè jì bù kě shuō yǒu lái yǒu qù rú lái fǎ shēn yì fù rú shì wú
法界既不可说有来有去，如来法身亦复如是无

lái wú qù
来无去。

fù cì shànnán zǐ rú jìng děngzhōngyǒuzhūxiàngxiàn
“‘复次，善男子，如镜等中有诸像现，
rú shì zhūxiàngzànyǒuhuánwú shànnán zǐ yú yì yún hé shì jìng
如是诸像暂有还无。善男子，于意云何？是镜
děngxiàngwéicóng hé lái qù hé suǒ zhì
等像为从何来？去何所至？’

cháng tí dá yán zhūxiàng fēi shí rú hé kě shuō yǒu lái
“常啼答言：‘诸像非实，如何可说有来
yǒu qù
有去？’

fǎ yǒng pú sà yǔ cháng tí yán rú shì rú shì rú rǔ
“法涌菩萨语常啼言：‘如是！如是！如汝
suǒshuō ruò zhí zhūxiàngyǒu lái qù zhě⁶⁴ dāng zhī bǐ rén yú chī wú
所说。若执诸像有来去者⁶⁴，当知彼人愚痴无
zhì ruò wèi rú lái yīng zhèngděngjué yǒu lái yǒu qù yì fù rú
智，若谓如来、应、正等觉有来有去，亦复如
shì dāng zhī shì rén yú chī wú zhì hé yǐ gù shànnán zǐ yī qiē
是当知是人愚痴无智。何以故？善男子，一切
rú lái yīng zhèngděngjué bù kě yǐ sè shēnjiàn fū rú lái zhě jí
如来、应、正等觉不可以色身见，夫如来者即
shì fǎ shēn shànnán zǐ rú lái fǎ shēn jí shì zhū fǎ zhēn rú fǎ
是法身。善男子，如来法身即是诸法真如、法
jiè zhēn rú fǎ jiè jì bù kě shuō yǒu lái yǒu qù rú lái fǎ shēn
界，真如、法界既不可说有来有去，如来法身
yì fù rú shì wú lái wú qù
亦复如是无来无去。

fù cì shànnán zǐ rú gǔ děngzhōngyǒuzhūxiǎngxiàn
“‘复次，善男子，如谷等中有诸响现，
rú shì zhūxiǎngzànyǒuhuánwú shànnán zǐ yú yì yún hé shì gǔ
如是诸响暂有还无。善男子，于意云何？是谷
děngxiǎngwéicóng hé lái qù hé suǒ zhì
等响为从何来？去何所至？’

cháng tí dá yán zhūxiǎng fēi shí rú hé kě shuō yǒu lái
“常啼答言：‘诸响非实，如何可说有来

⁶⁴ 大正藏：有去；永乐北藏及龙藏：去者

qù chù

去处？’

fǎ yǒng pú sà yǔ cháng tí yán rú shì rú shì rú rǔ
“法涌菩萨语常啼言：‘如是！如是！如汝

suǒ shuō ruò zhí zhūxiǎngyǒu lái qù zhě dāng zhī bǐ rén yú chī wú zhì
所说。若执诸响有来去者，当知彼人愚痴无智，

ruò wèi rú lái yīng zhèngděngjué yǒu lái yǒu qù yì fù rú shì dāng
若谓如来、应、正等觉有来有去，亦复如是当

zhī shì rén yú chī wú zhì hé yǐ gù shànán zǐ yī qiē rú lái
知是人愚痴无智。何以故？善男子，一切如来、

yīng zhèngděngjué bù kě yǐ sè shēnjiàn fū rú lái zhě jí shì fǎ shēn
应、正等觉不可以色身见，夫如来者即是法身。

shànán zǐ rú lái fǎ shēn jí shì zhū fǎ zhēn rú fǎ jiè zhēn rú
善男子，如来法身即是诸法真如、法界，真如、

fǎ jiè jì bù kě shuō yǒu lái yǒu qù rú lái fǎ shēn yì fù rú shì wú
法界既不可说 有来有去，如来法身亦复如是无

lái wú qù
来无去。

大般若波罗蜜多经卷第三百九十九

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì bǎi
大般若波罗蜜多经卷第四百

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn fǎ yǒng pú sà pǐn dì qī shí bā zhī èr
初分法涌菩萨品第七十八之二

fù cì shàn nán zǐ pì rú guāng yǐng zhǒng zhǒng xíng xiàng
“‘复次，善男子，譬如光影，种种形相
xiàn yǒu dòng yáo zhuǎn biàn chā bié shàn nán zǐ yú yì yún hé rú shì
现有动摇转变差别。善男子，于意云何？如是
guāng yǐng wéi cóng hé lái qù hé suǒ zhì
光影为从何来？去何所至？’

cháng tí dá yán guāng yǐng fēi shí rú hé kě shuō yǒu lái
“常啼答言：‘光影非实，如何可说有来
qù chù
去处？’

fǎ yǒng pú sà yǔ cháng tí yán rú shì rú shì rú rǔ
“法涌菩萨语常啼言：‘如是！如是！如汝
suǒ shuō ruò zhí guāng yǐng yǒu lái qù zhě dāng zhī bǐ rén yú chī wú zhì
所说。若执光影有来去者，当知彼人愚痴无智，
ruò wèi rú lái yīng zhèng děng jué yǒu lái yǒu qù yì fù rú shì dāng
若谓如来、应、正等觉有来有去，亦复如是当
zhī shì rén yú chī wú zhì hé yǐ gù shàn nán zǐ yī qiè rú lái
知是人愚痴无智。何以故？善男子，一切如来、
yīng zhèng děng jué bù kě yǐ sè shēn jiàn fū rú lái zhě jí shì fǎ shēn
应、正等觉不可以色身见，夫如来者即是法身。
shàn nán zǐ rú lái fǎ shēn jí shì zhū fǎ zhēn rú fǎ jiè zhēn rú
善男子，如来法身即是诸法真如、法界，真如、
fǎ jiè jì bù kě shuō yǒu lái yǒu qù rú lái fǎ shēn yì fù rú shì wú
法界既不可说有来有去，如来法身亦复如是无
lái wú qù
来无去。

fù cì shàn nán zǐ rú xún xiāng chéng xiàn yǒu wù lèi
“‘复次，善男子，如寻香城现有物类，

rú shì wù lèi zànyǒuhuán wú shànnán zǐ yú yì yún hé shì xún
如是物类暂有还无。善男子，于意云何？是寻

xiāngchéngsuǒyǒu wù lèi wéicóng hé lái qù hé suǒ zhì
香城所有物类为从何来？去何所至？’

cháng tí dá yán shì xúnxiāngchéngsuǒyǒu wù lèi jiē fēi
“常啼答言：‘是寻香城所有物类皆非

shí yǒu rú hé kě shuōyǒu suǒ cóng lái qù yǒu suǒ zhì
实有，如何可说有所从来、去有所至？’

fǎ yǒng pú sà yǔ cháng tí yán rú shì rú shì rú rǔ
“法涌菩萨语常啼言：‘如是！如是！如汝

suǒshuō zhí xúnxiāngchéngsuǒyǒu wù lèi yǒu lái qù zhě dāng zhī bǐ
所说。执寻香城所有物类有来去者，当知彼

rén yú chī wú zhì ruò wèi rú lái yīng zhèngděng jué yǒu lái yǒu qù
人愚痴无智，若谓如来、应、正等觉有来有去，

yì fù rú shì dāng zhī shì rén yú chī wú zhì hé yǐ gù shànnán zǐ
亦复如是当知是人愚痴无智。何以故？善男子，

yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué bù kě yǐ sè shēn jiàn fū rú lái
一切如来、应、正等觉不可以色身见，夫如来

zhě jí shì fǎ shēn shànnán zǐ rú lái fǎ shēn jí shì zhū fǎ zhēn rú
者即是法身。善男子，如来法身即是诸法真如、

fǎ jiè zhēn rú fǎ jiè jì bù kě shuōyǒu lái yǒu qù rú lái fǎ shēn
法界，真如、法界既不可说有来有去，如来法身

yì fù rú shì wú lái wú qù
亦复如是无来无去。

fù cì shànnán zǐ rú zhū rú lái yīng zhèngděng
“‘复次，善男子，如诸如来、应、正等

jué suǒ biàn huà shì zànyǒuhuán wú shànnán zǐ yú yì yún hé zhū
觉所变化事暂有还无。善男子，于意云何？诸

biàn huà shì wéicóng hé lái qù hé suǒ zhì
变化事为从何来？去何所至？’

cháng tí dá yán zhū biàn huà shì jiē fēi shí yǒu rú hé kě
“常啼答言：‘诸变化事皆非实有，如何可

shuōyǒu suǒ cóng lái qù yǒu suǒ zhì
说有所从来、去有所至？’

fǎ yǒng pú sà yǔ cháng tí yán rú shì rú shì rú rǔ
“法涌菩萨语常啼言：‘如是！如是！如汝

suǒshuō zhí biàn huà shì yǒu lái qù zhě dāng zhī bǐ rén yú chī wú zhì
所说。执变化事有来去者，当知彼人愚痴无智，

ruò wèi rú lái yīng zhèngděngjué yǒu lái yǒu qù yì fù rú shì dāng
若谓如来、应、正等觉有来有去，亦复如是当

zhī shì rén yú chī wú zhì hé yǐ gù shànnán zǐ yī qiè rú lái
知是人愚痴无智。何以故？善男子，一切如来、

yīng zhèngděngjué bù kě yǐ sè shēnjiàn fū rú lái zhě jí shì fǎ shēn
应、正等觉不可以色身见，夫如来者即是法身。

shànnán zǐ rú lái fǎ shēn jí shì zhū fǎ zhēn rú fǎ jiè zhēn rú
善男子，如来法身即是诸法真如、法界，真如、

fǎ jiè jì bù kě shuō yǒu lái yǒu qù rú lái fǎ shēn yì fù rú shì wú
法界既不可说有来有去，如来法身亦复如是无

lái wú qù
来无去。

fù cì shànnán zǐ rú rén mèngzhōngjiàn yǒu zhū fó
“‘复次，善男子，如人梦中见有诸佛，

ruò yī ruò shí ruò bǎi ruò qiān nǎi zhì wú shù bǐ mèngjué yǐ
若一、若十、若百、若千乃至无数，彼梦觉已

suǒjiàn jiē wú shànnán zǐ yú yì yún hé mèngsuǒjiàn fó wéicóng
所见皆无。善男子，于意云何？梦所见佛为从

hé lái qù hé suǒ zhì
何来？去何所至？’

cháng tí dá yán mèngzhōngsuǒjiàn jiē shì xū wàng dōu
“常啼答言：‘梦中所见皆是虚妄、都

fēi shí yǒu rú hé kě shuō yǒu lái qù chù
非实有，如何可说有来去处？’

fǎ yǒng pú sà yǔ cháng tí yán rú shì rú shì rú rǔ
“法涌菩萨语常啼言：‘如是！如是！如汝

suǒshuō zhí mèngsuǒjiàn yǒu lái qù zhě dāng zhī bǐ rén yú chī wú zhì
所说。执梦所见有来去者，当知彼人愚痴无智，

ruò wèi rú lái yīng zhèngděngjué yǒu lái yǒu qù yì fù rú shì dāng
若谓如来、应、正等觉有来有去，亦复如是当

zhī shì rén yú chī wú zhì hé yǐ gù shànnán zǐ yī qiè rú lái
知是人愚痴无智。何以故？善男子，一切如来、

yīng zhèngděngjué bù kě yǐ sè shēnjiàn fū rú lái zhě jí shì fǎ shēn
应、正等觉不可以色身见，夫如来者即是法身。

shànnán zǐ rú lái fǎ shēn jí shì zhū fǎ zhēn rú fǎ jiè zhēn rú
善男子，如来法身即是诸法真如、法界，真如、

fǎ jiè jì bù kě shuō yǒu lái yǒu qù rú lái fǎ shēn yì fù rú shì wú
法界既不可说有来有去，如来法身亦复如是无

lái wú qù
来无去。

yòu shànnán zǐ yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué
“‘又，善男子，一切如来、应、正等觉
shuō yī qiè fǎ rú mèngsuǒjiàn rú biànhuà shì rú xúnxiāngchéng
说一切法，如梦所见，如变化事，如寻香城、
guāngyǐng xiǎng xiàng huàn shì yángyàn jiē fēi shí yǒu ruò
光影、响、像、幻事、阳焰，皆非实有。若
yú rú shì zhū fó suǒshuōshēn fǎ yì bù rú shí zhī zhí rú lái shēn
于如是诸佛所说甚深法义不如实知，执如来身
shì míng shì sè yǒu lái yǒu qù dāng zhī bǐ rén mí fǎ xìng gù yú
是名是色、有来有去，当知彼人迷法性故，愚
chī wú zhì liú zhuǎnzhū qù shòushēng sǐ kǔ yuǎn lí bō rě bō luó mì
痴无智流转诸趣受生死苦，远离般若波罗蜜
duō yì fù yuǎn lí yī qiè fó fǎ ruò yú rú shì zhū fó suǒshuōshēn
多，亦复远离一切佛法。若于如是诸佛所说甚
shēn fǎ yì néng rú shí zhī bù zhí fó shēn shì míng shì sè yì bú wèi
深法义能如实知，不执佛身是名是色，亦不谓
fó yǒu lái yǒu qù dāng zhī bǐ rén yú fó suǒshuōshēn fǎ yì rú shí
佛有来有去，当知彼人于佛所说甚深法义如实
jiě liǎo bù zhí zhū fǎ yǒu lái yǒu qù yǒushēngyǒumiè yǒurǎnyǒujìng
解了，不执诸法有来有去、有生有灭、有染有净。
yóu bù zhí gù néng xíng bō rě bō luó mì duō yì néng qín xiū yī qiè fó
由不执故能行般若波罗蜜多，亦能勤修一切佛
fǎ zé wéi lín jìn suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí yì míng rú lái
法，则为邻近所求无上正等菩提，亦名如来
zhēnjìng dì zǐ zhōng bù xū shòuguó rén xìn shī néng yǔ yī qiè zuò liáng
真净弟子，终不虚受国人信施，能与一切作良
fú tián yīngshòu shì jiān rén tiāngòngyǎng
福田，应受世间人天供养。

fù cì shànnán zǐ rú dà hǎi zhōngyǒu zhū zhēnbǎo
“‘复次，善男子，如大海中有诸珍宝，
rú shì zhēnbǎo fēi shí fāng lái yì fēi yǒuqíng yú zhōngzào zuò yì fēi
如是珍宝非十方来，亦非有情于中造作，亦非
cǐ bǎo wú yīn yuánshēng rán zhū yǒuqíng shàngēn lì gù lìng dà hǎi nèi
此宝无因缘生，然诸有情善根力故，令大海内
yǒuzhūbǎoshēng shì bǎoshēng shí yī yīn yuán lì hé hé gù yǒu wú
有诸宝生。是宝生时，依因缘力和合故有，无

suǒ cóng lái shì bǎo miè shí yú shí fāng miàn yì wú suǒ qù dàn yóu
所从来，是宝灭时，于十方面亦无所去，但由
yǒu qíng shàngēn lì jìn lìng bǐ miè mò suǒ yǐ zhě hé zhū yǒu wéi fǎ
有情善根力尽令彼灭没。所以者何？诸有为法，
yuán hé gù shēng yuán lí gù miè yú zhōng dōu wú shēng zhě miè zhě
缘合故生，缘离故灭，于中都无生者灭者，
shì gù zhū fǎ wú lái wú qù zhū rú lái shēn yì fù rú shì yú shí fāng
是故诸法无来无去。诸如来身亦复如是，于十方
miàn wú suǒ cóng lái yì fēi yú zhōng yǒu zào zuò zhě yì bù kě shuō wú
面无所从来，亦非于中有造作者，亦不可说无
yīn yuán shēng rán yī běn xiū jìng xíng yuán mǎn wèi yīn yuán gù jí
因缘生，然依本修净行圆满，为因缘故，及
yī yǒu qíng xiān xiū jiàn fó yè chéng shú gù yǒu rú lái shēn chū xiàn yú
依有情先修见佛业成熟故，有如来身出现于
shì fó shēn miè shí yú shí fāng miàn yì wú suǒ qù dàn yóu yīn yuán
世，佛身灭时，于十方面亦无所去，但由因缘
hé hé lì jìn jí biàn miè mò shì gù zhū fó wú lái wú qù
和合力尽即便灭没，是故诸佛无来无去。

fù cì shàn nán zǐ pì rú kōng hóu yī zhǐ zhǒng zhǒng
“‘复次，善男子，譬如箜篌，依止种种
yīn yuán hé hé ér yǒu shēng shēng shì shēng yīn yuán suǒ wèi cáo jǐng
因缘和合而有声生。是声因缘，所谓槽、颈、
shéng gùn xián děng rén gōng zuò yì rú shì yī yī bù néng shēng shēng
绳、棍、弦等人功作意，如是一一不能生声，
yào hé hé shí qí shēng fāng qǐ shì shēng shēng wèi wú suǒ cóng lái yú
要和合时其声方起，是声生位无所从来，于
xī miè shí wú suǒ zhì qù shàn nán zǐ zhū rú lái shēn yì fù rú shì
息灭时无所至去。善男子，诸如来身亦复如是，
yī zhǐ zhǒng zhǒng yīn yuán ér shēng shì shēn yīn yuán suǒ wèi wú liàng
依止种种因缘而生。是身因缘，所谓无量
fú dé zhì huì jí zhū yǒu qíng suǒ xiū jiàn fó shàn gēn chéng shú rú shì
福德智慧，及诸有情所修见佛善根成熟，如是
yī yī bù néng shēng shēn yào hé hé shí qí shēn fāng qǐ shì shēn shēng
一一不能生身，要和合时其身方起，是身生
wèi wú suǒ cóng lái yú miè mò shí wú suǒ zhì qù shàn nán zǐ rǔ
位无所从来，于灭没时无所至去。善男子，汝
yú rú lái yīng zhèng děng jué wú lái qù xiāng yīng rú shì zhī suí cǐ
于如来、应、正等觉无来去相应如是知，随此

dào lǐ yú yī qiè fǎ wú lái qù xiàng yì rú shì zhī
道理于一切法无来去相亦如是知。

shànnán zǐ ruò yú rú lái yīng zhèngděngjué jí yī
“‘善男子，若于如来、应、正等觉及一
qiè fǎ néng rú shí zhī wú lái wú qù wú shēng wú miè wú rǎn wú
切法，能如实知无来无去、无生无灭、无染无
jìng dìngnéng xiū xíngshēnshēn bō rě bō luó mì duōshànqiǎofāngbiàn
净，定能修行甚深般若波罗蜜多善巧方便，
bì dé wú shàngzhèngděng pú tí
必得无上正等菩提。’

fǎ yǒng pú sà mó hē sà wèi cháng tí pú sà mó hē sà
“法涌菩萨摩诃萨为常啼菩萨摩诃萨，
shuō zhū rú lái yīng zhèngděngjué guǎngshuō nǎi zhì fó bó qié
说诸如来、应、正等觉，广说乃至佛、薄伽
fàn wú lái wú qù xiàng shí lìng bǐ sānqiān dà qiān shì jiè yī qiè dà dì
梵无来无去相时，令彼三千大千世界一切大地、
zhū shān dà hǎi jí zhū tiāngōng liù zhǒng biàndòng zhū mó gōng diàn jiē
诸山、大海及诸天宫六种变动，诸魔宫殿皆
shī wēiguāng mó jí mó jūn jiē xī jīng bù shí bǐ sānqiān dà qiān
失威光，魔及魔军皆悉惊怖。时，彼三千大千
shì jiè yī qiè suǒ yǒu cǎo mù cóng lín shēng fēi shí huā xī jiē qīngxiàng
世界一切所有草木丛林生非时华，悉皆倾向
fǎ yǒng pú sà mó hē sà suǒ kōngzhōng yì yù zhǒngzhǒng xiānghuā
法涌菩萨摩诃萨所，空中亦雨种种香华。

shí tiān dì shì sì dà tiānwáng jí zhū tiānzhòng yú xū
“时，天帝释、四大天王及诸天众，于虚
kōngzhōng jí yǐ zhǒngzhǒng tiānmiào xiānghuā fèngsàngòng yǎng fǎ yǒng
空中即以种种天妙香华，奉散供养法涌
pú sà mó hē sà yǐ fù chí zhǒngzhǒng tiānmiào xiānghuā fèngsàngòng
菩萨摩诃萨已，复持种种天妙香华，奉散供
yǎngcháng tí pú sà ér zuò shì yán wǒ yīn dà shì dé wén rú shì
养常啼菩萨，而作是言：‘我因大士得闻如是
shèng yì zhī jiào yī qiè shì jiān zhù shēn jiàn zhě wén shì fǎ yǐ néng shě
胜义之教，一切世间住身见者，闻是法已能舍
zhí zhuó jiē xī zhù yú nán fú zhī dì
执著，皆悉住于难伏之地。’

ěr shí cháng tí pú sà mó hē sà bái fǎ yǒng pú sà mó hē
“尔时，常啼菩萨摩诃萨白法涌菩萨摩诃

sà yán hé yīn hé yuán lìng cǐ shì jiè yī qiè dà dì zhūshān
萨言：‘何因何缘，令此世界一切大地、诸山、
dà hǎi liù zhǒngbiàndòng jí xiànzǒngzhǒng xī yǒu zhī xiàng
大海六种变动，及现种种希有之相？’

fǎ yǒng pú sà gào cháng tí yán yóu wǒ dá rǔ suǒ wèn rú
“法涌菩萨告常啼言：‘由我答汝所问如

lái yīng zhèngděngjué wú lái qù xiàng yú cǐ huì zhōng bā qiānzhòng
来、应、正等觉无来去相，于此会中八千众

shēng jiē xī zhèng dé wú shēng fǎ rěn fù yǒu bā shí nà yǔ duōzhòng
生皆悉证得无生法忍，复有八十那庾多众

shēng jiē fā wú shàngzhèngděngjué xīn fù yǒu bā wàn sì qiānzhòng
生皆发无上正等觉心，复有八万四千众

shēngyuǎnchén lí gòu yú zhū fǎ zhōngshēngjìng fǎ yǎn yóu shì yīn
生远尘离垢，于诸法中生净法眼。由是因

yuán lìng cǐ shì jiè yī qiè dà dì zhūshān dà hǎi liù zhǒngbiàndòng
缘，令此世界一切大地、诸山、大海六种变动，

jí xiànzǒngzhǒng xī yǒu zhī xiàng
及现种种希有之相。’

cháng tí pú sà wén shì yǔ yǐ yǒngyuèhuān xǐ zuò shì niàn
“常啼菩萨闻是语已，踊跃欢喜作是念

yán wǒ jīn yǐ wéihuò dà shàn lì wèi yīn wǒ wèn fǎ yǒng pú sà
言：‘我今已为获大善利，谓因我问法涌菩萨，

lìng zhū yǒuqíng dé wén rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō shuō zhū rú
令诸有情得闻如是甚深般若波罗蜜多，说诸如

lái yīng zhèngděngjué wú lái qù xiàng lìng ěr suǒzhòng huò dà ráo
来、应、正等觉无来去相，令尔所众获大饶

yì wǒ yóu rú shì shūshèngshàngēn zú⁶⁵ néngchéngbànsuǒ qiú wú
益。我由如是殊胜善根，足⁶⁵能成办所求无

shàngzhèngděng pú tí wǒ yú wú shàngzhèngděng pú tí wú fù yí lù
上正等菩提。我于无上正等菩提无复疑虑，

wǒ yú lái shì dìngchéng rú lái yīng zhèngděngjué lì yì ān lè
我于来世定成如来、应、正等觉，利益安乐

wú liàngyǒuqíng
无量有情。’

zuò shì niàn yǐ huān xǐ yǒngyuè shàngshēng xū kōng qī duō
“作是念已欢喜踊跃，上升虚空七多

⁶⁵ 大正藏：定；永乐北藏及龙藏：足

luó shù fù zuò shì niàn dāng yǐ hé děnggòngyǎng dà shī fǎ yǒng pú
罗树。复作是念：‘当以何等供养大师法涌菩
sà yòngchóuwèi wǒ shuō fǎ zhī ēn
萨，用酬为我说法之恩？’

shí tiān dì shì zhī qí suǒ niàn huà zuò wú liàng wēi miào xiāng
“时，天帝释知其所念，化作无量微妙香
huā yù chí shī yǔ cháng tí pú sà ér zuò shì yán dà shì jīn zhě
华，欲持施与常啼菩萨而作是言：‘大士！今者
āi mǐn wǒ gù kě shòu cǐ huā chí yǐ gòngyǎng fǎ yǒng pú sà dà shì
哀愍我故，可受此华持以供 养法涌菩萨。大士！
yīng shòu wǒ děnggòngyǎng wǒ jīn zhù chéng dà shì gōng dé suǒ yǐ zhě
应受我等供 养，我今助成 大士功德。所以者
hé yīn dà shì gù wǒ děng wú liàng bǎi qiān yǒu qíng huò dà ráo yì wèi
何？因大士故我 等无量百千有情获大饶益，谓
bì dāng zhèng suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí dà shì dāng zhī zhū
必当 证 所求无上 正 等菩提。大士！当知诸
yǒu néng wèi yī qiè yǒu qíng jīng yú wú liàng wú shù dà jié shòu zhū qín
有能 为一切有情，经于无量无数大劫，受诸勤
kǔ rú dà shì zhě shèn wéi nán dé shì gù jīn yīng shòu wǒ suǒ shī
苦如大士者甚为难得，是故今应受我所施。’

ěr shí cháng tí pú sà mó hē sà shòu tiān dì shì wēi miào
“尔时，常啼菩萨摩诃萨受天帝释微妙
xiāng huā fèng sǎngòngyǎng fǎ yǒng pú sà mó hē sà yǐ cóng xū kōng
香华，奉散供 养法涌菩萨摩诃萨已，从虚空
xià dǐng lǐ shuāng zú hé zhǎng gōng jìng bó yán dà shī wǒ cóng
下顶礼 双足，合掌恭敬白言：‘大师！我从
jīn rì yuàn yǐ shēn mìng fèng shǔ dà shī yǐ chōng jǐ shǐ zuò shì yǔ
今日愿以身命奉属大师以充给使。’作是语
yǐ fǎ yǒng pú sà mó hē sà qián hé zhǎng ér zhù
已，法涌菩萨摩诃萨前合掌而住。

shí zhǎng zhě nǚ jí zhū zūn shǔ hé zhǎng gōng jìng bó cháng
“时，长者女及诸眷属，合掌恭敬白常
tí yán wǒ děng cóng jīn yì yǐ shēn mìng fèng shǔ gòng shì yuàn chuí nà
啼言：‘我等从今亦以身命奉属供侍，愿垂纳
shòu yǐ cǐ shàn gēn yuàn dāng huò dé rú shì shèng fǎ tóng zūn suǒ zhèng
受！以此善根愿当获得如是胜法同尊所证，
yuàn dāng lái shì héng qīn jìn zūn cháng suí cóng zūn gòng yǎng zhū fó jí
愿当来世恒亲近尊，常随从尊供 养诸佛及

zhū pú sà tóng xiū fànxíng
诸菩萨，同修梵行。’

cháng tí pú sà jí bào bǐ yán rǔ děng zhì chéng suí shǔ
“常啼菩萨即报彼言：‘汝等至诚随属

wǒ zhě dāng cóng wǒ jiào wǒ dāng shòu rǔ
我者当从我教，我当受汝。’

zhǎngzhě nǚ děng bó cháng tí yán chéng xīn shǔ zūn dāng
“长者女等白常啼言：‘诚心属尊，当

suí zūn jiào
随尊教。’

shí cháng tí pú sà jí lìngzhǎngzhě nǚ jí zhūjuànshǔ gè
“时，常啼菩萨即令长者女及诸眷属，各

yǐ zhǒngzhǒngmiào zhuāngyán jù ér zì yán shì jí chí wǔ bǎi qī bǎo
以种种妙庄严具而自严饰，及持五百七宝

miào chē bìng zhū gòng jù jù shí fèngshàng fǎ yǒng pú sà bó yán dà
妙车并诸供具，俱时奉上法涌菩萨白言：‘大

shī wǒ yǐ rú shì zhǎngzhě nǚ děng fèng shī dà shī wéiyuàn cí bēi wèi
师！我以如是长者女等奉施大师，惟愿慈悲为

wǒ nà shòu
我纳受。’

shí tiān dì shì zàn cháng tí yán shàn zāi shàn zāi
“时，天帝释赞常啼言：‘善哉！善哉！

dà shì nǎi néng rú shì shě shī zhū pú sà mó hē sà fǎ yīng shě shī yī
大士乃能如是舍施。诸菩萨摩诃萨法应舍施一

qiè suǒ yǒu ruò pú sà mó hē sà néng xué rú shì shě shī yī qiè jí
切所有，若菩萨摩诃萨能学如是舍施一切，疾

zhèng wú shàngzhèngděng pú tí ruò yú fǎ shī néng zuò rú shì gōngjìng
证无上正等菩提。若于法师能作如是恭敬

gòngyǎng wú suǒ lìn zhě jué dìng dé wénshēnshēn bō rě bō luó mì duō
供养无所吝者，决定得闻甚深般若波罗蜜多

fāngbiànshànqiǎo guò qù rú lái yīng zhèngděng jué jīng qín xiū xué
方便善巧。过去如来、应、正等觉精勤修学

pú sà dào shí yì wèiqǐngwènshēnshēn bō rě bō luó mì duō fāngbiàn
菩萨道时，亦为请问甚深般若波罗蜜多方便

shànqiǎoshě zhū suǒ yǒu yóu sī yǐ zhèngsuǒ qiú wú shàngzhèngděng pú
善巧舍诸所有，由斯已证所求无上正等菩

tí
提。’

shì shí fǎ yǒng pú sà yù líng cháng tí pú sà suǒ zhòng shàn
“是时，法涌菩萨欲令常啼菩萨所种善

gēn dé yuán mǎn gù shòu zhǎng zhě nǚ jí zhū juàn shǔ wǔ bǎi bǎo chē bìng
根得圆满故，受长者女及诸眷属五百宝车并

zhū gòng jù shòu yǐ huán shī cháng tí pú sà
诸供具，受已还施常啼菩萨。

fǎ yǒng pú sà shuō fǎ jì jiǔ rì jiāng yù mò zhī zhòng pí
“法涌菩萨说法既久，日将欲没，知众疲

juàn xià shī zǐ zuò huán rù gōng zhōng
倦，下师子座还入宫中。

ěr shí cháng tí pú sà mó hē sà jì jiàn fǎ yǒng pú sà mó
“尔时，常啼菩萨摩诃萨既见法涌菩萨摩

hē sà huán rù gōng zhōng biàn zuò shì niàn wǒ wèi fǎ gù ér lái zhì
诃萨还入宫中，便作是念：‘我为法故而来至

cǐ wèi wén zhèng fǎ bù yīng zuò wò wǒ yīng wéi zhù xíng lì wēi yí
此，未闻正法不应坐卧，我应唯住行立威仪，

yǐ dài dà shī fǎ yǒng pú sà dāng cóng gōng chū xuān shuō fǎ yào
以待大师法涌菩萨当从宫出宣说法要。’

fǎ yǒng pú sà jì rù gōng yǐ shí jīng qī nián yī xīn bú luàn
“法涌菩萨既入宫已，时经七年一心不乱，

yóu xì pú sà wú liàng wú shù sān mó dì mén ān zhù pú sà wú liàng wú
游戏菩萨无量无数三摩地门，安住菩萨无量无

shù shēn shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo cháng tí pú sà yú
数甚深般若波罗蜜多方便善巧。常啼菩萨于

qī suì zhōng bú zuò bú wò wéi xíng wéi lì bú niàn shuì mián bù
七岁中，不坐不卧，唯行唯立，不念睡眠，不

xiǎng zhòu yè bù cí pí juàn bù sī yǐn shí bú bù hán rè bù
想昼夜，不辞疲倦，不思饮食，不怖寒热，不

yuán nèi wài céng bù fā qǐ yù huì hài děng jí yú yī qiè fán nǎo chán
缘内外，曾不发起欲恚害等⁶⁶及余一切烦恼缠

gòu dàn zuò shì niàn fǎ yǒng pú sà hé shí dāng cóng sān mó dì qǐ
垢，但作是念：‘法涌菩萨何时当从三摩地起？

wǒ děng juàn shǔ yīng fū fǎ zuò sǎo sǎ qí dì sàn zhū xiāng huā fǎ yǒng
我等眷属应敷法座，扫洒其地散诸香华，法涌

pú sà dāng shēng cǐ zuò xuān shuō gē rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo
菩萨当升此座宣说般若波罗蜜多方便善巧

⁶⁶ 大正藏：寻；永乐北藏及龙藏：等

jí yú fǎ yào
及余法要。’

shí zhǎngzhě nǚ jí zhūjuànshǔ yì qī suì zhōngwéixíngwéi
“时，长者女及诸眷属亦七岁中唯行唯
lì bù shěsuǒniàn jiē xuécháng tí jìn zhǐ xiāng suí céng wú zànshě
立，不⁶⁷舍所念皆学常啼，进止相随曾无暂舍。

ěr shí cháng tí pú sà mó hē sà rú shì jīng qín guò qī suì
“尔时，常啼菩萨摩诃萨如是精勤过七岁
yǐ xū rán wén yǒu kōng zhōng shēng yán : ‘ 咄 ! 善男子， 却后
qī rì fǎ yǒng pú sà dāng cóng dìng qǐ yú cǐ chéng zhōng xuān shuō
七日，法涌菩萨当从定起，于此城中宣说
zhèng fǎ
正法。’

cháng tí pú sà wén kōng shēng yǐ yǒngyuèhuān xǐ zuò shì
“常啼菩萨闻空声已，踊跃欢喜作是
niàn yán : ‘ 我今当为法涌菩萨敷设严饰师子之座，
sǎo sǎ qí dì sàn miào xiāng huā lìng wǒ dà shī dāng shēng cǐ zuò wéi
扫洒其地散妙香华，令我大师当升此座，为
zhòng xuān shuō shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo jí yú fǎ
众宣说甚深般若波罗蜜多方便善巧及余法
yào
要。’

cháng tí pú sà zuò shì niàn yǐ yǔ zhǎngzhě nǚ jí zhūjuàn
“常啼菩萨作是念已，与长者女及诸眷
shǔ fū shè qī bǎo shī zǐ zhī zuò shí zhǎngzhě nǚ jí zhūjuànshǔ
属，敷设七宝师子之座。时，长者女及诸眷属，
gè tuō shēn shàng yī jìng miào yī wèi shuō fǎ shī chóng fū zuò shàng
各脱身上一净妙衣，为说法师重敷座上。

cháng tí pú sà jì fū zuò yǐ qiú shuǐ sǎ dì jìng bù néng dé
“常啼菩萨既敷座已，求水洒地竟不能得。
suǒ yǐ zhě hé è mó yǐn bì chéng nèi wài shuǐ jiē lìng bú xiàn mó zuò
所以者何？恶魔隐蔽城内外水皆令不现。魔作
shì niàn cháng tí pú sà qiú shuǐ bù dé chóu yōu kǔ nǎo pí juàn
是念：‘常啼菩萨求水不得，愁忧苦恼，疲倦

⁶⁷ 大正藏：所；永乐北藏及龙藏：不

léi liè xīn huò⁶⁸ biàn yì biàn yú wú shàngzhèngděng pú tí shàngēn
羸劣，心惑⁶⁸变异，便于无上正等菩提，善根
bù zēng zhì huì bú zhào yú yī qiè zhì ér yǒu jī liú zé bù néng
不增、智慧不照，于一切智而有稽留，则不能
kōng wǒ zhī jìng jiè
空我之境界。’

cháng tí pú sà zhǒngzhǒngfāngbiàn qiú shuǐ bù dé zuò shì
“常啼菩萨种种方便求水不得，作是
niànyán wǒ yīng cì shēnchūxuè sǎ dì wù lìng chén qǐ bèn wǒ dà shī
念言：‘我应刺身出血洒地，勿令尘起坌我大师。
jīn wǒ cǐ shēn bì dāng bài huài hé yòng rú shì xū wěishēnwéi wǒ
今我此身必当败坏，何用如是虚伪身为？我
wú shǐ lái liú zhuǎnshēng sǐ shuò wèi wǔ yù sàng shī shēnmìng ér wèi
无始来流转生死，数为五欲丧失身命，而未
céng wèi zhèng fǎ shěshēn shì gù jīn yīng cì shēnchūxuè
曾为正法舍身，是故今应刺身出血。’

zuò shì niàn yǐ jí zhí lì dāo zhōubiàn cì shēnchūxuè sǎ dì
“作是念已即执利刀，周遍刺身出血洒地。
shí zhǎngzhě nǚ jí zhūjuànshǔ yì xuécháng tí cì xuè sǎ dì cháng
时，长者女及诸眷属亦学常啼刺血洒地。常
tí pú sà zhǎngzhě nǚ děng gè wèi fǎ gù cì shēnchūxuè nǎi zhì bù
啼菩萨、长者女等各为法故刺身出血，乃至不
qǐ yī niàn yì xīn
起一念异心。

shí zhū è mó bù néng dé biàn yì bù néng ài suǒ xiū shàn
“时，诸恶魔不能得便，亦不能碍所修善
pǐn yǐ cháng tí děng xīn yǒngjué gù
品，以常啼等心勇决故。

shí tiān dì shì jiàn cǐ shì yǐ zuò shì niànyán cháng tí
“时，天帝释见此事已，作是念言：‘常啼
pú sà zhǎngzhě nǚ děngshèn wéi xī yǒu ér yóu ài fǎ zhòng fǎ yīn
菩萨长者女等甚为希有，而由爱法、重法因
yuán nǎi zhì biàn tǐ jiē cì chūxuè wèishuō fǎ shī zhōu sǎ qí dì
缘，乃至遍体皆刺出血，为说法师周洒其地，
céng bù fā qǐ yī niàn yì xīn lìng zhū è mó qiú bù dé biàn yì bù
曾不发起一念异心，令诸恶魔求不得便，亦不

⁶⁸ 大正藏：或；永乐北藏及龙藏：惑

néng ài suǒ xiū shàn pǐn qí zāi dà shì nǎi néng huàn bèi rú shì jiān
能碍所修善品。奇哉？大士乃能 擐被如是坚
gù hóng shì kǎi jiǎ wèi yù lì lè yī qiè yǒu qíng yǐ chún jìng xīn bú
固弘誓铠甲，为欲利乐一切有情，以淳净心不
gù shēn mìng qiú yú wú shàng zhèng děng pú tí héng fā shì yán wǒ
顾身命，求于无上正等菩提，恒发誓言：我
wèi bá jì chén lún shēng sǐ yī qiè yǒu qíng wú liàng wú biān shēn xīn dà
为拔济沉沦生死一切有情无量无边身心大
kǔ ér qiú wú shàng zhèng děng pú tí shì ruò wèi chéng zhōng wú xiè
苦而求无上正等菩提，事若未成终无懈
fèi
废。’

shí tiān dì shì zuò shì niàn yǐ biàn cháng tí děng suǒ chū
“时，天帝释作是念已，变常啼等所出
shēn xuè yī qiè jiē chéng zhān xiāng shuǐ lìng suǒ sǎ dì rào zuò sì biān
身血一切皆成 栴檀香水，令所洒地绕座四边，
miàn gè mǎn bǎi yú shàn nà liàng jiē yǒu tiān shàng bù kě sī yì zuì shèng
面各满百踰缮那量，皆有天上不可思议最胜
shèn qí zhān xiāng qì
甚奇栴檀香气。

shí tiān dì shì zuò shì shì yǐ zàn cháng tí yuē shàn zāi
“时，天帝释作是事已，赞常啼曰：‘善哉！
shàn zāi dà shì zhì yuàn jiān gù nán dòng jīng jìn yǒng měng bù kě sī
善哉！大士志愿坚固难动，精进勇猛不可思
yì ài zhòng qiú fǎ zuì wéi wú shàng guò qù rú lái yīng zhèng
议，爱重求法最为无上。过去如来、应、正
děng jué yì yóu rú shì jiān gù zhì yuàn yǒng měng jīng jìn ài zhòng qiú fǎ
等觉亦由如是坚固志愿，勇猛精进爱重求法，
xiū xíng pú sà qīng jìng fàn xíng yǐ zhèng wú shàng zhèng děng pú tí dà
修行菩萨清净梵行，已证无上正等菩提。大
shì jīn zhě zhì yuàn jīng jìn ài zhòng qiú fǎ yì dìng dāng zhèng suǒ qiú wú
士今者志愿精进爱重求法，亦定当证所求无
shàng zhèng děng pú tí
上正等菩提。’

ěr shí cháng tí fù zuò shì niàn wǒ jīn yǐ wèi fǎ yǒng pú
“尔时，常啼复作是念：‘我今已为法涌菩
sà fū shè qī bǎo shī zǐ zhī zuò sǎo sǎ qí dì lìng jí xiāng jié yún hé
萨敷设七宝师子之座，扫洒其地令极香洁，云何

dāng dé zhū miào xiāng huā rào zuò sì biān zhuāng yán qí dì dà shī
当得诸妙香华，绕座四边庄严其地，大师
shēng zuò jiāng shuō fǎ shí wǒ děng yì yīng chí sàngòng yǎng
升座将说法时，我等亦应持散供养？’

shí tiān dì shì zhī qí suǒ niàn jí biàn huà zuò wēi miào xiāng
“时，天帝释知其所念，即便化作微妙香

huā rú mó jiē tuó qiān hú zhī liàng gōng jìng fèng shī cháng tí pú sà
华，如摩揭陀千斛之量，恭敬奉施常啼菩萨，
lìng gòng juàn shǔ chí yǐ gòng yǎng yú shì cháng tí shòu tiān dì shì suǒ shī
令共眷属持以供养。于是常啼受天帝释所施
huā yǐ fēn zuò èr fēn xiān chí yī fèn gòng zhū juàn shǔ rào zuò sì biān yán
华已分作二分，先持一分共诸眷属绕座四边严
bù qí dì liú yú yī fēn yǐ nǐ dà shī shēng fǎ zuò shí dāng chí fèng sǎn
布其地，留余一分以拟大师升法座时当持奉散。

ěr shí fǎ yǒng pú sà mó hē sà guò qī rì yǐ cóng suǒ
“尔时，法涌菩萨摩诃萨过七日已，从所

yóu xì sān mó dì mén ān xiáng ér qǐ wèi shuō bō rě bō luó mì duō
游戏三摩地门安庠而起，为说般若波罗蜜多，
wú liàng bǎi qiān juàn shǔ wéi rào cóng nèi gōng chū shēng shī zǐ zuò chǔ dà
无量百千眷属围绕从内宫出，升狮子座处大
zhòng zhōng yǎn rán ér zuò cháng tí pú sà chóng dé zhān yǎng fǎ yǒng
众中俨然而坐。常啼菩萨重得瞻仰法涌
pú sà mó hē sà shí yǒng yuè huān xǐ shēn xīn yuè lè pì rú bì chū
菩萨摩诃萨时，踊跃欢喜身心快乐，譬如苾芻
xì niàn yī jìng hū rán dé rù dì sān jìng lù biàn yǔ juàn shǔ chí xiān suǒ
系念一境忽然得入第三静虑。便与眷属持先所
liú wēi miào xiāng huā fèng sǎngòng yǎng jì gòng yǎng yǐ dǐng lǐ shuāng zú
留微妙香华奉散供养，既供养已顶礼双足，
yòu rào sān zā tuì zuò yī miàn
右绕三匝退坐一面。

ěr shí fǎ yǒng pú sà mó hē sà gào cháng tí pú sà mó hē
“尔时，法涌菩萨摩诃萨告常啼菩萨摩诃

sà yán shàn nán zǐ dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī wú dāng
萨言：‘善男子，谛听！谛听！善思念之！吾当
wèi nǚ xuān shuō bō rě bō luó mì duō
为汝宣说般若波罗蜜多。’

cháng tí bó yán wéi rán yuàn shuō wǒ děng yào wén
“常啼白言：‘唯然愿说，我等乐闻！’

fǎ yǒng pú sà gào cháng tí yán shànnán zǐ yī qiè fǎ
“法涌菩萨告常啼言：‘善男子，一切法
píngděng gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì píngděng yī qiè fǎ
平等故，当知般若波罗蜜多亦平等。一切法
yuǎn lí gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì yuǎn lí yī qiè fǎ bú
远离故，当知般若波罗蜜多亦远离。一切法不
dòng gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì bú dòng yī qiè fǎ wú niàn
动故，当知般若波罗蜜多亦不动。一切法无念
gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú niàn yī qiè fǎ wú wèi gù
故，当知般若波罗蜜多亦无念。一切法无畏故，
dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú wèi yī qiè fǎ wú jù gù dāng
当知般若波罗蜜多亦无畏。一切法无惧故，当
zhī bō rě bō luó mì duō yì wú jù yī qiè fǎ yī wèi gù dāng zhī bō
知般若波罗蜜多亦无惧。一切法一味故，当知般
rě bō luó mì duō yì yī wèi yī qiè fǎ wú jì gù dāng zhī bō rě bō
若波罗蜜多亦一味。一切法无际故，当知般若波
luó mì duō yì wú jì yī qiè fǎ wú shēng gù dāng zhī bō rě bō luó
罗蜜多亦无际。一切法无生故，当知般若波罗
mì duō yì wú shēng yī qiè fǎ wú miè gù dāng zhī bō rě bō luó mì
蜜多亦无生。一切法无灭故，当知般若波罗蜜
duō yì wú miè tài xū kōng wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō
多亦无灭。太虚空无边故，当知般若波罗蜜多
yì wú biān dà hǎi shuǐ wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì
亦无边。大海水无边故，当知般若波罗蜜多亦
wú biān miào gāo shān wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú
无边。妙高山无边故，当知般若波罗蜜多亦无
biān miào gāo shān yán hǎo gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì yán hǎo
边。妙高山严好故，当知般若波罗蜜多亦严好。
rú tài xū kōng wú fēn bié gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú fēn
如太虚空无分别故，当知般若波罗蜜多亦无分
bié
别。

shànnán zǐ sè wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō
“‘善男子，色无边故，当知般若波罗蜜多
yì wú biān shòu xiǎng xíng shí wú biān gù dāng zhī bō rě bō
亦无边；受、想、行、识无边故，当知般若波
luó mì duō yì wú biān yǎn chù wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì
罗蜜多亦无边。眼处无边故，当知般若波罗蜜

duō yì wú biān ěr bí shé shēn yì chù wú biān gù dāng
多亦无边；耳、鼻、舌、身、意处无边故，当
zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān sè chù wú biān gù dāng zhī bō
知般若波罗蜜多亦无边。色处无边故，当知般
rě bō luó mì duō yì wú biān shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú
若波罗蜜多亦无边；声、香、味、触、法处无
biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān yǎn jiè wú biān gù
边故，当知般若波罗蜜多亦无边。眼界无边故，
dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān ěr bí shé shēn
当知般若波罗蜜多亦无边；耳、鼻、舌、身、
yì jiè wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān sè jiè
意界无边故，当知般若波罗蜜多亦无边。色界
wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān shēng xiāng
无边故，当知般若波罗蜜多亦无边；声、香、
wèi chù fǎ jiè wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú
味、触、法界无边故，当知般若波罗蜜多亦无
biān yǎn shí jiè wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān
边。眼识界无边故，当知般若波罗蜜多亦无边；
ěr bí shé shēn yì shí jiè wú biān gù dāng zhī bō rě bō
耳、鼻、舌、身、意识界无边故，当知般若波
luó mì duō yì wú biān yǎn chù wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì
罗蜜多亦无边。眼触无边故，当知般若波罗蜜
duō yì wú biān ěr bí shé shēn yì chù wú biān gù dāng
多亦无边；耳、鼻、舌、身、意触无边故，当
zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
知般若波罗蜜多亦无边。眼触为缘所生诸受
wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān ěr bí
无边故，当知般若波罗蜜多亦无边；耳、鼻、
shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú biān gù dāng zhī bō
舌、身、意触为缘所生诸受无边故，当知般
rě bō luó mì duō yì wú biān dì jiè wú biān gù dāng zhī bō rě bō
若波罗蜜多亦无边。地界无边故，当知般若波
luó mì duō yì wú biān shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú biān gù
罗蜜多亦无边；水、火、风、空、识界无边故，
dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān yīn yuán wú biān gù dāng zhī
当知般若波罗蜜多亦无边。因缘无边故，当知
bō rě bō luó mì duō yì wú biān děng wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng
般若波罗蜜多亦无边；等无间缘、所缘缘、增

shàngyuán wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān cóng
上缘无边故，当知般若波罗蜜多亦无边。从
yuánsuǒshēngzhū fǎ wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú
缘所生诸法无边故，当知般若波罗蜜多亦无
biān wú míng wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān
边。无明无边故，当知般若波罗蜜多亦无边；
xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì
老死愁叹苦忧恼无边故，当知般若波罗蜜多亦
wú biān
无边。

shànnán zǐ bù shī bō luó mì duō wú biān gù dāng zhī bō
“善男子，布施波罗蜜多无边故，当知般
rě bō luó mì duō yì wú biān jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
若波罗蜜多亦无边；净戒、安忍、精进、静虑、
fāngbiàn shànqiǎo miào yuàn lì zhì bō luó mì duō wú biān gù
方便、善巧、妙愿、力、智波罗蜜多无边故，
dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān nèi kōng wú biān gù dāng zhī
当知般若波罗蜜多亦无边。内空无边故，当知
bō rě bō luó mì duō yì wú biān wàikōng nèi wàikōng kōngkōng
般若波罗蜜多亦无边；外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìngkōng wú xìng zì xìngkōng wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō
性空、无性自性空无边故，当知般若波罗蜜多
yì wú biān zhēn rú wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú
亦无边。真如无边故，当知般若波罗蜜多亦无
biān fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng
边；法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等
xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不
sī yì jiè wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān sì
思议界无边故，当知般若波罗蜜多亦无边。四

niànzhù wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān sì zhèng
念住无边故，当知般若波罗蜜多亦无边；四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道

zhī wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān kǔ shèng dì
支无边故，当知般若波罗蜜多亦无边。苦圣谛

wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān jí miè
无边故，当知般若波罗蜜多亦无边；集、灭、

dàoshèng dì wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān shí
道圣谛无边故，当知般若波罗蜜多亦无边。十

shàn yè dào wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān shī
善业道无边故，当知般若波罗蜜多亦无边；施、

jiè xiū wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān sì
戒、修无边故，当知般若波罗蜜多亦无边。四

jìng lǜ wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān sì wú
静虑无边故，当知般若波罗蜜多亦无边；四无

liàng sì wú sè dìng wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú
量、四无色定无边故，当知般若波罗蜜多亦无

biān bā jiě tuō wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān
边。八解脱无边故，当知般若波罗蜜多亦无边；

bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù wú biān gù dāng zhī bō rě
八胜处、九次第定、十遍处无边故，当知般若

bō luó mì duō yì wú biān kōng jiě tuō mén wú biān gù dāng zhī bō rě
波罗蜜多亦无边。空解脱门无边故，当知般若

bō luó mì duō yì wú biān wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú biān gù
波罗蜜多亦无边；无相、无愿解脱门无边故，

dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān tuó luó ní mén wú biān gù
当知般若波罗蜜多亦无边。陀罗尼门无边故，

dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān sān mó dì mén wú biān gù
当知般若波罗蜜多亦无边；三摩地门无边故，

dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān pú sà shí dì wú biān gù
当知般若波罗蜜多亦无边。菩萨十地无边故，

dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān
当知般若波罗蜜多亦无边。

shànnán zǐ wǔ yǎn wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì
“善男子，五眼无边故，当知般若波罗蜜

duō yì wú biān liù shéntōng wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō
多亦无边；六神通无边故，当知般若波罗蜜多

yì wú biān fó shí lì wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì
亦无边。佛十力无边故，当知般若波罗蜜多亦
wú biān sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
无边；四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì
大舍、十八佛不共法无边故，当知般若波罗蜜
duō yì wú biān wú wàng shī fǎ wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì
多亦无边。无忘失法无边故，当知般若波罗蜜
duō yì wú biān héng zhù shě xìng wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì
多亦无边；恒住舍性无边故，当知般若波罗蜜
duō yì wú biān yī qiè zhì wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō
多亦无边。一切智无边故，当知般若波罗蜜多
yì wú biān dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú biān gù dāng zhī bō rě
亦无边；道相智、一切相智无边故，当知般若
bō luó mì duō yì wú biān sān shí èr dà shì xiàng wú biān gù dāng zhī
波罗蜜多亦无边。三十二大士相无边故，当知
bō rě bō luó mì duō yì wú biān bā shí suí hǎo wú biān gù dāng zhī
般若波罗蜜多亦无边；八十随好无边故，当知
bō rě bō luó mì duō yì wú biān yù liú guǒ wú biān gù dāng zhī bō
般若波罗蜜多亦无边。预流果无边故，当知般
rě bō luó mì duō yì wú biān yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
若波罗蜜多亦无边；一来、不还、阿罗汉果、
dú jué pú tí wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān
独觉菩提无边故，当知般若波罗蜜多亦无边。
yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú biān gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō
一切菩萨摩诃萨行无边故，当知般若波罗蜜多
yì wú biān zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí wú biān gù dāng zhī bō
亦无边；诸佛无上正等菩提无边故，当知般
rě bō luó mì duō yì wú biān yī qiè yǒu lòu fǎ wú biān gù dāng zhī
若波罗蜜多亦无边。一切有漏法无边故，当知
bō rě bō luó mì duō yì wú biān yī qiè wú lòu fǎ wú biān gù dāng
般若波罗蜜多亦无边；一切无漏法无边故，当
zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān yī qiè yǒu wéi fǎ wú biān gù
知般若波罗蜜多亦无边。一切有为法无边故，
dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān yī qiè wú wéi fǎ wú biān gù
当知般若波罗蜜多亦无边；一切无为法无边故，
dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú biān jīn gāng yù píng děng gù
当知般若波罗蜜多亦无边。金刚喻平等故，

dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì píngděng yī qiè fǎ wú huài gù dāng
当知般若波罗蜜多亦平等。一切法无坏故，当
zhī bō rě bō luó mì duō yì wú huài yī qiè fǎ wú zá gù dāng zhī bō
知般若波罗蜜多亦无坏；一切法无杂故，当知般
rě bō luó mì duō yì wú zá yī qiè fǎ wú chābié gù dāng zhī bō rě
若波罗蜜多亦无杂；一切法无差别故，当知般若
bō luó mì duō yì wú chābié zhū fǎ zì xìng bù kě dé gù dāng zhī bō
波罗蜜多亦无差别。诸法自性不可得故，当知般
rě bō luó mì duō zì xìng yì bù kě dé zhū fǎ wú suǒ yǒu píngděng gù
若波罗蜜多自性亦不可得；诸法无所有平等故，
dāng zhī bō rě bō luó mì duō wú suǒ yǒu yì píngděng zhū fǎ wú suǒ zuò
当知般若波罗蜜多无所有亦平等；诸法无所作
gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú suǒ zuò zhū fǎ bù kě sī yì
故，当知般若波罗蜜多亦无所作；诸法不可思议
gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì bù kě sī yì
故，当知般若波罗蜜多亦不可思议。’

ěr shí cháng tí pú sà mó hē sà wénshuō bō rě bō luó mì
“尔时，常啼菩萨摩诃萨闻说般若波罗蜜
duōchābié jù yì jí yú zuòqián dé liù shí yì sān mó dì mén suǒ wèi
多差别句义，即于座前得六十亿三摩地门，所谓
zhū fǎ píngděng sān mó dì zhū fǎ yuǎn lí sān mó dì zhū fǎ bú dòng
诸法平等三摩地、诸法远离三摩地、诸法不动
sān mó dì zhū fǎ wú niàn sān mó dì zhū fǎ wú wèi sān mó dì zhū
三摩地、诸法无念三摩地、诸法无畏三摩地、诸
fǎ wú jù sān mó dì zhū fǎ yī wèi sān mó dì zhū fǎ wú jì sān mó
法无惧三摩地、诸法一味三摩地、诸法无际三摩
dì zhū fǎ wú shēng sān mó dì zhū fǎ wú miè sān mó dì xū kōng
地、诸法无生三摩地、诸法无灭三摩地、虚空
wú biān sān mó dì dà hǎi wú biān sān mó dì miào gāo shān wú biān sān
无边三摩地、大海无边三摩地、妙高山无边三
mó dì miào gāo shān yán hǎo sān mó dì rú xū kōng wú fēn bié sān mó
摩地、妙高山严好三摩地、如虚空无分别三摩
dì sè děng zhū yùn wú biān sān mó dì yǎn děng zhū chù wú biān sān mó
地、色等诸蕴无边三摩地、眼等诸处无边三摩
dì sè děng zhū chù wú biān sān mó dì yǎn děng zhū jiè wú biān sān mó
地、色等诸处无边三摩地、眼等诸界无边三摩
dì sè děng zhū jiè wú biān sān mó dì yǎn shí děng zhū jiè wú biān sān
地、色等诸界无边三摩地、眼识等诸界无边三

mó dì yǎnchùděng wú biānsān mó dì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhū
摩地、眼触等无边三摩地、眼触为缘所生诸
shòuděng wú biānsān mó dì dì jiè děng wú biānsān mó dì yīn yuán
受等无边三摩地、地界等无边三摩地、因缘
děng wú biānsān mó dì cóngyuánsuǒshēngzhū fǎ wú biānsān mó dì
等无边三摩地、从缘所生诸法无边三摩地、
zhū yuán qǐ zhī wú biānsān mó dì zhū bō luó mì duō wú biānsān mó dì
诸缘起支无边三摩地、诸波罗蜜多无边三摩地、
yī qiè kōng wú biānsān mó dì zhū fǎ zhēn rú děng wú biānsān mó dì
一切空无边三摩地、诸法真如等无边三摩地、
pú tí fēn fǎ wú biānsān mó dì zhū shèng dì wú biānsān mó dì zhū
菩提分法无边三摩地、诸圣谛无边三摩地、诸
shàn yè dào wú biānsān mó dì shī jiè xiū wú biānsān mó dì jìng lǜ
善业道无边三摩地、施戒修无边三摩地、静虑
wú liàng wú sè wú biānsān mó dì jiě tuō shèng chù děng zhì biàn chù wú
无量无色无边三摩地、解脱胜处等至遍处无
biānsān mó dì kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú biānsān mó dì
边三摩地、空无相无愿解脱门无边三摩地、
zǒng chí děng chí mén wú biānsān mó dì pú sà zhū dì wú biānsān mó
总持等持门无边三摩地、菩萨诸地无边三摩
dì wǔ yǎn liù shéntōng wú biānsān mó dì zhū lì wú wèi wú ài jiě dà
地、五眼六神通无边三摩地、诸力无畏无碍解大
cí bēi xǐ shě fó bú gòng fǎ wú biānsān mó dì wú wàng shī fǎ héng
慈悲喜舍佛不共法无边三摩地、无忘失法恒
zhù shě xìng wú biānsān mó dì yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú
住舍性无边三摩地、一切智道相智一切相智无
biānsān mó dì zhū xiàng suí hǎo wú biānsān mó dì shēng wén shèng wú
边三摩地、诸相随好无边三摩地、声闻乘无
biānsān mó dì dú jué shèng wú biānsān mó dì wú shàng shèng wú biān
边三摩地、独觉乘无边三摩地、无上乘无边
sān mó dì yǒu lòu wú lòu fǎ wú biānsān mó dì yǒu wéi wú wéi fǎ wú
三摩地、有漏无漏法无边三摩地、有为无为法无
biānsān mó dì jīn gāng yù píngděng sān mó dì zhū fǎ wú huài sān mó dì
边三摩地、金刚喻平等三摩地诸法无坏三摩地、
zhū fǎ wú zá sān mó dì zhū fǎ wú chā bié sān mó dì zhū fǎ zì xìng
诸法无杂三摩地、诸法无差别三摩地、诸法自性
bù kě dé sān mó dì zhū fǎ wú suǒ yǒu píngděng sān mó dì zhū fǎ wú
不可得三摩地、诸法无所有平等三摩地、诸法无

suǒ zuò sān mó dì zhū fǎ bù kě sī yì sān mó dì dé rú shì děng liù
所作三摩地、诸法不可思议三摩地，得如是等六
shí bǎi qiān sān mó dì mén
十百千三摩地门。

cháng tí pú sà jì dé rú shì liù shí bǎi qiān sān mó dì mén
“常啼菩萨既得如是六十百千三摩地门，

jí shí xiàn jiàn dōng xī nán běi sì wéi shàng xià gè rú jìng qié shā shù sān
即时现见东西南北四维上下各如殄伽沙数三

qiān dà qiān shì jiè xiàn zài rú lái yīng zhèng děng jué shēng wén
千大千世界现在如来、应、正等觉，声闻、

pú sà dà zhòng wéi rào yǐ rú shì míng rú shì jù rú shì zì
菩萨、大众围绕，以如是名、如是句、如是字、

rú shì lǐ qù wèi zhū pú sà mó hē sà zhòng xuān shuō bō rě bō luó mì
如是理趣，为诸菩萨摩诃萨众宣说般若波罗蜜

duō rú wǒ jīn zhě yú cǐ sān qiān dà qiān shì jiè shēng wén pú sà
多，如我今者于此三千大千世界，声闻、菩萨、

dà zhòng wéi rào yǐ rú shì míng rú shì jù rú shì zì rú shì
大众围绕，以如是名、如是句、如是字、如是

lǐ qù wèi zhū pú sà mó hē sà zhòng xuān shuō bō rě bō luó mì duō
理趣，为诸菩萨摩诃萨众宣说般若波罗蜜多

děng wú chā bié
等无差别。

cháng tí pú sà cóng shì yǐ hòu duō wén zhì huì bù kě sī
“常啼菩萨从是已后，多闻智慧不可思

yì yóu rú dà hǎi suí suǒ shēng chù héng jiàn zhū fó cháng shēng zhū fó
议犹如大海，随所生处恒见诸佛，常生诸佛

jìng miào guó tǔ nǎi zhì mèng zhōng yì cháng jiàn fó wèi shuō bō rě bō
净妙国土，乃至梦中亦常见佛为说般若波

luó mì duō qīn jìn gòng yǎng céng wú zàn shě lí wú xiá fǎ jù zú
罗蜜多，亲近供养曾无暂舍，离无暇法，具足

yǒu xiá
有暇。”

chūfēn jié quàn pǐn dì qī shí jiǔ
初分结劝品第七十九

shànxiàndāng zhī yóu shì lǐ qù shènsēn bō rě bō luó mì
“善现当知！由是理趣甚深般若波罗蜜

duōwēi dé shūshèng lìng zhū pú sà sù néng yǐn dé yī qiè zhì zhì shì
多威德殊胜，令诸菩萨速能引得一切智智。是

gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù xué liù zhǒng bō luó mì duō lìng
故，善现，若菩萨摩诃萨欲学六种波罗蜜多令

sù yuánmǎn yù jù tōng dá zhū fó jìng jiè yù dé zhū fó zì zài shén
速圆满，欲具通达诸佛境界，欲得诸佛自在神

tōng yù jí zhèng dé yī qiè zhì zhì yù néng bì jìng lì yì ān lè yī
通，欲疾证得一切智智，欲能毕竟利益安乐一

qiè yǒuqíng yīng xué rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō yīng yú rú
切有情，应学如是甚深般若波罗蜜多，应于如

shì shènsēn bō rě bō luó mì duō gōngjìng tīngwén shòu chí dú sòng
是甚深般若波罗蜜多，恭敬听闻、受持、读诵、

jiū jìng tōng lì rú shuō xiū xíng rú lǐ sī wéi shènsēn yì qù shū
究竟通利、如说修行、如理思惟甚深义趣、书

xiě liú bù wèi tā jiě shuō yīng yǐ zhǒng zhǒng shàng miào huā fán tú
写流布、为他解说，应以种种上妙华鬘、涂

sǎn děng xiāng yī fú yīng luò bǎo chuáng fān gài jì yuè
散等香、衣服、璎珞、宝幢、幡盖、伎乐、

dēng míng jí yú zhǒng zhǒng zhēn qí zá wù gòng yǎng gōng jìng zūn
灯明，及余种种珍奇杂物，供养恭敬、尊

zhòng zàn tàn suǒ yǐ zhě hé yóu cǐ suǒ shuō shènsēn bō rě bō luó
重赞叹。所以者何？由此所说甚深般若波罗

mì duō shì zhū rú lái yīng zhèng děng jué zhēn shēng yǎng mǔ shì
蜜多，是诸如来、应、正等觉真生养母，是

zhū pú sà mó hē sà zhòng zhēn guǐ fàn shī yī qiè rú lái yīng zhèng
诸菩萨摩诃萨众真轨范师，一切如来、应、正

děng jué xián gòng zūn zhòng gōng jìng zàn tàn yī qiè pú sà mó hē sà
等觉咸共尊重恭敬赞叹，一切菩萨摩诃萨

zhòng wú bú gòng yǎng jīng qín xiū xué shì wéi rú lái zhēn shí jiào jiè
众无不供养精勤修学，是为如来真实教诫。”

ěr shí fó gào ā nán tuó yán rǔ yú rú lái yǒu ài jìng bù
尔时，佛告阿难陀言：“汝于如来有爱敬不？”

ā nán tuó yuē rú shì shì zūn rú shì shàn shì wǒ
阿难陀曰：“如是！世尊！如是！善逝！我
yú fó suǒ shí yǒu ài jìng rú lái zì zhī
于佛所实有爱敬，如来自知。”

fó gào qìng xǐ rú shì rú shì rǔ yú wǒ suǒ shí yǒu ài
佛告庆喜：“如是！如是！汝于我所实有爱
jìng rǔ cóng xī lái cháng yǐ cí shàn shēn yǔ yì yè gōng jìng gòng
敬，汝从昔来常以慈善身、语、意业恭敬供
yǎng suí shì yú wǒ wèi céng wéi shī qìng xǐ rǔ yīng rú wǒ xiàn zài
养，随侍于我未曾违失。庆喜！汝应如我现在
yǐ shí ài jìng gòng yǎng wǒ shēn wǒ niè pán hòu rǔ yì dāng yòng rú shì
以实爱敬供养我身，我涅槃后汝亦当用如是
ài jìng gòng yǎng zūn zhòng shēn shēn bō rě bō luó mì duō dì èr dì
爱敬供养尊重甚深般若波罗蜜多，第二、第
sān fó yǐ rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō jiào jiè qìng xǐ lìng shēn
三佛以如是甚深般若波罗蜜多教诫庆喜，令深
ài jìng gòng yǎng zūn zhòng guò rú lái shēn
爱敬供养尊重过如来身。”

fù⁶⁹ gào qìng xǐ wǒ yǐ rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō
复⁶⁹告庆喜：“我以如是甚深般若波罗蜜多，
duì jīn⁷⁰ dà zhòng fù zhǔ yú rǔ rǔ yīng shòu chí wǒ niè pán hòu nǎi
对今⁷⁰大众付嘱于汝，汝应受持。我涅槃后，乃
zhì yī zì wù lìng wàng shī rú shì bō rě bō luó mì duō suí ěr suǒ shí
至一字勿令忘失。如是般若波罗蜜多，随尔所时
liú bù yú shì dāng zhī jí yǒu zhū fó shì zūn xiàn zhù shì jiān wèi zhòng
流布于世，当知即有诸佛世尊现住世间为众
shuō fǎ qìng xǐ dāng zhī ruò yǒu yú cǐ shēn shēn bō rě bō luó mì duō
说法。庆喜！当知若有于此甚深般若波罗蜜多，
gōng jìng tīng wén shòu chí dú sòng jiū jìng tōng lì rú shuō xiū xíng
恭敬听闻、受持、读诵、究竟通利、如说修行、
rú lǐ sī wéi shēn shēn yì qù shū xiě liú bù wèi tā jiě shuō fù
如理思惟甚深义趣、书写流布、为他解说，复
yǐ zhǒng zhǒng shàng miào huā fán tú sǎn děng xiāng yī fú yīng luò
以种种上妙华鬘、涂散等香、衣服、璎珞、
bǎo chuáng fān gài jì yuè dēng míng jí yú zhǒng zhǒng zhēn qí
宝幢、幡盖、伎乐、灯明，及余种种珍奇

⁶⁹ 大正藏：佛；永乐北藏及龙藏：复

⁷⁰ 大正藏：今；永乐北藏及龙藏：令；校勘：今

zá wù gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn dāng zhī shì rén chángjiàn
杂物，供养恭敬、尊重赞叹，当知是人常见
zhū fó héngwénzhèng fǎ xiū zhū fàn xíng
诸佛恒闻正法修诸梵行。”

shí bó qié fànshuō shì jīng yǐ wú liàng pú sà mó hē sà zhòng
时，薄伽梵说是经已，无量菩萨摩诃萨众，
cí shì pú sà ér wéishàngshǒu dà jiā shè bō jí shè lì zǐ ā nán
慈氏菩萨而为上首，大迦叶波及舍利子、阿难
tuóděngzhū dà shēngwén jí yú tiān lóng rén fēi rén děng yī qiè dà
陀等诸大声闻，及余天、龙、人非人等一切大
zhòng wén fó suǒshuō jiē dà huān xǐ xìn shòufèngxíng
众，闻佛所说，皆大欢喜，信受奉行。

大般若波罗蜜多经卷第四百

bǔ quēzhēnyán
补阙真言

(三遍)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù mó
南無喝啰怛那.哆啰夜耶.佉啰佉啰.俱住俱住.摩
là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná suō pó
啰摩啰.虎啰.吽.贺贺.苏怛拏.吽.泼抹拏.娑婆
hē
诃.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南無本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

ná mó bō rě huì shàng fó pú sà
南無般若会上佛菩萨 (合掌三称)

huíxiàng jì
回向偈

(一遍)

yuàn yǐ cǐ gōng dé zhuāngyán fó jìng tǔ
愿以此功德 庄严佛净土
shàngbào sì chóng ēn xià jì sān tú kǔ
上报四重恩 下济三途苦
ruò yǒu jiàn wén zhě xī fā pú tí xīn
若有见闻者 悉发菩提心
jìn cǐ yī bào shēn tóngshēng jí lè guó
尽此一报身 同生极乐国

shí fāng sān shì yí qiè fó yí qiè pú sà mó hē sà mó hē bō
十方三世一切佛.一切菩萨摩诃萨.摩诃般

rě bō luó mì
若波罗蜜

南无护法韦驮尊天菩萨

此咒置经书中可灭误跨之罪